ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΟΙ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ, ΕΝΩΘΕΙΤΕ!

ΓΙΑ ΤΟ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟ

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

διμηνη θεωρητικη και πολιτικη επιθεωρηση παλης κριτικης και συζητησης στο χωρο του επαναστατικου μαρξισμου

'Απ' τὰ περιεχόμενα

Μάρτης – 'Απρίλης 1975 **2** Δρχ. 15

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΓΙΑ ΤΟ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟ
ΔΙΜΗΝΗ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ:
«Γιὰ τὸ Σοσιαλισμὸ»
Κεντρικὸ Ταχυδρομεῖο
Ταχ. Θυρὶς 674
ΑΘΗΝΑ

Ὑπεύθυνος Σύνταξης
ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΚΟΓΚΟΡΝΑΣ
Κασομούλη 19, Τ.Τ. 411
ΑΘΗΝΑ

Ὑπεύθυνος Τυπογραφείου
ΓΙΩΡΓΟΣ ΖΩΡΖΟΣ
Μεσολογγίου 16
Τηλ. 611.372

ΣΥΝΔΡΟΜΗ:
Ἑξάμηνη 40 δρχ.
Ἐτήσια 75 δρχ.

'Εθνικὴ ἑνότητα ἢ 'Ενιαῖο Ταξικὸ μέτωπο

'Ανεπαίσθητα δημιουργεῖται στὴ χώρα κλῖμα «'Εθνικῆς 'Ενότητας» μπροστὰ στοὺς ἀνερχόμενους «ἐξωτερικοὺς κινδύνους», ἀπὸ τὸ ὁποῖο καὶ ἐπωφελεῖται ἰδιαίτερα ἡ Κυβέρνηση καὶ ὁ Πρόεδρός της.

Τὰ Κόμματα τῆς παραδοσιακῆς 'Αριστερᾶς καὶ τὸ ΠΑΣΟΚ δὲ φαίνονται διατεθειμένα ν' ἀποφύγουν τὴν παγίδα συνεργασίας τάξεων στὴν ὁποία ἀναπόφευκτα καταλήγει πάντα τέτοια ἀτμόσφαιρα.

'Η «θεωρητική» δικαιολόγηση τέτοιας πολιτικῆς ἀπὸ τὰ 'Εργατικὰ Κόμματα εἶναι ὅτι ἡ χώρα παραμένει ἐξάρτημα καὶ θῦμα τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ ἀπέναντι στὸν ὁποῖο χρειάζεται «κοινὸ ἐθνικὸ μέτωπο».

'Η εἰδικὴ συγκυρία ποὺ διατρέχουμε, ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικά, εὐνοεῖ τέτοιες ἀπόψεις.

Στὸ ἐσωτερικὸ ἡ παρατεινόμενη ἀναταραχὴ στὸ Στρατό, μὲ στασιακὲς καθαρὰ κινήσεις τὸν περασμένο 'Οκτώβρη, τὸν περασμένο Γενάρη, καὶ τώρα πρόσφατα ἀκόμα, ἐνισχύουν τὴν συσπείρωση γύρω ἀπὸ τὴν Κυβέρνηση καὶ ἰδιαίτερα τὸν χαρισματικὸ ἀρχηγό της.

Τόσο μᾶλλον ὅσο οἱ κινήσεις αὐτὲς εἶναι ἀσφαλῶς συνδεδεμένες μὲ τὶς ἐξωτερικὲς δυνάμεις τῶν 'Αμερικανῶν καὶ τοῦ ΝΑΤΟ, ποὺ πιέζουν ἔτσι τὴν Κυβέρνηση γιὰ νὰ δεχτῆ τὴν γεωγραφικὴ διχοτόμηση τῆς Κύπρου καὶ τὴν παραμονὴ οὐσιαστικὰ τῆς χώρας μας στὴν 'Ατλαντικὴ μιλιταριστικὴ συμμαχία.

Οἱ στασιακὲς κινήσεις στὸν Στρατὸ εὐνοήθηκαν ἀπὸ τὴν ἀπίστευτα ἀργή, χλιαρή, καρκινοβατοῦσα «ἐκκαθάριση», ποὺ περιορίστηκε γιὰ ἕνα ὁλόκληρο διάστημα σὲ μερικὰ καὶ μόνο «ἐξιλαστήρια θύματα», ἀρχίζοντας ἀπὸ τὴν θρυλλικὴ πιά... Δέσποινα!

Τέτοια «ἐκκαθάριση», τέτοια «ἀποχουντοποίηση», ἔδειχνε καθαρὰ ὅτι ἡ ἐπάνοδος τοῦ Καραμανλῆ καὶ ἡ ἀναρρίχησή του στὴν ἐξουσία ἦταν τὸ ἀποτέλεσμα συμβιβασμοῦ μὲ μιὰ ὁλόκληρη πτέρυγα τοῦ Στρατοῦ, ποὺ ἀναγκάστηκε νὰ προσφύγη στὴν πολιτικὴ λύση, ἀλλὰ ποὺ δὲν κυριαρχοῦσε ἀκόμα στὸν Στρατό, διαβρωμένο πάντα ἀπὸ τὶς ἑκατοντάδες «'Ιωαννιδικούς», δηλαδὴ ἀμερικανοκίνητους, σὲ τελευταία ἀνάλυση, φασιστικῆς νοοτροπίας ἀντιδραστικοὺς ἀξιωματούχους.

'Ο ἑλληνικὸς σημερινὸς Στρατὸς εἶναι δημιούργημα συστηματικῆς στελέχωσής του σ' ὅλους τοὺς τομεῖς καὶ ἐπίπεδα ἀπὸ στοιχεῖα ποὺ δὲν κατευθύνονται πειθαρχικὰ ἀπὸ τὶς ἑκάστοτε πολιτικὲς κυβερνήσεις τῆς χώρας, ἀλλὰ ἀπὸ «κέντρα» αὐτόνομα, στενὰ συνδεδεμένα μὲ τοὺς 'Αμερικανοὺς καὶ τὸ ΝΑΤΟ.

Γι' αὐτὸ καὶ κάθε ἐπιφανειακὴ ἐκκαθάριση ποὺ δὲν γίνεται κατὰ βάθος, ἀλλοιώνοντας ποιοτικὰ τὸν τρόπο στρατολογίας, ἐκπαίδευσης καὶ λειτουργίας τοῦ Στρατοῦ, δὲν μπορεῖ, στὴν καλλίτερη περίπτωση, νάχη σὰν ἀποτέλεσμα, παρὰ ν' ἀναστείλη, προσωρινά, γιὰ ἕνα διάστημα, τὶς στασιακές, ἀνατρεπτικὲς ἑτεροκίνητες, μόνιμες τάσεις στὸν Στρατό, ἔτσι ποὺ διαμορφώθηκε ἀπὸ τὸν δεύτερο ἐμφύλιο πόλεμο καὶ ἀργότερα.

'Η κυβέρνηση καὶ ὁ 'Αρχηγός της προχώρησαν καρκινοβατῶντας στὴν «ἀποχουντοποίηση», εἰδικότερα στὸν Στρατὸ καὶ τὴν 'Αστυνομία, δέσμιοι τῆς συμβιβαστικῆς ἀρχικῆς συμφωνίας καὶ μὴ ἔχοντας ἀκόμα δικιά τους βάση στὰ σώματα αὐτά.

'Ορισμένοι ἐπαναφερθέντες 'Αξιωματικοὶ στὸ Ναυτικὸ καὶ τὴν 'Αεροπορία, παραμένουν περισσότερο «βασιλικοί» παρὰ «Καραμανλικοί», μοιραζόμενοι τὴν ἐπιρροὴ σ' ἕνα μεγάλο μέρος τοῦ Στρατοῦ μὲ τοὺς καθαρὰ «'Ιωαννιδικούς».

Μόνο τώρα, κάτω ἀπὸ τὴν ἀπειλὴ ἐκτεταμένης

στασιακῆς κίνησης στὸν Στρατό, ἡ Κυβέρνηση ἀναγκάστηκε νὰ ἐπιχειρήση «βαθειὰ τομή», ξεκαθαρίζοντας τὸν Στρατὸ ἀπὸ τὰ πιὸ ἐμφανῆ ἐπικίνδυνα στοιχεῖα του καὶ ἐπαναφέροντας «δημοκρατικοὺς» ἀπόστακτους ἀξιωματούχους.

Οἱ στασιακὲς κινήσεις, ποὺ σὲ καμμιὰ στιγμὴ δὲν ἀπέκτησαν τὸν ἀπαιτούμενο δυναμισμὸ γιὰ πιθανὴ ἐπιτυχία τους, εἶχαν διπλὸ σκοπό: νὰ μπλοκάρουν τὴν ἀρχινισμένη «ἐκκαθάριση», ἀνακόπτοντας τὴ δυναμική της, νὰ ἀσκήσουν πίεση πρὸς ὄφελος τῶν Ἀμερικανῶν καὶ τοῦ ΝΑΤΟ, κάνοντας ἔκδηλη τὴν παρατεινόμενη ἀδυναμία τῆς Κυβέρνησης στὶς τάξεις τοῦ Στρατοῦ.

Οἱ ἐσωτερικὲς πιέσεις συγχρονίστηκαν μ' αὐτὲς ἀπὸ τὸ ἐξωτερικό: Διαβήματα τοῦ Κίσσινγκερ, τοῦ Λούνς, φῆμες κινητοποίησης τοῦ Τουρκικοῦ Στρατοῦ καὶ ἐπανάληψη τῆς στρατιωτικῆς βοήθειας τῶν Ἀμερικανῶν καὶ τοῦ ΝΑΤΟ στὴν Τουρκία κλπ.

Ἡ Κυβέρνηση καὶ ὁ Ἀρχηγός της χρησιμοποιοῦν τώρα τὴν συγκυρία ἀφ' ἑνὸς γιὰ νὰ σταθεροποιήσουν μιὰ πλατύτερη δικιά τους βάση στὸ Στρατὸ καὶ τὴν Ἀστυνομία, καὶ νὰ ἐντείνουν τὸ κλῖμα «ἐθνικῆς ἑνότητας», μὲ πραχτικὴ συμπαράσταση ὁλόκληρης τῆς Ἀντιπολίτευσης.

Ἔτσι ὑπὸ μιὰ ἔννοια ἡ Κυβέρνηση βρίσκεται τώρα σὲ ἰσχυρότερη θέση παρὰ ποτέ, τροποποιῶντας τὸν συσχετισμὸ δυνάμεων ταυτόχρονα καὶ μέσα στὸν Στρατό, καὶ μὲ τὴν κοινοβουλευτικὴ ἀντιπολίτευση ,πρὸς δικό της ὄφελος.

Ἡ παγκόσμια ἱστορία καὶ πεῖρα τοῦ ἐργατικοῦ, σοσιαλιστικοῦ κινήματος ἔχει περίτρανα ἀποδείξει τὸν θανάσιμο κίνδυνο ποὺ ἀποτελεῖ ἡ δημιουργία ἀτμόσφαιρας «ἐθνικῆς ἑνότητας», καταλήγοντας, ἀναπόφευκτα, σὲ συνεργασία τάξεων.

Τὸ ἐπισημαίνουμε εἰδικώτερα γιὰ τὸ ΠΑΣΟΚ, νέο ἐλπιδοφόρο πολιτικὸ σχηματισμό, πού, θὰ μποροῦσε νὰ παίξη ἕνα βασικὰ θετικὸ ρόλο στὸ ἀναπτυσσόμενο ἐργατικὸ κίνημα τῆς χώρας, σὰν συνεπὲς Ἀριστερὸ Σοσιαλιστικὸ Κόμμα ἀρχῶν.

Ἀλλὰ τὸ ἐπισημαίνουμε ταυτόχρονα γιὰ ὁλόκληρη τὴν παραδοσιακὴ Ἀριστερὰ τῆς χώρας μας, παρὰ τὴν πικρὴ πεῖρα συνεχοῦς πολιτικῆς συνεργασίας μὲ τὰ Ἀστικὰ ὅμματα, τάχα ἐκπροσώπους μυθικῆς «δημοκρατικῆς», «ἀντιϊμπεριαλιστικῆς», «ἐθνικῆς», ἀστικῆς τάξης.

Ὑπάρχει σήμερα πραγματικὸς κίνδυνος νὰ ὑπνωτιστῆ ὁλόκληρη ἡ μαζικὴ Ἀριστερὰ ἀπὸ τοὺς ἐξωτερικοὺς «ἐθνικοὺς κινδύνους», καὶ νὰ ἐνδώση πραχτικὰ σὲ πολιτικὴ συνεργασίας τάξεων, ἀμβλύνοντας τὴν ταξικὴ πάλη, καὶ ὑποστέλοντας τὴν σημαία τῶν ἀγώνων γιὰ τὸ Ἑνιαῖο Ἐργατικὸ Μέτωπο, τὴν ἑνιαία ταξικὴ συνδικαλιστικὴ πολιτική, τὶς ἄμεσες οἰκονομικὲς καὶ δημοκρατικὲς διεκδικήσεις τῶν μαζῶν, τὴν πραγματικὴ δημοκρατικοποίηση τοῦ Στρατοῦ, τῆς Παιδείας, καὶ ὁλόκληρης τῆς κοινωνικῆς ζωῆς.

Δὲν εἶναι ἀλήθεια ὅτι εἶναι δυνατὸ ἀκόμα καὶ ν' ἀμυνθῆ ἡ χώρα σὲ κάθε ἐνδεχόμενη ξενικὴ ἐπίθεση, μὲ ἐσωτερικὴ πολιτικὴ συνεργασίας τάξεων καὶ Κυβέρνηση «Ἐθνικῆς Ἑνότητας». Μόνο μιὰ πραγματικὰ δημοκρατικὴ Ἑλλάδα, κινητοποιῶντας συνειδητὰ τὸ σύνολο τοῦ πληθυσμοῦ της σὲ ὀργανωμένη κατὰ βάθος, λαϊκή, ἐπαναστατική, ἀντίσταση, μπορεῖ ν' ἀγωνιστῆ νικηφόρα.

Ἀλλὰ γιὰ νὰ φθάσουμε σ' ἕνα τέτοιο ἐπίπεδο προετοιμασίας, χρειάζεται ἀνένδοτη ταξική, κοινωνική, πολιτικὴ πάλη, φωτιζόμενη ἀπὸ τὴν προοπτικὴ τῆς Κυβέρνησης τοῦ Ἑνιαίου Ἐργατικοῦ Μετώπου.

Δηλαδὴ Κυβέρνησης σχηματιζόμενης ἀπὸ ὅλες τὶς μαζικὲς ἐργατικὲς πολιτικὲς ὀργανώσεις, τὰ Κ.Κ., τὴν ΕΔΑ, τὸ ΠΑΣΟΚ, καὶ στηριζόμενης πάνω στὰ Ἐργατικὰ Συνδικάτα, καὶ τὶς ἑνιαιομετωπικὲς ἐπιτροπὲς στὴ βάση, γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ προχωρημένου ἀντικαπιταλιστικοῦ προγράμματος.

Μιὰ τέτοια Κυβέρνηση μπορεῖ καὶ πρέπει νὰ εἶναι ἡ μεταβατικὴ πολιτικὴ λύση σὲ μιὰ ὥρα «ἐθνικῆς κρίσης», «ἐθνικοῦ κινδύνου», καὶ ὄχι μιὰ Κυβέρνηση «Ἐθνικῆς Ἑνότητος» καὶ συνεργασίας τάξεων.

Γιὰ νὰ ἀνοιχθῆ μιὰ τέτοια δυνατὴ στὸ μέλλον προοπτικὴ χρειάζεται ἀπὸ τώρα νὰ σφυρηλατηθῆ, μὲ ἀδάμαστη ἐπιμονὴ καὶ θέληση, τὸ Ἑνιαῖο, ταξικό, ἐργατικὸ μέτωπο ἀπὸ τὴν κορυφὴ ὡς τὴ βάση, περικλείνοντας ὅλες τὶς μαζικὲς Ἐργατικὲς πολιτικὲς ὀργανώσεις, καὶ ὅλους τοὺς ἐργατικοὺς ἀγωνιστές, ποὺ νὰ παλαίψη πρῶτα - πρῶτα γιὰ τὴν ἐξυγίανση, ἀνασυγκρότηση καὶ μαζικοποίηση τοῦ Συνδικαλιστικοῦ κινήματος, καθὼς καὶ γιὰ κοινὴ στάση ἀπέναντι στὸ νέο Σύνταγμα, τὶς δημοτικὲς ἐκλογές, τὴν «ἀποχουντοποίηση», τὶς στασιακὲς ἀπειλὲς τῶν στρατιωτικῶν κλπ.

Εἶναι ἀπαράδεκτο καὶ ὀλέθριο, νὰ καταναλώνονται οἱ συνεδριάσεις τῆς Βουλῆς σὲ ἀτέλειωτες δημηγορεῖες γιὰ τὰ «ἐθνικὰ» καὶ μόνο θέματα, μὲ συναγωνισμὸ ἐπίδειξης «πατριωτισμοῦ» καὶ νὰ ὑποστέλλεται ἡ σημαία τῶν κοινωνικῶν ἀγώνων σὲ θέματα π.χ. τόσο ζωτικὰ ὅπως οἱ ἀκατονόμαστες «Ἐθνικὲς Συλλογικὲς Συμβάσεις», ποὺ ἀλυσσοδένουν χειροπόδαρα γιὰ χρόνια τοὺς ἐργαζομένους τῆς χώρας στὰ προνομιοῦχα συμφέροντα τοῦ Κεφαλαίου.

Χρειάζεται γρήγορη ἀνάνηψη τῶν ἡγεσιῶν ποὺ μιλοῦν στὸ ὄνομα τῶν Ἐργαζομένων καὶ τοῦ Σοσιαλισμοῦ στὴ χώρα μας.

Χρειάζεται ἡ ἀποφασιστικὴ στροφή τους στὴ δημιουργία τοῦ Ἑνιαίου, ταξικοῦ, Ἐργατικοῦ Μετώπου, μὲ τὰ καθήκοντα καὶ τὶς προοπτικὲς ποὺ διαγράφουμε. Τέτοια πάντα θἆναι ἡ γραμμὴ καὶ ὁ ἐπίμονος, συνεχής, ἀγώνας τῶν Ἐπαναστατῶν - Μαρξιστῶν, καὶ τῆς ἀνεξάρτητης ἑνιαίας ὀργάνωσής τους.

Μάρτης 1975

Ἀπό τή σκοπιά μας

Ἐθνικὲς «Συλλογικὲς Συμβάσεις» καὶ ταξικὴ συνδικαλιστικὴ γραμμὴ

Σ' ὅλες τὶς ἀνεπτυγμένες καπιταλιστικὰ χῶρες γίνεται ἐπίμονη προσπάθεια συνεργασίας Συνδικάτων — Κράτους γιὰ μιὰ πιὸ ὁμαλὴ λειτουργία τῆς πολύπλοκης σύγχρονης οἰκονομίας.

Ἡ τελευταία αὐτὴ ποὺ κοινωνικοποιεῖται ὁλοένα καὶ περισσότερο ἀπαιτεῖ τὴν θεληματικὴ συμπαράσταση τῶν ἐργαζομένων. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ οἱ ἐργαζόμενοι ὅσο περισσότερο ἀνεβαίνει τὸ πνευματικὸ καὶ πολιτιστικό τους ἐπίπεδο, ἀπαιτοῦν δημοκρατικὴ συμμετοχὴ στὴν διαχείρηση τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς κοινωνίας γενικά.

Ἀνάμεσα στὶς δυὸ αὐτὲς σύγχρονες τάσεις ὑπάρχει ὀργανικὴ ἀλληλεπίδραση.

Τὰ συνδικάτα τῶν ἐργαζομένων ἔχουν γίνει σ' ὅλες τὶς ἀνεπτυγμένες καπιταλιστικὰ χῶρες μεγάλη οἰκονομική, κοινωνικὴ καὶ πολιτικὴ δύναμη, ποὺ ἐκφράζει τὸ αὐξανόμενο εἰδικὸ βάρος τῶν ἐργαζομένων στὴν σύγχρονη κοινωνία.

Τὸ ἀστικὸ κράτος εἶναι ὑποχρεωμένο ν' ἀναζητεῖ συμβιβασμοὺς μὲ τὰ Συνδικάτα γιὰ νὰ δεσμεύει τοὺς ἐργαζομένους μὲ μακρόχρονες συμβάσεις ποὺ νὰ ἐπιτρέπουν «ὁμαλὴ» κατὰ τὸ δυνατὸ λειτουργία τοῦ συστήματος, χωρὶς συγκρούσεις καὶ «ἀπρόοπτα».

Αὐτὸ τὸν σκοπὸ ἔχουν οἱ «Ἐθνικὲς συλλογικὲς συμβάσεις» ἀνάμεσα στοὺς ἐργοδότες καὶ τοὺς ἐργαζομένους μὲ «διαιτητὴ» τὸ Κράτος.

Ἀλλὰ τὸ Κράτος εἶναι πάντα ἐκεῖνο τῶν καπιταλιστῶν, ποὺ ἀποβλέπει πρὶν ἀπ' ὅλα νὰ ὑπερασπίση τὰ συμφέροντα τῶν ἐργοδοτῶν.

Κάθε συμβιβασμὸς εἶναι ἀποτέλεσμα πάλης καὶ συσχετισμοῦ δυνάμεων. Μόνο χάρη στὴν δύναμη τῶν Συνδικάτων, στὰ χέρια πραγματικῆς ἐργατικῆς ἡγεσίας, εἶναι δυνατὸν νὰ φθάσουμε σὲ συγκυριακοὺς συμβιβασμούς, πρὸς ὄφελος καὶ τῶν ἐργαζομένων.

Ἀλλοιῶς μιὰ «συλλογικὴ σύμβαση» μπορεῖ ἁπλῶς, πρακτικὰ νὰ σημαίνει δέσιμο «χειροπόδαρα» τῶν ἐργαζομένων γιὰ ἕνα ὁλόκληρο διάστημα στὰ προνομιακὰ συμφέροντα τῶν ἐργοδοτῶν.

Ὁ ἀστικὸς τύπος τῆς χώρας μας χαιρέτησε ἐνθουσιαστικὰ τὶς «Νέες Ἐθνικὲς Συλλογικὲς Συμβάσεις» ποὺ ὑπογράφτηκαν τελευταῖα ἀνάμεσα στὴ Γ.Σ.Ε.Ε. καὶ τοὺς ἐργοδότες «παρουσίᾳ τοῦ Πρωθυπουργοῦ καὶ τῶν ὑπουργῶν Συντονισμοῦ καὶ Ἀπασχολήσεως».

Οἱ ἐργαζόμενοι ὡστόσο ἔχουν διαφορετικὴ γνώμη καὶ τὸ ἀποδείχνουν μὲ τὶς συνεχεῖς ἀπεργίες ποὺ ξεσποῦν σ' ὅλη τὴ χώρα, σ' ὅλους τοὺς κλάδους, καὶ ποὺ κύριο αἴτημά τους ἔχουν, μιὰ οὐσιαστικὴ αὔξηση μεροκαμάτων καὶ ἀποδοχῶν, ἀποδεκατισμένων ἀπὸ τὸν ἀχαλίνωτο πληθωρισμὸ ποὺ ἐξακολουθεῖ. Οἱ ἀπαιτούμενες αὐξήσεις εἶναι τὸ λιγώτερο 30%, τὸ συχνώτερο 50% καὶ πάνω.

Λογικώτατο αἴτημα ὅταν πάρει κανεὶς ὑπ' ὄψι του τὸ μέγεθος τοῦ πληθωρισμοῦ ἀπὸ τὸ 1972 καὶ ἀργότερα καὶ τὴν μεγάλη διαφορὰ ποὺ ὑπάρχει πάντα ἀνάμεσα στὸ ὕψος τῶν ἀποδοχῶν καὶ τὸ ὕψος τῶν σημερινῶν τιμῶν.

Καὶ ὡστόσο ἡ Γ.Σ.Ε.Ε. δέχτηκε στὶς συλλογικὲς συμβάσεις ποὺ ὑπέγραψε σταδιακὲς ἀναπροσαρμογὲς ποὺ δὲν ξεπερνοῦν τὸ 20%!

Ὅσο γιὰ τὸ βασικὸ αἴτημα ἄμεσης μείωσης τοῦ βδομαδιάτικου χρόνου ἐργασίας στὶς 40 ὧρες ὄχι μόνο δὲν κατοχυρώθηκε, ἀλλὰ ἀντικαταστάθηκε μὲ τὴν σταδιακὴ μείωση στὶς 45 ὧρες!

Σταδιακὰ ἐπίσης προβλέπεται κάποια οὐσιαστικὴ ἐξίσωση ἀμοιβῆς ἀνάμεσα στοὺς ἄνδρες καὶ τὶς γυναῖκες κ.τ.λ.

Οἱ συμβάσεις δένουν τοὺς ἐργαζομένους ὡς τὸ 1978, δηλαδὴ γιὰ σχετικὰ πολὺ μακρυὰ περίοδο ποὺ κινδυνεύει νἆναι περίοδος βαθειᾶς κρίσης τοῦ διεθνοῦς καπιταλισμοῦ, μὲ συνεχιζόμενο πληθωρισμὸ καὶ ἀνεργία. Κι ὡστόσο στὶς συμβάσεις δὲν ὑπάρχει καμμιὰ πρόβλεψη οὔτε γιὰ ἀπαραίτητη τιμαριθμικὴ ἀναπροσαρμογὴ μεροκάματων καὶ μισθῶν οὔτε γιὰ κινητὴ κλίμακα ὡρῶν ἐργασίας!

Οἱ συμβάσεις ἐπεβλήθηκαν ἀπὸ τὰ πάνω, γραφειοκρατικά, χωρὶς καμμιὰ δημοκρατικὴ συζήτηση στὴ βάση.

Πρᾶγμα ποὺ ἀντανακλᾶ τὴν ἀληθινὴ κατάσταση τῆς ΓΣΕΕ στὰ χέρια ἡγεσίας ποὺ αὐθαίρετα ἐπιβάλλεται στοὺς ἐργαζομένους καὶ σαμποτάρει συστηματικὰ τὴν ἀπαραίτητη ἐξυγίανση τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος τῆς χώρας μὲ ἐλεύθερες δημοκρατικὲς ἐκλογές, μὲ πραγματικὴ ἑνοποίηση, μὲ πραγματικὴ συμμετοχὴ τῶν ἐργαζομένων στὴ βάση γιὰ τὸν καθορισμὸ τῶν διεκδικήσεων καὶ τὴν διεξαγωγὴ τῶν ἀγώνων.

Γιὰ τὴν ἐπίτευξη τοῦ πρωταρχικοῦ αὐτοῦ σκοποῦ χρειάζεται πρῶτα - πρῶτα, ἑνιαῖο ἐργατικὸ μέτωπο ἀπ' ὅλες τὶς μαζικὲς πολιτικὲς ὀργανώσεις τῆς χώρας, τὰ δύο Κ.Κ.Ε. τὴν ΕΔΑ, τὸ ΠΑΣΟΚ, ἀνοιχτὸ σ' ὅλους τοὺς ταξικοὺς ἀγωνιστές, γιὰ τὴν δημιουργία κοινῶν συνδικαλιστικῶν παρατάξεων πάνω σ' ἕνα ἐλάχιστο πρόγραμμα ἀμέσων οἰκονομικῶν καὶ δημοκρατικῶν διεκδικήσεων.

Ἡ πάλη γιὰ τὴν ἐξυγίανση, τὴν δημοκρατικοποίηση, τὴν μαζικοποίηση, καὶ ἀγωνιστικότητα τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος, πρέπει νἆναι κοινὴ ἐπιδίωξη ὅλων τῶν ταξικῶν δυνάμεων τῆς χώρας, ἔξω ἀπὸ φατριαστικούς, σεχταριστικούς, ὑπολογισμοὺς «μονοπώλησης», «καπελλώματος» τῶν Συνδικάτων ἀπὸ ὁποιαδήποτε πολιτικὸ σχηματισμό.

10.3.75

Ἡ στροφὴ πρὸς τοὺς Ἄραβες

Σωστὴ γενικὰ εἶναι ἡ στροφὴ πρὸς τοὺς Ἄραβες, καὶ ἀκόμα σωστότερη ἡ ἀναγνώριση τῶν ἐθνικῶν δικαιωμάτων τοῦ Παλαιστηνέζικου λαοῦ.

Εἶναι σωστὸ ν' ἀναπτυχθοῦν οἱ οἰκονομικές, πολιτικὲς καὶ πολιτιστικὲς σχέσεις μὲ τὶς Ἀραβικὲς χῶρες τοῦ Τρίτου Κόσμου καὶ νὰ ὑποστηριχθῆ ἡ ἐθνικὴ ἀντιϊμπεριαλιστικὴ πάλη τῶν Παλαιστηνίων ποὺ τοὺς ἀπαλλοτρίωσε μὲ τὴ βία ἀπὸ τὰ χώματα τῆς πατρίδας τους τὸ Ἰσραὴλ ἐντεταγμένο στὸν Ἀμερικάνικο ἰμπεριαλισμό.

Βέβαια ἡ Κυβέρνηση, μὲ συμπαράσταση τῆς πλειοψηφίας τῆς ἀστικῆς τάξης, ἐπιζητεῖ στὶς σχέσεις μὲ τοὺς Ἄραβες δυὸ σκοπούς: νὰ βρῆ κάποια διέξοδο στὴν οἰκονομικὴ κρίση ποὺ μαστίζει τὴ χώρα μὲ προοπτικὲς ἀσφαλοῦς ἐπδείνωσης, χάρη στὶς ἀγορὲς καὶ τὰ κεφάλαια τῶν Ἀραβικῶν χωρῶν, ποὺ «πλούτησαν» μὲ τὸ πετρέλαιον' ν' ἀντισταθμίση τὴν ἐπιρροὴ τῆς Τουρκίας σ' αὐτὸ τὸ χῶρο, εἰδικώτερα γιὰ εὐνοϊκώτερη ἐπίλυση τοῦ Κυπριακοῦ. Ἀλλὰ μιὰ σωστὴ πολιτικὴ ἀπέναντι σὸ ζωτικὸ χῶρο, γιὰ τὴν Ἑλλάδα, τῶν Ἀραβικῶν χωρῶν καὶ τῆς Μέσης Ἀνατολῆς, πρέπει νὰ στηρίζεται σὲ μακρόχρονο προγραμματισμένο σχέδιο καὶ ὄχι σὲ σπασμωδικὲς ἐνέργειες τῆς στιγμῆς.

Τὸ ἱστορικὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδος βρίσκεται στὴν ἀνάπτυξη τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐπανάστασης, τῆς οὐσιαστικῆς ἀποσταλινοποίησης καὶ σοσιαλιστικῆς ἀναγέννησης τῶν Βαλκανικῶν Κρατῶν, τῆς Ἀραβικῆς καὶ Τουρκικῆς Σοσιαλιστικῆς Ἐπανάστασης. Ἄμεσα ἡ Εὐρώπη τῆς «Κοινῆς Ἀγορᾶς», ποὺ δέχεται τώρα τὶς ἐπιπτώσεις τῆς διεθνοῦς κρίσης τοῦ καπιταλισμοῦ, καὶ ποὺ δείχνεται ἀνίκανη νὰ ὀργανώση τὴν Εὐρώπη σὰν ἀνεξάρτητη πολιτικὴ παγκόσμια δύναμη, δὲν προσφέρει καμμιὰ οὐσιαστικὴ λύση στὰ ζωτικὰ προβλήματα τῆς Ἑλλάδας, ἰδιαίτερα τῆς οἰκονομίας της. Περισσότερα μπορεῖ νὰ προσφέρη ἡ μεγαλύτερη, ἰσορροπημένη, καὶ μακρόχρονα προγραμματισμένη ἀνάπτυξη τῶν σχέσεων μὲ τὰ Βαλκανικὰ Κράτη καὶ τὶς Ἀραβικὲς χῶρες.

Μὲ τὶς τελευταῖες αὐτὲς χρειάζεται ἐπεξεργασία προγράμματος κοινῆς συμπληρωματικῆς ἀνάπτυξης καὶ ὄχι ἐπεισοδιακὴ παροχὴ τεχνικῆς βοήθειας, μὲ ἐκπατρισμὸ ἀπ' τὴν Ἑλλάδα ὑλικοῦ καὶ προσωπικοῦ, ἢ κερδοσκοπικὲς ἐπιχειρήσεις πλουτισμοῦ ὁρισμένων, ποὺ δὲν καλύπτουν πραγματικὲς παραγωγικὲς ἀνάγκες οὔτε τῶν Ἀράβων οὔτε τῆς χώρας.

Μιὰ μακροπρόθεσμη σχεδιασμένη πολιτικὴ ἀπέναντι στὸν Ἀραβικὸ χῶρο χρειάζεται καὶ κατάλληλη πνευματικὴ προεργασία: π.χ. τὴ δημιουργία ἑδρῶν καὶ σχολῶν σὲ Πανεπιστήμια, στὴν Κύπρο, τὴν Κρήτη, τὴν Ἀθήνα, ποὺ νὰ ἐξυπηρετοῦν ἀνάγκες τῆς σπουδαστικῆς νεολαίας τῶν Ἀραβικῶν χωρῶν, μὲ παράλληλη ἐκπαίδευση Ἑλλήνων στὸν ἀραβικὸ χῶρο. Ἀλλὰ βέβαια μιὰ τέτοια συστηματικὴ πολιτικὴ θὰ μποροῦσε νὰ χαραχθῆ καὶ ν' ἀρχίση νὰ πραγματοποιεῖται μονάχα ἀπὸ μιὰ μεταβατικὴ κυβέρνηση τοῦ Ἑνιαίου, ταξικοῦ, Ἐργατικοῦ Μετώπου στὴ χώρα μας.

Γιὰ τὴν ὥρα θ' ἀρκεστοῦμε σὲ ἡμίμετρα.

9-3-75

Ταξικὴ ἀλλὰ καὶ ἀνδροκρατούμενη κοινωνία

«Ἔτος τῆς Γυναίκας» ὁρίστηκε ἐπίσημα τὸ 1975, μὲ σκοπὸ νὰ ἐνταχθῆ τελικὰ τὸ παγκόσμιο γυναικεῖο

κίνημα, πού βρίσκεται σέ ἄνοδο ἀπό τά μέσα τῆς περασμένης δεκαετίας, στά πλαίσια τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας καί μόνο.

Ἱστορικά τό νέο γυναικεῖο κίνημα, πού ἀγκαλιάζει ἤδη πλατειά στρώματα γυναικῶν ἰδίως στίς καπιταλιστικά προηγμένες χῶρες, τίς Ἡν. Πολιτεῖες, τήν Ἀγγλία, τή Γαλλία, τίς Σκανδιναυϊκές χῶρες, κ.λ.π., ἔχει ριζοσπαστικότερες παρά ποτέ τάσεις, μέ ἐπιπτώσεις στό σύνολο τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἀναβρασμοῦ τῆς ἐποχῆς μας.

Ἄν κανείς πάρη ὑπ' ὄψη του ὅτι οἱ γυναῖκες δέν εἶναι μόνο ἡ μισή Ἀνθρωπότητα, ἀλλά καί οἱ Μητέρες καί Σύντροφοι τῶν Ἀνδρῶν, καταλαβαίνει εὔκολα τή βασική σημασία γιά τό σύνολο τῆς κοινωνίας τοῦ λεγόμενου «γυναικείου ζητήματος».

Σέ τί ἀκριβῶς συνίσταται αὐτό τό ζήτημα;

Πρῶτα - πρῶτα στήν βαθειά, ἀπαραίτητη, κατανόηση ὅτι ἡ καπιταλιστική κοινωνία — ἀλλά ἀκόμα καί ἡ μεταβατική πρός τό σοσιαλισμό — ἐξακολουθεῖ νἆναι ἀνδροκρατούμενη κοινωνία, πού διατηρεῖ τή Γυναῖκα σέ ὑποδεέστερη θέση ἀπό τόν Ἄνδρα.

Στήν καπιταλιστική κοινωνία δέν ὑπάρχει μονάχα ταξική, κοινή ἐκμετάλλευση ἀνδρῶν καί γυναικῶν, ἀλλά καί ἰδιαίτερη ἐκμετάλλευση τῶν γυναικῶν ἀπό τούς Ἄνδρες, ἀρχίζοντας ἀπό τήν οἰκογένεια καί περνῶντας σ' ὅλες τίς ἐκφάνσεις τῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Ἡ εἰδική ἐκμετάλλευση τῆς Γυναίκας, οἰκονομικά, σεξουαλικά, κοινωνικά, εἶναι ἀπό τίς πρωταρχικές μορφές ἐκμετάλλευσης ἀνθρώπου ἀπ' ἄνθρωπο, πού δέν ἔλειψε οὔτε στήν πρωτόγονη «μητριαρχική» κοινωνία.

Ξεκινῶντας ἀπό βιολογικά δεδομένα, ὁ Ἄνδρας ἔδρασε σ' ὅλα τά κοινωνικά καθεστῶτα, κατά τρόπο πού νά ἐξασφαλίζεται μιά προνομιακή γι' αὐτόν θέση σχετικά μέ τή Γυναῖκα τόν «σκλάβο» του στό σπίτι, στήν κοίτη, στή δουλειά.

Οἱ ἄνδρες, ἀκόμα καί οἱ πιό «προχωρημένοι», δείχνουν ἐλάχιστη κατανόηση γιά τήν πραγματικότητα τοῦ «Γυναικείου ζητήματος», τόσο ἔχουν, προαιώνια, διαποτιστεῖ ἀπό τήν «ἀνδροκεντρική» σεξουαλικότητα.

Ὅσο γιά τούς μαρξιστές ἁπλοποίησαν τό ζήτημα συνταυτίζοντας τήν ταξική πάλη καί ἀπελευθέρωση, μέ τήν πραγματική ἀπελευθέρωση τῶν γυναικῶν, καί παραγνωρίζοντας τόν εἰδικό χαρακτῆρα τοῦ κινήματος καί τῶν διεκδικήσεών τους.

Γι' αὐτό καί τό νέο γυναικεῖο κίνημα ἔχει τήν τάση ν' ἀναπτυχθῆ αὐτόνομα, ἀκόμα καί σέ ἀντίθεση μέ τά παραδοσιακά Ἐργατικά, Σοσιαλιστικά ἤ Κομμουνιστικά Κόμματα. Ὁλοένα καί πλατύτερα στρώματα γυναικῶν ἀποκτοῦν, ἀπό μερικά χρόνια τώρα, συνείδηση ὅτι οἱ γυναῖκες ἀποτελοῦν εἰδική κοινωνική κατηγορία, ὅπως π.χ. οἱ Νέοι, οἱ ἐθνικές μειονότητες κ.τ.λ., πού ἔξω ἀπό τήν ταξική ἐκμετάλλευση, ὑφίστανται καί ἰδιαίτερη ἐκμετάλλευση ἀπό τήν ἀνδροκρατούμενη πάντα σημερινή κοινωνία. Ἡ ἐκμετάλλευση αὐτή δέν περιορίζεται μόνο στόν οἰκονομικό τομέα, ὅπου ἡ Γυναῖκα ἐξακολουθεῖ νά ἀμοίβεται γιά ἴση δουλειά, σημαντικά λιγώτερο ἀπό τόν Ἄνδρα, καί συναντᾶ μεγαλύτερες δυσκολίες τόσο στήν ἐξεύρεση, ὅσο καί στήν ἐκλογή ποιότητας καί ἐπιπέδου ἐργασίας. Ἐπεκτείνεται σ' ὅλους τούς τομεῖς τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, καί εἶναι ἰδιαίτερα ἀνυπόφορη καί ἐξοργιστική στόν σεξουαλικό τομέα.

Ἡ ἐλεύθερη, ἰσορροπημένη σεξουαλική ζωή τοῦ ἀνθρώπου εἶναι βασικός συντελεστής ὁλόπλευρης, καθολικῆς του ἀνάπτυξης.

Πάνω σ' αὐτό τό σημεῖο, τόσο ὁ Φροϋδισμός, ὅσο καί οἱ πρόσφατες ἀνακαλύψεις τῆς βιολογίας, συμπληρώνουν ἱκανοποιητικώτερα τά κενά τοῦ παραδοσιακοῦ μαρξισμοῦ στήν κατανόηση τῆς συμπεριφορᾶς τοῦ κοινωνικοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ σύγχρονη Γυναῖκα ἀνακάλυψε στά πρόσφατα χρόνια τά «μυστικά» τῆς σεξουαλικῆς της ζωῆς, σέ σχέση μέ τήν καθολική της ζωή καί ἀνάπτυξη, καί ταυτόχρονα τό μέγεθος τῆς ἀχαρακτήριστης ἐκμετάλλευσής της, σ' αὐτόν ἐπίσης τόν τομέα, ἀπό τήν ἀνδροκρατούμενη κοινωνία.

Τά συμπεράσματά της γιά τόν παραδοσιακό θεσμό τῆς οἰκογένειας, τῶν παιδιῶν, τοῦ μονογαμικοῦ ζευγαριοῦ, τοῦ φυσικοῦ ἔρωτα κ.τ.λ. εἶναι ἐπαναστατικά καί «ἀπαράδεκτα» ἀκόμα γιά τή συντριπτική πλειοψηφία τῶν ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς μας.

Ἀρκεῖ κανείς νά διαβάση τήν τεράστια φιλολογία πού δημοσιεύτηκε τά τελευταῖα χρόνια, ἀπό γυναῖκες συγγραφεῖς, πάνω σ' ὅλα αὐτά τά ζητήματα.

Πραγματική κοσμογονία!

Δέν ὑπάρχει καμμιά ἀμφιβολία ὅτι τό Γυναικεῖο κίνημα θά ἐξακολουθήση ν' ἀναπτύσσεται ἀκατάσχετο, καί ὁλοένα πιό ριζοσπαστικό, στόν κόσμο ὁλόκληρο, κατά τρόπο οὐσιαστικά αὐτόνομο, ἔξω ἀπό κάθε πατερναλιστική ἐπέμβαση τῶν ἀνδρῶν καί τῶν ὀργανώσεών τους. Ἱστορικά θά κριθῆ ἀργότερα σάν βασικός συντελεστής τοῦ βάθους πού θά πάρη τελικά ἡ παγκόσμια Σοσιαλιστική Ἐπανάσταση ἀγκαλιάζοντας ζητήματα εὐρύτερα ἀπό τό παραδοσιακό της πρόγραμμα, ἀκόμα καί τό πιό προχωρημένο.

Ὅσο γιά τή θέση τοῦ ζητήματος στή χώρα μας ἄς σημειώσουμε τά ἑξῆς:

Ἡ κατάσταση τῆς Ἑλληνίδας Γυναίκας εἶναι ἀκόμα ἀπό τίς πιό καθυστερημένες. Καμμιά οὐσιαστική συνταγματική προστασία· καμμιά πραγματική ἰσότητα στή δουλειά, στίς ἀποδοχές, στίς θέσεις, στήν ἀτομική ὁλόπλευρη ζωή της.

Ὁ Ἄνδρας ἐξακολουθεῖ νομικά νά ἀναγνωρίζεται «ὁ ἀρχηγός τῆς οἰκογενείας», πού χρειάζεται ἡ ἄδειά του γιά κάθε ἐπιχειρηματική πρωτοβουλία τῆς Γυναίκας του.

Τόσο τῶν ἐργατριῶν, ὅσο καί τῶν γυναικῶν ὑπαλλήλων οἱ ἀποδοχές ἐξακολουθοῦν νἆναι σημαντικά κατώτερες ἀπό ἐκεῖνες τῶν ἀνδρῶν (γιά ἴση δουλειά).

Στό σύνολο τοῦ ἐνεργητικοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας οἱ γυναῖκες ἀντιπροσωπεύουν μόλις τό 28%, ἀλλά τό 80% ἀπό τούς ἀναλφάβητους τῆς χώρας, καί

τὸ 60% ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ δὲν τέλειωσαν τὸ δημοτικό. Στὸ σύνολο τῶν ἀποφοίτων ἀπὸ τεχνικὲς καὶ ἄλλες ἀνώτερες σχολὲς οἱ Γυναῖκες ἀντιπροσωπεύουν μόλις τὸ 25%, εἰδικευμένες κυρίως σὲ οἰκιακὰ ἐπαγγέλματα καὶ βοηθητικὲς ὑπηρεσίες. Παρόλο ποὺ στὶς Τράπεζες πλειοψηφοῦν οἱ γυναῖκες μόνο 30 κατέχουν ἀνώτερες θέσεις στὴν Ἐθνικὴ Τράπεζα (σ' ἕνα σύνολο ἀπὸ 300 τμηματάρχες) καὶ 6 στὴν Ἀγροτικὴ Τράπεζα (σ' ἕνα σύνολο ἀπὸ 850 τμηματάρχες)!

Ὅσο γιὰ τὴ συμμετοχή τους στὴν πολιτικὴ ζωὴ τῆς χώρας, οἱ ἀξιοθρήνητοι ἀριθμοὶ γυναικῶν βουλευτῶν ἢ ὑπουργῶν, ἢ μελῶν διοικήσεων σωματείων καὶ πολιτικῶν κομμάτων, ἀκόμα καὶ τῆς Ἀριστερᾶς, ἢ τῆς Ἄκρας Ἀριστερᾶς, μιλοῦν μόνοι τους!

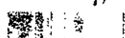
Ἀνδροκρατία πέρα γιὰ πέρα!

Πρέπει νὰ χαιρετίσουμε καὶ ἄνευ ὅρων νὰ ὑποστηρίξουμε, κάθε αὐτόνομη κίνηση τῶν γυναικῶν, ποὺ θὰ παλαίψη γιὰ ἕνα ἐλάχιστο πρόγραμμα ἀμέσων διεκδικήσεων ὅπως:

— Πραγματικὴ ἰσότητα στὶς ἀποδοχές, ὅρους πρόσληψης, ἀπόλυσης, προαγωγῆς κ.τ.λ. στὴ δουλειά.
— Κοινωνικὴ βοήθεια γιὰ τὴν ἀπαλλαγὴ τῶν Γυναικῶν ἀπὸ τὰ «οἰκιακὰ» καὶ «οἰκογενειακὰ» βάρη.
— Ἐλεύθερη θεληματικὴ μητρότητα, μὲ πλήρη κοινωνικὴ ἰατρικὴ βοήθεια καὶ συμπαράσταση.
— Διαχωρισμὸ Κράτους καὶ Ἐκκλησίας, καθιέρωση πολιτικοῦ γάμου.
— Φιλελευθεροποίηση τοῦ διαζυγίου μὲ εἰδικὴ μέριμνα καὶ προστασία γιὰ τὶς γυναῖκες - μητέρες καὶ τὰ ἐξώγαμα παιδιά τους, τὶς ἡλικιωμένες, τὶς ἄπορες κ.τ.λ.

Τὰ ἐργατικὰ κόμματα καὶ συνδικᾶτα ἔχουν καθῆκον νὰ εὐνοήσουν μ' ὅλα τὰ μέσα τὴν ἐλεύθερη ἀνάπτυξη τοῦ Γυναικείου κινήματος, ἀποφεύγοντας πατερναλιστικές, γραφειοκρατικὲς ἐπεμβάσεις ποὺ ξεκινοῦν πάντα ἀπὸ τὴν «ἀνδροκεντρικὴ» ἀντιμετώπιση τῆς κοινωνίας.

Πρόκειται γιὰ τὸ μέλλον της, καὶ τὸ μέλλον τῆς Ἐπανάστασης. Γιατὶ ἡ ποιότητα τῶν γυναικῶν εἶναι τελικὰ καθοριστική: «Τέτοιες Γυναῖκες, τέτοια Ἐπανάσταση, τέτοια Κοινωνία»!

2—3—75

Οἱ τελευταῖες ἐξελίξεις στὸ φοιτητικὸ χῶρο

Γιὰ μιὰ ἀκόμα φορὰ ἕνας ξένος παράγοντας καὶ συγκεκριμένα ἡ πολιτικὴ τῆς κυβέρνησης στὴν ἀποχουντοποίηση, ἔγινε ἀφορμὴ φοιτητικῆς ἀντίδρασης, ποὺ ἄνοιξε νέες προοπτικὲς στὸ φοιτητικὸ κίνημα.

Μετὰ τὴ λήξη τῆς συντακτικῆς πράξης σχετικὰ μὲ τὴν ἀποχουντοποίηση καὶ τῆς παράτασής της, τὸ σύνολο πιὰ τοῦ φοιτητικοῦ κόσμου κατανόησε, ἀπὸ τὴν ἴδια του τὴν ἐμπειρία τὶς προθέσεις τῆς κυβέρνησης γιὰ τὴν κάθαρση τῶν Α.Ε.Ι. καθὼς καὶ διάφορα ἄλλα γεγονότα ἔδειξαν τὶς προθέσεις της γιὰ τὸν ἐκδημοκρατισμὸ τῆς χώρας. Στὰ μάτια τῶν φοιτητῶν χρεωκόπησε οὐσιαστικὰ καὶ ἡ πολιτικὴ ποὺ ἀκολουθήθηκε ἀπὸ τοὺς ἴδιους μέχρι τώρα, τῆς ἄρνησης ὁποιασδήποτε αὐτόνομης φοιτητικῆς δραστηριότητας στὸν τομέα αὐτὸ καὶ ποὺ ὑπεύθυνες γι' αὐτὴν ἦταν οἱ παρατάξεις ποὺ κυριαρχοῦν (Πανσπουδαστικὴ σ.κ., Δ.Α., Π.Α.Σ.Π.). Τὴ στιγμὴ ποὺ βλέπομε καθηγητὲς ἢ ἄλλους ἀπ' τὸ διδακτικὸ προσωπικό, ἀπαράδεκτους, ἐξ αἰτίας τῆς ἀντιδραστικῆς, ἀντιφοιτητικῆς τους δραστηριότητας, νὰ παραμένουν ἢ νὰ ἐπανέρχωνται στὰ Α.Ε.Ι. καὶ παράλληλα νὰ μὴ γίνεται τὸ παραμικρὸ βῆμα γιὰ τὸ ξήλωμα τῶν ἀντιδραστικῶν μηχανισμῶν (ἀκόμα καὶ αὐτοῦ τοῦ διαβόητου «σπουδαστικοῦ»), συνειδητοποιοῦμε ὅτι μόνο ἡ δική μας ἀνεξάρτητη πάλη εἶναι ἐκείνη, ποὺ κύρια θὰ προωθήση τὴν κάθαρση, χωρὶς νὰ ἀποκλείεται καὶ ἡ ἐκμετάλλευση τῶν «ἐπισήμων» διαδικασιῶν.

Ἔτσι τὸ πρόβλημα τῆς ἀπομάκρυνσης τῶν σημαντικῶν, σ' αὐτὴ τὴ φάση, χουντικῶν καθηγητῶν, σ' ὅσες σχολὲς ἀντιμετωπίστηκε, βρῆκε πολὺ γρήγορα τὴ σωστή του λύση. Μὲ τὴν ἐπέμβαση βέβαια ὡρισμένων παρατάξεων ποὺ τὴν πρότειναν ἀρχικὰ (Δ.Α., «ἀνεξάρτητες» παρατάξεις), οἱ φοιτητὲς προχώρησαν σὲ αὐτοδιαχειριστικὲς ἀπεργίες, καταλαμβάνοντας τὶς ἕδρες καὶ βάζοντάς τες οἱ ἴδιοι σὲ λειτουργία, μὲ τὴ βοήθεια σ' ὡρισμένες περιπτώσεις, τοῦ βοηθητικοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ. Ἡ ἐπιτυχία τοῦ μέτρου ἦταν τέτοια ποὺ αὐτὴ τὴ στιγμὴ ἀκόμα καὶ αὐτοὶ ποὺ τοῦ ἀντιτάχθηκαν ἀρχικὰ (Πανσπουδαστικὴ σ.κ., π.χ.) τὸ ὑποστηρίζουν. Ὡστόσο πρέπει νὰ παρατηρήσουμε ὅτι καμμιὰ παράταξη δὲν ἔχει ἀκόμα καταλάβει τὴν τεράστια δυναμικότητά του, τὸ βαθύτερό του περιεχόμενο καὶ τὶς προπτικὲς ποὺ ἀνοίγει. Ὅλοι βλέπουν τὴν ὑπόθεση σὰ μιὰ προσωρινὴ μέθοδο πάλης γιὰ τὸ διώξιμο ὡρισμένων καθηγητῶν. Χαρακτηριστικὸ εἶναι ὅτι στὶς μέχρι τώρα παρόμοιες προσπάθειες ἡ Πανσπουδαστικὴ σ.κ., ἡ Π.Α.Σ.Π. ἀλλὰ καὶ ὁ Δ.Α. ἐπιδίωκαν κυρίως τὴ λειτουργία τῆς ἕδρας ἀπὸ τὸ βοηθητικὸ προσωπικό. Ἡ Πανσπουδαστικὴ μάλιστα ἔφθασε στὸ σημεῖο νὰ προτείνη νὰ ζητηθῆ ἄδεια γι' αὐτὸ ἀπὸ τὴν Πρυτανεία! (Στοὺς Μηχανολόγους - Ἠλεκτρολόγους τοῦ Ε.Μ.Π.).

Τὸ καθῆκον ὅσων μιλᾶνε στ' ὄνομα τοῦ ἐπαναστατικοῦ Μαρξισμοῦ εἶναι νὰ προχωροῦν καὶ νὰ μεθοδεύουν τὴν ὑπόθεση ὁλοένα καὶ σὲ πιὸ ὁλοκληρωμένες ἐκφράσεις. Ἡ ἐμπειρία μιᾶς τέτοιας μεθόδου δράσης εἶναι τεράστια γιὰ τὸ φοιτητικὸ κόσμο καὶ μπορεῖ νὰ ἀποτελέση ἕνα παράδειγμα γιὰ διάφορους τομεῖς ἐργαζομένων, στὸ μέτρο ποὺ κλιμακώνεται σ' ὅλο τὸ χῶρο τῶν Α.Ε.Ι. Ἡ αὐτοδιαχείρηση, σὰ μέσο πάλης στὴν καπιταλιστικὴ κοινωνία, εἶναι γιὰ τὸν ἐργαζόμενο ἕνα ἐντελῶς ἀποτελεσματικὸ ὅπλο. Ἀπαιτεῖ βέβαια ὡρίμανση μέσα σὲ μιὰ διαδικασία ἀγώνων γιὰ νὰ ἐφαρμοστῆ, ἀλλὰ εἶναι καὶ ἡ πιὸ προχωρημέ-

νη μορφὴ καὶ ἀντιμετωπίζεται μόνο μὲ τὴν ἀπὸ τὰ ἔξω βίαιη καταστολή της. Ξέχωρα ὅμως ἀπὸ αὐτὸ ἐκεῖνο ποὺ τῆς δίνει μιὰ τεράστια ἱστορικὴ σημασία εἶναι ὅτι ἀποκαλύπτει τὴ δυνατότητα τῆς ἐργατικῆς τάξης καὶ τῶν ἐργαζομένων νὰ διευθύνουν οἱ ἴδιοι ἄμεσα τὴν παραγωγὴ καὶ τὴ λειτουργία τῆς κοινωνίας. Ἀνοίγει ἐπομένως τὸ δρόμο γιὰ τὴ συνειδητοποίηση τοῦ γεγονότος αὐτοῦ ἀπὸ τοὺς ἐργάτες καὶ ἐργαζόμενους καὶ τὴν προοπτικὴ γιὰ τὸ σοσιαλισμὸ τὸν βασισμένο στὴν αὐτοδιαχείρηση. Γιὰ τοὺς φοιτητὲς εἰδικώτερα ἡ αὐτολειτουργία τῆς ἕδρας, ξέχωρα ἀπὸ τὸ ὅτι εἶναι ἕνα πλεονεκτικὸ ὅπλο ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆς μαζικότητας, τῆς ἄμεσης συμμετοχῆς, τῆς δυναμικότητας καὶ τῆς διάρκειας ποὺ ἐξασφαλίζει, τοὺς δίνει τὴν εὐκαιρία νὰ θίξουν καὶ τὸ σκοπὸ τοῦ ἀστικοῦ Πανεπιστημίου καὶ τὴν κυρίαρχη ἰδεολογία στὴν ἐπιστήμη. Ὁ κάθε φοιτητὴς βλέπει νὰ καταρρέη μπροστά του ὁ μύθος τῆς καθηγητικῆς αὐθεντίας, τοῦ παντογνώστη καὶ ἀλάνθαστου δάσκαλου, καθὼς καὶ τοῦ τέλειου καὶ σοφοῦ προγράμματος. Βλέπει ἄμεσα τὴ δυνατότητά του νὰ βάλη σὲ λειτουργία ὅλο τὸ φαινομενικὰ περίπλοκο, γραφειοκρατικὸ οἰκοδόμημα. Χάνεται ὁ μυστικισμὸς ποὺ ἐπιδέξια καλλιεργεῖται γύρω ἀπὸ τοὺς σοφοὺς δασκάλους καὶ τοὺς πιὸ σοφοὺς ἐρευνητές. Ἀποκαλύπτεται ἡ ἀντιεπιστημονική, ἀντιδραστικὴ χρησιμοποίηση τῶν ἀνθρώπινων γνώσεων, ἡ ἀλλοτρίωση τῶν αἰώνων τῆς ἀνθρώπινης προσπάθειας ἀπὸ μέρους τοῦ κεφάλαιου, ποὺ χρησιμοποιεῖ τὴν ἐπιστήμη καὶ τοὺς ἐπιστήμονες γιὰ νὰ μεγαλώνη τὰ κέρδη του. Ἐπίσης εἶναι δυνατὸ ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς φοιτητὲς μαζὶ μὲ διάφορους ἐπιστήμονες, ποὺ θὰ βοηθήσουν νὰ μεταδίδεται ἡ σωστὴ ἐπιστημονική, διαλεκτικὴ γνώση. Δὲν ἔχομε βέβαια αὐταπάτες ὅτι θὰ οἰκοδομήσουμε τὸ «τέλειο Πανεπιστήμιο» πρὶν ἀπὸ τὴ συντριβὴ τοῦ καπιταλισμοῦ καὶ τὸ χτίσιμο τοῦ σοσιαλισμοῦ. Σκοπός μας ὅμως εἶναι νὰ συνειδητοποιήσουμε ὁλοένα καὶ μεγαλύτερο τμῆμα ἀπὸ τοὺς μελλοντικοὺς μισθωτοὺς διανοούμενους γιὰ τὸ ρόλο τους στὴν παραγωγή, γιὰ τοὺς σκοποὺς τῆς ἀστικῆς παιδείας, τὸν ρόλο τῆς κυρίαρχης ἰδεολογίας καὶ τὴν ἀλλοτρίωση τῆς γνώσης.

Μὲ ἀφορμὴ τὴν «ἀποχουντοποίηση» καὶ μὲ τὶς αὐτοδιαχειριστικὲς ἀπεργίες, σ' αὐτὴ τὴ φάση, περνᾶμε εὔκολα στὸ στόχο τοῦ φοιτητικοῦ ἐλέγχου τῆς ἀνώτατης παιδείας, ποὺ θὰ ἐξασφαλίζεται ἀπὸ τὴ συμμετοχὴ ἐκπροσώπων τοῦ φοιτητικοῦ συνδικαλισμοῦ σὲ μικτὰ ὄργανα ἀπὸ φοιτητές, καθηγητὲς καὶ βοηθούς, ποὺ θὰ ὑπάρχουν σ' ὅλα τὰ ἐπίπεδα καὶ ποὺ θἄχουν συμβουλευτικὸ χαρακτῆρα. Ἔτσι δὲ δεσμεύεται ὁ φοιτητικὸς συνδικαλισμὸς καὶ ἡ αὐτόνομη δράση, καὶ ἀπ' τὴν ἄλλη μεριὰ ὁ φοιτητὴς εἶναι γνώστης ὅλων τῶν θεμάτων ποὺ ἀφοροῦν τὰ Α.Ε.Ι. καὶ εἶναι εὔκολο νὰ περάση σὲ μιὰ βαθιὰ κριτικὴ τοῦ συστήματος. Ἡ λύση αὐτὴ ἀντιτάσσεται, τόσο στὴν ὀλέθρια συμβιβαστικὴ ἄποψη τῆς συμμετοχῆς στὴ διοίκηση μὲ δεσμευτικὸ ἀποφασιστικὸ χαρακτῆρα, ὅσο καὶ στὴν ἐντελῶς ἀρνητικὴ ἄποψη τῆς ἐγκατάλειψης τοῦ πεδίου τῆς μάχης στὸν ἴδιο τὸν χῶρο τῆς δουλειᾶς μας στ' ὄνομα τῆς «συνεποῦς, ἐπαναστατικῆς» γραμμῆς ποὺ ἀποφεύγει τὸν «ἀποπροσανατολισμὸ» τοῦ κινήματος καὶ τὸ ὁδηγεῖ σὲ νοητὲς κονταρομαχίες μέσα στὰ κεφάλια τῶν λίγων «πρωτοπόρων». Οἱ παραπάνω προτάσεις βέβαια πρέπει νὰ ἀκολουθοῦνται ἀπὸ ἕνα ὁλόκληρο πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων καὶ διεκδικήσεων γιὰ νἄχουν νόημα.

Ἔτσι ἀνοίγει ἀντικειμενικὰ μιὰ προοπτικὴ σημαντικῶν ἀλλαγῶν στὸ χῶρο τῆς παιδείας. Αὐτὸ τὸ ἔχει, ἐν μέρει, ἀντιληφθῆ ἀκόμα καὶ ἡ «Αὐγή», ποὺ γράφει: «Ἔτσι ἡ μέθοδος τῆς αὐτοδιαχείρησης τῶν ἑδρῶν, ποὺ τὴ γέννησε ἡ ἀποχουντοποίηση, ποὺ δὲ συντελέστηκε, προχωράει δυναμικά, στὴν προοπτικὴ τοῦ ἐκδημοκρατισμοῦ καὶ τῆς ἀναδιάρθρωσης τῆς δομῆς τῆς ἀνώτατης Παιδείας τῆς χώρας μας». (Φύλλο τῆς 6.3.75).

Σ' αὐτὴ τὴ φάση πρέπει νὰ χτυπηθοῦν ριζικὰ διάφορα ψευδοπροβλήματα ποὺ μπαίνουν ἀπὸ τὰ ἔξω στὸ φοιτητικὸ κίνημα, χωρὶς πράγματι, νὰ ἀπασχολοῦν τὸ σύνολο τοῦ φοιτητικοῦ κόσμου. Αὐτὰ εἶναι ὅλα ὅσα χρησιμοποιοῦνται σὰν ἐπιχειρήματα γιὰ τὴν ἄμεση σύγκληση τῆς Ε.Φ.Ε.Ε., ποὺ σκοπὸ ἔχει τὴ χειραγώγηση τοῦ φοιτητικοῦ κινήματος ἀπὸ τὶς παρατάξεις ποὺ τὴν ἐπιδιώκουν (Πανσπουδαστικὴ καὶ Π.Α.Σ.Π.). Ἀντίθετα πρέπει κανεὶς νὰ δεῖ τὴ συγκρότηση τοῦ ἀνώτατου ὀργάνου ἔκφρασης τοῦ φοιτητικοῦ κινήματος μέσα σὲ παμφοιτητικὸ συνέδριο, ποὺ θἄναι τὸ ἐπιστέγασμα μιᾶς πλατιᾶς προσυνεδριακῆς δουλειᾶς, μιᾶς διαδικασίας δηλαδὴ μελέτης καὶ προώθησης τῶν πολιτικῶν καὶ διεκδικητικῶν προβλημάτων. Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν σχολῶν γιὰ τὸ συνέδριο θὰ ἐκλεγοῦν μὲ ἁπλὴ ἀναλογικὴ στὴ βάση προγραμμάτων γι' αὐτὸ τὸ σκοπό. Τὸ κεντρικὸ ὄργανο τοῦ φοιτητικοῦ κινήματος σκοπὸ ἔχει νὰ προωθήση τὴν ἑνότητα, τὴ μαζικοποίηση, τὴ συντονισμένη δράση τῶν φοιτητῶν καὶ τὴ σύνδεσή τους μὲ ἄλλους ἐργαζόμενους ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ διεθνὲς προοδευτικὸ φοιτητικὸ κίνημα.

Γιὰ τοὺς σκοποὺς αὐτοὺς πρέπει νὰ ἔχη ἀποφασιστικὸ χαρακτῆρα πάνω σὲ γενικὰ πολιτικὰ ἢ συνδικαλιστικὰ θέματα, ἀφοῦ ἔχουν ἤδη προηγηθῆ ἀποφάσεις τῶν σχολῶν. Ἐπίσης εἶναι τὸ ἴδιο ἀπαραίτητη ἡ ἐξασφάλιση τοῦ ἀπὸ τὰ κάτω ἐλέγχου. Αὐτὸ γίνεται μὲ τὴ θέσπιση ὡρισμένων ἀρχῶν, ὅπως ἡ δυνατότητα τῶν σχολῶν ποὺ μειοψηφοῦν νὰ μὴ ἀκολουθοῦν μιὰ ἀπόφαση ὅταν ὑπάρχει ἀντίθετη τῶν Γ.Σ. των, ἡ ἀνακλητικότητα τῶν ἀντιπροσώπων, ἡ δυνατότητα σύγκλησης τοῦ κεντρικοῦ ὀργάνου χωρὶς ἀριθμητικὸ περιορισμὸ σχολῶν, κ.ἄ.

8—3—75

Αἰθιοπία - Ἐρυθραία: ἕνα βασικὸ ἐρώτημα

Ἐνῶ ἡ στρατιωτικὴ κυβέρνηση τῆς Αἰθιοπίας προχωρεῖ μὲ «γοργὸ ρυθμὸ» στὴν αὐτοκάθαρσή της ἀπὸ

τὰ ποιὸ συντηρητικὰ στοιχεῖα, καὶ στὴν ἐφαρμογὴ ριζοσπαστικοῦ, ἀντιϊμπεριαλιστικοῦ, ἀντιολιγαρχικοῦ καὶ ἀντικαπιταλιστικοῦ προγράμματος, οἱ Ἐρυθραῖοι ἐθνικοεπαναστάτες εἶναι πιὸ ἀνένδοτοι παρὰ ποτὲ στὸν πόλεμο ἐναντίον της. Ταυτόχρονα στὸ ἐσωτερικὸ τῆς χώρας οἱ ἀπειλούμενοι ἀπὸ καθολικὴ ἀπαλλοτρίωση τοπικοὶ φεουδάρχες ξεσηκώνουν «λευκοὺς στρατοὺς» ἐναντίον τῆς βοναπαρτιστικῆς, «Νασσερικῆς» κυβέρνησης τῆς Ἀδὶς—Ἀμπέμπα.

Γράψαμε ἤδη (βλέπε «Γιὰ τὸν Σοσιαλισμὸ» Ἀρ. 1, Γενάρης-Φλεβάρης 1975) γιὰ τὸν χαρακτῆρα της καθὼς καὶ γιὰ τὰ ριζοσπαστικὰ μέτρα ποὺ ἡ τελευταία αὐτὴ ἀποφάσισε τὸν περασμένο Δεκέμβρη.

Ἀρχὲς τοῦ Φλεβάρη ἡ στρατιωτικὴ Κυβέρνηση κρατικοποίησε 101 ξένες καὶ αἰθιοπικὲς ἐπιχειρήσεις.

Ἀνάμεσα στὶς ξένες οἱ πιὸ σημαντικὲς ἀμερικανικὲς ἐπιχειρήσεις ὅπως ἡ MOBIL OIL καὶ ἡ COCA COLA πέρασαν ὑπὸ κρατικὸ ἔλεγχο. Κρατικοποιήθηκαν ἐπίσης οἱ πιὸ σημαντικὲς τράπεζες καὶ ἀσφαλιστικὲς ἑταιρεῖες.

Στὶς ἀρχὲς τοῦ Μάρτη μὲ προεδρικὸ διάταγμα καταργήθηκε τὸ προαιώνιο φεουδαρχικὸ σύστημα τῆς χώρας καὶ ὁρίζεται ὅτι κανένας ἰδιοκτήτης δὲν μπορεῖ νὰ κατέχει στὸ ἑξῆς περισσότερα ἀπὸ δέκα ἑκτάρια γῆς.

Ἐξ ἄλλου ὅλες οἱ μεγάλες ἀγροτικὲς ἰδιοκτησίες, ἀπὸ τὶς ὁποῖες πολλὲς ἀνήκουν σὲ ξένους, κρατικοποιοῦνται χωρὶς καμμιὰ ἀποζημίωση.

Τὸ ἐρώτημα τώρα εἶναι τὸ ἑξῆς:

Γιατὶ μπροστὰ σὲ μιὰ τέτοια προοδευτικὴ ἐξέλιξη οἱ ἐθνικοεπαναστάτες τῆς Ἐρυθραίας γίνονται πιὸ ἀνένδοτοι παρὰ ποτὲ καὶ μὲ τὴν συμπαράσταση — κι' αὐτὴ πιὸ ἐνισχυμένη παρὰ ποτὲ — καθεστώτων ὅπως τοῦ Καντάφι, τοῦ Φεϋζαλ, τοῦ Χουσεῒν καὶ ἄλλων, ἐντείνουν τὸν πόλεμο ἐναντίον τῆς αἰθιοπικῆς κυβέρνησης μὲ κίνδυνο νὰ τὴν ἀνατρέψουν;

Ἡ Αἰθιοπία κινδυνεύει σήμερα ταυτόχρονα ἀπὸ ἀσφυξία καὶ διαμελισμό.

Ἀσυναίσθητα δημιουργοῦνται ἔτσι συνθῆκες ποὺ νὰ εὐνοήσουν τελικὰ καὶ πάλι τὸν ἀμερικάνικο ἰμπεριαλισμό.

Εἶναι φανερὸ ὅτι τὸ πραγματικὸ συμφέρον τόσο τῶν αἰθιοπικῶν μαζῶν ὅσο καὶ κείνων τῆς Ἐρυθραίας (3 ἑκατ. κάτοικοι) ἐπιβάλει μιὰ προσωρινὴ ἔστω λύση συμβιβασμοῦ ἀνάμεσα στὴν σημερινὴ Κυβέρνηση τῆς Ἀδὶς—Ἀμπέμπα, καὶ τὴν ἡγεσία τῶν ἐθνικο - ἐπαναστατῶν τῆς Ἐρυθραίας.

5—3—75

Πορτογαλία: Ἡ ἐπανάσταση στὸ ξεκίνημά της

Ἡ πιὸ ἐκρηκτικὴ κατάσταση ποὺ ὑπάρχει αὐτὴ τὴν στιγμὴ στὴν Εὐρώπη εἶναι ἡ κατάσταση στὴν Πορτογαλία καὶ στὴν Ἱσπανία.

Σ τ ὴ ν Π ο ρ τ ο γ α λ ί α μιὰ ἀντικειμενικὰ ἐπαναστατικὴ κατάσταση ἄρχισε νὰ δημιουργεῖται ἀμέσως μετὰ τὴν πτώση τοῦ φασιστικοῦ καθεστῶτος τὸν περασμένο Ἀπρίλη, καὶ ἰδιαίτερα ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀπομάκρυνση τοῦ Σπινόλα τὸν περασμένο Σεπτέμβρη. Τὸ χαρακτηριστικότερο, εἰδικό, σημεῖο στὴν Πορτογαλία εἶναι ἡ ὕπαρξη τοῦ «Κ ι ν ή μ α τ ο ς Ἐ ν ό π λ ω ν Δ υ ν ά μ ε ω ν» ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ ὀργανωμένη πτέρυγα νέων Στρατιωτικῶν, μ' ἕνα σημαντικὰ ριζοσπαστικὸ πρόγραμμα.

Ἡ κίνηση αὐτὴ ὀργανώθηκε προοδευτικὰ μέσα στὸν Πορτογαλικὸ στρατὸ ἀπὸ τὰ χρόνια τοῦ πολέμου κατὰ τῶν ἐθνικιστικῶν κινημάτων τῆς Μοζαμβίκης, τῆς Ἀγκόλας καὶ τῆς Γουϊνέας — Μπισάου. Διάφοροι νέοι ἀξιωματικοὶ — πρώην φοιτητὲς στὴν πλειοψηφία τους — μὲ κάποιο ἀόριστο ἀριστερισμό, ἄρχισαν ἀπὸ τότε νὰ προβληματίζονται γιὰ τὸν χαρακτῆρα τοῦ πολέμου, καὶ τοῦ καθεστῶτος ποὺ τὸν καθοδηγοῦσε.

Ἔτσι φθάσανε στὸ συμπέρασμα ὅτι γιὰ νὰ τελειώση ὁ πόλεμος χρειάζονταν νὰ πέση ἡ φασιστικὴ δικτατορία, πρᾶγμα ποὺ καὶ τὸ πέτυχαν τὸν περασμένο Ἀπρίλη.

Ἀλλὰ γρήγορα ἡ κίνησή τους ἦρθε σὲ σύγκρουση μὲ τὴν συντηρητικὴ μερίδα τῶν Στρατιωτικῶν γύρω ἀπὸ τὸν Σπίνολα καὶ ἄλλους Στρατηγούς.

Μιὰ πρώτη ἀναμέτρηση ἔγινε τὸν περασμένο Ἰούλη, μιὰ δεύτερη πιὸ ἀποφασιστικὴ τὸν περασμένο Σεπτέμβρη.

Σήμερα ἡ ὀργάνωσή τους — ποὺ περιλαμβάνει μερικὲς ἑκατοντάδες ἀπὸ κατώτερους καὶ μεσαίους ἀξιωματικοὺς — εἶναι ἡ κύρια δύναμη στὴν Πορτογαλία.

Οἱ πραγματικὲς ἀποφάσεις παίρνωνται ὄχι στὸ ἐπίπεδο τῆς Κυβέρνησης, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴ Συντονισμοῦ, καὶ τὸ Συμβούλιο τῶν 20, ἀπόλυτα στὰ χέρια τοῦ «Κ.Ε.Δ.».

Στὴν ἴδια τὴν Κυβέρνηση ὅπου συμμετέχουν Σοσιαλιστὲς καὶ Κομμουνιστές, ἡ πλειοψηφία ἀνήκει σήμερα στὸ «Κ.Ε.Δ.», ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀνάληψη, τελευταῖα, τοῦ ὑπουργείου Ἀμύνης, καὶ Τύπου, ἀπὸ μέλη του.

Στὶς 12 Ἀπριλίου 6,5 ἑκατομμύρια Πορτογάλων θὰ ψηφίσουν γιὰ πρώτη φορὰ ὕστερα ἀπὸ 48 χρόνια.

Κανεὶς δὲν μπορεῖ ἀκόμα νὰ προδικάση τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐκλογῶν αὐτῶν, στὶς ὁποῖες ἐκτὸς ἀπὸ τὸ Σοσιαλιστικὸ καὶ Κομμουνιστικὸ Κόμμα, πρόκειται νὰ πάρη μέρος, εὐρὺς συνασπισμὸς ἀπὸ καθαρὰ ἀστικὲς συντηρητικὲς παρατάξεις, εἴδους Χριστιανοδημοκρατῶν.

Ἀπὸ καιρὸ τώρα ἔχει ξεσπάσει διαμάχη ἀνάμεσα στὸ Σοσιαλιστικὸ Κόμμα τοῦ Σοάρες καὶ τὸ Κ. Κόμμα τοῦ Κουνιάλ, ποὺ μπορεῖ νὰ εὐνοήση ἐκλογικὴ ἐπιτυχία τῶν Χριστιανοδημοκρατῶν καὶ ἄλλων ἀντιδραστικῶν.

Ἡ αἰτία τῆς διαμάχης εἶναι στὸ βάθος οὐσιαστι-

κή: Ἀσφαλῶς τὸ Σοσιαλιστικὸ Κόμμα ἀποβλέπει σὲ «Δημοκρατία» «δυτικοῦ τύπου» μὲ κυβερνήσεις συνεργασίας τάξεων, — ὅπως τὸ κατηγορεῖ ὁ Α. Κουνιάλ, γραμματέας τοῦ Κ.Κ. (βλέπε συνέντευξή του στὴν Γαλλικὴ «HUMANITE» τῆς 6—2—75) —, ἐνῶ τὸ Κ. Κόμμα θὰ προτιμοῦσε στρατιωτικὴ κυβέρνηση «Περουβιανοῦ» τύπου ἀπόλυτα ἐλεγχόμενη ἀπὸ τὸ «Κ.Ε.Δ.» Ἀλλὰ τὸ Κ. Κόμμα δὲν θἄθελε ἐπίσης μιὰ τέτοια κυβέρνηση νὰ πάη πολὺ μακρυά, ξεπερνῶντας τὸ «δημοκρατικὸ στάδιο» τῆς Ἐπανάστασης.

Ἐνῶ ἀντίθετα ἡ ριζοσπαστικότερη πτέρυγα τοῦ «Κ.Ε.Δ.» ἔχει τὴ τάση νὰ πάρη ἀπὸ τώρα, οἰκονομικὰ καὶ κοινωνικὰ μέτρα πού, ἀντικειμενικά, ἀνοίγουν τὴν προοπτικὴ σοσιαλιστικοῦ μετασχηματισμοῦ τῆς χώρας.

Ἔτσι στὴν πραγματικότητα ἡ πιὸ ριζοσπαστικὴ γιὰ τὴν ὥρα δύναμη στὴν Πορτογαλία παραμένει τὸ «Κ.Ε.Δ.», ποὺ δὲν ἔχει σκοπὸ νὰ δῆ μετὰ τὶς ἐκλογὲς τὸ Πρόγραμμά του νὰ ἐγκαταλείπεται ἀπὸ μιὰ ἐνδεχομένη συντηρητική, ἂν ὄχι καθαρὰ ἀντιδραστική, φιλοϊμπεριαλιστική, νέα Κυβέρνηση.

Τὸ «Κ.Ε.Δ.» δηλώνει ἤδη καθαρὰ ὅτι ὁ «στρατὸς πρέπει νὰ παραμένη ὁ κινητῆρας καὶ ἐγγυητὴς τῆς Πορτογαλικῆς Ἐπανάστασης, πέρα ἀπὸ τὰ νέα ὄργανα ἐξουσίας τοῦ προσεχοῦς Συντάγματος... Τὸ νέο Σύνταγμα δὲν μπορεῖ νὰ προδώση τὸ πνεῦμα τοῦ προγράμματος τοῦ «Κ.Ε.Δ.», ποὺ δὲν εἶναι διατεθειμένο νὰ χάση μὲ τὶς ἐκλογὲς ὅτι ἤδη κερδήθηκε γιὰ τὸν Πορτογαλικὸ λαό. Πρέπει τὰ κόμματα νὰ ἑνωθοῦν στὴν κοινὴ πάλη ἐνάντια στὴν ἀντίδραση καὶ τὸν φασισμὸ ποὺ ὑπάρχουν ἀκόμα». (Δηλώσεις τοῦ πρωθυπουργοῦ, στρατηγοῦ Βάσκο Γκονσάλβες, στὶς 21—2—75).

Τὸ «Κ.Ε.Δ.» φαίνεται ἀποφασισμένο νὰ διατηρήσει δικαίωμα ΒΕΤΟ, κατοχυρωμένο ἀπὸ τὸ νέο Σύνταγμα, σὲ ὁποιαδήποτε «ἀπαράδεκτη» κατὰ τὴν γνώμη του ἀπόφαση ποὺ θἄπερνε μελλοντικὴ συντηρητικὴ Κυβέρνηση. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ ἐπιταχύνει τὴν λήψη οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικῶν μέτρων ποὺ δεσμεύουν ἤδη μιὰ τέτοια Κυβέρνηση.

Τὸ οἰκονομικὸ πρόγραμμα ποὺ δημοσιεύτηκε στὶς 21—2—75 ἔχει σκοπὸ τὴ «δημοκρατικοποίηση τῆς πορτογαλικῆς κοινωνίας σ' ὅλα τὰ ἐπίπεδα» καὶ προβλέπει τὴν ὑποταγὴ τῆς οἰκονομικῆς ἐξουσίας στὴν πολιτική. Τὸ κράτος θὰ ἐλέγχη τουλάχιστο τὸ 51% τῶν μετοχῶν στὶς βιομηχανικὲς ἐπιχειρήσεις τῆς μεταλλουργίας, τῆς πετροχημείας, τῶν διϋλιστηρίων, τῶν ἐξοπλισμῶν.

Ἐπεκτείνεται ἡ κρατικοποίηση τῶν Τραπεζῶν καὶ ὁ κρατικὸς ἔλεγχος σὲ ὅσες μένουν ἀκόμα ἰδιωτικές, καθὼς καὶ στὶς ξένες ἐπενδύσεις.

Μιὰ ριζοσπαστικὴ ἀγροτικὴ μεταρρύθμιση πρόκειται νὰ θέση τέρμα στὸ καθεστὼς τῆς μεγάλης ἰδιοκτησίας στὸ νότο.

Βέβαια τὰ οἰκονομικὰ αὐτὰ μέτρα εἶναι ἀκόμα περιορισμένα, ἰδιαίτερα μπροστὰ στὴν ἐπιδείνωση τῆς οἰκονομικῆς κατάστασης τῆς χώρας: Περισσότερο ἀπὸ 25% τρέχον πληθωρισμός, 230.000 ἄνεργοι, σοβαρὸ ἐμπορικὸ ἔλλειμα, σημαντικὴ μείωση ἐξωτερικῆς βοήθειας κ.τ.λ.

Ἐξαρτᾶται τελικὰ ἀπὸ τὴν ἐπίτευξη πραγματικῆς συνεργασίας, πάνω σ' ἕνα κοινὸ πρόγραμμα, ἀνάμεσα στὰ δυὸ μαζικὰ Ἐργατικὰ Κόμματα, τὸ Σοσιαλιστικό, καὶ τὸ Κομμουνιστικό, καὶ τὸ «Κ.Ε.Δ.», νὰ προχωρήση ἡ ἀρχινισμένη Πορτογαλικὴ Ἐπανάσταση σὲ ἀποφασιστικότερο στάδιο.

Ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ ἑνιαῖο μέτωπο τῶν πιὸ προχωρημένων πολιτικὰ ἐπαναστατικῶν δυνάμεων τῆς χώρας ὅπως τὸ MES, ἡ ἀριστερὰ τοῦ Σοσιαλιστικοῦ Κόμματος, ἡ LUAR καὶ ἄλλες μικρότερες ὀργανώσεις, νὰ ἐπιταχυνθῆ τὸ γενικώτερο ἑνιαῖο μέτωπο ὅλων τῶν ἀριστερῶν δυνάμεων τῆς χώρας, μὲ μεταβατικὴ πολιτικὴ λύση τὴν κοινὴ Κυβέρνηση Σοσιαλιστῶν — Κομμουνιστῶν — «Κ.Ε.Δ.» στηριζόμενη στὰ Συνδικάτα καὶ τὶς ἑνιαιομετωπικὲς Ἐπιτροπὲς στὴν βάση.

Μιὰ τέτοια Κυβέρνηση θἄχη σκοπὸ τὴν ἐφαρμογὴ πιὸ ἀποφασιστικῶν ἀντικαπιταλιστικῶν μέτρων μὲ προοπτικὴ τὸν σοσιαλιστικὸ μετασχηματισμὸ τῆς χώρας.

Μιὰ τέτοια πορεία εἶναι πάντα δυνατὴ στὴν Πορτογαλία, τόσο μᾶλλον ὅσο ἡ ἐπερχόμενη Ἱσπανικὴ Ἐπανάσταση, δὲν μπορεῖ παρὰ ν' ἀσκήση ἀποφασιστικὴ ἐπίδραση σ' ὁλόκληρη τὴν Ἰβηρικὴ χερσόνησο.

Ὁ ἀμερικανικὸς καὶ εὐρωπαϊκὸς ἰμπεριαλισμὸς ἔχει συνείδηση αὐτοῦ τοῦ κινδύνου, γι' αὐτὸ καὶ κάνει ἀπεγνωσμένες προσπάθειες ἀφ' ἑνὸς γιὰ ν' ἀποφευχθεῖ τὸ Ἑνιαῖο Ἐργατικὸ Μέτωπο στὴν Πορτογαλία σὲ συμμαχία μὲ τὸ «Κ.Ε.Δ.», καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ ἔκρηξη στὴν Ἱσπανία. Τὸ τελευταῖο πραξικόπημα, ὑποκινημένο ἀπὸ τὸν Σπίνολα καὶ τοὺς Ἀμερικανούς, ποὺ ἀπέτυχε, εἶναι ἐνδεικτικὸ ταυτόχρονα τῶν προθέσεων τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καὶ τῆς δύναμης καὶ δυναμικῆς τοῦ καθεστῶτος στὴν Πορτογαλία.

12—3—75

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑ

Ἡ ἐκρηκτική διένεξη Ἰμπεριαλισμοῦ - Τρίτου κόσμου

Ἡ οἰκονομική καὶ γενική κρίση τοῦ παγκόσμιου καπιταλισμοῦ ἐπιδεινώνεται χωρὶς προοπτικὲς βραχυπρόθεσμης καλλιτέρευσης.

Τὸ ἀντίθετο εἶναι πιθανότερο. Κι' αὐτὸ γιὰ τοὺς ἑξῆς βασικοὺς λόγους:

Αὐτὸ ποὺ φαίνεται νἄχη σπάσει γιὰ μιὰ ὁλόκληρη περίοδο εἶναι ἡ δυνατότητα ποὖχε ὁ καπιταλισμὸς νὰ συνεχίζη ἐπὶ δεκαετηρίδες ἕνα ἀέναο μπούμ ἀπὸ τεράστιες ἐπενδύσεις ποὺ ἐπέτρεψαν τὴν ἁλματική του ἀνάπτυξη μέσα στὰ πλαίσια σχετικῆς σταθερότητας τῶν τιμῶν καὶ πλήρους ἀπασχόλησης τῶν ἐργαζομένων.

Ἀλλὰ ἀπὸ μιὰ στιγμὴ καὶ πέρα ἡ ἐπέκταση τῆς καπιταλιστικῆς παραγωγῆς μέσα σὲ τέτοιες εὐνοϊκὲς κοινωνικὲς συνθῆκες ἀντιμετώπισε τὶς συνέπειες τοῦ πληθωρισμοῦ καὶ τοῦ χρηματικοῦ χάους.

Τόσο τὸ ἕνα ὅσο καὶ τὸ ἄλλο ὑπῆρξαν ἀποτελέσματα σὲ ἀλληλεπίδραση τοῦ πληθωριστικοῦ τρόπου, ἀπὸ ἕνα σημεῖο καὶ πέρα, ἀνάπτυξης τῆς καπιταλιστικῆς παραγωγῆς, καὶ ὄχι πραγματικῆς ἐπέκτασης τῆς ἀγορᾶς.

Τώρα οἱ διάφορες καπιταλιστικὲς χῶρες τῆς Εὐρώπης καὶ ἡ Ἰαπωνία, γιὰ νὰ καταστείλουν τὸν πληθωρισμό, καταφεύγουν σὲ ἐμπειρικὴ ἀντιπληθωριστικὴ πολιτική, καὶ μὲ παράλληλη γιγαντιαία προσπάθεια γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῶν βιομηχανικῶν ἐξαγωγῶν τους.

Γι' αὐτὸ καὶ παρατηρεῖται κάποια σχετικὴ μείωση τοῦ ποσοστοῦ αὐξήσεως τοῦ πληθωρισμοῦ, ἀλλὰ ποὺ συνοδεύεται ἀναγκαστικά, ἀπὸ παράλληλη αὔξηση τῆς ἀνεργίας: περισσότερα ἀπὸ 4,5 ἑκ. ἄνεργοι στὴν Δυτικὴ Εὐρώπη, σχεδὸν 8 ἑκατ. ἄνεργοι στὶς Ἡν. Πολιτεῖες.

Ἡ ἀνεργία εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ὕφεσης τῆς παραγωγῆς ποὺ προκαλοῦν τὰ ἀντιπληθωριστικὰ μέτρα.

Γι' αὐτὸ καὶ ὁ ἀμερικάνικος ἰμπεριαλισμὸς τρομοκρατημένος μπροστὰ στὴν ἀνάπτυξη τῆς ὕφεσης καὶ τῆς ἀνεργίας, στράφηκε πάλι ἀπότομα σὲ πολιτικὴ καθαρὰ πληθωριστική: καινούργιος τεράστιος προϋπολογισμός, μὲ αὐξημένες τὶς πολεμικὲς δαπάνες, καὶ κολοσσιαῖο ἔλλειμμα χωρὶς προηγούμενο, ποὺ θἄχη ἐκτὸς τῶν ἄλλων σὰν συνέχεια ν' αὐξηθῆ τὸ ἤδη ὑπέρμετρο δημόσιο χρέος.

Μποροῦμε ἑπομένως ν' ἀποκλείσουμε τὴν γρήγορη ἐπιστροφὴ σὲ κατάσταση σχετικῆς σταθερότητας τῶν τιμῶν καὶ πλήρους ἀπασχόλησης.

Τὸ πιθανότερο εἶναι ὅτι ὁ καπιταλισμὸς θὰ ὑποχρεωθῆ νὰ διαλέξη μιὰ ἐνδιάμεση πολιτική, προσπαθῶντας νὰ μετριάση τὸν πληθωρισμὸ μὲ τὴ διατήρηση ἑνὸς σημαντικοῦ ποσοστοῦ ἀνεργίας καὶ μὲ αὐξανόμενες ἐξαγωγές.

Ὁ τελευταῖος αὐτὸς παράγοντας θὰ ὁδηγήση σὲ ἀκόμα μεγαλύτερη αὔξηση τοῦ συναγωνισμοῦ ἀνάμεσα στὶς μεγάλες καπιταλιστικὲς δυνάμεις τῆς Εὐρώπης τῆς «Κοινῆς Ἀγορᾶς», τῆς Ἰαπωνίας, τῆς Ἀμερικῆς, ἰδιαίτερα γιὰ τὴν κατάκτηση τῶν ἀγορῶν τοῦ Τρίτου Κόσμου.

Ἀλλὰ στὸ βασικὸ αὐτὸ τομέα, τὰ πράγματα ἀλλάζουν δυσάρεστα γιὰ τὸν καπιταλισμό.

Γιὰ μιὰ ὁλόκληρη περίοδο, μεταπολεμικά, ὁ Τρίτος Κόσμος ἐχρησιμοποιήθηκε οὐσαστικὰ πρὸς ὄφελος τῆς ἀνάπτυξης τοῦ καπιταλισμοῦ τῶν Μητροπόλεων.

Ἀλλά, ἀνεπαίσθητα, δημιουργήθηκαν νέες ἱστορικὲς συνθῆκες, ποὺ σήμερα στρέφονται ἐναντίον του.

Ἕνας ὁρισμένος ἀριθμὸς χωρῶν τοῦ Τρίτου Κόσμου ἀναγκάστηκαν νὰ συνειδητοποιήσουν τὴν δυνατότητα ἐλέγχου ἀπὸ τὶς ἴδιες πάνω στὶς πρῶτες ὕλες ποὺ παράγουν καὶ ν' ἀνατρέψουν σ' αὐτὸν τὸν τομέα, τὸν συσχετισμὸ δυνάμεων μὲ τὸν ἰμπεριαλισμό.

Τὸ πιὸ χτυπητὸ παράδειγμα εἶναι αὐτὸ ποὺ ἔγινε μὲ τὶς πετρελαιοπαραγωγικὲς χῶρες τοῦ ΟΠΕΚ.

Τί σημαίνει βαθύτερα αὐτὸ τὸ νέο φαινόμενο;

Ὅτι βρισκόμαστε μπροστὰ στὴ δημιουργία ὁρισμένων νέων «κέντρων» στὸ χῶρο τοῦ διεθνοῦς καπιταλισμοῦ μὲ κάποιες «αὐτόνομες» τάσεις, ποὺ διεκδικοῦν ξαναμοίρασμα τοῦ πλεονάσματος ἀνάμεσα στὸν παραδοσιακὸ ἰμπεριαλισμὸ τῶν Μητροπόλεων καὶ τῆς νέας ἀστικῆς τάξης ποὺ σχηματίζεται σὲ διάφορες χῶρες τοῦ Τρίτου Κόσμου.

Ἀλλὰ ὁ παραδοσιακὸς ἰμπεριαλισμὸς δὲν ἦταν συνηθισμένος νὰ διεκδικοῦν ἄλλα «κέντρα» (ὅπως ὁ ΟΠΕΚ) ἔλεγχο στὴν τιμὴ καὶ ποσότητα βασικῶν πρώτων ὑλῶν, καὶ στὰ κεφάλαια τὰ προερχόμενα ἀπὸ τὴν πώλησή τους.

Μιὰ τέτοια νέα κατάσταση ἀνατρέπει τὰ δεδομένα «ὁμαλῆς» λειτουργίας τοῦ ὅλου συστήματος.

Γι' αὐτὸ καὶ οἱ ἀντιδράσεις τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ ἀπέναντι στὶς χῶρες τοῦ Τρίτου Κόσμου, ποὺ πᾶνε νὰ χαράξουν σὲ συμμαχία μεταξύ τους μιὰ κάποια «αὐτόνομη» γραμμή, πῆραν γρήγορα πολύμορφο ἐπιθετικὸ χαρακτῆρα.

Μὲ πρωτοβουλία τῆς Ἀμερικῆς, καὶ κάτω ἀπὸ τὴν ἡγεσία της, οἱ διάφορες ἀναπτυγμένες καπιταλιστικὲς χῶρες, προσπαθοῦν νὰ ξανακυριαρχήσουν στὸν πετρελαιοπαραγωγὸ χῶρο τοῦ Τρίτου Κόσμου, δημιουργῶντας ἕνα εἶδος Ἑνιαίου Μετώπου καὶ ὀργανισμοὺς ποὺ σκοπός τους εἶναι νὰ πιέσουν σὲ ὑποχώρηση τὶς χῶρες τοῦ ΟΠΕΚ καὶ

ν' ἐπισημοποιήσουν τὸν δικό τους ἔλεγχο πάνω στὰ κεφάλαια ποὺ οἱ τελευταῖες αὐτὲς συσωρεύουν μὲ τὴν αὔξηση τῆς τιμῆς τοῦ πετρελαίου.

Στὶς πιέσεις οἰκονομικῆς καὶ πολιτικῆς μορφῆς προστίθενται καὶ καθαρὲς ἀπειλὲς ἀπὸ πολεμικὲς ἐπιχειρήσεις, μὲ σκοπὸ τὴν κατάληψη μιᾶς ὁλόκληρης ζώνης πετρελαιοπαραγωγῶν χωρῶν π.χ. ἀπὸ τὴν Ἀραβία ὡς τὸ Κουβέϊτ.

Ὁ Ἀμερικανικὸς καὶ διεθνὴς τύπος ἐξέθεσε ἀνοιχτὰ τέτοια σχέδια καὶ συγκεκριμένες προπαρασκευὲς γιὰ τὴν πραγματοποίησή τους.

Οἱ χῶρες τοῦ ΟΠΕΚ ὑποβάλλονται σὲ συνεχῆ πολύμορφη πίεση ποὺ ἀποσκοπεῖ ν' ἀποτρέψη: α) ὁποιαδήποτε τιμαριθμικὴ προσαρμογὴ τοῦ πετρελαίου σὲ περίπτωση συνεχιζομένου πληθωρισμοῦ, ὅπως ζητοῦν τώρα οἱ πιὸ ριζοσπαστικοὶ κύκλοι τῶν χωρῶν αὐτῶν, β) ὁποιαδήποτε ἐλεύθερη διάθεση τῶν κεφαλαίων ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὴν πώληση τοῦ πετρελαίου, γ) ὁποιαδήποτε ὑποτίμηση στὸ μέλλον τῆς τιμῆς τοῦ πετρελαίου κάτω ἀπὸ ἕνα ὁρισμένο ἐπίπεδο.

Τὸ τελευταῖο αὐτὸ μέτρο ἔχει τώρα ἀποφασιστικὴ σημασία γιὰ τὸν ἰμπεριαλισμὸ ποὺ ἐπενδύει τεράστια κεφάλαια σὲ ἀναζήτηση καὶ ἐκμετάλλευση νέων πηγῶν ἐνεργείας.

Γιὰ νᾶναι ἀποδοτικές, ἀπὸ καπιταλιστικὴ ἄποψη, οἱ ἐπενδύσεις αὐτές, πρέπει ν' ἀποφευχθῆ ὁ κίνδυνος σημαντικῆς ὑποτίμησης, σὲ μιὰ ὁρισμένη στιγμὴ τοῦ πετρελαίου, ποὺ θ' ἀποφάσιζε π.χ. τὸ καρτὲλ τῶν χωρῶν τοῦ ΟΠΕΚ, γιὰ ν' ἀνακόψη τὴν προσφυγὴ σὲ νέες πηγὲς ἐνεργείας.

Θᾆταν ἀνεύθυνα ἐπιπόλαιο νὰ παραγνωρίση κανεὶς τὸν κίνδυνο ποὺ περικλείει ἡ νέα ἱστορικὴ κατάσταση, ποὺ δημιουργήθηκε ἀνεπαίσθητα, γιὰ τὸν ἰμπεριαλισμό, σὰν ἐπακόλουθο τῆς σχετικῆς ἀπελευθέρωσης καὶ αὐτονομίας ὁρσμένων χωρῶν τοῦ Τρίτου Κόσμου παραγωγῶν βασικῶν πρώτων ὑλῶν, ὅπως τὸ πετρέλαιο.

Στὸ παρελθὸν «πολυκεντρισμὸς» στὰ πλαίσια τοῦ καπιταλισμοῦ ὁδηγοῦσε ἀναπόφευκτα σὲ πόλεμο, γιὰ τὸ ξαναμοίρασμα τῆς παγκόσμιας ἀγορᾶς, πρὸς ὄφελος μιᾶς καὶ μόνης «Μεγάλης Δύναμης».

Σήμερα, ἡ ἀνάπτυξη στὸ χῶρο τοῦ Τρίτου Κόσμου «κέντρων» σχετικὰ αὐτόνομων, ὅπως ὁ ΟΠΕΚ, ξαναβάζει γιὰ τὸν παραδοσιακὸ ἰμπεριαλισμὸ τῶν Μητροπόλεων τὸ ἴδιο ζήτημα. Καὶ ἀσφαλῶς ὁ πόλεμος θᾆχε ἤδη ξεσπάσει στὸν πιὸ ἐκρηκτικὸ χῶρο τῆς σημερινῆς παγκόσμιας κατάστασης, ποὖναι αὐτὸς τοῦ πετρελαίου, ἀπὸ τὸν Ἰνδικὸ Ὠκεανὸ καὶ τὸν Περσικὸ κόλπο ὡς τὴν Μέση Ἀνατολὴ καὶ τὴν Ἀνατολικὴ Μεσόγειο, ἂν δὲν ὑπῆρχε οὐσιαστικὰ ἕνα καὶ μόνο ἀκόμα «ἀναπάντητο» ἐρώτημα: Ποιά θᾆναι ἡ πιθανὴ ἀντίδραση τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης σὲ περίπτωση τέτοιου «τοπικοῦ» πολέμου;

Οἱ Ἀμερικανοὶ κινοῦνται ὡς τὰ τώρα σὰν νᾆχουν προεξοφλήσει ὅτι τὸ Κρεμλῖνο δὲν πρόκειται νὰ διακινδυνεύση γενικὸ πόλεμο, καὶ θ' ἀρκεσθῆ, λένε, σὲ ἀνταλλάγματα.

Οἱ Ἀμερικανοὶ ἀφήνουν νὰ ὑπονοηθῆ στοὺς Ἄραβες, Πέρσες, καὶ Εὐρωπαίους φίλους τους, ὅτι τὸ Κρεμλῖνο, ποὺ ἀδυνατεῖ νὰ διαλέξη ἀνάμεσα στὸν Πόλεμο καὶ τὴν Ἐπανάσταση, λόγω τῆς ἐσωτερικῆς κατάστασης στὴν Σ. Ἕνωση καὶ στὶς εὐρωπαϊκὲς χῶρες ποὺ ἐλέγχει, θάμενε πραχτικὰ οὐδέτερο. Ἀλλὰ μιὰ τέτοια ἄποψη δὲν τὴν συμμερίζεται οὔτε τὸ σύνολο τῶν κέντρων καὶ τῶν ὑπηρεσιῶν ποὺ καθορίζουν τὴν ἀμερικανικὴ πολιτική, οὔτε καὶ πολλοὶ Εὐρωπαῖοι «σύμμαχοι».

Εἶναι ἡ γνώμη μας ἐπίσης ὅτι ἡ ἡγεσία τοῦ Κρεμλίνου βρίσκεται καὶ πάλι διχασμένη σχετικὰ μὲ τὸν τρόπο ἀντιμετώπισης τῆς γενικῆς κρίσης τοῦ Καπιταλισμοῦ καὶ τῶν συνεπειῶν της, ποὺ μιὰ ἀπ' αὐτὲς μπορεῖ νᾆναι ὁ πόλεμος γιὰ τὸν ἔλεγχο τῶν περελαίων καὶ τὴν ἀνακοπὴ τῶν «αὐτονομιστικῶν» τάσεων ποὺ ἐκδηλώνονται στὸν Τρίτο Κόσμο.

Εἶναι φανερὸ πὼς τὸ Κρεμλῖνο ἀντιδρᾶ ἐπίμονα στὰ σχέδια τοῦ Κίσσινγκερ καὶ τοῦ Πενταγώνου ν' ἀποτραβήξη τελείως τὴν Αἴγυπτο ἀπὸ τὴν σοβιετικὴ ἐπιρροὴ καὶ σέ προσέγγιση μὲ τὴν Περσία, τὴν Ἀραβία, τὴν Τουρκία καὶ τὸ Ἰσραήλ, νὰ δημιουργήση κυριαρχικὸ φιλοαμερικανικὸ μέτωπο στὸν χῶρο ποὺ πάει ἀπὸ τὸν Περσικὸ κόλπο ὡς τὴν Ἀνατολικὴ Μεσόγειο.

Ἡ πολιτικὴ τοῦ Κίσσινγκερ ἐξακολουθεῖ ν' ἀγνοῆ τὴν «Συνδιάσκεψη τῆς Γενεύης», στὴν ὁποία τόσο ἐπιμένουν οἱ Σοβιετικοί, καὶ νὰ βάζη τοὺς τελευταίους μπροστὰ σέ τετελεσμένα γεγονότα ὅπως ἦταν καὶ ἡ διχοτόμηση τῆς Κύπρου.

Οἱ Σοβιετικοὶ ἀπαντοῦν ἐνισχύοντες περισσότερο παρὰ ποτὲ τοὺς Παλαιστηνίους καὶ τοὺς Σύριους.

Εἶναι ἀπίθανο ὅτι οἱ Ἀμερικανοὶ θὰ κατορθώσουν νὰ «λύσουν» ἱκανοποιητικὰ ὁποιοδήποτε ἀπὸ τὰ ζητήματα ποὺ κρατοῦν ὅλο αὐτὸν τὸν ἐκρηκτικὸ χῶρο σὲ ἀναβρασμό, εἴτε πρόκειται γιὰ τὴν Ἀραβοϊσραηλινὴ διένεξη, ἢ τὸ Κυπριακό, ἢ τὸ καθαρὰ ἑλληνο - τουρκικό. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ εἶναι ἐπίσης ἀπίθανο ὅτι οἱ πολύμορφες πιέσεις τους θὰ κατορθώσουν σύντομα νὰ διαλύσουν τὸ καρτὲλ τῶν πετρελαιοπαραγωγῶν χωρῶν τοῦ ΟΠΕΚ, παρόλη του τὴν μεγάλη ἀνομοιογένεια καὶ τὶς ἐσωτερικές του ἀντιθέσεις.

Ἔτσι, βραχυπρόθεσμα τουλάχιστο, παραμένει ἡ προοπτικὴ παράτασης τῆς κρίσης τοῦ καπιταλισμοῦ μὲ ἐκρηκτικὲς ἐπιπτώσεις στὸν χῶρο τοῦ πετρελαίου. Ἡ χώρα μας ἀνήκει σ' αὐτὸν τὸν χῶρο.

Αὐτὸ ἐξηγεῖ τὴν συμπεριφορὰ τῆς ἀμερικανικῆς πολιτικῆς.

Ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ ἡ Οὐάσιγκτον ἐπέτυχε ἐπὶ τέλους τὴν διχοτόμηση τῆς Κύπρου καὶ ἑπομένως καὶ τὴ δυνατότητα νατοποίησής της, ἀλλὰ ταυτόχρονα κινδυνεύει τώρα νὰ χάση τὴν κυριαρχική της ἐπιρροὴ στὴν Ἑλλάδα, στηρίζεται περισσότερο στὴν Τουρκία καὶ ἐκμεταλλεύεται τὸ Κυπριακό, γιὰ νὰ κρατήση τὴν Ἑλλάδα, τελικά, στὸ ΝΑΤΟ.

Τουρκία, Ἑλλάδα, Κύπρος, πρέπει τελικὰ νὰ κρατηθοῦν κάτω ἀπὸ ἀμερικανικὴ ἐπιρροή, μπροστὰ στὴν προοπτικὴ «τοπικοῦ» μεγάλου πολέμου στὸ χῶρο τοῦ πετρελαίου καὶ τῆς ὀξυνόμενης δυναμικῆς ἀναμέτρησης ἀνάμεσα στὶς Ἡν. Πολιτεῖες καὶ τὴν Σ. Ἕνωση, γιὰ τὸν κυριαρχικὸ ἔλεγχο, αὐτοῦ τοῦ χώρου. Ὡστόσο, ἀπὸ τὴν ἄλλη ἄκρη τῆς Μεσογείου, ἀνοίγονται προοπτικὲς ὄχι πολέμου ἀλλὰ Ἐπανάστασης.

Πρόκειται γιὰ τὴν κατάσταση ποὺ δημιουργεῖται ἀνεπαίσθητα στὴν Ἰβηρικὴ Χερσόνησο καὶ στὴν ὁποία ἀναφερόμαστε διεξοδικὰ καὶ ἀλλοῦ*.

Ἡ γενικὴ κρίση τοῦ καπιταλισμοῦ, ποὺ ἐπιδεινώνεται γίνεται ἀφορμὴ ἐπίσης γιὰ μεγάλους κοινωνικοὺς ἀγώ-

νες σ' ὅλες τὶς ἀνεπτυγμένες καπιταλιστικὲς χῶρες, ἰδιαίτερα αὐτὴ τὴ στιγμὴ στὴν Γαλλία, τὴν 'Ιταλία, τὴν 'Αγγλία, ποὺ σὲ μιὰ ὁρισμένη στιγμὴ μποροῦν ν' ἀνοίξουν καὶ σ' αὐτὲς τὶς χῶρες τὴν προοπτικὴ τῆς μεταβατικῆς πολιτικῆς λύσης μὲ τὴν μορφὴ «Κυβέρνησης τῶν 'Εργατικῶν Κομμάτων» στηριζόμενης στὰ Συνδικᾶτα καὶ τὶς ἑνιαιομετωπικὲς ἐπιτροπὲς στὴ βάση, γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ προχωρημένου ἀντικαπιταλιστικοῦ προγράμματος.

Μάρτης 1975

* Βλέπε «Πορτογολία: «.Η ἐπανάσταση στὸ ξεκίνημά της».

ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΟΥΣΑ ΤΑΞΗ ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ

ΤΟΥ WILLIAM DOMHOFF

'Απὸ τὶς ἀρχὲς τῆς δεκαετίας τοῦ 60, στὶς τάξεις τῶν ἀμερικανῶν κοινωνιολόγων ἔχει ἐμφανιστεῖ ἕνα συνεχῶς διογκούμενο ριζοσπαστικὸ ρεῦμα, ποὺ ἀμφισβητεῖ πολλὲς ἀπ' τὶς παραδεδεγμένες ἀστικὲς ἀπόψεις τῆς καπιταλιστικῆς μας κοινωνίας. 'Ο πρωτοπόρος ἀντιπρόσωπος αὐτοῦ τοῦ ρεύματος, μέχρι τὸν πρόωρο θάνατό του στὰ 1962, ἦταν ὁ C. WRIGHT MILLS. Παρὰ τὶς ἔντονες διαφωνίες τοῦ MILLS μὲ τὸ Μαρξισμό, ἡ ἐρευνητική του ἔκθεση γιὰ τὴ διοίκηση τῆς 'Αμερικῆς ἀπὸ μιὰ πανίσχυρη πλούσια μειονότητα, στὸ βιβλίο του THE POWER ELITE, ἔδωσε μιὰ σημαντικὴ ὤθηση σὲ μιὰ νεώτερη γενιὰ ριζοσπαστικῶν κοινωνιολόγων ποὺ ξεπέρασαν τὸ δικό του ἀναλυτικὸ πλαίσιο. 'Ο MILLS θεωροῦσε ὅτι ἡ 'Αμερικὴ κυβερνᾶται ἀπὸ μία «Τριμερῆ» συμμαχία μὲ ἐσωτερικοὺς συναγωνισμούς, ἡ ὁποία ἀποτελεῖται ἀπὸ τὶς ἑταιρεῖες, τοὺς στρατιωτικοὺς καὶ τοὺς πολιτικούς. Στὸ ἀκόλουθο ἄρθρο ὁ G. WILLIAM DOMHOFF, συγγραφέας τῆς διεισδυτικῆς μελέτης «Ποιὸς διοικεῖ τὴν 'Αμερική;» δείχνει γιατὶ ἡ «POWER ELITE» εἶναι στὴν πραγματικότητα ἀντιπροσωπευτικὴ μιᾶς ὁλοκληρωμένης σφιχτοδεμένης διοικοῦσας τάξης.

'Ο G. WILLIAM DOMHOFF εἶναι καθηγητὴς τῆς Ψυχολογίας στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Καλιφόρνιας στὴ SANTA CRUZ. 'Ανάμεσα στὰ βιβλία του περιλαμβάνονται τὰ «Ποιὸς διοικεῖ τὴν 'Αμερική;», τὸ «C. WRIGHT MILLS AND THE POWER ELITE τὸ «Οἱ ὑψηλότεροι κύκλοι» καὶ τὸ «FAT CATS AND DEMOCRATS». Τὸ ἄρθρο ποὺ ἀκολουθεῖ παρουσιάστηκε στὴν 'Εθνικὴ Συνδιάσκεψη τοῦ FRED HARRIS γιὰ τὴν Διανομὴ τοῦ πλούτου, ποὺ ἔγινε στὶς 22 καὶ 23 Σεπτεμβρίου 1973 στὴν Οὐάσιγκτων. Θὰ παρουσιαστῆ σὰν κεφάλαιο στὸ προσεχὲς βιβλίο: «Στὶς τσέπες τῶν λίγων: 'Η διανομὴ τοῦ πλούτου στὴν 'Αμερική», ἔκδοση FRED HARRIS (Νέα 'Υόρκη, 1974). Πρωτοδημοσιεύτηκε στὸ τεῦχος τῆς ἄνοιξης 1974 τοῦ «'Επαναστατημένου Κοινωνιολόγου».

Η ΣΥΝΤΑΞΗ

Στὴν κορυφὴ τῶν σταδιακὰ συγχωνευόμενων κοινωνικῶν στρωμάτων τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν ὑπαλλήλων στὶς Η.Π.Α. ὑπάρχει μία πολὺ μικρὴ ἀνώτατη κοινωνικὴ τάξη ποὺ περιλαμβάνει, τὸ πολύ, τὸ 1% τοῦ πληθυσμοῦ καὶ ἔχει ἕναν ὁλότελα διαφορετικὸ τρόπο ζωῆς ἀπὸ τοὺς ὑπόλοιπους. Τὰ μέλη αὐτῆς τῆς προνομιούχας τάξης, σύμφωνα μὲ κοινωνιολογικὲς μελέτες, ζοῦν σὲ ἀπομονωμένες γειτονιὲς καὶ καλὰ προφυλαγμένα τεράστια διαμερίσματα, στέλνουν τὰ παιδιά τους σὲ ἰδιωτικὰ σχολεῖα, ἐμφανίζουν τὶς νεαρὲς κόρες τους στὸν κόσμο μὲ τσάγια καὶ χορούς γιὰ ντεμπυτάντ, συλλέγουν ἀκριβὰ ἔργα τέχνης καὶ ἀντίκες, παίζουν τυχερὰ παιχνίδια στὶς ἀποκλειστικές τους θέσεις, καὶ γυρίζουν τὸν κόσμο γιὰ τὶς συχνὲς διακοπὲς καὶ τὰ γλέντια τους.

— 'Υπάρχει ἐπίσης στὴν 'Αμερικὴ μία ἐξαιρετικὰ ἀνισόρροπη διανομὴ τοῦ πλούτου καὶ τοῦ εἰσοδήματος. Καθ' ὅλη τὴ διάρκεια τοῦ 20οῦ αἰώνα τὸ κορυφαῖο 1% τῶν πλουτοκρατῶν εἶχε τὴν ἰδιοκτησία τοῦ 25—30% τοῦ συνολικοῦ πλούτου καὶ τὸ 55—65% τοῦ πλούτου ποὺ ἔχει καίρια σημασία, δηλ. ἑταιρικὸ κεφάλαιο στὶς μεγαλύτερες ἐπιχειρήσεις καὶ στὶς Τράπεζες. 'Αλλὰ τὸ θέμα πάει ἀκόμα μακρύτερα, γιατὶ μόλις τὸ 1% κατέχει τουλάχιστον τὸ 19% τοῦ συνολικοῦ πλούτου τῆς χώρας, 190 φορὲς περισσότερο ἀπ' ὅσο θὰ εἶχε ἐὰν ὅλοι εἶχαν ἴσο μερίδιο. Ὅσο γιὰ τὸ εἰσόδημα, ἡ ἄνιση διανομὴ δὲν εἶναι τόσο φοβερή. 'Αλλὰ μιὰ πρόσφατη μελέτη ὑποστηρίζει ὅτι ἐὰν περιληφθῆ τὸ εἰσόδημα ἀπὸ τὰ κέρδη τοῦ κεφαλαίου, τὸ κορυφαῖο 1,5% τῶν πλουτοκρατῶν παίρνει τὸ 24% τοῦ ἐτήσιου ἐθνικοῦ εἰσοδήματος. Καὶ ὅπως μποροῦν ν' ἀποδείξουν ἀμέσως ὅλες οἱ μελέτες σὲ θέματα πλούτου καὶ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, οἱ παραπάνω ἐκτιμήσεις εἶναι συντηρητικές.

— Δὲν εἶναι δύσκολο γιὰ τοὺς περισσότερους ἀπὸ μᾶς νὰ φανταστοῦμε ὅτι ἡ ἀνώτατη κοινωνικὴ τάξη, ποὺ μᾶς ἀποκαλύπτεται ἀπὸ τὴν κοινωνιολογικὴ ἔρευνα, ἀποτελεῖται ἀπὸ τοὺς κορυφαίους πλουτοκράτες ποὺ μᾶς παρουσιάζουν οἱ μελέτες γιὰ τὸν πλοῦτο καὶ τὸ εἰσόδημα. Πάντως, δὲν εἶναι ἀπαραί-

τητο νὰ στηριχτοῦμε στὴ φαντασία μας, γιατὶ μποροῦν νὰ γίνουν ἐμπειρικὲς μελέτες ποὺ νὰ συνδέουν τὴ μιὰ ὁμάδα μὲ τὴν ἄλλη. Οἱ πρῶτες συστηματικὲς μελέτες σ' αὐτὴ τὴν κατεύθυνση ἔγιναν ἀπὸ τὸν κοινωνιολόγο E. DIGBY BALTZELL, ἀλλὰ ἀπὸ τότε ἔχουν γίνει κι' ἄλλες.

Στὶς περισσότερες χῶρες καὶ στὶς περισσότερες περασμένες ἐποχὲς στὴ χώρα μας, θὰ θεωρεῖτο σὰν δεδομένο ὅτι μιὰ ἀνώτατη τάξη μὲ μιὰ δυσανάλογη ποσότητα πλούτου καὶ εἰσοδήματος στὰ χέρια της, εἶναι μιὰ διοικοῦσα τάξη μὲ κυριαρχία πάνω στὴν κυβέρνηση. Πῶς ἀλλοιῶς, μπορεῖ ν' ἀναρωτηθῆ κανείς, θὰ ἦταν δυνατό, μιὰ μικρὴ ὁμάδα νὰ κατέχει τόσα πολλά, ἂν δὲν εἶχε τ' ἀγκίστρια της μέσα στὴν κυβέρνηση; 'Αλλ' αὐτὸ δὲ συμβαίνει στὶς Ἑνωμένες Πολιτεῖες τοῦ σήμερα. Τούτη ἡ χώρα εἶναι διαφορετική, μᾶς βεβαιώνουν. Δὲν ἔχει κοινωνικὲς τάξεις, τουλάχιστον ὄχι μὲ τὴν παραδοσιακὴ εὐρωπαϊκὴ ἔννοια, καὶ ὁπωσδήποτε ὑπάρχει κοινωνικὴ κινητικότητα, καινούριοι ἑκατομμυριοῦχοι δημιουργοῦνται καθημερινά. Ἐκτὸς ἀπ' αὐτό, πολλὲς διαφορετικὲς ὁμάδες, ὀργανωμένοι ἐργάτες, ὀργανωμένοι ἀγρότες, καταναλωτὲς καὶ ἐμπειρογνώμονες, μποροῦν νὰ βάλουν τὸ χέρι τους στὶς πολιτικὲς ἀποφάσεις — τουλάχιστον ἀπ' τὴν ἐποχὴ τοῦ NEW DEAL. Διοικοῦσα τάξη! Δὲν ὑπάρχει τέτοιο εἶδος στὴν 'Αμερική!(1).

— Σὲ τοῦτο τὸ ἄρθρο θὰ εἰσηγηθῶ ὅτι, στὴν πραγματικότητα, σὲ τούτη τὴ χώρα κυριαρχεῖ μιὰ διοικοῦσα τάξη, μιὰ εἰσήγηση πού, ὄχι μόνο ἔρχεται σ' ἀντίθεση μὲ τὴν ἐπικρατοῦσα ἀκαδημαϊκὴ σοφία, ἀλλὰ ἀνακινεῖ προβλήματα καὶ γιὰ ὅλους ἐκείνους ποὺ ἔχουν πολιτικὴ δράση. Γιὰ νὰ στηρίξω αὐτὴ τὴν εἰσήγηση, θὰ περιγράψω τέσσερες διαδικασίες μέσω τῶν ὁποίων οἱ ὀλίγοι πλούσιοι ποὺ ἀποτελοῦνε τὴν διοικοῦσα τάξη, κυριαρχοῦνε πάνω στὴν κυβέρνηση. Ἂς ἀρχίσω δίνοντας τὸν ὁρισμὸ δύο ὅρων: «διοικοῦσα τάξη» καὶ «POWER ELITE»*. Μὲ τὸν ὅρο «διοικοῦσα τάξη», ἐννοῶ μιὰ σαφῶς ὁριζόμενη ἀνώτατη κοινωνικὴ τάξη, ἡ ὁποία: (α) κατέχει μιὰ δυσανάλογη ποσότητα πλούτου καὶ εἰσοδήματος, (β) γενικὰ ἔρχεται σὲ καλύτερη μοῖρα ἀπὸ ἄλλες κοινωνικὲς ὁμάδες σὲ διάφορες στατιστικὲς γιὰ τὴν εὐημερία, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὰ ποσοστά παιδικῆς θνησιμότητας, μέχρι τὶς ἐπιτεύξεις στὸν τομέα τῆς ἐκπαίδευσης, τὰ συναισθήματα εὐτυχίας, τὴν ὑγεία, τὴ μακροζωΐα, (γ) ἐλέγχει τοὺς μεγαλύτερους οἰκονομικοὺς ὀργανισμοὺς στὴ χώρα καὶ (δ) κυριαρχεῖ πάνω στὶς κυβερνητικὲς διαδικασίες τῆς χώρας.

Μὲ τὸν ὅρο «POWER ELITE» ἐννοῶ τὸ «λειτουργικὸ βραχίονα» ἢ τὴν «ἡγετικὴ ὁμάδα» ἢ τὸ «κατεστημένο» τῆς διοικούσας τάξης. Αὐτὴ ἡ ἰσχυρὴ ἐλὶτ ἀποτελεῖται ἀπὸ δραστήρια, ἐργαζόμενα μέλη τῆς ἀνώτατης τάξης καὶ ἀπὸ ὑψηλὰ ἱστάμενους ὑπαλλήλους σὲ ὀργανισμοὺς ποὺ ἐλέγχονται ἀπὸ τὴν ἀνώτατη τάξη.

Θεωρῶ ὅτι καὶ οἱ δύο αὐτὲς ἔννοιες εἶναι σημαντικὲς γιὰ νὰ σχηματίσουμε μιὰ σωστὴ ἀντίληψη τοῦ πῶς διοικεῖται ἡ 'Αμερική. Ἡ διάκριση μεταξὺ διοικούσας τάξης καὶ ἰσχυρῆς ἐλὶτ μᾶς ἐπιτρέπει ν'ἀντιμετωπίσουμε τὰ συμπεράσματα ποὺ βγαίνουν ἀπὸ μιὰ καθημερινὴ παρατήρηση καὶ παρακολούθηση τῶν γεγονότων. 'Απὸ τέτοια συμπεράσματα πηγάζει καὶ ἡ πρώτη ἀντίρρηση ποὺ προβάλλουν ἐκεῖνοι ποὺ κριτικάρουν τὴ θεωρία τῆς διοικούσας τάξης, ὅτι δηλαδὴ ὁρισμένα μέλη τῆς διοικούσας τάξης δὲν ἀναμειγνύονται στὴ διοίκηση, καὶ ὅτι ὁρισμένοι ἀπὸ τοὺς διοικοῦντες δὲν ἀνήκουν στὴν ἀνώτατη τάξη. 'Αλλ' αὐτὸ δὲν εἶναι τὸ πρόβλημα, στὴν πραγματικότητα. Πάντα ὑπῆρχαν μέλη τῶν ἀνώτατων τάξεων ποὺ περνοῦσαν τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ χρόνου τους παίζοντας πόλο, τρέχοντας στὸ κυνήγι ἢ κάνοντας διεθνῆ κοσμικὴ ζωή. Καὶ πάντα ὑπῆρξαν προσεχτικὰ ντυμμένοι καὶ προσεχτικὰ διαλεγμένοι ὑπάλληλοι, ὅπως ὁ DEAN RUSK τοῦ Ἱδρύματος ROCKEFELLER, ὁ ROBERT MC NAMARA τῆς Αὐτοκινητοβιομηχανίας FORD, ὁ HENRY KISSINGER τοῦ Συμβουλίου Ἐξωτερικῶν Σχέσεων καὶ ὁ HERB STEIN τῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὴν Οἰκονομικὴ 'Ανάπτυξη, ποὺ τοποθετήθηκαν σὲ σπουδαῖες θέσεις στὴν κυβέρνηση.

Πολλὲς ἄλλες κριτικὲς ἔχουν γίνει γιὰ τὴ θεωρία τῆς διοικούσας τάξης καὶ πολλὲς καὶ διάφορες οἱ ἀποδείξεις ποὺ προβάλλονται γιὰ νὰ ἀντικρουστοῦν αὐτὲς οἱ κριτικές. Μία τυπικὴ κριτικὴ εἶναι ὅτι ἡ διοικοῦσα τάξη δὲν προσδιορίζεται ποτὲ μ' ἕνα τρόπο ποὺ νὰ ἐπιτρέπει τὴν ἐμπειρικὴ μελέτη της. Αὐτὸ τὸ ἐπιχείρημα μπορεῖ ν' ἀντιμετωπιστεῖ μ' ἐπαναληπτικές, θεσειακὲς καὶ στατιστικὲς μελέτες ποὺ δείχνουν ὅτι ὁρισμένοι κοινωνικοὶ κατάλογοι (WHO'S WHO κ.λ.π.), ἰδιωτικὰ προπαρασκευαστικὰ σχολεῖα καὶ ἀποκλειστικὲς λέσχες εἶναι καλοὶ δεῖχτες τῆς θέσης τῆς ἀνώτατης τάξης.

Μιὰ ἄλλη συνηθισμένη παρατήρηση εἶναι ὅτι δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ πιστεύουμε ὅτι ἡ λεγόμενη διοικοῦσα τάξη ἔχει «συνοχὴ» ἢ «ταξικὴ συνείδηση», κριτικὴ στὴν ὁποία μποροῦμε ν' ἀπαντήσουμε δίνοντας συστηματικὰ στοιχεῖα σχετικὰ μὲ τὴν παρακολούθηση ὁρισμένων ἰδιωτικῶν σχολείων ἀπὸ ἄτομα ἀπὸ ἄλλες περιοχές, τὴ συμμετοχὴ σὲ ὁρισμένες λέσχες, τὶς ἀλληλοσυνδεόμενες δικτατορίες ἑταιρειῶν, καὶ τήν, σὲ ἐθνικὴ κλίμακα, συμμετοχὴ σὲ ἐτήσια καταφύγια τῆς ἀνώτατης τάξης, τέτοια ὅπως τὸ BOHEMIAN GROVE καὶ τὸ RAN. CHERO VISITADORES.

Μετὰ ὑπάρχει ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι τὰ μέλη τῆς ἀνώτατης τάξης ἔχουν χάσει τὸν ἔλεγχο τῶν ἑταιρειῶν καὶ τῶν τραπεζῶν, πρὸς ὄφελος τῶν MANAGERS καὶ τῶν τεχνοκρατῶν ποὺ προέρχονται ἀπ' τὶς μεσαῖες τάξεις. Μὰ αὐτὸ ἔρχεται σ' ἀντίθεση μὲ τὰ γεγονότα, γιατὶ τίνος ἰδιοκτησία εἶναι οἱ ἑταιρεῖες, ποιά εἶναι ἡ κοινωνικὴ προέλευση τῶν διευθυντῶν ἑταιρειῶν, ποιά τὰ κίνητρα καὶ οἱ σκοποὶ τῶν MANAGERS τῶν ἑταιρειῶν;

Ἴσως ὅμως ἡ σημαντικώτερη κριτικὴ εἶναι αὐτὴ ποὺ προβάλλεται ἀπ' τοὺς πολιτικοὺς ἐπιστήμονες, οἱ ὁποῖοι λένε ὅτι οἱ ὑποστηριχτὲς τῆς θεωρίας τῆς διοικούσας τάξης δὲν ἀποκαλύπτουν τοὺς μηχανισμοὺς μὲ τοὺς ὁποίους ἡ διοικοῦσα τάξη ὑποτίθεται ὅτι κυριαρχεῖ στὴν κυβέρνηση. Θεωρώντας ὅ-

τι δεῖχτες τέτοιοι ὅπως ὁ πλοῦτος καὶ οἱ στατιστικὲς εὐημερίας δὲν ὑποδηλώνουν ὁπωσδήποτε ἰσχύ, θέλουν ν' ἀποδειχτῆ ἀφ' ἑαυτῆς ἡ ὑπόθεση γιὰ τὴν κυριαρχία τῆς κυβέρνησης ἀπὸ μιὰ διοικοῦσα τάξη, χωρὶς νὰ καταφύγουμε σὲ στατιστικὲς γιὰ τὸν πλοῦτο, τὸ εἰσόδημα, τὴν ὑγεία, καὶ τὴν καλοζωΐα.

Ἡ πρώτη μου προσπάθεια νὰ ἱκανοποιήσω τὴν πολιτικὴ ἐπιστήμη πάνω σ' αὐτό ἦταν μὲ τὸ νὰ δείξω ὅτι μέλη τῆς POWER ELITE κατέχουν σπουδαῖες κυβερνητικὲς θέσεις, ἰδιαίτερα στὸν ἐκτελεστικὸ τομέα τῆς ὁμοσπονδιακῆς κυβέρνησης, ὁ ὁποῖος, ὑποθέτω ὅλοι συμφωνοῦν, εἶναι τὸ σημαντικώτερο τμῆμα τῆς Ἀμερικάνικης κυβέρνησης(2) Ἀλλὰ οἱ κριτικοὶ δὲν ἱκανοποιήθηκαν μὲ μιὰ προσέγγιση τοῦ προβλήματος ἀπ' τὴ σκοπιὰ τῆς κοινωνιολογίας τῆς ἡγεσίας, ἡ ὁποία συμπεραίνει ὅτι ὑπάρχει «ἰσχύς», ὅταν ἕνας δυσανάλογος ἀριθμὸς ἀτόμων ἀπὸ μιὰ δοσμένη τάξη, ἐθνική, φυλετικὴ ἢ θρησκευτικὴ ὁμάδα, ἐμφανίζονται σὲ ὑπεύθυνες θέσεις σ' ἕνα δοσμένο ὀργανισμό. Παρ' ὅλο ποὺ κανεὶς δὲν ἀμφισβητεῖ τ' ἀποτελέσματα αὐτῆς τῆς μεθόδου, ὅταν χρησιμοποιεῖται γιὰ νὰ δείξει ἀντεθνικὲς ἢ φυλετικὲς διακρίσεις στὶς τράπεζες, τὶς ἑταιρεῖες καὶ τὰ πανεπιστήμια, ἀνακαλύπτουν σ' αὐτὴν ἀδυναμίες ὅταν χρησιμοποιεῖται γιὰ τὴ μελέτη τῶν ἰσχυρῶν καὶ ὄχι τῶν ἀδύνατων. Οἱ κριτικοὶ θέλουν νὰ δοῦνε τοὺς κρατοῦντες σὲ δράση, νὰ δοῦνε τὰ διάφορα μέσα μὲ τὰ ὁποῖα ὑποτίθεται ὅτι διοικοῦνε πρὸς τὸ συμφέρον τους καὶ τὸ συμφέρον τῆς τάξης τους.

Αὐτοὶ οἱ κριτικοὶ συχνὰ πρεσβεύουν, ὅπως ὁ κοινωνιολόγος ARNOLD ROSE, στὸ βιβλίο του «THE POWER STRUCTURE», ὅτι μέλη τῆς POWER ELITE εἶναι δυνατὸ νὰ μὴν δροῦν γιὰ τὰ συμφέροντα τῆς διοικούσας τάξης ἐνόσω βρίσκονται σὲ κυβερνητικὲς θέσεις. Ἀντίθετα, μπορεῖ νὰ δροῦν γιὰ τὸ «ἐθνικὸ συμφέρον». Αὐτὸς ὁ ἰσχυρισμὸς πιθανώτατα γιὰ πολὺ κόσμο μοιάζει λίγο κενός, ἂν δεῖ κανεὶς τοὺς χαριστικοὺς φόρους γιὰ τὶς ἑταιρεῖες πετρελαίου, τὶς ἐπιχορηγήσεις στὶς ἑταιρεῖες καὶ στοὺς μεγαλοκτηματίες, τὰ συμβόλαια πολεμικῶν δαπανῶν, τὰ δάνεια στὶς ὑπὸ χρεωκοπία ἑταιρεῖες καὶ τὴ γενικὴ κοινωνικὴ ἐπιστήμη ποὺ δείχνει ὅτι τὰ περισσότερα ἀνθρώπινα ὄντα σπάνια, ἂν ὄχι ποτέ, στέκουν πάνω ἀπὸ τὴν τάξη τους, τὴ θρησκευτική τους ἢ καὶ τὴν ἐθνική τους προέλευση στὸν τρόπο ποὺ ἀντιμετωπίζουν τὸν κόσμο.

Στὴ δεύτερη προσπάθειά μου νὰ ἱκανοποιήσω τὸ ἐνδιαφέρον ἐκείνων ποὺ προβληματίζονται πάνω στὴν ἀκριβῆ σχέση τοῦ κράτους καὶ τῆς διοικούσας τάξης στὴν Ἀμερικὴ τῶν Ἑταιρειῶν, στρέφομαι στὸ πρόβλημα τῆς ἐπεξεργασίας τῆς πολιτικῆς, ἐκθέτοντας πληροφορίες ποὺ ὑποδεικνύουν ὅτι, φαινομενικὰ ἀντικειμενικὲς ὁμάδες συζητήσεων, ὅπως τὸ Συμβούλιο Ἐξωτερικῶν Σχέσεων καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ Οἰκονομικῆς Ἀνάπτυξης, εἶναι στὴν πραγματικότητα ἀποκλειστικοὶ ὀργανισμοὶ σχεδιασμοῦ πολιτικῆς, μέσ' στοὺς ὁποίους μέλη τῆς ἰσχυρῆς ἐλίτ συνεργάζονται μὲ τοὺς μισθωτούς τους ἐμπειρογνώμονες γιὰ νὰ ἐπεξεργαστοῦν σχέδια, τὰ ὁποῖα μετὰ μεταφέρονται στὴν κυβέρνηση μέσω ἐπιτροπῶν, ἀναφορῶν, φιλικὰ διακείμενων πολιτικῶν, καθὼς καὶ μέσω ἀνθρώπων διορισμένων ἀπ' τὴν ἴδια τὴν κυβέρνηση σὰν μέλη ἢ ὑπάλληλοι αὐτῶν τῶν ὁμάδων(3). Ἀλλ' οὔτε αὐτὴ ἡ προσπάθεια δὲν ἦταν ἀρκετή, κυρίως γιατὶ δὲν ἀσχολεῖται μὲ τὸ ρόλο τῶν πολιτικῶν κομμάτων καὶ τὶς ἐκλογές.

Παρὰ τὴ γενικὰ ἀρνητικὴ ἀντίδραση, μὲ τὴν ὁποία μ' ἔχουν ὑποδεχτῆ ὡς τώρα οἱ πολιτικοὶ ἐπιστήμονες, θὰ ἤθελα νὰ κάνω ἄλλη μιὰ προσπάθεια γιὰ νὰ ἱκανοποιήσω τὴν κύρια κριτική τους σχετικὰ μὲ τὴ θεωρία τῆς διοικούσας τάξης. Ἴσως εἶναι μαζοχιστικὸ τὸ κίνητρο ποὺ ὑποκινεῖ αὐτὴ τὴ χωρὶς ἐλπίδα προσπάθεια, μὰ ἔχω ἕνα καινούργιο τρόπο σκέπτεσθαι γιὰ τὸ πρόβλημα τῆς διοικούσας τάξης καὶ τῆς κυβέρνησης, ποὺ ἴσως βάλει τὰ πράγματα κάτω ἀπὸ καινούργιο φῶς. Ἂν τὸ διατυπώσουμε ἁπλᾶ, νομίζω ὅτι ὑπάρχουν τέσσερες γενικὲς διαδικασίες μέσω τῶν ὁποίων τὰ οἰκονομικὰ καὶ πολιτικὰ δραστήρια μέλη τῆς διοικούσας τάξης, ἐνεργοῦν σὰν ἡγέτες τῆς POWER ELITE καὶ ἀναμιγνύονται στὴν κυβέρνηση σέ ὅλα τὰ ἐπίπεδα. Αὐτὲς οἱ τέσσερες διαδικασίες εἶναι:

1. Ἡ διαδικασία τῶν εἰδικῶν συμφερόντων, ἡ ὁποία ἔχει νὰ κάνει μὲ τὰ διάφορα μέσα ποὺ χρησιμοποιοῦνται ἀπὸ πλούσια ἄτομα, εἰδικὲς ἑταιρεῖες καὶ εἰδικοὺς τομεῖς τῆς οἰκονομίας γιὰ νὰ ἱκανοποιήσουν τὰ στενά, κοντοπρόθεσμα συμφέροντά τους.

2. Ἡ διαδικασία σχεδιασμοῦ πολιτικῆς, ποὺ ἔχει νὰ κάνει μὲ τὴν ἐπεξεργασία καὶ τὴν ἐφαρμογὴ γενικῆς πολιτικῆς, σημαντικῆς γιὰ τὰ συμφέροντα τοῦ συνόλου τῆς διοικούσας τάξης.

3. Ἡ διαδικασία ἐπιλογῆς ὑποψηφίων, ποὺ ἔχει νὰ κάνει μὲ τοὺς τρόπους μὲ τοὺς ὁποίους τὰ μέλη τῆς διοικούσας τάξης ἐξασφαλίζουν τὸ νὰ μποροῦν νὰ ἐλέγχουν τοὺς πολιτικοὺς ποὺ ἐκλέγονται, καὶ

4. Ἡ ἰδεολογικὴ διαδικασία, ποὺ ἔχει νὰ κάνει μὲ τὴ δημιουργία, τὴ διάδοση καὶ τὴν ἐπιβολὴ διαθέσεων καὶ ἰδεῶν ποὺ ἐπιτρέπουν τὴ συνεχιζόμενη ὕπαρξη πολιτικῆς καὶ πολιτικῶν ποὺ νὰ εὐνοοῦν τὸν πλοῦτο, τὸ εἰσόδημα, τὴ θέση καὶ τὰ προνόμια τῶν μελῶν τῆς διοικούσας τάξης.

Ἂς ξαναγυρίσω τώρα σὲ κάθε μιὰ ἀπ' αὐτὲς τὶς διαδικασίες γιὰ νὰ δείξω τὸ ρόλο ποὺ παίζουν στὴν κυριαρχία τῆς κυβέρνησης ἀπὸ τὴ διοικοῦσα τάξη. Παρ' ὅλο ποὺ ἡ ἑστία τῆς ἔρευνας μου θὰ εἶναι στὴν ὁμοσπονδιακὴ κυβέρνηση τῆς Οὐάσιγκτων, πιστεύω ὅτι τὸ γενικὸ σχῆμα πρέπει νὰ ἐφαρμοστῆ, μὲ ἐλαφρὲς μετατροπές, στὶς πολιτειακὲς καὶ στὶς τοπικὲς κυβερνήσεις.

Ἡ διαδικασία τῶν εἰδικῶν συμφερόντων, ὅπως εἴπαμε, περιλαμβάνει τὰ διάφορα μέσα μὲ τὰ ὁποῖα εἰδικὰ ἄτομα, ἑταιρεῖες ἢ οἰκονομικοὶ τομεῖς πετυχαίνουν τὶς φορολογικὲς παραβιάσεις, εὔνοιες, ἐπιχορηγήσεις καὶ τὶς διαδικαστικὲς ἀποφάσεις ποὺ προάγουν τὰ κοντοπρόθεσμα συμφέροντά τους. Αὐτὸς εἶναι ὁ κύκλος τῶν παρασκηνίων, τῶν ὑπερδικηγόρων τῆς Οὐάσιγκτων, τῶν ἐμπορικῶν συλλόγων καὶ τῶν συμβουλευτικῶν ἐπιτροπῶν στὰ ὑπουργεῖα. Αὐτὴ εἶναι ἡ πιὸ συχνὰ περιγραφόμενη διαδικασία ἀπὸ δημοσιογράφους καὶ κοινωνι-

κοὺς ἐπιστήμονες στὶς ἐκθέσεις καὶ τὶς εἰδικὲς μελέτες τους ποὺ ἀφοροῦν τὶς ἐπιτροπὲς τοῦ Κογκρέσσου, τὶς ρυθμιστικὲς ὑπηρεσίες καὶ τὰ ὑπουργεῖα. Αὐτὴ ἡ διαδικασία ὑπῆρξε ἐπίσης ὁ στόχος τῆς θαυμάσιας ἔρευνας τοῦ RALF NADER καὶ τῶν συνεργατῶν του.

Δὲν νομίζω ὅτι χρειάζεται νὰ χάσω χρόνο δίνοντας παραδείγματα τοῦ πῶς λειτουργεῖ αὐτὴ ἡ διαδικασία. Στ' ἀλήθεια, ὁ κάθε ἀναγνώστης θὰ ἔχει κάποια μελέτη τῆς προτιμήσεώς του, ποὺ ἀποδεικνύει τὰ παραπάνω. Προσωπικά, προτιμῶ αὐτὸ ποὺ ἀποκάλυψε ὁ RICHARD HARRIS στὴν «THE REAL VOICE» καὶ ὁ MORTON MINTZ στὸ «BY PRESCRIPTION ONLY» γιὰ τὶς μηχανορραφίες τῆς φαρμοκοβιομηχανίας, καὶ τὴν ὑπέροχη μελέτη τῆς «Πολιτικῆς τοῦ Πετρελαίου» τοῦ ROBERT ENGLER. Ἐπίσης τὸ INTERSTATE COMMERCE OMISSION» τοῦ ROBERT FELLMETH καὶ τὸ «THE CHEMICAL FEAST» τοῦ JAMES TURNER. Γιὰ μιὰ πανοραμικὴ θεώρηση, προτιμῶ σχετικὰ πρόσφατα βιβλία ὅπως τὸ «THE SUPER-LAWYERS» τοῦ JOSEPH GOULDEN, τὸ «THE CASE AGAINST CONGRESS» τῶν DREW PEARSON καὶ JACK ANDERSON, τὸ «AMERICA, INC.» τῶν MORTON MINTZ καὶ JERRY COHEN, καὶ τὸ «WHY THEY CALL IT POLITICS» τοῦ ROBERT SHERRILL. Ἀλλὰ τονίζω ὅτι ὑπάρχουν καὶ πολλὲς ἄλλες θαυμάσιες μελέτες αὐτῆς τῆς διαδικασίας καὶ ὅτι περισσότερες ἐμφανίζονται συνέχεια.

Ἡ πληροφορία ποὺ περιέχεται σ' αὐτὲς τὶς μελέτες θὰ μποροῦσε ν' ἀποτελέσει ἐντυπωσιακὴ ἀπόδειξη τῆς θεωρίας τῆς διοικούσας τάξης. Στὸ κάτω - κάτω δείχνει ὅτι μέλη τῆς διοικούσας τάξης ἔχουν τὴν δυνατότητα νὰ πραγματοποιήσουνε τὴ θέλησή τους σὲ ἄπειρες περιπτώσεις ποὺ τοὺς ἐνδιαφέρουν. Μποροῦν νὰ πετύχουν φορολογικὲς παραβιάσεις, ἐπιχορηγήσεις, ἀνατρεπτικοὺς ἀσφαλιστικοὺς νόμους καὶ νὰ κυριαρχοῦν στὶς ρυθμιστικὲς ὑπηρεσίες μεταξὺ ἄλλων. Ὅμως, στὰ μάτια τῶν περισσότερων πολιτικῶν ἐπιστημόνων, αὐτὸ δὲν εἶναι ἀρκετὴ ἀπόδειξη, γιατὶ δὲν δείχνει ὅτι τὰ διάφορα «συμφέροντα» «συντονίζονται» στὶς προσπάθειές τους. Ἀκόμα περισσότερο δὲν δείχνει ἄμεσα ὅτι κυριαρχοῦν στὴν πολιτικὴ γιὰ τὰ «μεγάλα ζητήματα» ἢ ὅτι ἐλέγχουν ἕνα ἀπὸ τὰ πολιτικὰ κόμματα.

Αὐτὴ ἡ τυπικὴ ἄποψη ἐκφράζεται ἀκόμα καὶ ἀπὸ τὸν GRANT MC CONNELL, τὸν πολιτικὸ ἐπιστήμονα τὸν πιὸ εὐαίσθητο στοὺς διάφορους τρόπους μὲ τοὺς ὁποίους τὰ ἰδιωτικὰ συμφέροντα ἐλέγχουν τὸ κομμάτι τῆς κυβέρνησης ποὺ ἔχει μεγαλύτερη σημασία γι' αὐτούς. Ἀφοῦ συμπεραίνει ὅτι «ἕνα σημαντικὸ τμῆμα τῆς κυβέρνησης στὶς Η.Π.Α. ἔχει περιέλθει κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίδραση ἢ τὸν ἔλεγχο διαφόρων ἐλὶτ μὲ στενὴ βάση καὶ μεγάλη αὐτονομία», μετὰ βεβαιώνει ὅτι δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ μιλᾶμε γιὰ «ἰσχυρὴ ἐλὶτ» γιατί: «Αὐτὲς οἱ ἐλὶτ δὲν ἐνεργοῦν μὲ συνοχὴ μεταξύ τους σὲ πολλὰ ζητήματα. Δὲν διοικοῦν μὲ τὴν ἔννοια τῆς διακυβέρνησης ὁλόκληρου τοῦ ἔθνους. Ἀντίθετα, τείνουν ν' ἀκολουθοῦν μιὰ πολιτικὴ μὴ ἀνάμειξης στὰ μεγάλα ζητήματα τῆς κρατικῆς πολιτικῆς, ἐκτὸς ἀπὸ κεῖ ὅπου αὐτὰ τὰ ζητήματα ἀγγίζουν τὰ δικά τους ἰδιαίτερα συμφέροντα»(4).

Ἀκόμα περισσότερο, τὰ μεγάλα συμφέροντα δὲν κυριαρχοῦν στὴν κυβέρνηση σὰν σύνολο. Τὰ πολιτικὰ κόμματα καὶ ἡ προεδρία μοιάζουν νὰ μένουν ἀνέγγιχτα ἀπ' αὐτούς:

«Εὐτυχῶς, δὲν βασίζεται ὁλόκληρη ἡ ἀμερικανικὴ πολιτικὴ πάνω σ' αὐτὲς τὶς συνιστῶσες. Τὸ σύστημα τῶν κομμάτων, ἡ Προεδρία καὶ ἡ ἐθνικὴ κυβέρνηση σὰ σύνολο, ἀντιπροσωπεύουν ἀντίθετες πρὸς αὐτὲς τάσεις. Σ' ἕνα πολὺ μεγάλο βαθμό, ἔργο αὐτῶν τῶν θεσμῶν εἶναι ἡ πολιτικὴ ποὺ ἐξυπηρετεῖ τὶς ἀξίες τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἰσότητας. Γενικὰ οἱ δημόσιες ἀξίες πρέπει νὰ στηρίζονται πάνω στὴ δημιουργία μιᾶς ἐθνικῆς συνιστώσας»(5).

Γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσουμε τὸ εἶδος ἐπιχειρημάτων τοῦ MC CONNELL, χρειάζεται νὰ ἐξετάσουμε σὲ συνέχεια τὴ διαδικασία σχεδιασμοῦ πολιτικῆς, τὴ διαδικασία μὲ τὴν ὁποία διαμορφώνεται ἡ πολιτικὴ γιὰ τὰ «μεγάλα ζητήματα». Γιατὶ σ' αὐτὴ τὴ διαδικασία τὰ διάφορα ἰδιαίτερα συμφέροντα ἑνώνονται γιὰ νὰ σφυρηλατήσουν τὴ γενικὴ πολιτικὴ ποὺ θὰ τοὺς εὐνοήσει σὰν σύνολο. Οἱ κεντρικὲς μονάδες στὸ δίκτυο τῆς πολιτικῆς εἶναι ὀργανισμοὶ τέτοιοι ὅπως τὸ Συμβούλιο Ἐξωτερικῶν Σχέσεων, ἡ Ἐπιτροπὴ γιὰ τὴν Οἰκονομικὴ Ἀνάπτυξη, τὸ Συμβούλιο Ἐπιχειρήσεων, ἡ Ἀμερικάνικη Συνέλευση καὶ ὁ Ἐθνικὸς Δημοτικὸς Σύνδεσμος, ποὺ καλύτερα θὰ μποροῦσε νὰ τοὺς χαρακτηρίσει κανεὶς σὰν ὀργανισμοὺς σχεδιασμοῦ πολιτικῆς τῆς POWER ELITE. Δὲν θὰ ἐπαναλάβω ἐδῶ τὴν πληροφορία γιὰ τὴν χρηματοδότηση καὶ τὴν διοίκηση αὐτῶν τῶν ὀργανισμῶν, ποὺ δείχνει πέρα ἀπὸ κάθε ἀμφιβολία ὅτι διευθύνονται ἀπὸ τὰ ἴδια ἄτομα τῆς ἀνώτατης τάξης ποὺ ἐλέγχουν τὶς μεγαλύτερες ἑταιρεῖες, Τράπεζες, ἱδρύματα καὶ νομικὲς φίρμες(6). Σημαντικότερο γιὰ τὸ στόχο μας εἶναι αὐτὸ ποὺ συμβαίνει στὶς ἀνεπίσημες συναντήσεις αὐτῶν τῶν ὀργανισμῶν.

Οἱ ὀργανισμοὶ σχεδιασμοῦ πολιτικῆς συγκεντρώνουν, σὲ μεγάλες καὶ μικρὲς ὁμάδες, μέλη τῆς POWER ELITE ἀπ' ὁλόκληρη τὴ χώρα, γιὰ νὰ συζητήσουν γενικὰ προβλήματα — π.χ. ξένη βοήθεια, τὴ χρήση τῶν πυρηνικῶν ὅπλων, φορολογικὰ προβλήματα, ἢ τὸ πληθυσμιακὸ θέμα. Παρέχουν ἕνα πλαίσιο μέσα στὸ ὁποῖο μποροῦν νὰ λυθοῦν οἱ διαφορὲς πάνω στὰ διάφορα θέματα, καὶ ν' ἀκουστοῦν οἱ γνῶμες διαφόρων ἐμπειρογνωμόνων. Ἐκτὸς ἀπ' αὐτὸ τὸ πλαίσιο, αὐτοὶ οἱ ὀργανισμοὶ ἐνθαρρύνουν ἐπίσης τὸ γενικὸ διάλογο μέσα στοὺς κόλπους τῆς POWER ELITE, μέσω ὁμιλιῶν σὲ γεύματα καὶ προγεύματα, εἰδικῶν γραπτῶν ἀναφορῶν καὶ ἔκφρασης θέσεων σὲ ἐφημερίδες καὶ βιβλία.

Ἦταν τέτοιες ὁμάδες ποὺ ἐπεξεργάστηκαν τὸ πλαίσιο γιὰ τὴν ὕφεση ἀνάμεσα στὸ κεφάλαιο καὶ στὴν ἐργατικὴ τάξη στὶς ἀρχὲς τοῦ αἰῶνα μας, ποὺ σκιαγράφησαν τὸ νομοσχέδιο γιὰ τὴν Ἐπιτροπὴ Ὁμοσπονδιακοῦ Ἐμπορίου, ποὺ δημιούργησαν τὰ σχέδια κοινωνικῆς ἀσφάλισης, ποὺ ἀνάπτυξαν τὶς ἰδέες

ποὺ ὑπάρχουν πίσω ἀπ' τὸ Σχέδιο MARSHALL, ποὺ πρόβαλαν τοὺς ἐθνικοὺς σκοποὺς γιὰ τὴ δεκαετία τοῦ 60, καὶ ποὺ ἐφεῦραν τὸ «πληθυσμιακὸ πρόβλημα»(7). Δὲν ἔχω περιθώρια σ' αὐτὸ τὸ κείμενο ν'ἀναλύσω τὶς περιπτώσεις ποὺ ἔδωσα σὰν παραδείγματα, ἀλλ' αὐτὸ μπορεῖ νὰ τὸ βρεῖ κανεὶς σὲ πολλὰ βιβλία. Θὰ περιοριστῶ στὸ νὰ παραθέσω μερικὲς ἀπ' τὶς πιὸ σημαντικὲς λειτουργίες αὐτῆς τῆς διαδικασίας:

1. Παρέχουν τὸ πλαίσιο μέσα στὸ ὁποῖο τὰ μέλη τῆς POWER ELITE ἐξοικειώνονται μὲ τὰ γενικὰ προβλήματα.

2. Παρέχουν τὸ πλαίσιο μέσα στὸ ὁποῖο οἱ συγκρούσεις στοὺς κόλπους τῆς POWER ELITE μποροῦν νὰ συζητηθοῦν καὶ νὰ συμβιβαστοῦν.

3. Παρέχουν τὸ πλαίσιο μέσα στὸ ὁποῖο μέλη τῆς ἰσχυρῆς ἐλίτ μποροῦν ν' ἀκούσουν τὶς ἰδέες καὶ τὶς ἀνακαλύψεις τῶν πληρωμένων ἐμπειρογνωμόνων τους.

4. Παρέχουν ἕνα «ἔδαφος ἐκγύμνασης καὶ ἐκμάθησης» γιὰ νέους ἡγέτες μέσα στὴ διοικοῦσα τάξη. Μέσα σ' αὐτοὺς τοὺς ὀργανισμοὺς εἶναι ποὺ οἱ μεγάλοι ἐπιχειρηματίες μποροῦν νὰ ὁρίσουν ποιοί ἀπὸ τοὺς ὁμότιμούς τους εἶναι οἱ καταλληλότεροι γιὰ νὰ ὑπηρετήσουν στὴν Κυβέρνηση.

5. Παρέχουν τὸ πλαίσιο γιὰ μελέτες ἀπὸ ἐπιτροπὲς ἐμπειρογνωμόνων πάνω σὲ σημαντικὰ θέματα.

6. Μέσω τέτοιων δρόμων ὅπως βιβλία, περιοδικά, πολιτικὲς ἀνακοινώσεις καὶ ἀνακοινώσεις τύπου, μποροῦν σὲ μεγάλο ποσοστὸ νὰ ἐπηρρεάσουν τὸ «κλῖμα ἀπόψεων» τόσο στὴν Οὐάσιγκτων ὅσο καὶ στὴ χώρα γενικώτερα.

Τὰ διάφορα αὐτὰ σημεῖα, οἱ πολιτικοὶ ἐπιστήμονες καὶ οἱ ἄλλοι κριτικοὶ τῆς θεωρίας τῆς διοικούσας τάξης, θὰ 'πρεπε νὰ τὰ λάβουν ὑπ' ὄψη τους στὴ θεώρησή τους τοῦ δικτύου σχεδιασμοῦ πολιτικῆς. Πρῶτον, ἀποδεικνύουν ὅτι οἱ ἐπιχειρηματίες, οἱ Τραπεζίτες καὶ οἱ νομικοὶ ἀσχολοῦνται μὲ περισσότερα πράγματα ἀπ' ὅτι ἐνδιαφέρει τὴν εἰδική τους ἐργασία. Δεύτερο, δείχνουν ὅτι οἱ ἡγέτες ἀπὸ διάφορους τομεῖς τῆς οἰκονομίας συγκεντρώνονται γιὰ νὰ συζητήσουν τὰ προβλήματα τοῦ συστήματος σὰ σύνολο. Τρίτο, ὑποδεικνύουν ὅτι μέλη τῆς POWER ELITE ποὺ εἶναι διορισμένοι στὴν κυβέρνηση, εἶναι ἐξοπλισμένοι μ' ἕνα γενικὸ προσανατολισμό, ἀποχτημένο μέσα στοὺς ὀργανισμοὺς τῆς ἰσχυρῆς ἐλίτ ποὺ ἔχουν καθαρὰ πολιτικὸ χαρακτῆρα. Τέταρτο, ἀποκαλύπτει ὅτι οἱ ἐμπειρογνώμονες ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὴν ἀνώτερη καὶ μεσαία τάξη, καὶ ποὺ θεωροῦνται ἀπὸ μερικοὺς σὰν οἱ πραγματικοί μας κυβερνῆτες, στὴν πραγματικότητα δὲν κάνουν ἄλλο παρὰ νὰ διαθέτουν τὶς συμβουλές τους σ' αὐτοὺς ποὺ τοὺς πληρώνουν.

Ἐν τέλει, ἂν οἱ πολιτικοὶ ἐπιστήμονες ἔπαιρναν στὰ σοβαρὰ τὴν ἰδέα τῆς διαδικασίας σχεδιασμοῦ πολιτικῆς, δὲν θὰ μποροῦσαν νὰ συμφωνήσουν μὲ τὸν GRANT MC CONNELL, ὅταν ὑποτιμᾶ τὴ σπουδαιότητα τοῦ Συμβουλίου Ἐπιχειρήσεων, λέγοντας «ὅτι ἐκεῖνοι ποὺ οὐσιαστικὰ παίρνουν μέρος στὴν πολιτικὴ τῶν ὑποθέσεων, εἶναι αὐτοὶ (οἱ ὀργανισμοὶ) ποὺ κατευθύνουν τὶς ἐνέργειές τους σχεδὸν ὁλοκληρωτικὰ σὲ δύσκολα, εἰδικὰ ζητήματα ἄμεσου οἰκονομικοῦ ἐνδιαφέροντος γιὰ τὶς ἐπιχειρήσεις»(8). Ἀντίθετα θὰ ἔλεγαν ὅτι οἱ ἐμπορικοὶ σύλλογοι ἐξασκοῦν μιὰ ἀπ' τὶς σημαντικώτερες ἐπιρροὲς στὴ διαδικασία εἰδικῶν συμφερόντων, καὶ ὅτι τὸ Συμβούλιο Ἐμπορίου εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ θεμελιακὰ σημεῖα τῆς διαδικασίας σχεδιασμοῦ πολιτικῆς.

Ἐὰν ἔχω δίκαιο στὸ ὅτι τὰ μέλη τῆς διοικούσας τάξης πετυχαίνουν τὰ στενά τους συμφέροντα μέσω τῶν γνωστῶν τεχνασμάτων τῆς διαδικασίας εἰδικῶν συμφερόντων καὶ τὰ γενικά τους συμφέροντα μέσω τῆς ἀνεπαρκῶς μελετημένης διαδικασίας σχεδιασμοῦ πολιτικῆς, τότε γεννιέται ἀμέσως τὸ ἐρώτημα: Πῶς εἶναι δυνατὰ ὅλα αὐτά, ὅταν ἔχουμε κυβέρνηση ἐκλεγμένη ἀπ' τὸ λαό; Δὲν θὰ 'πρεπε νὰ περιμένουμε ὅτι οἱ ἐκλεγμένοι λειτουργοὶ θὰ ἔχουν δικές τους πολιτικὲς ἀπόψεις ποὺ γενικὰ ἀντανακλοῦν τὶς προσδοκίες τῶν ἐκλογέων ποὺ τοὺς ἔστειλαν στὴν ἐξουσία; Ὑπάρχει σίγουρα μιὰ ὁμάδα πολιτικῶν ἐπιστημόνων ποὺ πιστεύει ὅτι αὐτὸ συμβαίνει — ἔχουν ἀναπτύξει λεπτομερειακὰ ἐπιχειρήματα γιὰ νὰ ὑποστηρίξουν ὅτι οἱ βαθειὰ ριζωμένες πολιτικὲς φιλοδοξίες ἀτόμων καὶ κομμάτων, τοὺς ὁδηγοῦν στὴν πολιτικὴ ἐκείνη θέση ποὺ θὰ τοὺς ἐξασφαλίσει τὸ μέγιστο τῶν ψήφων, ἑπομένως αὐτὸ ἐξασφαλίζει ὅτι οἱ πολιτικὲς ἀπόψεις τῶν πολιτικῶν θ' ἀντανακλοῦν λίγο-πολὺ τὶς ἀπόψεις τοῦ κόσμου.

Γιὰ ν' ἀπαντήσουμε σ' ἐρωτήματα σχετικὰ μὲ τοὺς ἐκλεγμένους λειτουργούς μας, πρέπει νὰ ἐξετάσουμε τὰ πολιτικὰ κόμματα καὶ τοὺς ὑποψηφίους ποὺ ὁρίζουν. Ὅσον ἀφορᾶ τὰ κόμματα, οἱ πολιτικοὶ ἐπιστήμονες ὑποστηρίζουν ὅτι ἕνα ἀναπτυγμένο πολιτικὸ κόμμα ἐκπληρώνει τέσσερες λειτουργίες: 1) ἰσορροπεῖ συγκρουόμενα τοπικά, ἐθνικὰ καὶ ταξικὰ συμφέροντα. 2) ἐπιλέγει ὑποψηφίους γιὰ νὰ καταλάβουν θέσεις, 3) ἐκπαιδεύει πολιτικά, 4) ἐπεξεργάζεται μιὰ πολιτικὴ γραμμή. Πάντως στὶς Η.Π.Α., τὰ κόμματα ἐλάχιστα ἀσχολοῦνται μὲ τὴν πολιτικὴ διαπαιδαγώγηση ἢ τὴν ἐπεξεργασία πολιτικῆς γραμμῆς: «Εἰδικὰ στὸν αἰώνα μας», γράφει ὁ πολιτικὸς ἐπιστήμονας WALTER DEAN BURNHAM, «τ' ἀμερικάνικα πολιτικὰ κόμματα ἔχουν σὲ μεγάλο ποσοστὸ περιοριστεῖ ἀπὸ λειτουργικὴ ἄποψη στὸ ἐκλογικὸ πεδίο (ἀφομοιωτικὴ λειτουργία) καὶ στὸ ἔργο τῆς πλήρωσης τῶν πολιτικῶν θέσεων»(9). Ἄλλος παρατηρητής, ὁ ἐκτελεστικὸς διευθυντὴς τῆς Ἐθνικῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ ἕνα Ἰσχυρὸ Κογκρέσσο, βάζει ἀκόμα πιὸ ἔντονα τὸ θέμα:

«Τὸ Δημοκρατικὸ καὶ τὸ Ρεπουμπλικάνικο Κόμμα δὲν ὑπάρχουν στὴν πραγματικότητα. Ὑπάρχουν μόνο ἄτομα (ὑποψήφιοι) καὶ ἐπαγγελματίες (σύμβουλοι, σφυγμομετρητές, σύμβουλοι τῶν μέσων ἐπικοινωνίας)»(10).

Ἀκριβῶς ἐπειδὴ ἡ ἀμερικάνικη πολιτικὴ περιορίζεται σὲ μεγάλο βαθμὸ σὲ λειτουργίες πλήρωσης θέσεων, προτιμῶ νὰ μιλήσω γιὰ τὴ διαδικασία ἐπιλογῆς ὑποψηφίων παρὰ γιὰ τὴν πολιτικὴ διαδικασία. Ὁ ὅρος πολιτικὴ διαδικασία δίνει τὴν ἐντύπωση ὅτι στὸ ἐκλογικό μας

σύστημα συμβαίνουν περισσότερα πράγματα ἀπ' ὅτι στὴν πραγματικότητα. Καὶ ἀκριβῶς ἐπειδὴ ἡ διαδικασία ἐπιλογῆς ὑποψηφίων εἶναι τόσο ἀτομικιστική, μπορεῖ νὰ κυριαρχεῖται κατὰ μεγάλο μέρος ἀπὸ τὶς προεκλογικὲς συνεισφορὲς τῶν μελῶν τῆς διοικούσας τάξης. Οἱ ἴδιοι ἄνθρωποι ποὺ διευθύνουν τὶς ἑταιρεῖες καὶ συμμετέχουν στοὺς ὀργανισμοὺς ἐπεξεργασίας πολιτικῆς παίζουν ἕνα κεντρικὸ ρόλο στὴ σταδιοδρομία τῶν περισσότερων πολιτικῶν ποὺ ξεπερνοῦν τὸ τοπικὸ ἢ πολιτειακὸ νομοθετικὸ ἐπίπεδο. Ὁ WALTER DEAN BURNHAM λέει: «Ἡ στρατολόγηση τῶν ἐκλεκτῶν γιὰ τὶς ἐκλογὲς παραμένει στενὰ συνδεδεμένη, ἰδιαίτερα γιὰ τὶς σημαντικώτερες θέσεις καὶ στὶς μεγαλύτερες πολιτεῖες, μὲ τὸν πλοῦτο τῶν ὑποψηφίων ἢ τὴ δυνατότητά τους νὰ ἐπωφεληθοῦν ἀπὸ μεγάλες προεκλογικὲς συνεισφορές»(11). Ἐπιπλέον ὁ ρόλος τοῦ πλούσιου μεσάζοντα φαίνεται νὰ εἶναι ἰδιαίτερα σημαντικὸς στὴ φάση ἀνάδειξης τῶν ὑποψηφίων. Τουλάχιστον αὐτὸ ἦταν τὸ συμπέρασμα μιᾶς ἀπὸ τὶς πιὸ ὁλοκληρωμένες μελέτες πάνω στὴν χρηματοδότηση τῶν προεκλογικῶν ἐκστρατειῶν, ποὺ ἔγινε ἀπὸ τὸν ALEXANDER HEARD:

«Ἡ ἀνάγκη νὰ βρεθοῦν σημαντικὰ ἐκλογικὰ κεφάλαια ἔχει τὴν πιὸ βασικὴ σημασία στὴν ἐκλογὴ τῶν ὑποψηφίων. Τὰ χρήματα μποροῦν συνήθως νὰ ἐξασφαλιστοῦν καὶ συχνὰ νὰ κατακρατηθοῦν ἀπὸ τὸ μικρὸ σῶμα τῶν πολιτικῶν εἰδικῶν ποὺ δουλειά τους εἶναι νὰ συγκεντρώνουν λεφτά... Σὰν συνέπεια, τὰ χρήματα ἔχουν ἴσως τὴ μεγαλύτερη σημασία γιὰ τὴν ἐκλογὴ τῶν δημόσιων λειτουργῶν στὰ πολιτικά μας παρασκήνια, ὅπου ἀποφασίζεται ποιὸς θὰ «ὀνομαστῆ ὑποψήφιος ἑνὸς κόμματος καὶ ποιὸς ὄχι»(12).

Φυσικά, εἶναι πολὺ δύσκολο νὰ διακρίνει κανεὶς ἀπὸ τὶς κοινωνικοοικονομικὲς τους ἀπόψεις, μὲ ποιό πολιτικὸ κόμμα τάσσονται οἱ «παχειὲς γάτες». Στ' ἀλήθεια, οἱ περισσότερες ἑταιρεῖες, τράπεζες καὶ νομικὲς φίρμες προσπαθοῦν νὰ ἔχουν πρόσωπα ποὺ ἀποτελοῦν σημαντικοὺς δωρητὲς καὶ γιὰ τὰ δυὸ κόμματα. Ἐπίσης μερικὲς ἀπ' τὶς «παχειὲς γάτες» τῶν ἀντιτιθέμενων κομμάτων, συνεργάζονται σὰν ἡγέτες τέτοιων ὀργανισμῶν σχεδιασμοῦ πολιτικῆς, ὅπως τὸ Συμβούλιο Ἐξωτερικῶν Σχέσεων καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ Οἰκονομικῆς Ἀνάπτυξης. Γιὰ παράδειγμα, στὰ 1968, ὑπῆρχαν 144 μέλη τοῦ Συμβουλίου Ἐξωτερικῶν Σχέσεων ποὺ ἔδωσαν 500 δολλάρια καὶ πάνω στοὺς ρεπουμπλικάνους, καὶ 56 ποὺ συνεισέφεραν 500 δολλάρια καὶ πάνω στοὺς δημοκρατικούς. Ἑκατὸν εἰκοσὶ ἕξη μέλη τοῦ Ἐθνικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἑνώσεως Ἐξωτερικῆς Πολιτικῆς ἔδωσαν ποσὰ ἀπὸ 500 δολλάρια καὶ πάνω στοὺς ρεπουμπλικάνους, 71 ἔδωσαν στοὺς δημοκρατικούς. Στὴν Ἐπιτροπὴ Οἰκονομικῆς Ἀναπτύξεως ὑπῆρξαν 95 ρεπουμπλικανοὶ δωρητὲς καὶ δεκαέξη δημοκρατικοί. Παρ' ὅλο ποὺ ἔχουν γεροὺς συνδέσμους καὶ μὲ τὰ δυὸ κόμματα, μποροῦμε νὰ δοῦμε τὴν προτίμηση τῆς ἰσχυρῆς ἐλὶτ γιὰ τὸ Ρεπουμπλικάνικο κόμμα, τουλάχιστον στὰ 1968. Ὑπάρχει καὶ μιὰ ἄλλη διαφορά, ποὺ ἀξίζει νὰ σημειωθῆ, ἀνάμεσα στὶς παχειὲς γάτες — τὰ μέλη τῆς ἀνώτερης τάξης ποὺ προέρχονται ἀπ' τὸ Νότο καὶ οἱ ἑβραϊκῆς καταγωγῆς, εἶναι πιθανώτερο νὰ εἶναι ὑπὲρ τῶν δημοκρατικῶν(13).

Τί εἴδους πολιτικοὶ γεννιοῦνται μέσα ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀτομικίστικα προσανατολισμένη ἐκλογικὴ πολιτική, ποὺ φέρνει τὸ βάρος τῆς εὔνοιας ἀπέναντι στοὺς μεγάλους δωρητές; Ἡ ἀπάντηση μᾶς δίνεται ἀπὸ διάφορες μελέτες. Πρῶτα ἀπ' ὅλα, οἱ πολιτικοὶ προέρχονται ἀπ' τὰ ἀνώτερα ἐπίπεδα τῆς κοινωνικῆς κλίμακας. «Τὸ πλουσιώτερο 1)5 τῶν Ἀμερικάνικων οἰκογενειῶν συνεισφέρουν κατὰ ἐννέα δέκατα στὴ δημιουργία τῆς ἐλὶτ τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας»(14). Δεύτερο, τουλάχιστον ἐκεῖνοι ποὺ θέλουν ν' ἀνέβουν ψηλότερα ἀπ' τὴν τοπικὴ καὶ πολιτειακὴ πολιτική, εἶναι ἄνθρωποι ἐντελῶς φιλόδοξοι ποὺ συνεχῶς ἀγωνίζονται γιὰ μεγαλύτερες καὶ καλύτερες κατακτήσεις. Τρίτο, εἶναι ἄνθρωποι, κατὰ μεγάλο μέρος, χωρὶς ἰσχυρὲς ἰδεολογικὲς κλίσεις. Οἱ ἐξαιρέσεις σ' αὐτὴ τὴν κατάσταση εἶναι πολὺ γνωστές, ἀκριβῶς ἐπειδὴ εἶναι τόσο ἀσυνήθιστες. Τέλος, μὲ ἐξαίρεση τὸ τοπικὸ ἐπίπεδο, ὅπου εἶναι πιθανὸν νὰ συμμετέχουν ἐπιχειρηματίες στὰ δημοτικὰ συμβούλια, εἶναι κατὰ μεγάλο μέρος δικηγόροι, δηλ. ἀνήκουν σὲ μιὰν ἐπαγγελματικὴ ὁμάδα ποὺ ἀπὸ ἀνάγκες σταδιοδρομίας καὶ ἐξάσκηση, παράγει ἀνθρώπους ποὺ συνηθίζουν νὰ κινοῦνται «ἀνάμεσα» καὶ νὰ συμβιβάζονται. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς διαδικασίας ἐπιλογῆς ὑποψηφίων, μὲ συντομία, εἶναι: 1) ἄνθρωποι ποὺ ξέρουν πῶς νὰ προχωροῦν καὶ νὰ τὰ βγάζουν πέρα 2) ἄνθρωποι μὲ λίγες δικές τους ἰσχυρὲς πολιτικὲς τοποθετήσεις, καὶ ἑπομένως ἀνοιχτοὶ στὶς ὑποδείξεις ποὺ τοὺς γίνονται ἀπ' τὶς παχειὲς γάτες καὶ τοὺς ἐμπειρογνώμονες, ποὺ ἔχουν νομιμοποιηθῆ σὰν σοβαροὶ ἡγέτες μέσα στὸ πλαίσιο τοῦ δίκτυου σχεδιασμοῦ πολιτικῆς.

Ὅταν λάβουμε ὑπ' ὄψη τὴν ἀλληλεπίδραση ἀνάμεσα στὴ διαδικασία σχεδιασμοῦ πολιτικῆς καὶ τὴν «πολιτικάντικη διαδικασία», δὲν εἶναι ἐκπληκτικὸ ὅτι ὑπάρχει σημαντικὴ συνέχεια πολιτικῆς μεταξὺ Ρεπουμπλικάνικης καὶ Δημοκρατικῆς διοίκησης. Ὅπως ἔγραφε ὁ δημοσιογράφος JOSEPH KRAFT γιὰ τὸ Συμβούλιο Ἐξωτερικῶν Σχέσεων, «τὸ Συμβούλιο παίζει ἕναν ἰδιαίτερο ρόλο στὸ νὰ βοηθᾶ νὰ γεφυρωθῆ ἡ ἀπόσταση ἀνάμεσα στὰ δύο κόμματα, παρέχοντας ἀνεπίσημα ἕνα μέτρο συνέχειας ὅταν στὴν Οὐάσιγκτων ἀλλάζει φρουρά»(15). Οὔτε εἶναι ἐκπληκτικὸ αὐτὸ ποὺ ἀποκάλυψε ὁ HUBERT HUMPHREY, στὶς ἀρχὲς τοῦ 73, ὅτι δηλ. εἶχε ζητήσει ἀπὸ τὸν HENRY KISSINGER, πρὶν ἀπ' τὶς ἐκλογὲς τοῦ '68, νὰ γίνει ὁ σύμβουλός του γιὰ τὴν ἐξωτερικὴ πολιτικὴ ἂν κέρδιζε τις ἐκλογές. Ἀλλὰ τὸ «THE BEST AND THE BRIGHTEST» τοῦ DAVID HALBERSTAM, ἀποκαλύπτει καλύτερα τὸ βαθμὸ στὸν ὁποῖο οἱ πολιτικοὶ διαφέρουν ἀπὸ τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς διαδικασίας σχεδιασμοῦ πολιτικῆς. Ἀφοῦ κέρδισε τὶς ἐκλογές, ὁ Πρόεδρος JOHN F. KENNEDY κάλεσε τὸν Ρεπουμπλικάνο ROBERT LOVETT, ἕναν χρηματιστὴ τῆς WALL STREET, ποὺ δὲν εἶχε βέβαια ψηφίσει ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ τοῦ ζήτησε τὴ συμβουλή του γιὰ τὸ

ποιός ἔπρεπε νὰ τοποθετηθῆ σὲ σημαντικὲς κυβερνητικὲς θέσεις. Ὁ KENNEDY τὸ ἔκανε αὐτὸ ἐπειδὴ γνώριζε μόνον ἁπλοὺς πολιτικούς, ὄχι τὸ εἶδος τῶν «σοβαρῶν ἀνθρώπων» ποὺ εἶχαν ἀρκετὴ πεῖρα ὥστε νὰ διοικήσουν μιὰ κυβέρνηση:

«Εἶχε περάσει τὰ τελευταῖα πέντε χρόνια ἀγωνιζόμενος γιὰ τὴν προεδρία, εἶπε μὲ θλίψη, καὶ δὲν γνώριζε κανέναν πραγματικὸ δημόσιο λειτουργό, ἀνθρώπους ποὺ νὰ μποροῦν νὰ διοικήσουν μιὰ κυβέρνηση, σοβαροὺς ἀνθρώπους. Οἱ μόνοι ποὺ γνώριζε, παραδέχτηκε, ἦταν πολιτικοί, καὶ ἂν αὐτὸ ἀποτελοῦσε μιὰ ὑποτίμηση τοῦ εἴδους στὸ ὁποῖο ἀνῆκε, αὐτὸ δὲν ἦταν δυσάρεστο στὸν ἄλλον. Οἱ πολιτικοὶ χρειάζονταν ἀνθρώπους γιὰ νὰ διοικήσουν τὴν κυβέρνηση»(16).

Μεταξὺ τῶν ὑποδείξεων τοῦ LOVETT, ἦταν ὁ DEAN RUSK τοῦ Ἱδρύματος ROCKEFELLER, ὁ ROBERT MC NAMARA τῆς Αὐτοκινητοβιομηχανίας FORD, καὶ ὁ DOUGLAS DILLON τοῦ DILLON, REED, οἱ ὁποῖοι, ὅπως ὅλοι ξέρουμε, τυπικὰ ὑπῆρξαν οἱ ἐκλεκτοὶ τοῦ KENNEDY σὰν ἐπικεφαλῆς τῶν ὑπουργείων Ἐσωτερικῶν, Ἀμύνης καὶ Οἰκονομικῶν.

Ἔτσι ἡ «πολιτική» στὴν Ἀμερικὴ ἔχει μικρὴ σχέση μὲ τὰ μεγάλα θέματα καὶ τὴ δημόσια πολιτική. Εἶναι μιὰ ἄσκηση δημιουργίας παραστάσεων, παρουσίασης ὀνομάτων καὶ πωλήσεως μύθων, ἕνα εἶδος καρναβαλιοῦ ἢ ψυχολογικὴ ἀσφαλιστικὴ δικλεῖδα. Ἔτσι ἕνας RICHARD NIXON μπορεῖ νὰ ἰσχυρίζεται χλιαρὰ ὅτι ἀσχολεῖται μὲ τὰ δημόσια θέματα κατὰ τὴν ἐκστρατεία τοῦ 1972, ὅταν ἀκόμα καὶ τὸ WALL STREET JOURNAL παραδέχεται ὅτι αὐτὸ ποὺ κάνει ὅλο κι ὅλο, εἶναι ν' ἀνεμίζει τὴ σημαία καὶ νὰ κατηγορεῖ ἐκείνους ποὺ διαφωνοῦν μαζί του σὰν προδότες(17). Καὶ τὴν ἴδια ἐποχὴ ποὺ λέει ὅτι ἀσχολεῖται μὲ τὰ μεγάλα θέματα, μπορεῖ ἄνετα νὰ πεῖ στοὺς στρατηγοὺς τῆς ἐκστρατείας του νὰ μὴν ἀνησυχοῦν γιὰ τὸ τί λέει ἡ πλατφόρμα γιατὶ «Ποιός, διάβολε, διάβασε ποτὲ μιὰ πλατφόρμα;»(18). Μετὰ τὶς ἐκλογὲς ἡ προεδρικὴ γραμματεία τύπου μπορεῖ ἄνετα νὰ παραδεχτῆ ὅτι τὸ θέμα τῆς περικοπῆς δαναπῶν γιὰ τὰ ἐσωτερικὰ προγράμματα εἶχε σκόπιμα ἀποκρυφτῆ κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἐκστρατείας. Θὰ ἦταν «ἀφελὲς» ν' ἀνακοινωθῆ αὐτὸ τὸ θέμα, ἐξήγησε ὁ HERB KLEIN, ὅταν ρωτήθηκε γιατί ὁ Πρόεδρος δὲν ἀνέφερε τὰ σχέδιά του νὰ περικόψει τὰ ἐσωτερικὰ προγράμματα κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἐκστρατείας. «Δὲν ἀνακινεῖς μὴ ἀπαραίτητα θέματα στὸ μέλλον μιᾶς προεδρικῆς ἐκστρατείας» ἐξήγησε ὁ KLEIN(19)

Συμπεραίνω ὅτι ἡ ἄποψη πὼς ἡ δημόσια πολιτικὴ ἐπηρεάζεται σὲ μεγάλο βαθμὸ ἀπὸ τὴ λαϊκὴ θέληση, ἐξαιτίας τοῦ ἀνταγωνισμοῦ μεταξὺ τῶν δύο κομμάτων, εἶναι λανθασμένη. Ἡ «πολιτική» συνίσταται στὴν ἐπιλογὴ φιλόδοξων δικηγόρων, προερχόμενων ἀπὸ τὴ μέση καὶ ἀνώτερη τάξη, καὶ οἱ ὁποῖοι ξέρουν πῶς νὰ προβληθοῦν, βρίσκοντας τὴ ρητορικὴ καὶ τὴ θεωρητικοποίηση ποὺ θὰ τοὺς ἐπιτρέψει νὰ ἐκτελέσουν τόσο τὴ στενὴ ὅσο καὶ τὴ γενικὴ πολιτικὴ τῆς δικομματικῆς ἰσχυρῆς ἐλίτ.

Σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο ἀκούω τὸν ἀναγνώστη νὰ διαμαρτύρεται ὅτι δὲν εἶναι μόνο αὐτὸ ποὺ ὑπάρχει στὴν ἀμερικάνικη πολιτική. Καὶ πράγματι, ἔτσι εἶναι. Παραδέχομαι ὅτι ὑπάρχουν σοβαροὶ φιλελεύθεροι ποὺ κάνουν τὸ σωστὸ ἀγώνα σὲ πολλὰ θέματα, πολιτικοὶ προσανατολισμένοι στὴν οἰκολογία, ποὺ παραμένουνε πιστοὶ στὴν ὑπόθεση τους, καὶ τίμιοι ἄνθρωποι κάθε πολιτικῆς ἀπόχρωσης ποὺ δὲν εἶναι ὑποχρεωμένοι σὲ κανέναν πλουτοκράτη. Ἀλλὰ δὲν ὑπάρχουν ἀρκετοί, γιατὶ ὑπάρχει ἐπίσης ἕνα σύστημα ἱεραρχίας ποὺ κυριαρχεῖται ἀπ' τοὺς πολιτικοὺς τοὺς ἐξαρτώμενους ἀπ' τὴ διοικοῦσα τάξη, καὶ οἱ ὁποῖοι ἔχουν τὸν τρόπο νὰ κρατοῦν τοὺς ἐπαναστατημένους ἔξω ἀπ' τὶς σημαντικὲς ἐπιτροπὲς καὶ ἔξω ἀπ' τὰ κέντρα ἰσχύος. Ὑπάρχει ἐπίσης μιὰ Νότια Δημοκρατικὴ ἀντιπροσωπεία ποὺ διατηρεῖ τὴ φοβερή της λαβὴ μέσα στὸ Κογκρέσσο, παρόλους τοὺς ἰσχυρισμοὺς τῶν μέσων τῆς δεκαετίας τοῦ '60, ὅτι τὸ ἄστρο της ἔδυε. Μετὰ ὑπάρχουν οἱ μυριάδες τύποι τῶν παρασκηνίων, ποὺ συνεχῶς πιέζουν ἐκείνους ποὺ θ' ἀντιστέκονταν στὶς προσφορὲς τῆς ἰσχυρῆς ἐλίτ. Ὅπως κατόπιν εἶπε ὁ πρώην βουλευτὴς τοῦ Κογκρέσσου ABNER MIKVA, τὸ σύστημα ἔχει ἕναν τρόπο νὰ σὲ συνθλίβει:

«Ἡ μεγαλύτερη ἀπογοήτευση γιὰ ἕναν καινούργιο εἶναι ἡ ἀκαμψία τοῦ συστήματος. Μιλᾶς στοὺς ἀνθρώπους καὶ σοῦ λένε: «Ἔχεις ἀπόλυτα δίκηο, κάτι πρέπει νὰ γίνει γι' αὐτό». Καὶ ὅμως, μὲ κάποιο τρόπο, βρισκόμαστε νὰ σκύβουμε τὸ κεφάλι στὰ δύσκολα ζητήματα. Ξεγλιστρᾶμε τὶς ἀπαραίτητες ἀναμετρήσεις. Αὐτὸς ὁ χῶρος ἔχει ἕναν τρόπο νὰ συνθλίβει»(20).

Δηλαδή, ἂν καὶ ὑπάρχουν κι ἄλλα πράγματα στὴν ἀμερικάνικη πολιτικὴ ἐκτὸς ἀπ' τὶς παχειὲς γάτες καὶ τοὺς πολιτικούς τους φίλους, αὐτὰ τὰ ἄλλα δὲν μποροῦν νὰ κερδίσουν τίποτα περισσότερο ἀπὸ ἐπικεφαλίδες, ἀναβολὲς καὶ ἴσως μιὰ τυχαία μάχη. Ἡ διαδικασία ἐπιλογῆς ὑποψηφίων παράγει πάρα πολλοὺς ὑποψήφιους, φιλικὰ διακείμενους πρὸς τοὺς πλουτοκράτες.

Βλέποντας τοὺς τρόπους μὲ τοὺς ὁποίους λειτουργοῦν οἱ διαδικασίες εἰδικῶν συμφερόντων, σχεδιασμοῦ πολιτικῆς καὶ ἐπιλογῆς ὑποψηφίων, ὁδηγούμαστε στὸ ἐρώτημα: Γιατί ἐμεῖς, τὸ κοινὸ ἐν γένει, συναινοῦμε σ' αὐτὴ τὴν κατάσταση πραγμάτων; Γιατί συμβαίνει, ὅπως τὸ ὑπέδειξε ὁ Μάρξ, οἱ κυρίαρχες ἰδέας ὁποιασδήποτε ἐποχῆς νὰ εἶναι οἱ ἰδέες τῆς κυρίαρχης τάξης; Γιατί ἡ διοικοῦσα τάξη νὰ ἔχει αὐτὸ ποὺ ὁ ἰταλὸς μαρξιστὴς ANTONIO GRAMSCI ἀποκαλοῦσε «ἰδεολογικὴ ἡγεμονία», καὶ μὲ τὸ ὁποῖο ἐννοοῦσε ὅτι «ἡ πραγματικὴ ἰσχὺς τοῦ συστήματος δὲν ἔγκειται στὴ βία τῆς διοικούσας τάξης ἢ στὴν καταπιεστικὴ δύναμη τοῦ κρατικοῦ του μηχανισμοῦ, ἀλλὰ στὴν παραδοχὴ ἀπὸ μέρους τῶν διοικουμένων μιᾶς κοσμοθεωρίας «ποὺ ἀνήκει στοὺς διοικοῦντες»(21); Δυστυχῶς, κανεὶς δὲν ἔχει δώσει μιὰν ἱκανοποιητικὴ ἀπάντηση σ' αὐτὰ τ' ἀλληλοσυνδεόμενα ἐρωτήματα. Μιὰ τέτοια ἀπάντηση προϋποθέτει ἐπίγνωση ἀπὸ διάφορες ἐπιστῆμες, ὅπως ἡ ἱστορία, ἀνθρωπολογία καὶ ψυχολογία καθὼς καὶ πολιτικὲς ἐπιστῆμες καὶ κοινωνιολογία, καὶ θὰ ὁδηγήση γρήγορα στὰ αἰώνια προβλήματα ποὺ ἀφοροῦν τὴν καταγωγὴ τοῦ κράτους καὶ τὴ γενικὴ φύση τῶν

σχέσεων ἀνάμεσα σὲ διοικοῦντες καὶ διοικούμενους.

Πάντως, στὸ κοινωνιολογικὸ ἐπίπεδο, ποὺ μὲ ἀφορᾶ σὲ τοῦτο τὸ κείμενο, μποροῦμε νὰ δοῦμε μὲ σιγουριὰ ὅτι τὰ μέλη τῆς διοικούσας τάξης δουλεύουν πολὺ σκληρὰ γιὰ νὰ μᾶς βοηθήσουν νὰ δεχτοῦμε τὴ δική τους κοσμοθεώρηση. Μποροῦμε, στ' ἀλήθεια, νὰ εἴμαστε βέβαιοι ἀπὸ προηγούμενη ἐμπειρία, ὅτι δὲν θὰ σταματήσουν μπροστὰ σὲ τίποτα, παρὰ τὶς διαμαρτυρίες τους περὶ «δημοκρατίας» καὶ «φιλελευθερισμοῦ», προκειμένου νὰ πετυχαίνουν τοὺς στόχους τους(22). Μέσω τῆς ἰδεολογικῆς διαδικασίας δημιουργοῦν, διαδίδουν καὶ ἐπιβάλλουν μιὰ σειρὰ συμπεριφορὲς καὶ «ἀξίες», σύμφωνα μὲ τὶς ὁποῖες, παρ' ὅλα του τὰ ἐλαττώματα, αὐτὸς εἶναι ὁ καλύτερος δυνατὸς κόσμος. Στὴ βάση αὐτῆς τῆς διαδικασίας εἶναι τὰ ἴδια ἱδρύματα καὶ ὁμάδες ποὺ ἐνεργοῦν στὴ διαδικασία σχεδιασμοῦ πολιτικῆς. Γιατὶ ἐκτὸς ἀπ' τὸ νὰ ὑποδεικνύουν τὴν πολιτικὴ ποὺ πρέπει ν' ἀκολουθηθῆ στὴν κυβέρνηση, αὐτοὶ οἱ ὀργανισμοὶ παρέχουν ἐπίσης τὶς αἰτιολογήσεις ποὺ θὰ κάνουν αὐτὴ τὴν πολιτικὴ παραδεκτὴ ἀπ' τὸ μεγάλο κοινό. Ἔτσι, στὴν περίπτωση τῆς ἰδεολογικῆς διαδικασίας, πρέπει νὰ συνδέσουμε αὐτοὺς τοὺς ὀργανισμοὺς ὄχι μὲ τὴν κυβέρνηση, ἀλλὰ μ' ἕνα δίκτυο διάδοσης ποὺ περιλαμβάνει ὁμάδες συζητήσεων, ἑταιρεῖες δημοσίων σχέσεων, διαφημιστικὰ συμβούλια, χρηματοδοτούμενα ἀπ' τὶς ἑταιρεῖες, εἰδικὰ προγράμματα σὲ πανεπιστήμια καὶ ἱδρύματα, βιβλία, ὁμιλίες καὶ ποικίλες προσπάθειες μέσω τῶν μέσων ἐνημέρωσης.

Ὁ μηχανισμὸς διάδοσης γίνεται πιὸ ἐμφανὴς στὸ σημαντικώτατο πεδίο τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς. Ἴσως ἐδῶ τὴν πιὸ κρίσιμη σημασία ἔχει ἡ Ἕνωση Ἐξωτερικῆς Πολιτικῆς καὶ τὸ παράρτημά της, τὸ Συμβούλιο Παγκόσμιων Ὑποθέσεων. Στενὰ συνδεδεμένη μὲ τὸ Συμβούλιο Ἐξωτερικῶν Σχέσεων, ἡ Ἕνωση Ἐξωτερικῆς Πολιτικῆς προμηθεύει φιλολογία καὶ ὁμάδες συζητήσεων γιὰ τὸ «προσεχτικὸ κοινὸ» τῶν ἐπαγγελματιῶν, πανεπιστημιακῶν καὶ φοιτητῶν τῆς ἀνώτερης μεσαίας τάξης. Γιὰ τὶς τοπικὲς ἐλίτ, τὸ Συμβούλιο Ἐξωτερικῶν Σχέσεων ἔχει ὑπὸ τὴν αἰγίδα του Ἐπιτροπὲς γιὰ τὶς Ἐξωτερικὲς Σχέσεις σὲ πάνω ἀπὸ τριάντα πόλεις σ' ὅλη τὴ χώρα.

Αὐτὲς οἱ ἐπιτροπὲς μαζεύονται περίπου μιὰ φορὰ τὸ μῆνα γιὰ ν' ἀκούσουν ὁμιλητὲς σταλμένους ἀπ' τὸ Συμβούλιο Ἐξωτερικῶν Σχέσεων ἢ τὴν κυβέρνηση. Σκοπὸς αὐτοῦ τοῦ προγράμματος εἶναι νὰ παράσχει στὶς τοπικὲς ἐλίτ πληροφορίες καὶ ἔτσι νὰ τὶς νομιμοποιήσει σὰν «καθοδηγητὲς τῆς κοινῆς γνώμης» στὰ θέματα ἐξωτερικῆς πολιτικῆς. Ἐκτὸς ἀπ' αὐτὲς τὶς ἐπιτροπές, ὑπάρχουν πολυάριθμοι ὀργανισμοὶ γιὰ τὶς ἐξωτερικὲς ὑποθέσεις στὰ μεγαλύτερα πανεπιστήμια ποὺ δίνουν στοὺς φοιτητὲς καὶ στὸ κοινὸ τὶς προοπτικὲς τῆς ἰσχυρῆς ἐλίτ γιὰ τὴν ἐξωτερικὴ πολιτική. Ἐπίσης καὶ οἱ ἴδιοι οἱ πολιτικοὶ ἡγέτες παίζουν ἕναν ἐνδιάμεσο ρόλο, μεταφέροντας στὸ μεγάλο κοινὸ τὶς θέσεις γιὰ τὴν ἐξωτερικὴ πολιτική. Ἡ ἐπιβολὴ τῆς ἰδεολογικῆς ὁμοφωνίας πραγματοποιεῖται μὲ μιὰ πλειάδα μέσων, ποὺ περιλαμβάνουν πιέσεις, ἐκφοβισμὸ καὶ χρήση βίας, ὅπως καὶ τὰ μεγάλα εὐγενέστερα μέσα τῆς πειθοῦς καὶ τῶν χρηματικῶν κινήτρων. Αὐτοὶ ποὺ τὰ λένε ἔξω ἀπ' τὰ δόντια, στὶς προκλήσεις τους ἀπέναντι στὶς κύριες δοξασίες τῆς ἀμερικάνικης ἰδεολογίας, μένουν ἔξω ἀπὸ προαγωγές, εὔνοιες ἢ καὶ ἀπολύονται ἀπ' τὴ δουλειά τους. Μπορεῖ ν' ἀποκλειστοῦν ἀπὸ ὁμάδες ἢ νὰ ὑποστοῦν κριτικὴ ἀπὸ τὰ μέσα ἐνημέρωσης. Ἂν προχωρήσουν πολὺ πέρα ἀπ' τὰ πλαίσια τῆς ὁμοφωνίας, μπλέκονται στὰ γρανάζια τοῦ κυβερνητικοῦ νομικοῦ μηχανισμοῦ ἐπιβολῆς, ποὺ διαμορφώνεται στὴ διαδικασία σχεδιασμοῦ πολιτικῆς μὲ εἰδικὴ βοήθεια ἀπ' τὴν ἐλεγχόμενη ἀπὸ τὴ διοικοῦσα τάξη Ἀμερικανικὴ Ἕνωση Δικηγόρων καὶ τοὺς συνδεόμενους μ' αὐτὴν ὀργανισμοὺς καὶ ἐπιτροπές(23). Ἀλλὰ δὲν νομίζω ὅτι χρειάζεται νὰ χάσουμε πολὺ χρόνο ἀναλύοντας τὶς πικρὲς λεπτομέρειες τῆς ἰδεολογικῆς ἐπιβολῆς, γιατὶ εἶναι ὅλες πολὺ πρόσφατες στὴ μνήμη μας ὕστερα ἀπ' τὰ χρόνια ἀγώνων γιὰ τὶς πολιτικὲς ἐλευθερίες καὶ τὸν πόλεμο στὴ Ν.Α. Ἀσία.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1) Γιὰ τυπικὲς ἐκφράσεις αὐτῆς τῆς ἄποψης συμβουλευθῆτε τὸν κοινωνιολόγο ARNOLD ROSE, THE POWER STRUCTURE (OXFORD UNIVERSITY PRESS 1967) τὸν πολιτικὸ ἐπιστήμονα ROBERT DAHL, «PLURALIST DEMOCRACY IN THE UNITED STATES» (RAND MC NALLY, 1967) ἢ τὸν πολιτικὸ ἐπιστήμονα GRANT MC CONNELL, «PRIVATE POWER AND AMERICAN DEMOCRACY»(ALFRED A.KNOPF, 1966).

2) G. WILLIAM DOMHOFF, WHO RULES AMERICA? (PRENTICE HALL, 1967).

3) G. WILLIAM DOMHOFF, THE HIGHER CIRCLES (RANDOM HOUSE, 1970).

4) MC CONNEL (σημ. Νο 1) σελὶς 339.

5) Τὸ ἴδιο, σελ. 8.

6) DOMHOFF, THE HIGHER CIRCLES.

7) Γιὰ τὴν ὕφεση ἀνάμεσα στὸ κεφάλαιο καὶ τὴν ἐργατικὴ τάξη καὶ γιὰ τὴν ἐπιτροπὴ ὁμοσπονδιακοῦ ἐμπορίου, συμβουλευθῆτε: «THE CORPORATE IDEAL IN THE LIBERAL STATE» (BEACON PRESS 1968). Γιὰ τὴν κοινωνικὴ ἀσφάλιση κυττᾶχτε DOMHOFF, «THE HIGHER CIRCLES». Γιὰ τὶς ἰδέες ποὺ ὑπάρχουν πίσω ἀπὸ τὸ σχέδιο MARSHALL κυττᾶχτε DAVID EAKINS, «BUSSINESS PLANNERS AND AMERICA'S POSTWAR EXPANSION», στὸ «CORPORATIONS AND THE COLD WAR», DAVID HOROWITZ, (MONTHLY REVIEW PRESS, 1969). Γιὰ τοὺς ἐθνικοὺς σκοποὺς στὸ G. WILLIAM DOMHOFF «HOW THE POWER ELITE SET NATIONAL GOALS», στὸ THE TPIPLE REVOLUTION EMERGING, ἔκδ. ROBERT PERUCCI καὶ MARC PILISUN (LITTLE, BROWN AND CO, 1971). Γιὰ τὸ πληθυσμιακὸ πρόβλημα στὸ STEVE WEIS-

SMAN, «WHY THE POPULATION BOMB IS A ROCKFELLER BABY» RAMPARTS, MAY 1970, καὶ WILLIAM BARCLAY, JOSEPH ENRIGHT, REID T. REYNOLDS, «POPULATION CONTROL IN THE THIRD WORLD», NACLA NEWSLETTER, DECEMBER 1970.

8) MC CONNEL (προηγ. σημ. σελ. 292—93).

9) WALTER DEAN BURNHAM, «PARTY SYSTEMS AND THE POLITICAL PROCESS» σελ. 279, στὸ THE AMERICAN PARTY SYSTEMS, ἐκδότες WILLIAM CHAMBERS καὶ WALTER DEAN BURNHAM (OXFORD UNIVERSITY PRESS, 1967).

10) JOHN S. SALOMA III καὶ FREDERICK H. SONTAG, (PARTIES ALFRED A. KNOPF, 1972), σ. 295.

11) BURNHAM (προηγ. σημ.) σελὶς 277.

12) ALEXANDER HEARD, THE COSTS OF DEMOCRACY (DOUBLEDAY, 1962), σελὶς 34.

13) G. WILLIAM DOMHOFF, FAT CATS AND DEMOCRATS (PRENTICE HALL, 1972).

14) KENNETH PREWITT AND ALAN STONE, THE RULING ELITES (HARPER καὶ ROW, 1973) σελὶς 137.

15) JOSEPH KRAFT «SCHOOL FOR STATESMEN», HARPER'S MAGAZINE, Ἰούλιος 1958, σελὶς 68.

16) DAVID HALBERSTAM, THE BEST AND THE BRIGHTEST (RANDOM HOUSE, 1972) σελὶς 4.

17) JAMES P. GANNON, «IS GOP CAMPAIGN RHETORIC TOO HOT?», WALL STREET JOURNAL, Σεπτέμβριος, 18, 1972, σελὶς 8.

18) «REPUBLICANS: CLOTH - COAT CONVENTION», NEWSWEEK, Αὔγουστος, 7, 2972, σελὶς 23.

19) «POST ELECTION CANDOR» NEWSWEEK, Μάρτης 26, 1973, σελὶς 15.

20) ROBERT SHERILL, 92 Συνέδριο: «EULOGY AND EVASION» THE NATION, Φεβρουάριος 15, 1971.

21) GIUSEPPE FIORI, ANTONIO GRAMSCI: LIFE OF A REVOLUTIONARY (NEW LEFT BOOKS, LONDON 1970), σελὶς 238.

22) G. WILLIAM DOMHOFF «THE POWER ELITE, THE CIA, AND THE STRUGGLE FOR MINDS», THE HIGHER CIRCLES (RANDOM HOUSE 1970). Γιὰ μιὰ ἔκθεση τοῦ πῶς οἱ μετριοπαθεῖς καὶ οἱ φιλελεύθεροι μέσα στὴν POWER ELITE ἀνέτρεψαν ποικίλλους ἀμερικάνικους θεσμοὺς στὴν προσπάθεια τους νὰ «σώσουν» καὶ νὰ «ἀνοίξουν» τὴν κοινωνία.

23) Τὸ θεμέλιο τοῦ μηχανισμοῦ ἐπιβολῆς, ἡ ἀστυνομία, δὲν ἔκανε ἐντελῶς καλὰ τὴ δουλειά της γύρω στὰ '60. Παρ' ὅλο ποὺ ἐνέσπειρε τὸ ἀπαιτούμενον ποσὸν φόβου σὲ πολλοὺς πολίτες, δημιούργησαν μὲ τὴν τακτική τους ἐπίσης πολλοὺς νέους διααφωνοῦντες ἀνάμεσα στοὺς σπουδαστές, Μαῦροι καὶ CHICANOΣ. Ἔτσι τὸ ἵδρυμα FORD, δημιούργησε ἕνα ἀστυνομικὸ ἵδρυμα ἀξίας 30 ἑκατομμυρίων δολλαρίων γιὰ νὰ χρηματοδοτήσει τὰ πανεπιστημιακὰ προγράμματα, εἰδικὰ ἰνστιτοῦτο, συμβούλους καὶ βιβλία, ποὺ θὰ χρειζόντουσαν γιὰ νὰ διδάξουν στὴν ἀστυνομία νὰ εἶναι πιὸ πονηροὶ στὸ περιεχόμενο τῶν διαφωνιῶν τους στὸ μέλλον.

ΓΙΑ ΤΟ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟ ΜΑΖΙΚΟ ΚΟΜΜΑ ΣΤΗ ΓΑΛΛΙΑ

(Μιλοῦν οἱ ἡγεσίες τοῦ P.S.U. καὶ τοῦ A.M.R.)

Στὴ Γαλλία πραγματοποιήθηκε τὶς τελευταῖες ἑβδομάδες ἕνα σημαντικότατο γεγονὸς γιὰ τὸ μέλλον τοῦ ἐπαναστατικοῦ καὶ ἐργατικοῦ κινήματος τῆς πρωτοπόρας αὐτῆς χώρας:

Τὸ Ἑνωτικὸ Σοσιαλιστικὸ Κόμμα (P.S.U) συγχωνεύτηκε μὲ τὴν Μαρξιστικὴ Ἐπαναστατικὴ Ἕνωση (A.M.R.) ποὺ ἀνῆκε στὴν Διεθνῆ Μαρξιστικὴ Ἐπαναστατικὴ Τάση.

Ἔτσι δημιουργεῖται στὴ Γαλλία μιὰ ἑνιαία μαζικὴ ἐπαναστατικὴ ὀργάνωση, μὲ πολλὲς χιλιάδες μέλη, πλάϊ στὶς παραδοσιακὲς ἐργατικὲς ὀργανώσεις Κομμουνιστικοῦ καὶ Σοσιαλιστικοῦ Κόμματος.

Βέβαια τὸ ἑνιαῖο P.S.U. δὲν εἶναι ἀκόμα τοποθετημένο στὸ ὁλοκληρωτικὸ πρόγραμμα τοῦ ἐπαναστατικοῦ μαρξισμοῦ, ὅπως εἶναι ἡ A.M.R., ἀλλὰ προσανατολίζεται σταθερὰ καὶ γρήγορα πρὸς ἕνα τέτοιο πρόγραμμα.

Ἡ συγχώνευση ποὺ συζητιόταν ἀπὸ καιρὸ ἀνάμεσα στὶς δυὸ ὀργανώσεις, ἐπιταχύνθηκε ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀποχώρηση ἀπὸ τὸ P.S.U. τῆς δεξιᾶς τάσης ROCARD—CHAPUIS, ποὺ προσχώρησε στὸ Σοσιαλιστικὸ Κόμμα.

Τὸ ἑνιαῖο P.S.U. ἀγωνίζεται σταθερὰ γιὰ τὸ Ἑνιαῖο Ἐργατικὸ Μέτωπο στὴν Γαλλία καὶ θεωρεῖται μιὰ πρωτοποριακὴ δύναμη μέσα στὸ ἐργατικὸ κίνημα τῆς χώρας, ποὺ κανεὶς δὲν μπορεῖ ν' ἀγνοήσει.

Ἡ συγχώνευση τῶν δύο ὀργανώσεων εἶναι ἕνα παράδειγμα τοῦ τρόπου δημιουργίας τοῦ «Ἐπαναστατικοῦ Κόμματος». Ὁ σκοπὸς αὐτὸς ἐπιτυγχάνεται ὄχι μὲ τὴν συγκέντρωση ὅλων τῶν ἐπαναστατικῶν δυνάμεων γύρω ἀπὸ μιὰ μικρὴ «μεσσιανικοῦ» τύπου Ὁμάδα, ποὺ θεωρεῖ τὸν ἑαυτό της ἀποκλειστικὸ ἐπαναστατικὸ πόλο ζητῶντας ἀπὸ ὅλους νὰ παραδεχτοῦν τὸ πρόγραμμά της, καὶ τὰ ὀργανωτικά της πλαίσια, ἀλλὰ μὲ διαδοχικὲς συμμαχίες καὶ συγχωνεύσεις ἀπὸ συγκλίνοντα ἰδεολογικὰ ρεύματα, σὲ μιὰ ὁλόκληρη ἱστορικὴ πορεία.

Τὸ ἑνιαῖο P.S.U σήμερα ἀποτελεῖται ἀπὸ ἕνα μέρος τοῦ παλαιοῦ P.S.U ποὺ ἱδρύθηκε στὴ Γαλλία στὶς ἀρχὲς τῶν ἐτῶν '60, ἀπὸ ἕνα μέρος τῆς ἀριστερᾶς ἀντιπολίτευσης τοῦ Κ. Κόμματος τῆς Γαλλίας ποὺ ἐκπροσωποῦσαν στελέχη ὅπως ὁ VICTOR LEDUC, ὁ S. DEPAQUIT καὶ ἄλλοι, καὶ ἀπὸ ὁλόκληρη τὴν A.M.R.

Ἡ τελευταία αὐτὴ ὀργάνωση συνειδητὰ ἐπεδίωξε ἀπὸ καιρὸ τὴν συγχώνευση αὐτή, σύμφωνα μὲ τὴν ἀντίληψη ποὺ ἔχει ἀπὸ χρόνια τώρα γιὰ τὴν δημιουργία πραγματικοῦ ἐπαναστατικοῦ κόμματος, μὲ σημαντικὴ μαζικὴ βάση.

Ἡ δημιουργία τοῦ ἑνιαίου, ἐνισχυμένου P.S.U. θέτει τώρα ζητήματα σ' ὁλόκληρη τὴν ἐπαναστατικὴ Ἀριστερὰ τῆς Γαλλίας, ποὺ γιὰ διαφόρους λόγους καὶ προσχήματα ἔμεινε ἔξω ἀπὸ τὸ προτσέσο τῆς ἑνοποίησης.

Συναντήσαμε στὸ Παρίσι, εἰδικὰ γιὰ τὸ ὄργανό μας, τόσο τὸν γραμματέα τοῦ P.S.U. σύντροφο Μουζέλ, ὅσο καὶ τοὺς συντρόφους τῆς ἡγεσίας τοῦ A.M.R.

Ὁ σ. Μουζέλ διαβιβάζει διὰ τοῦ περιοδικοῦ μας τοὺς θερμοὺς χαιρετισμοὺς τῆς ὀργάνωσής του πρὸς τοὺς Ἕλληνες ἐργαζομένους καὶ ἀγωνιστὲς καὶ ὑπόσχεται τὴν ταχτικὴ συνεργασία τοῦ ἑνιαίου P.S.U. στὸ περιοδικό μας Καθὼς ἐπίσης στέλνουν τὸν ἀδελφικό τους χαιρετισμὸ στὴν Ἑλληνικὴ νεολαία καὶ τοὺς ἐργαζομένους τῆς χώρας μας, οἱ σύντροφοι τῆς A.M.R. ποὺ πρὶν ἑνοποιηθοῦν μὲ τὸ P.S.U. συγκάλεσαν μὲ μεγάλη ἐπιτυχία τὸ ἐθνικό τους συνέδριο, στὸ ὁποῖο πῆραν μέρος μερικὲς ἑκατοντάδες ἀντιπρόσωποι ἀπ' ὅλη τὴ Γαλλία.

Τόσο ὁ σ. Μουζέλ ὅσο καὶ οἱ σύντροφοι τῆς A.M.R. μᾶς παρακάλεσαν νὰ κάνουμε γνωστὸ στὴν Ἑλλάδα τὸ κείμενο τοῦ συμφωνητικοῦ ποὺ ἐγκρίθηκε ἀπὸ τὶς δυὸ ὀργανώσεις, σὰ βάση γιὰ τὴν συγχώνευση.

Τὸ κείμενο εἶναι τὸ ἑξῆς:

«Ἡ ἀπόφαση γιὰ τὴν συγχώνευση τῶν δυνάμεων τῆς A.M.R. μὲ ἐκεῖνες τοῦ P.S.U. στὰ ὀργανωτικὰ πλαίσια τοῦ τελευταίου, προκύπτει ἀπὸ τὴν κοινὴ ἰδεολογική μας σύγκλιση στὰ παρακάτω θεμελιώδη θεωρητικὰ καὶ ἰδεολογικὰ ζητήματα:

1) Ἡ συνολικὴ βαθειά, μακρόχρονη κρίση τοῦ παγκόσμιου καπιταλισμοῦ, προκαλεῖ ἤδη μεγάλους κοινωνικοὺς ἀγῶνες, ἰδιαίτερα στὶς ἀνεπτυγμένες καπιταλιστικὲς χῶρες. Αὐτοὶ οἱ ἀγῶνες μποροῦν σὲ μιὰ ὁρισμένη στιγμὴ ν' ἀποκορυφωθοῦν σὲ ἀποφασιστικὲς ἐθνικὲς ἐπαναστατικὲς κρίσεις ποὺ νὰ θέτουν τὸ ζήτημα τῆς κατάληψης τῆς ἐξουσίας ἀπὸ τοὺς ἐργαζομένους.

Ὁ καπιταλισμὸς ἀποδείχνεται ἀνίκανος νὰ διατηρήση, ἀκόμα καὶ στὶς μητροπόλεις, τὴν «ἄγρια ἀνάπτυξή» του τὴν παροτρυνόμενη ἀπὸ τὴν «καταναλωτικὴ κοινωνία» στὰ πλαίσια σταθερότητας τῶν τιμῶν καὶ δουλειᾶς γιὰ ὅλους.

Γιὰ νὰ διατηρήσει τὴν κυριαρχία του καὶ νὰ ξανασταθεροποιήσει τὸ καθεστώς του, ὁ καπιταλισμὸς θὰ χρησιμοποιήσει ὅλα τὰ μέσα, ἀκόμα καὶ τὶς ἀπόπειρες νὰ ἐγκαθιδρύσει «ἰσχυρὰ» καθεστῶτα καὶ νὰ ἐξαπολύση τοπικοὺς πολέμους ποὺ θὰ κινδυνεύουν νὰ ὁδηγήσουν σὲ γενικὴ σύρραξη.

2) Μέσα ἀπὸ τέτοιες συνθῆκες δημιουργεῖται ἀπόλυτα ἡ ἀνάγκη, νὰ ἐνισχυθῆ ἡ πάλη γιὰ τὸν σοσιαλισμό, μόνη διέξοδος στὴν κρίση τῶν σημερινῶν κοινωνιῶν, κρίση ποὺ ἰδιαίτερα ἐπιδεινώνεται σήμερα, παρὰ τὶς τεράστιες ὑλικὲς δυνάμεις ποὺ ἐπισώρευσε ἡ ἱστορικὴ πρόοδος.

Εἶναι ταυτόχρονα ἐπεῖγον καὶ δυνατὸ νὰ παλέψουμε γιὰ τὸν Σοσιαλισμό, ἀπαλλαγμένο ἀπὸ τὶς σοβαρὲς γραφειοκρατικὲς παραμορφώσεις, ποὺ παρατεινόμενες καὶ ἐνισχυόμενες ἀλλοιώνουν τὸ περιεχόμενό του, γιὰ ἕνα Σοσιαλισμὸ βασιζόμενο στὴν Αὐτοδιαχείρηση, δηλαδὴ στὴν δημοκρατικὴ ἀναδιοργάνωση τῆς κοινωνίας χάρη στὴν ἄμεση διαχείρησή της, σ' ὅλους τοὺς τομεῖς καὶ σ' ὅλα τὰ ἐπίπεδα, ἀπὸ τὶς κατάλληλες ἑνώσεις τῶν παραγωγῶν, τῶν ἐργαζομένων, τῶν πολιτῶν.

Ἡ ἰδέα τῆς αὐτοδιαχείρησης ἔκανε ἀπὸ τὸ 1968 τεράστιες προόδους, ἐμψυχώνοντας ἕνα ὁλόκληρο ρεῦμα στὸ ἐργατικὸ κίνημα τῆς χώρας μας.

Ἡ ἰδέα αὐτὴ βρίσκεται στὴ βάση τῆς ἀμοιβαίας μας προσέγγισης, διαφωτίζοντας τὴν κοινὴ ἀντίληψη ποὺ ἔχουμε γιὰ τὸν ρόλο τῆς Ἐπαναστατικῆς ὀργάνωσης, τοῦ αὐριανοῦ Ἐργατικοῦ κράτους, τοῦ περιεχομένου τῆς σοσιαλιστικῆς δημοκρατίας, καὶ τοῦ τρόπου ποὺ λειτουργεῖ.

3) Τὴν ἀνάγκη ἐπεξεργασίας, ὅπως τ' ἀποφάσισε τὸ P.S.U., ἑνὸς ὁλοκληρωμένου ἐπαναστατικοῦ προγράμματος, ποὺ νὰ περιέχει μιὰ κοινὴ ἐκτίμηση τῆς ἱστορικῆς περιόδου τὴν ὁποία ζοῦμε, τοῦ καπιταλισμοῦ, τῶν γραφειοκρατικῶν Κρατῶν ποὺ (συμβατικὰ) τ' ἀποκαλοῦμε «Ἐργατικὰ» ἢ «Σοσιαλιστικά», τῶν ἀποικιακῶν ἢ ἡμιαποικιακῶν χωρῶν. Δηλαδὴ ἕνα μεταβατικὸ πρόγραμμα προσαρμοσμένο στὶς συγκεκριμένες, διεθνεῖς καὶ ἐθνικές, σημερινὲς συνθῆκες.

Ἕνα τέτοιο πρόγραμμα θὰ πρέπει νὰ ξεκαθαρίσει, εἰδικώτερα, τὰ παρακάτω σημεῖα:

— Ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸν τρόπο ποὺ ξεκινᾶ ἕνα ἐπαναστατικὸ προτσέσο θέτοντας ἀντικειμενικὰ τὸ ζήτημα τῆς κατάληψης τῆς ἐξουσίας ἀπὸ τοὺς ἐργαζομένους, αὐτὸ τὸ προτσέσο δὲν μπορεῖ νὰ μείνει ἐξελεικτικὸ ὡς τὸ τέλος. Σὲ μιὰ ὁρισμένη στιγμὴ θὰ προκύψει ἀναπόφευκτα ἡ ἀναγκαιότητα βίαιης σύγκρουσης μὲ τὶς δυνάμεις τῆς ἀντίδρασης.

Ἡ κατάληψη τῆς ὁλικῆς ἐξουσίας καὶ ἡ συμπλήρωση τῆς Ἐπανάστασης, γίνεται μ' ἕνα ποιοτικὸ πήδημα, ποὺ συνεπάγεται τὴν καταστροφὴ τοῦ ἀστικοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ.

— Σὲ μιὰ χώρα ὅπως ἡ Γαλλία, μιὰ σοβαρὴ ἐθνικὴ κρίση, μὲ ὁποιοδήποτε τρόπο κι' ἂν ξεκινήσει, θἄβαζε γρήγορα τὸ ζήτημα: Ποιά μποροῦσε νἆναι ἡ μεταβατικὴ πολιτικὴ λύση;

Τὸ P.S.U. θ' ἀγωνιστεῖ γιὰ μιὰ Κυβέρνηση τοῦ Ἑνιαίου μετώπου τῶν Ἐργαζομένων, ἐφαρμόζοντας ἕνα προχωρημένο ἀντικαπιταλιστικὸ πρόγραμμα, κάτω ἀπὸ τὸν ἔλεγχο τῶν Συνδικάτων καὶ τῶν ἑνιαιομετωπικῶν Ἐπιτροπῶν στὴ βάση.

Ἔτσι θ' ἀνοίγονταν μιὰ περίοδος δυαδικῆς ἐξουσίας, ποὺ οἱ πρα-

γματικὲς ἐπαναστατικὲς δυνάμεις θὰ προσανατόλιζαν πρὸς τὴν νίκη: τὴν κατάληψη, σὲ μιὰ ὁρισμένη στιγμή, τῆς ὁλικῆς ἐξουσίας ἀπὸ τοὺς ἐργαζομένους.

4) Τὴν ἀπόλυτη ἀνάγκη ν' ἀγωνιστοῦμε γιὰ νὰ συγκεντρώσουμε ὅλες τὶς ἐπαναστατικὲς δυνάμεις ποὺ ἐγκολπώνονται τὴν ἀντίληψη τοῦ Αὐτοδιαχειριζόμενου Σοσιαλισμοῦ, σὲ μιὰ δυνατὴ πολιτικὴ ὀργάνωση, ποὺ νὰ συνδυάζει ἕνα ὑψηλὸ θεωρητικὸ καὶ πολιτικὸ ἐπίπεδο μὲ μιὰ παραδειγματικὴ ἀγωνιστικὴ δραστηριότητα μέσα στὶς μάζες.

Ὁ σκοπὸς μιᾶς τέτοιας ὀργάνωσης θἆναι: νὰ βοηθήσει τὶς μάζες νὰ αὐτοοργανώσουν καὶ ν' αὐτοδιευθύνουν τοὺς καθημερινούς τους ἀγῶνες, νὰ συμβάλει στὸν ἀπαραίτητο συντονισμό, τοπικά, περιοχικά, ἐθνικά, τῶν μαζικῶν ἀγώνων, νὰ συμβάλει στὴν διαφώτιση τῶν μερικῶν, περιορισμένων ἀγώνων, μὲ τὴν γενικὴ προοπτικὴ τῆς πάλης γιὰ τὴν κατάληψη τῆς ἐξουσίας καὶ τὴν ἐγκαθίδρυση καθεστῶτος ἀνοικοδόμησης τοῦ αὐτοδιαχειριζόμενου Σοσιαλισμοῦ, νὰ ὑπερασπίζει ἀκατάπαυστα τὴν ἀνάγκη ἑνιαίας δράσης τῶν ἐργαζομένων (ἐργατῶν, νεολαίας, γυναικῶν κλπ.) καὶ τῶν ὀργανώσεών των ἐναντίον τῆς ἀστικῆς τάξης καὶ κάθε συνεργασίας τάξεων, νὰ διεξάγει μαζὶ μὲ τοὺς ἐργαζομένους καὶ τοὺς στρατιῶτες τὴν πάλη ἐναντίον τοῦ μιλιταρισμοῦ καὶ νὰ προπαρασκευάζει ἰδεολογικὰ καὶ πρακτικὰ τὶς μάζες γιὰ τὶς αναπόφευκτες συγκρούσεις μὲ τὶς καταπιεστικὲς δυνάμεις τοῦ κεφαλαίου, νὰ συμβάλει στὴν πλέρια ἀνάπτυξη τῶν εἰδικῶν κινημάτων τῶν Γυναικῶν, τῶν Νέων, τῶν Ἐθνικῶν μειονοτήτων, κλπ. σεβόμενη τὴν αὐτόνομη δράση τους, ἐνῶ ταυτόχρονα τὰ βοηθεῖ γιὰ νὰ βροῦνε, μέσα στὴν πάλη τους, μὲ τὴ δικιά τους πεῖρα, τὴν κοινὴ προοπτικὴ τοῦ Αὐτοδιαχειριζόμενου Σοσιαλισμοῦ.

5) Τὴν ἀνάγκη ὑπεράσπισης καὶ ὑποστήριξης τῶν ἀγώνων τῶν καταπιεζομένων λαῶν καὶ ὅλων ἐκείνων στοὺς ὁποίους ἐπιτίθεται ὁ ἰμπεριαλισμός.

6) Τὴν ἀνάγκη ἔκκλησης γιὰ τὸ συντονισμὸ τῶν ἐπαναστατικῶν δυνάμεων ποὺ μάχονται γιὰ τὸν σοσιαλισμὸ σὲ διεθνῆ κλίμακα, καὶ ἰδιαίτερα ἐκείνων ποὺ κηρύσσονται γιὰ τὴν Αὐτοδιαχείρηση (εἰδικὰ στὴν Εὐρώπη)».

Τὸ «Γιὰ τὸ Σοσιαλισμὸ» ἀπευθύνει στοὺς συντρόφους τοῦ Ἑνιαίου P.S.U. τοὺς θερμότερους χαιρετισμούς του καὶ ἐκφράζει τὴν πεποίθηση ὅτι τὸ βῆμα ποὺ ἔγινε στὴ Γαλλία ἔχει διεθνῆ παραδειγματικὴ σημασία γιὰ τὸν τρόπο δημιουργίας πραγματικῶν ἐπαναστατικῶν κομμάτων μὲ μαζικὴ βάση.

ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ: ΑΠ' ΤΟΝ ΠΕΡΟΝ ΣΤΗΝ ΙΣΑΒΕΛΛΑ

Ἡ πολιτικὴ κατάσταση παραμένει τεταμένη στὴν Ἀργεντινή. Ἡ ἀδυναμία τῆς κρατικῆς καὶ παρακρατικῆς τρομοκρατίας νὰ θέση τέρμα στὴν ἀέναη ἀπεργιακὴ δραστηριότητα τῶν μαζῶν, καὶ ἰδίως στὴν ἔνοπλη δράση τῶν MONTONEROS καὶ τοῦ ERD προκαλεῖ ἔντονες διαφωνίες στοὺς κύκλους τῆς Κυβέρνησης καὶ τῆς γραφειοκρατικῆς ἡγεσίας τῆς Γενικῆς Συνομοσπονδίας.

Ἀκόμα πρὸ ἡμερῶν, οἱ MONTONEROS ἀπήγαγαν καὶ ἐξετέλεσαν τὸν ἀμερικανὸ Πρόξενο στὴν Κόρντοβα σὲ ἀντίποινα γιὰ τὴν τρομοκρατικὴ δράση τῆς παρακρατικῆς ὀργάνωσης Τρία Α, ποὺ ἔχει ὡς τώρα ἐκτελέσει δεκάδες συνδικαλιστικὰ καὶ πολιτικὰ στελέχη τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος.

Δημοσιεύουμε παρακάτω ἀνταπόκριση Ἀργεντινῶν Συντρόφων, ποὺ ἀναλύουν τὴν κατάσταση στὴ χώρα τους. Σὲ ἄλλο κείμενο ποὺ θὰ δημοσιεύσουμε στὸ προσεχές μας φύλλο, θὰ δώσουμε περισσότερες πληροφορίες γιὰ τὴν τωρινὴ κατάσταση στὴ μεγάλη λατινοαμερικάνικη χώρα ποὖναι ἡ Ἀργεντινὴ καὶ γιὰ τὸν τρόπο ποὺ τὴν ἀντιμετωπίζει ἡ ἐπαναστατική της πρωτοπορία.

Η ΣΥΝΤΑΞΗ

Τὸ νὰ προσπαθήσουμε νὰ περιγράψουμε τὸ «προτσές» ποὺ ζῆ σήμερα ἡ Ἀργεντινή, καὶ πρῶτα ἀπ' ὅλα νὰ ὁρίσουμε τὴν κατάσταση τῆς ἐργατικῆς τάξης ἀπαιτεῖ νὰ ἀναφερθοῦμε στὴν ἐπιστροφὴ τοῦ Περόν τὸ 1973. Καὶ συγχρόνως νὰ ὑποδείξουμε τὶς διαφορὲς ποὺ σημαδεύουν τὴν περίοδο τῆς πτώσης τῆς δεύτερης κυβέρνησής του, τὸ 1955, σὲ σχέση μὲ τὴν πρόσφατη περίοδο τῆς καινούριας ἀνόδου τοῦ περονισμοῦ στὴν ἐξουσία, μέχρι τὸ θάνατο τοῦ Περόν: 1973—74.

Ἡ ἐπιστροφὴ τοῦ Περόν σημαδεύτηκε στὴν οὐσία ἀπὸ τὴν καινούργια ἄνοδο τοῦ μαζικοῦ κινήματος, ποὺ ἡ σημαντικώτερη του ἔκφραση στὴν Ἀργεντινὴ ὑπῆρξε τὸ «Κορντομπάζο», Μάης 1969(1). Ἀλλὰ τὸ «Κορντομπάζο» προετοιμάσθηκε ἀπὸ ἄπειρους μερικοὺς ἀγῶνες σ' ὁλόκληρη τὴ χώρα, καὶ τὸ ἴδιο προώθησε τὰ διαδοχικὰ «Κορντομπάζο» σ' ὅλες τὶς ἄλλες μικρὲς καὶ μεγάλες πόλεις. Ἀποτέλεσε στὴν πραγματικότητα ἕνα διαλεκτικὸ πήδημα στὴν πορεία τῆς ἐπαναστατικῆς ὡρίμανσης, τῆς συγκέντρωσης τῶν δυνάμεων, τῆς ἀνοικοδόμησης τῆς ἰδέας τοῦ ταξικοῦ ἀγῶνα.

Τὴν ἴδια αὐτὴ στιγμὴ ἄρχισε καὶ ἡ ἧττα τῆς στρατιωτικῆς δικτατορίας τοῦ Ὀνγκάνια. Οἱ μαζικὲς ταξικὲς κινητοποιήσεις συνδυαζόντουσαν ὅλο καὶ περισσότερο μὲ ἔνοπλες ἐνέργειες.

Ὁ LANUSSE δέχεται αὐτὴ τὴν κληρονομιὰ ἀπὸ τὶς πρῶτες στρατιωτικὲς κυβερνήσεις, πρᾶγμα ποὺ δὲν ἀποκαλύπτεται προσοδοφόρο. Ἡ χώρα ὡριμάζει γιὰ ἐμφύλιο πόλεμο. Οἱ μέθοδοι ποὺ χρησιμοποιήθηκαν στὸ «Τρέλερο» στὶς 22 Αὐγούστου 1972(2), δείχνουν συγχρόνως ἕνα ὁρισμένο πανικὸ τῆς ἀστικῆς τάξης, τὴν ἀδυναμία της νὰ καταστρέψει μὲ τὶς ἔνοπλες δυνάμεις τὸ ἐπαναστατικὸ προτσές ποὺ ξεκίναγε.

Αὐτὸ τὸ προτσές, θεωρούμενο στὸ σύνολό του, ἔβαλε στὴν ἡμερησία διάταξη τῶν ἀστικῶν (πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν) φροντίδων, τὴν ἀναγκαιότητα μιᾶς συμφωνίας μὲ τὸν Περόν:

Τὸ G.A.N. (Μεγάλη Ἐθνικὴ συμφωνία, ἀστικὴ συμφωνία ἐνάντια στὶς μάζες).

Κατὰ τὴν ἐπεξεργασία τῆς συμφωνίας ὁ Περόν ἀπειλεῖ τοὺς ἐχθρικοὺς ἀστικοὺς τομεῖς καὶ κυρίως τοὺς στρατιωτικοὺς ποὺ τοῦ ἀντιστέκονται ἀκόμα, παίζοντας τὸ χαρτὶ ἐμφυλίου πολέμου.

Σὰν καλὸς ρήορας, τοὺς κάνει νὰ καταλάβουν ὅτι εἶναι ὁ μόνος ποὺ μπορεῖ νὰ ἐμποδίσει μιὰ «ἀδελφοσφαγή». Συγχρόνως προσπαθεῖ νὰ ξαναρχίσει τὴν ἀστικὴ ἐθνικὴ πολιτική του, ἀλλὰ στὶς καινούργιες ἱστορικὲς συνθῆκες ποὺ δημιουργήθηκαν. Τὸ 1945 εἶχε ἀπαντήσει στοὺς τρομοκρατημένους ἀπὸ τὴ λαϊκή του πολιτικὴ ἀστοὺς καὶ στὸ στρατό:

«Πάντα ἤξερα νὰ ξεχωρίζω τὰ ὅρια ποὺ διαιροῦν τὶς τάξεις, τὴ διαφορὰ ἀνάμεσα στὶς δίκαιες ἐργατικὲς διεκδικήσεις καὶ μιὰ γραμμὴ ποὺ ὁδηγεῖ στὴ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου»

Τὸ 1973—74 ἔδειχνε καθαρὰ τὴν ἀστικὴ ἐθνική του συνείδηση, σὲ σχέση μὲ τὶς νέες συνθῆκες, ποὺ ὄχι μόνο τὸν ἐμπόδιζαν νὰ στηριχθῇ στὴν ἐπαναστατικὴ κινητοποίηση τῶν μαζῶν ἀλλὰ τὸν ὑποχρέωναν σὰν μεγάλο ἐθνικιστὴ ἀστὸ στρατηγό, νὰ προσπαθήσει νὰ φρενάρει τὸ ἐπαναστατικὸ προτσές, νὰ τὸ στελεχώσει, νὰ τὸ θεσμοποιήσει.

Ἕνα μέρος τοῦ παιχνιδιοῦ ἦτανε νὰ ὑποχρεώσει τὶς πολιτικοστρατιωτικὲς ὀργανώσεις νὰ καταθέσουν τὰ ὅπλα.

Οἱ πιὸ ἐπικίνδυνες γιὰ τὴν ἀστικὴ τάξη ἦτανε ἐκεῖνες ποὺ εἴχανε ξεπηδήσει μέσα στὸν ἴδιο τὸν περονισμό, καὶ πρῶτα ἀπ' ὅλα οἱ «Μοντονέρος», τὸ «F.A.R.» κλπ. γιατὶ εἴχανε γεννηθεῖ στὴν ἴδια μήτρα καὶ τὸ πανίσχυρο κίνημα τῶν μαζῶν, ποὺ ὡρίμαζε μέσα στὴ λογικὴ τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης.

Περιληπτικά: τυπικά, ἡ ἀστική, πολιτικοστρατιωτικὴ συμφωνία, ἦτανε ἐκείνη ποὺ ἐπέτρεψε τὴν ἐπιστροφὴ τοῦ Περόν.

Στὴν πραγματικότητα, ἦτανε ἡ πάλη τῶν μαζῶν καὶ τὸ ἐπίπεδο τους ποὺ τὴν ἔκαναν δυνατή.

ΠΩΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΕ ΤΗ ΧΩΡΑ Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΠΕΡΟΝ

Ὁ Περόν βρέθηκε μπροστὰ σὲ πολὺ βαθὺ προτσές ριζοσπαστικοποίησης τῶν μαζῶν. Ἀνώτερο ἀπὸ αὐτὸ ποὺ ἀπὸ μακρυὰ εἶχε φαντασθῆ. Μὲ μιὰ ἔννοια, ὁ Περόν ὑποχρεώθηκε νὰ ξαναβρεῖ τὴ χώρα μέσα στὴν ἴδια τὴ χώρα, ἐνῶ οἱ μάζες ἀποκτοῦσαν τὴν ἐμπειρία νὰ ἀνακαλύψουν τὸν Περόν μετὰ ἀπὸ 18 χρόνια, ποὺ στὴ διάρκειά τους μηχανορραφοῦσε ἀπὸ μακρυά, παίζοντας μὲ τὴν ἀστικὴ τάξη.

Ἐὰν ὁ Περόν ἀποδρᾶ τὸ 1955, ἀφήνοντας τὶς μάζες χωρὶς ἡγεσία, ἀπὸ ταξικὸ φόβο νὰ τὶς κινητοποιήσει ἐνάντια στὴν ὀλιγαρχία καὶ τὸν ἰμπεριαλισμό, τὸ 1973, οἱ μάζες συσπειρώνονται γύρω του γιὰ νὰ προχωρήσουν, συνδέοντας πολὺ περισσότερο στενὰ μέσα στὸ δυναμισμό τους τὴν πάλη ἐνάντια στὸν ἰμπεριαλισμὸ καὶ τὸν καπιταλισμό.

Ἡ ἀντικειμενικὴ πορεία τῆς διαρκοῦς ἐπανάστασης ἄρχιζε νὰ ἐπηρεάζει καὶ νὰ διαπαιδαγωγεῖ τὴ συνείδηση τῆς πρωτοπορείας. Αὐτὸ ἐξηγεῖ καὶ τὴ σφαγὴ τοῦ «Ἐζεϊζά», στὶς 20 τοῦ Ἰούνη 1973: 150 νεκροὶ μπροστὰ σὲ περισσότερο ἀπὸ 2 ἑκατομμύρια ἐργαζόμενους, τὴν ἡμέρα τῆς ὁριστικῆς ἐπιστροφῆς τοῦ στρατηγοῦ. Μιὰ σφαγὴ ποὺ ὀργανώθηκε ἀπὸ τὸν κεντρικὸ μηχανισμὸ τοῦ περονισμοῦ, παρ' ὅλο ποὺ ἀποδόθηκε μονάχα σὲ μερικὲς ὁμάδες τῆς ἄκρας δεξιᾶς. Αὐτὸ ἐξηγεῖ ἐπίσης καὶ τὸ λευκὸ κτύπημα ἐνάντια στὴν «Καμπύρα», ποὺ ἡ κυβέρνηση ἐξέφραζε τὸ αἴσθημα καὶ τὶς πιέσεις τοῦ κέντρου καὶ τῆς ἀριστερᾶς τοῦ περονισμοῦ: μαζικὰ ρεύματα ποὺ χρησιμοποιήθηκαν γιὰ νὰ βαθύνουν τὸ ἐπαναστατικὸ ἄνοιγμα ποὺ χαρακτήριζε αὐτὸ τὸ βῆμα.

Ὁ Περὸν ἔπρεπε νὰ συγκρατήσει τὸ κῦμα· ἦτανε ἡ βασική του ἀποστολή, ἀλλὰ ὄχι ἡ μοναδική. Ἔπρεπε ἐπίσης νὰ ἀναπτύξει τὴν ἀστικὴ ἐθνικὴ γραμμή του, νὰ ψάξει νὰ ἐνισχύσει τὴν βιομηχανικὴ ἐθνικὴ ἀστικὴ τάξη σὲ ἀντίθεση μὲ τὰ συμφέροντα τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ Γιάνκι. Αὐτὸ ἀποτελοῦσε τὸν «ἠπειρωτισμό» του. Καὶ ἡ οἰκονομικὴ ἐξάπλωση καὶ ἀνάπτυξη τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων ἦτανε ἀπαραίτητη(βασική). Ἀπὸ ἐκεῖ ξεκινᾶ καὶ ἡ πολιτική του, νὰ βασισθῇ στὴν ὁμάδα GERBARD, ὁ πρῶτος ὑπουργὸς οἰκονομικῶν.

Ἦτανε τὸ σχέδιον τοῦ Περόν γιὰ τὴν «Ἰσχυρὴ Ἀργεντινή», ποὺ ἡ πιὸ ριζοσπαστικοποιημένη ἀριστερὰ τοῦ περονισμοῦ χαρακτήρισε σὰν «Ἰσχυρὴ Ἀστικὴ τάξη». Σχέδιο ποὺ ἐπαναπαυότανε στὴν τάση γιὰ ἀντίσταση στὴν βόρειο-ἀμερικανικὴ ἐπηρροὴ στὴ λατινοαμερικάνικη ἀγορά, καὶ ποὺ ἀποτελοῦσε ἐπίσης τμῆμα τῆς πάλης μὲ τὴ Βραζιλία. Ἀλλὰ ποιές προοπτικὲς μποροῦσε νἄχει μιὰ τέτοια πολιτικὴ ἐὰν ὁ Περόν ἔπρεπε συγχρόνως, καὶ σὰν κύριο ἔργο του, νὰ συγκρατήσει τὴν ὁρμὴ τῶν μαζῶν καὶ νὰ προσπαθήσει νὰ τὴν ἀποδιοργανώσει σὰν ἐπαναστατημένη δύναμη σὲ ἀνάπτυξη;

Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ ὁ Περόν βρῆκε μιὰ χώρα οἰκονομικὰ καὶ κοινωνικὰ καταστραμμένη. Ἡ ἰμπεριαλιστικὴ διείσδυση ἦτανε τρομερὰ αὐξημένη. Καὶ αὐτὸ εἶχε προκαλέσει ὀπισθοδρόμηση.

Οἱ ΗΠΑ ἐλέγχανε σχεδὸν 40% τῶν ἰμπεριαλιστικῶν ἐπενδύσεων: 1390 ἑκατομμύρια δολλάρια τὸ 1972. Τὰ ξένα κεφάλαια μονοπωλοῦσαν τοὺς τομεῖς - κλειδιὰ τῆς οἰκονομίας. Ἡ ἀνεργία ξεπερνοῦσε τὸ ἑνάμισυ ἑκατομμύριο ἐργαζομένων καὶ συνεχῶς χειροτέρευε.

Τὸ βιοτικὸ ἐπίπεδο τῶν μαζῶν ἦτανε καθαρὰ σὲ ὀπισθοδρόμηση σὲ σχέση μὲ τὸ 1952—55. Τὸ ὑγειονομικὸ ἐπίπεδο τῆς χώρας εἶχε χειροτερεύσει μὲ ἀνησυχητικὸ τρόπο: Δύο ἑκατομμύρια θύματα ὀφειλόντουσαν σὲ μόνη τὴν ἀρρώστεια «CHANGAS». Σὲ μιὰ χώρα ποὺ παραδοσιακὰ εἶχε ὑψηλὸ ἐπίπεδο ἀλφαβητισμοῦ, οἱ ἀναλφάβητοι καὶ αὐτοὶ ποὺ πρόωρα ἀναγκάζονται νὰ ἐγκαταλείψουν κάθε σπουδὴ εἴχανε αὐξηθῆ. Τὸ ποσοστὸ παιδικῆς θνησιμότητας εἶχε φθάσει 63ο)οο (Βραζιλία 90ο)οο, Γαλλία 22ο)οο). Περισσότερο ἀπὸ 2 ἑκατομμύρια ἄνθρωποι ζούσανε σὲ ἄθλιες τρῶγλες. Καὶ αὐτὸ δὲν εἶναι παρὰ μιὰ ματιά.

Δὲν εἶναι λοιπὸν παράξενο ποὺ ἡ ἐργατικὴ τάξη προετοίμασε μιὰ μακριὰ σειρὰ ἀπὸ διεκδικήσεις. Ἔτσι ἐπρόδιδε τὸν στρατηγό. Καὶ εἶναι γι' αὐτὸ ποὺ τὸν ψήφιζε. Ἑπτάμισυ ἑκατομμύρια ψῆφοι γιὰ τὴν τρίτη του κυβέρνηση: ἕνα φορτίο δυναμίτη! Ἦτανε ἡ πρώτη φορὰ στὴν Λατινικὴ Ἀμερική, ποὺ καταγραφότανε ἕνας τέτοιος ἐκλογικὸς θρίαμβος τῶν μαζῶν. Ἀλλὰ συνοδευότανε ἀπὸ τὴν ἀνάπτυξη τῶν ἐνόπλων ὀργανώσεων, μὲ τὴν ἐμπειρία πολλῶν χρόνων στρατιωτικῶν ἐνεργειῶν (στριατιωτικῆς δράσης). Αὐτὲς οἱ πολιτικοστρατιωτικὲς ὀργανώσεις συσπειρώναν πολλὲς χιλιάδες στελέχη. Πράγμα ποὺ ἔδινε στὸ προτσές ἰδιαίτερα χαρακτηριστικά.

Ἡ ἀριστερὰ τοῦ Περονισμοῦ πῆγε στὶς ἐκλογές μὲ τὸ σύνθημα: «Στὴν Κυβέρνηση μὲ τὶς κάλπες, στὴν ἐξουσία μὲ τὰ ὅπλα». Μὲ ἕνα περιωρισμένο προγραμματικὰ τρόπο, αὐτὸ ἐξέφραζε ἕναν ὁρισμένο βαθμὸ ὡρίμανσης μιᾶς πρωτοπορίας ποὖχε συνείδηση τοῦ γεγονότος ὅτι ἀνάμεσα στὴν κατάκτηση τῆς κυβέρνησης καὶ τὸ πάρσιμο τῆς ἐξουσίας, ὑπάρχει ἕνα ὑποχρεωτικὸ στάδιο: Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος.

ΚΡΙΣΗ ΡΗΞΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΡΙΣΤΕΡΑ ΤΟΥ ΠΕΡΟΝΙΣΜΟΥ

Μέσα στὸ γενικὸ αὐτὸ πλαίσιο, ἡ κρίση ἀνάμεσα στὸν Περὸν καὶ τὴν ἀριστερὰ τοῦ Περονισμοῦ, ὀξύνθηκε ραγδαῖα. Αὐτὸ ἔδειχνε ἤδη τὶς θεμελιώδεις ἀλλαγὲς τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἀνοίγματος ποὺ ἄρχιζε.

Ὁ Περόν δὲν κατάφερε νὰ καταστρέψει τὸ ἐσωτερικὸ προτσές ὡρίμανσης τῆς ἐργατικῆς τάξης. Κατάφερε νὰ τὴν κάνει νὰ ὀπισθοδρομήσει στοὺς θεσμοὺς τοῦ Κράτους, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἡγετικῶν. Ἡ Ἰσαβέλλα συνέχισε νὰ προωθεῖ αὐτὴ τὴν ὀπισθοδρόμηση στὸ ἐπίπεδο πολλῶν σημαντικῶν συνδικάτων, τὰ λεγόμενα συνδικάτα «τῆς τάξης» ἢ «μαχητικά», ἐλεγχόμενα ἀπὸ τάσεις τῆς ἀριστερᾶς, εἴτε μαρξιστικῆς εἴτε περονιστικῆς προέλευσης. Στὴν Κόρντοβα: Λούζ - ι - Φουέρζα (ἠλεκτρισμός), Ἀγκιστὲν Τόσκο, καὶ SMATA (βιομηχανία αὐτοκινήτων): Ρενέ Σαλαμάντα. Στὸ Μπουένος Ἄϊρες: ὁ γραμματεὺς ἐργατῶν τύπου Οὐγκάρο.

Ἐν τούτοις, ἀκόμη καὶ σ' αὐτοὺς τοὺς τομεῖς οἱ ὀργανισμοὶ βάσης λειτουργοῦν πάντα καὶ ἀναπτύσσουν σήμερα ἀγῶνες.

Σχεδὸν στὴν ἀρχὴ τῆς τρίτης του κυβέρνησης, ὁ Περόν πρέπει νὰ ἀντιμετωπίσει δύο σημαντικὰ κινήματα ἀγώνων: Τοὺς μεταλλωρύχους τῆς Μίνα Ἀγκιλάς, στὸ Βόρειο ἄκρον, καὶ τοὺς μεταλλωρύχους τῆς Σιέρρα Γκράντε, στὸ νότιο ἄκρον. Διεκδικοῦν οἰκονομικὴ βελτίωση καὶ τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιβάλλουν τοὺς δικούς τους ἀντιπροσώπους. Χωρὶς νὰ ἐπεκταθοῦμε σὲ λεπτομέρειες, θὰ πρέπει νὰ σταθοῦμε στὴν ἐπιδέξια τακτικὴ ποὺ χρησιμοποιήθηκε ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἐργάτες, καθὼς καὶ στὴ δριμύτητα καὶ στὴν ἀποφασιστικότητα στὸν ἀγώνα.

Καταλαμβάνουν τὰ ὀρυχεῖα, καὶ ἀπειλοῦν νὰ ἀνατινάξουν τὶς πυριτιδαποθῆκες· συγχρόνως ὀργανώνουν διαδηλώσεις, κινητοποιοῦν τὶς γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά, κάνουν ἀφίσες, διακηρύξεις, καλοῦσαν τοὺς στρατιῶτες καὶ τοὺς ἀστυνομικούς. Ἡ κυβέρνηση καὶ ἡ συνδικαλιστικὴ γραφειοκρατία, ὑποχρεώθηκαν νὰ ὑποχωρήσουν. Δὲν ἤτανε παρὰ συμπτωματικὰ γεγονότα. Λίγους μῆνες ἀργότερα ξεσπάει τὸ κίνημα τῶν ἐργατῶν τῆς σιδηρουργίας στὴν Κουστιτουσιόν (400 χλμ. ἀπὸ τὸ Μπουένος Ἄϋρες). Ὁ κύριος στόχος ἤτανε νὰ ξανακατακτήσουν τὸ συνδικάτο ποὺ βρισκότανε στὰ χέρια τῆς γραφειοκρατίας. Εἴχανε τὴν ἐνεργὴ ὑποστήριξη τῶν δύο ἄλλων γειτονικῶν ἐργοστασίων μεταλλουργίας. Λίγο καιρὸ ἀργότερα, γίνεται ἡ «προπουλσόρα» στὴ σιδηρουργία ἐπίσης(60 χιλμ. ἀπὸ τὸ Μπουένος Ἄϊρες) μὲ τὶς ἴδιες διεκδικήσεις. Οἱ δυὸ πυρῆνες ἀγῶνα ἐξαπλώνονται ραγδαῖα καὶ συνιστοῦν μιὰ ἐπιτροπή, ἔχοντας σὰν στόχο μιὰ Ἐθνοσυνέλευση. Καὶ δὲν εἶναι παρὰ μερικοὶ ἀπὸ τοὺς πολυάριθμους ἀγῶνες τῆς στιγμῆς, μετὰ ἀπὸ μιὰ ὁρισμένη περίοδο ἀναμονῆς ποὺ ἀκολούθησε τὴν ἄφιξη τοῦ Περόν στὴν ἐξουσία.

Σ' αὐτὸ τὸ πλαίσιο ἀναπτύσσεται ἡ ἀριστερὰ τοῦ περονισμοῦ, ποὺ ἐκφράζεται μὲ πολυάριθμα ρεύματα, καὶ προχωρεῖ τὸ πολιτικὸ καὶ ἰδεολογικό της ξεκαθάρισμα. Ἡ πιὸ ἐνδιαφέρουσα ἔκφρασή της καὶ ἐκείνη ποὺ ὑπόσχεται τὰ περισσότερα λόγω τοῦ βάρους της καὶ τοῦ δυναμισμοῦ της, καὶ ἴσως λόγω τῆς προοπτικῆς της εἶναι οἱ Μοντονέρος, ποὺ συγκρούονται ἀνοικτὰ μὲ τὴν ὑψηλὴ γραφειοκρατία τῆς ΓΣΕ, ὀργανώνοντας τὰ ἐργοστάσια καὶ ἀμφισβητώντας τὸν ἔλεγχο τῶν συνδικάτων μέσω τῆς ἐργαζόμενης περονιστικῆς νεολαίας (JTP).

Συγχρόνως, γιὰ τοὺς ἴδιους λόγους, οἱ σχέσεις ἀνάμεσα στὸν Περὸν καὶ τοὺς Μοντονέρος χειροτερεύουν, οἱ ὁποῖοι ἐπὶ πλέον ἀρνοῦνται νὰ καταθέσουν τὰ ὅπλα.

Ἀπέναντι σ' αὐτό, ὁ Περὸν ἐφαρμόζει τὴν ἀστική του πολιτική, μὲ λαϊκὲς ἀποχρώσεις, στὰ λόγια κυρίως γιὰ νὰ ἀφοπλίσει καὶ νὰ ἐξαρθρώσει τὸ κίνημα τῆς ἐργατικῆς τάξης, ἢ τουλάχιστον νὰ λιμάρει τὶς πιὸ αἰχμηρές του γωνιές. Ἀλλὰ συγχρόνως προετοιμάζει τὰ τουφέκια. Τὸ Γενάρη 1974, ἀπευθύνεται στοὺς νέους ἀξιωματικοὺς τοῦ στρατοῦ: «Ὀφείλουν νὰ εἶναι προετοιμασμένοι καὶ νὰ ξέρουν ποῦ νὰ σκοπεύσουν ἐὰν οἱ ἐξτρεμιστὲς τῆς ἀριστερᾶς ἀπειλήσουν τὸ ἔθνος». Ἔτσι ἔρχεται τὸ κτύπημα τῆς ἀστυνομίας ποὺ τὸ Μάρτη, ἀνατρέπει τὴν κυβέρνηση τοῦ Ὀμπρέγκο Κάνο — Ἀτίλιο Λοπέζ, ποὔτανε ἕνα εἶδος συμμαχίας ἀνάμεσα στὸν τομέα τοῦ Κάμπορα καὶ τὴν ἀριστερὰ τοῦ περονισμοῦ. Τὸ βάρος τοῦ προλεταριάτου τῆς Κόρντοβα, οἱ ἀγωνιστικές του παραδόσεις, ἀκόμη καὶ ἡ ὕπαρξη ἑνὸς συνόλου ἀπὸ ἡγετικὰ στελέχη τῆς τάξης, μετατρέψανε ραγδαῖα αὐτὴν τὴν ἐπαρχιακὴ κατάσταση, ἀπὸ τὴν κυβερνητικὴ κορυφὴ μέχρι τὴ βάση τῶν ἐργοστασίων — παρ' ὅλες τὶς μεγάλες ἀντιφάσεις, διαφοροποιήσεις καὶ περιπλοκότητα — σὲ μιὰ λαϊκὴ βάση ποὺ ἐξελισσότανε σὲ ἕνα κέντρο ἰσχύος, ἐξουσίας καὶ ἕλξης γιὰ ὅλη τὴ χώρα, ποὺ ἐπολιτικοποιεῖτο καὶ ὡρίμαζε, ψάχνοντας νὰ προχωρήσει στὸ ἐπαναστατικὸ προτσὲς ποὺ εἶχε ἀρχίσει.

Κατὰ τὴ διάρκεια αὐτῆς τῆς περιόδου ἡ Κόρντοβα συγκεκριμενοποίησε τὴ γραμμὴ ποὺ θἄπρεπε νὰ ἀναζητήσει αὐτὴν καὶ τὴν ἑπόμενη περίοδο: Μιὰ συμβολὴ δυνάμεων, μιὰ συσπείρωση τῶν διαφόρων ἀντιϊμπεριαλιστικῶν καὶ ἀντικαπιταλιστικῶν ρευμάτων, τὸ ἑνιαῖο μέτωπο — ἀκόμη περισσότερο ἀντικειμενικὸ παρὰ ὑποκειμενικὸ — τῶν τάσεων τῆς περονιστικῆς καὶ μαρξιστικῆς ἀριστερᾶς. Ὁ στρατηγὸς κατάλαβε τὸν κίνδυνο καὶ τὸν κατήγγειλε πολλὲς ἑβδομάδες πρὶν τὴν ἀστυνομικὴ ἐνέργεια. Δήλωσε: «Ἡ Κόρντοβα εἶναι ἑστία μολύνσεως». Καὶ ἔπειτα ἔπαιζε διπλὸ παιγνίδι. Ἐνῶ δήλωνε ὅτι ἡ Ἐθνικὴ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία δὲν μποροῦσε νὰ ἐπέμβει σὲ μιὰ ἐπαρχιακὴ κρίση, ἔδινε μυστικὲς ὁδηγίες στὸ συνταγματάρχη Ὄσιντερ, ὁ ὁποῖος εἶχε ἔμμεσα κατευθύνει τὴ συνωμοσία καὶ τὴν ἐξέγερση.

Τὸ κτύπημα τῆς Κόρντοβα, τὸ γλίστρημα τῆς περονικῆς ἡγεσίας πρὸς τὰ δεξιά, ἡ βοήθεια ποὺ προσφέρθηκε στὴν ὑψηλὴ συνδικαλιστικὴ γραφειοκρατία, (ὁ Περόν δὲν εἶχε ἄλλη κοινωνικὴ βάση νὰ στηριχθῇ γιὰ νὰ πραγματοποιήσει τοὺς στόχους του καὶ νὰ ἐλίσσεται μέσα στὴν τάξη), εἴχανε ὀλέθρια ἀποτελέσματα γιὰ τὸ κίνημα τῶν μαζῶν. Ἀλλὰ αὐτὰ τὰ ἀποτελέσματα δὲν εἶναι καὶ τόσο καταστροφικά. Οὐσιαστικὰ ὁ Περόν ἀπέτυχε. Ὁ βορειοαμερικάνικος τύπος σχολίασε αὐτὴ τὴν ἀποτυχία τοῦ στρατηγοῦ λίγο

πρὶν τὸ θάνατό του. Ἄραγε οἱ κληρονόμοι του θὰ ἐπιτύχουν ἐκεῖ ποὺ αὐτὸς ἀπέτυχε; σύμφωνα μὲ τὴ γνώμη μας δὲν εἶναι ἡ πιὸ πιθανὴ προοπτική. Καὶ ἡ ἐκτίμηση αὐτὴ ὀφείλεται προπάντων στὴν ὑπάρχουσα διαφορὰ ἀνάμεσα στὸ 1955 καὶ στὸ σημερινὸ στάδιο.

Σὲ 18 χρόνια ἀγώνα, ἡ ἀργεντίνικη ἐργατικὴ τάξη συσσώρευσε μιὰ πλούσια ἐμπειρία, πολιτικοποιήθηκε, ἐπηρεάσθηκε πάρα πολὺ ἀπὸ τὴν παγκόσμια ἐπανάσταση (πρῶτα ἀπὸ τὴν κουβανέζικη καὶ ἔπειτα ἀπὸ τὴ βιετναμέζικη ἐπανάσταση κτλ.).

Ὁ σύντροφος Τόσκο μᾶς ἔλεγε: «Ἀπὸ τὸ 1969 καὶ πρὶν ὑπάρχει μεγάλη ὡρίμανση. Ἐδῶ στὴν Κόρντοβα, ἡ πρώτη διαδήλωση ὑπὲρ τοῦ Τσέ συγκέντρωσε 4.000 πρόσωπα. Κινητοποιήθηκε ἐξαιτίας τοῦ Τσέ καὶ ὄχι τοῦ Περόν. Στὸ «Κορντομπάζο» ἐπίσης. Ὁ Τσέ ἦτανε μεγάλη προσφορά, στὸ μέτρο ποὺ ἐνέπνευσε οὐσιαστικὰ τὴ νεολαία. Δηλαδὴ πλάϊ στὴν κατανόηση τῆς δράσης του, τὸ παράδειγμα τῆς θυσίας του, τῆς διαγωγῆς του, τῆς ἀγάπης του γιὰ τὴν ἐπανάσταση, ὅλα αὐτὰ ποὺ ἔδωσε γιὰ τὴν ἐπανάσταση, εἶχαν μιὰ τεράστια ἐπίδραση στὴν Ἀργεντινή. Καὶ ἀπὸ τὸ 69 οἱ κόκκινες σημαῖες ἀρχίζουν νὰ ὑψώνονται...».

Ἡ ἐργατικὴ τάξη γνώρισε σημαντικὴ ἀνάπτυξη, γιὰ νὰ μπορέσει μερικὰ νὰ ἀπορροφήσει καὶ νὰ ἀφομοιώσει πολιτικὰ αὐτὴ τὴ διεθνὴ ἐμπειρία: χιλιάδες ὥριμα στελέχη ξεπήδησαν ὀργανωτὲς ἔχοντας τὴν πεῖρα τοῦ ἀγώνα ἐνάντια στὶς δικτατορίες, καὶ μιὰ σειρὰ ἀπὸ μαχητικοὺς ἡγέτες σὲ ἐθνικὴ κλίμακα.

Ὅλα αὐτὰ δὲν ὑπῆρχαν ὅταν ὁ Περὸν συνθηκολόγησε τὸ 1955. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ ἡ μικροαστικὴ τάξη, ποὺ τὸ 1955 ἦτανε τόσο ἐχθρικὴ στὸν ἀντιϊμπεριαλιστικὸ ἀγώνα τῶν μαζῶν, ἐπηρεάσθηκε καὶ κατόπιν κερδήθηκε ἀπὸ τὴν ἐπιμονὴ τοῦ ἀγώνα τοῦ προλεταριάτου, ἀπὸ τὴν παγκόσμια ἀνάπτυξη τῆς ἐπανάστασης, καὶ σήμερα, βρίσκεται στὸ πλάϊ τῆς ἐργατικῆς τάξης. Πρέπει νὰ προσθέσουμε ἕνα καινούργιο δεδομένο τῆς σημερινῆς πραγματικότητας: τὶς εἰδικὲς πολιτικοστρατιωτικὲς ὀργανώσεις, γιὰ τὶς ὁποῖες πρέπει νὰ ἀφιερώσουμε εἰδικὴ μελέτη γιὰ τὴ σημερινή τους ἐκτίμηση, τὸ ξεπέρασμα τῶν ἐσωτερικῶν τους ἀντιφάσεων, καὶ τὴ δυναμική τους κυττάζοντας τὸ μέλλον. Ἡ Πρωτομαγιὰ τοῦ 1974 ὑπῆρξε κρίσιμο σημεῖο στὴν ἐξέλιξη μέχρι τὴ ρήξη τῶν Μοντονέρος μὲ τὴν ἀστικὴ ἡγεσία τοῦ Περονισμοῦ. 60.000 Μοντονέρος ἐγκατέλειψαν τὴν «Πλάσ ντέ Μάγιο» — ἀφήνοντάς την μισο-άδειανὴ — σ' ἔνδειξη διαμαρτυρίας γιὰ τὶς ὕβρεις ποὺ τοὺς ἀπηύθυνε ὁ στρατηγὸς ἀπὸ τὸ μπαλκόνι τοῦ κυβερνητικοῦ Μεγάρου.

Ἀπὸ ἐκείνη τὴ στιγμὴ ξετυλίγεται ἕνα περίπλοκο προτσὲς στὴν καρδιὰ τοῦ πλειοψηφοῦντος ρεύματος τῆς περονιστικῆς ἀριστερᾶς. Μιὰ ἐσωτερικὴ διαλεκτικὴ ποὺ ἔχει τὶς αἰτίες της καὶ τὰ ἀποτελέσματά της σὲ ἀλληλεπίδραση μὲ τὸ ὑπόλοιπο τοῦ συνολικοῦ προτσές, καὶ ποὺ ἡ σκιά του εἶναι κυρίως ἡ ἀντίληψη τῆς ἐπανάστασης, μὲ αὐτὴ τὴν προοπτική: ἐπανάσταση κατὰ στάδια ἢ διαρκὴς ἐπανάσταση· ἕνας ἀγώνας μόνο ἀντιϊμπεριαλιστικὸς ἢ ἕνας ἀγώνας γιὰ τὴν ἀνεξαρτησία τῆς πολιτικῆς τάξης τοῦ προλεταριάτου μέσα στὴν προοπτικὴ τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ

Οἱ στόχοι τῆς ὁμάδας τοῦ Γκελμπάρντ, καὶ τοὺς ὁποίους σὲ γενικὲς γραμμὲς διατήρησε καὶ ὁ διάδοχός του Γκομὲς - Μοράλες, δὲν πραγματοποιήθηκαν. Δὲν ὑπῆρξε βιομηχανικὴ ἐπέκταση. Ἀντίθετα, συσσωρεύτηκαν στοιχεῖα ποὺ καθιστοῦν τὴν οἰκονομικὴ κρίση ἀκόμη πιὸ ἐκρηκτική. Κανένα ἀπὸ τὰ νέα σχέδια, στὴν πετροχημεία, στὴ σιδηρουργία ἢ τὶς βιομηχανίες ἐξαρτημάτων δὲν ἀναπτύσσεται σύμφωνα μὲ τὶς προβλέψεις.

Οἱ ἐπενδύσεις πέφτουν. Οἱ προσπάθειες τοῦ Γκομὲζ Μοράλες νὰ κάνει συμφωνίες μὲ τοὺς Γιάνκι, κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ τελευταίου ταξιδιοῦ του στὶς ΗΠΑ, πέσανε στὸ κενό. Ἡ χρηματιστικὴ μάζα αὐξήθηκε κατὰ 80,6%. Γιὰ τὸ 1974 τὸ προβλεπόμενο ἐθνικὸ ἔλλειμα εἶναι τῆς τάξης τῶν 30.000 ἑκαταμμυρίων νέα πέζος: 7% τοῦ ἀκαθαρίστου ἐθνικοῦ εἰσοδήματος. Προβλέπεται ὅτι τὸ ἔλλειμα θὰ φθάσει τὰ 40.000 τὸ 1975. Ἡ ἀναλογία κόστος ζωῆς — μισθὸς ἐξελίσσεται κάθε φορὰ ὅλο καὶ περισσότερο ἐνάντια στὸ συμφέρον τῶν μαζῶν. Τὸ κόστος τῆς ζωῆς αὐξήθηκε κατὰ 12% τὸ Δεκέμβρη. Μὲ τὴν πολιτικὴ μερικῆς ἀποδέσμευσης τῶν τιμῶν ποὺ ἐφαρμόσθηκε ἀπὸ τὸν Γκομὲζ - Μοράλες, ὁ πραγματικὸς μισθὸς ἐλαττώθηκε κατὰ 7 σημεῖα κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ μηνός, ὁ ὁποῖος μήνας ἐξ ἄλλου, ἔφθασε τὸ ρεκὸρ στὸ κλείσιμο τῶν ἐπιχειρήσεων.

Σήμερα οἱ μάζες ἀντιδροῦν ἐνάντια σ' αὐτὴ τὴν προσπάθεια νὰ σηκώσουν αὐτὲς τὸ βάρος τῆς οἰκονομικῆς κρίσης. Μερικοὶ ἀγῶνες ἀναπτύσσονται σ' ὅλους σχεδὸν τοὺς τομεῖς.

Οἱ ἀγῶνες αὐτοὶ συνδυάζονται συχνὰ μὲ τὴν ὑπεράσπιση τῆς συνδικαλιστικῆς δημοκρατίας, τὴν ἀπαίτηση ἡγεσιῶν ποὺ νὰ ἀνήκουν ἀποκλειστικὰ στὴν τάξη, κυρίως στὸ ἐπίπεδο τοῦ ἐργοστασίου, Ἰδοὺ ἕνας πολὺ ἐλλειπὴς κατάλογος μερικῶν ἀγώνων τοῦ Γενάρη:

— Σιδηρουργία Σάντα Ρόζα: 3000 ἐργάτες. Κατὰ τὴ διάρκεια ἀπεργίας 1 μηνὸς πρόβαλλαν μισθολογικὲς διεκδικήσεις. Ἀντικατέστησαν τὴν ἐσωτερικὴ ἐπιτροπή, ποὔτανε στὴν ὑπηρεσία τῆς γραφειοκρατίας μὲ μιὰ νέα προσωρινὴ ἐπιτροπή. Ἀπόκτησαν τὴν πληρωμὴ τῶν ἡμερῶν τῆς ἀπεργίας. Ἐνάντια στὴν ἀστυνομικὴ καταπίεση, οἱ ἐργαζόμενοι παρέμειναν σταθεροί, μὲ ἐπιφυλακὲς ἀπεργίας καὶ γενικὲς συνελεύσεις. Ἐργατικὲς ἐπιτροπὲς γειτονικῶν ἐργοστασίων, ἔστειλαν τὴν ἀλληλεγγύη τους στοὺς ἀπεργούς.

— Στὴν πόλη Κονστιτουσιόν, ποὺ βρίσκεται τὸ σιδηρουργικὸ κέντρο ποὺ ἀναφέραμε πιὸ πάνω, καθὼς καὶ ἄλλες μεταλλουργικὲς βιομηχανίες: αὐτὴ ἡ ἐργατικὴ συγκέντρωση κατάφερε νὰ ξαναπάρει τὸν ἔλεγχο τοῦ τμήματος τῆς Ἑνώσεως τῶν Ἐργατῶν Μεταλλουργίας, μὲ μία λίστα ἑνιαίου μετώπου ὅπου συμμετεῖχαν πολυάριθμες τάσεις τῆς ἀριστερᾶς ὅπως ἡ J T P (περονιστικὴ ἐργαζόμενη Νεολαία).

Στὶς βιομηχανικὲς ζῶνες τοῦ Μεγάλου Μπουένος Ἄϊρες: Μορόν, Ματανζάς, Σάν Μαρτίν, οἱ ἐργάτες τῆς Μεταλλουργίας καὶ τῆς ὑφαντουργίας, κινητοποιήθηκαν γιὰ τοὺς μισθούς τους καὶ ἐπιβάλλανε αὐξήσεις. Στὸ Προντιτέχ, ἐπιβάλλανε ἐπὶ πλέον καὶ καινούργια διεύθυνση τοῦ ἐργοστασίου.

Πάντα στὸ Μεγάλο Μπουένος Ἄϋρες, τὰ ἐργοστάσια Ἰντέλ ἐπιβάλλανε αὐξήσεις καὶ συγχρόνως ὀργάνωσαν συνέλευση τῶν μαζῶν καὶ διακοπὴ ἐργασίας μιᾶς ὥρας σὲ ἀλληλεγγύη μὲ τὴ Σάντα Ρόζα. Τὸ ἐργοστάσιο Μονοφόρντ τοῦ Ματάνζας βρίσκεται σὲ ἀγώνα ἐδῶ καὶ 3 μῆνες. Οἱ χαρτοβιομηχανίες τοῦ Σὰν Ζυστό βρίσκονται σ' ἀ-

γῶνα. Ἀπεργία στοὺς σιδηροδρόμους Μίτρε ἐξαιτίας τῶν συνθηκῶν ἐργασίας.

— Στὸ Μπουένος Ἄϊρες, σκληρὴ πάλη στὰ τηλέφωνα γιὰ τὴν ὑπεράσπιση τοῦ χώρου ἐργασίας, καὶ ἐνάντια στὴν ἀπόλυση τῶν μαχητικῶν ἀγωνιστῶν.

Ἡ βάση ἀπαντᾶ σαμποτάροντας τὶς αὐτόματες γραμμές. Δεκάδες χιλιάδες τηλέφωνα δὲν λειτουργοῦν. Στὴν Κόρντοβα, γίνονται ἀπολύσεις δημοσίων ὑπαλλήλων κατὰ ἑκατοντάδες. Οἱ τηλεγραφητὲς κήρυξαν ἀπεργία 24 ὡρῶν. Οἱ ὑπάλληλοι τῶν ταχυδρομείων ἀρνοῦνται τὴ συνεργασία. Οἱ ἐκφωνηταὶ στὴν Τηλεόραση ἔκαναν ἀπεργία 24 ὡρῶν, τὸ ἴδιο καὶ οἱ δημοσιογράφοι. Στὶς ἄλλες πόλεις, οἱ ἀντιδράσεις εἶναι πιὸ ἀσθενεῖς ἐξαιτίας τοῦ ρόλου τῶν συνδικαλιστικῶν ἡγεσιῶν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, ποὺ γνωρίζουν ἐπίσης τῶν κύμα τῶν ἀπολύσεων.

— Μεταλωρύχοι τῆς Σιέρρα Γκράντε, ὑποστηριζόμενοι ἀπὸ τοὺς μεταλλωρύχους τῆς περιοχῆς, μόλις μπαίνουν στὴ σκηνή. Αὐτὴ τὴ φορὰ γιὰ νὰ μετατρέψουν σὲ γενικὴ συνέλευση τὴν ἐκλεγμένη πρὶν ἐπιτροπὴ καὶ ἡ ὁποία εἶχε γραφειοκρατικοποιηθῆ. Ὁ γενικὸς γραμματέας κατέφυγε στὸ Μπουένος Ἄϊρες. Μιὰ καινούργια ἐπιτροπὴ ἐκλέχθηκε ἀπὸ τὴ βάση.

Φλεβάρης 1975

ΒΟΥΡΓΚΟΣ Α·Ι·ΡΕΣ

Σημειώσεις:

(1) Στὶς 29 τοῦ Μάη 1969 ἔγινε στὴν Κόρντοβα λαϊκὴ ἐξέγερση, ποὺ ξεκίνησε ἀπὸ τὰ μεγάλα ἐργοστάσια, κυρίως τοῦ τομέα τῶν αὐτοκινήτων, καὶ κέρδισε ὅλο τὸν ἐργατικὸ πληθυσμό, ποὺ κατέλαβε ὅλη τὴν πόλη καὶ τὴν κράτησε ὑπὸ τὸν ἔλεγχό του.

Ὁ στρατός, ὑπακούοντας στὶς διαταγὲς τοῦ στρατηγοῦ Οὐγκάνια, ἄρα τοῦ προέδρου τῆς Δημοκρατίας, μπῆκε στὴν πόλη ἀλλὰ δὲν ἀποφάσισε. Αὐτὸ τὸ λαϊκὸ κίνημα ὀνομάσθηκε «Κορνομπάζο» καὶ ἄνοιξε τὸ δρόμο γιὰ παρόμοιες ἐνέργειες σὲ ἄλλες πόλεις: Τὸ «Ριζαριάζο», τὸ «Μαντοζάζο» κ.τ.λ.

(2) Δέκα ἕξι ἐπαναστάτες ἀγωνιστές, πολιτικοὶ πρόσφυγες μέλη τῶν Μοντονέρος, τοῦ FAR καὶ τοῦ ERD, δολοφονήθηκαν στὴν ἀεροναυτικὴ βάση τοῦ TRELEW (νότιο ἄκρον). Αὐτὸ ἀκολούθησε μετὰ ἀπὸ τὸ γύρισμα βίαια ἑνὸς ἀεροπλάνου γιὰ τὴ Χιλὴ ἀπὸ μιὰ ἄλλη ὁμάδα ποὺ συμπεριελάμβανε τὸν Ρομπέρτο Σαντοῦχο, ἀρχηγὸ τοῦ ERD.

ΠΩΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ ΤΑ ΣΟΒΙΕΤ

ΑΝΕΚΔΟΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ JOHN REED

Λίγο πρὶν φύγω ἀπ' τὴ Χιλή, ἀρχὲς Αὐγούστου τοῦ 73, ὁ ALESSANDRO CHELEN μοῦ ἔδειξε ἕνα εὕρημα ποὺ τὸν εἶχε ἐνθουσιάσει: Μιὰ μικρὴ μπροσούρα στὰ ἱσπανικά, γραμμένη τὸν Μάη τοῦ 1919 ποὺ περιεῖχε ἕνα ἄγνωστο ἄρθρο τοῦ Τζὼν Ρήντ! Εἶχε ἀνακαλύψει τὸ «θησαυρὸ» στὸ σπίτι ἑνὸς ἀγωνιστῆ τοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος ποὺ ἔμενε στὰ βόρεια τῆς χώρας.

Ὁ ALESSANDRO CHELEN ἦταν στὴ Χιλή, διευθυντὴς τῶν ἐκδόσεων «QUIMANTU», γνωστὲς σ' ὅλους τοὺς μαρξιστὲς τῆς Λατ. Ἀμερικῆς.

Συγγραφέας κι' ἀπ' τοὺς πιὸ παλιοὺς ἀγωνιστὲς τοῦ Σ.Κ., κατεῖχε μιὰ πλούσια βιβλιοθήκη, ἀπ' τὶς πιὸ σημαντικὲς τῆς χώρας του. Πλούσια, ἰδιαίτερα σὲ ἔργα ποὺ ἀφοροῦσαν τὴν ἱστορία τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος τῆς Χιλῆς, τῆς λατινικῆς ἀμερικῆς καὶ τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ κινήματος.

Εἶχε μιὰ πολὺ πλατειὰ μαρξιστικὴ καὶ γενικὴ μόρφωση. Ἀναγκάστηκε νὰ ἐκπατριστεῖ μὲ ὅλη του τὴν οἰκογένεια ἀφ' ὅτου οἱ αἱμοσταγεῖς ἀφέντες τοῦ Σαντιάγκο βασιλεύουν στὴ βασανισμένη αὐτὴ χώρα.

Ἐκδίδοντας αὐτὸ τὸ ἄγνωστο ἄρθρο τοῦ Τζὼν Ρήντ, στὰ ἑλληνικά, μὲ τὴ μικρὴ σημείωση ποὺ προλόγιζε τὴ μπροσούρα ποὺ ἀναφέραμε, ἀποδίδουμε τιμὴ στοὺς πολυάριθμους Χιλιανοὺς ἐπαναστάτες, ποὺ ὅπως ὁ ALESSANDRO CHELEN, ἀγωνίστηκαν ὅσο καλύτερα μποροῦσαν, γιὰ τὴ νίκη στὴ Χιλὴ ἑνὸς σοσιαλισμοῦ, βασισμένου στὴν ἀπ' εὐθείας δημοκρατικὴ ὀργάνωση τῶν ἐργαζομένων.

Παρίσι Φλεβάρη 1975

MICHEL PABLO

Σημείωση:

(Ὁ Τζὼν Ρήντ, ἀμερικανὸς δημοσιογράφος μὲ μεγάλο ταλέντο, ἀπ' τοὺς καλύτερους τῆς χώρας του, ἐπεσκέφτηκε γιὰ πολλοὺς μῆνες τὴ Σοβιετικὴ Ρωσία, μαζὶ μὲ τὴ γυναίκα του, ἐπίσης δημοσιογράφο. Ὅταν γύρισε στὴν Ἀμερική, δημοσίευσε τὶς ἐντυπώσεις του ἀπ' τὴ μπολσεβίκικη Ρωσία, ποὺ ἐξ αἰτίας τῆς ἀντικειμενικότητος καὶ τῆς ἀμεροληψίας τους προκάλεσαν τεράστια αἴσθηση. Ἡ παρακάτω ἐργασία (ποὺ τὴ δημοσιεύουμε ἀπ' τὰ Ἰταλικὰ) παρουσιάζει μιὰ ζωντανὴ καὶ πραγματικὴ εἰκόνα τοῦ τρόπου μὲ τὸν ὁποῖο λειτουργοῦσαν τὰ σοβιέτ. Θἆταν ἄσκοπο νὰ ὑπογραμμίσει κανεὶς τὴν πάρα πολὺ μεγάλη ἀξία της σὰν ντοκουμέντο).

Ἀνάμεσα στὶς κακοήθειες καὶ τὰ ψέματα ποὺ διαδίδονται παντοῦ ἐνάντια στὴ Ρωσία τῶν σοβιέτ, ἀκούει κανεὶς κραυγὲς ἀπόγνωσης:

«Δὲν ὑπάρχει ἴχνος κυβέρνησης στὴ Ρωσία».

«Δὲν ἔχουνε καμιὰ ὀργάνωση οἱ Ρῶσοι ἐργάτες».

«Ἐκεῖ δὲν δουλεύουνε».

«Σταματήσανε πιὰ νὰ δουλεύουν».

Μ' αὐτὸ τὸ τρόπο, συκοφαντοῦν συστηματικὰ τὴν ἐπανάσταση.

Ὅπως τὸ ξέρουνε ὅλοι οἱ σοσιαλιστὲς κι' ὅπως ἐγὼ ὁ ἴδιος τὸ γνωρίζω — κι' ἐπειδὴ εἴμουνα ἐκεῖ ἀπ' τὴν ἀρχὴ τῆς Ρώσικης ἐπανάστασης μπορῶ νὰ τὸ βεβαιώσω — ὑπάρχει σήμερα στὴ Μόσχα, σὲ κάθε πόλη καὶ σὲ κάθε οἰκισμὸ τῆς χώρας, ἕνας σύνθετος πολιτικὸς ὀργανισμὸς ποὺ τὸν ὑποστηρίζει ἡ μεγάλη πλειοψηφία τοῦ λαοῦ, καὶ ποὺ λειτουργεῖ μ' ἕνα τρόπο τόσο ἱκανοποιητικὸ ὅσο μπορεῖ νὰ λειτουργεῖ μιὰ λαϊκὴ κυβέρνηση ποὺ πρόσφατα ἔχει σχηματιστεῖ.

Οἱ ρῶσοι ἐργάτες, ὑπὸ τὴν πίεση τῶν ἀναγκῶν καὶ τῶν ἀπαιτήσεων τῆς ζωῆς, δημιούργησαν μιὰ οἰκονομικὴ ὀργάνωση ποὺ γρήγορα μετασχηματίζεται σὲ μιὰ ἀληθινὴ ἐργατικὴ δημοκρατία. Θὰ δώσω ἕνα περιγραφικὸ σχῆμα τῆς δομῆς τοῦ κράτους τῶν σοβιέτ.

Ι. Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΣΟΒΙΕΤ

Τὸ κράτος τῶν σοβιέτ, βασίζεται στὰ σοβιέτ — ἢ συμβούλια — τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν ἀγροτῶν.

Αὐτὰ τὰ συμβούλια, θεσμὸς χαρακτηριστικὸς τῆς Ρώσικης ἐπανάστασης, ἐμφανιστήκανε τὸ 1905 ὅταν κατὰ τὴν πρώτη γενικὴ ἀπεργία τῶν ἐργατῶν, τὰ ἐργοστάσια τῆς Πετρούπολης καὶ οἱ συνδικαλιστικὲς ὀργανώσεις στέλνανε ἀντιπροσώπους σὲ μιὰ κεντρικὴ ἐπιτροπή. Αὐτὴ ἡ ἐπιτροπὴ ἀπεργίας ὀνομάστηκε «συμβούλιο τῶν ἐργατῶν ἀντιπροσώπων». Ὀργάνωσε, τέλη τοῦ 1905, τὴ δεύτερη γενικὴ ἀπεργία, στέλνοντας ἀπεσταλμένους σ' ὅλη τὴ Ρωσία καὶ σὲ λίγο χρονικὸ διάστημα, ἀναγνωρίστηκε ἀπ' τὴν αὐτοκρατορικὴ κυβέρνηση σὰν τὸ ἐπίσημο καὶ ἐξουσιοδοτημένο ὄργανο τῆς ἐπαναστατημένης ἐργατικῆς τάξης.

Ὅταν ἡ ἐπανάσταση τοῦ 1905 ἀπέτυχε, ἕνα μέρος τῶν μελῶν τοῦ συμβουλίου διέφυγε, ἐνῶ οἱ ὑπόλοιποι στάλθηκαν στὴ Σιβηρία.

Ἀλλὰ αὐτὸς ὁ τύπος ἑνιαίας ὀργάνωσης, ἀποδείχτηκε τόσο ἀποτελεσματικὸς σὰν πολιτικὴ ὀργάνωση ποὺ ὅλα τὰ ἐπαναστατικὰ κόμματα ἔβαζαν τὰ συμβούλια τῶν ἐργατῶν στὰ προγράμματά τους, γιὰ τὴν ἑπόμενη ἐξέγερση.

Τὸ Μάρτη τοῦ 1917 ὅταν ἡ Ρωσία ἄρχισε νὰ ταράζεται σὰ μανιασμένη θάλασσα, ὁ Τσάρος παραιτήθηκε, ὁ μεγάλος Δούκας Μιχαὴλ ἀρνήθηκε τὸ θρόνο καὶ ἡ ἀδύναμη Δούμα ὑποχρεώθηκε νὰ πάρει στὰ χέρια της τὰ ἡνία τῆς κυβέρνησης, τὸ συμβούλιο τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐργατῶν φάνηκε ξανὰ πλήρως συγκροτημένο. Σὲ λίγες μέρες διευρύνθηκε, συμπεριλαμβάνοντας καὶ ἀντιπροσώπους τοῦ στρατοῦ καὶ ὀνομάστηκε «συμβούλιο τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐργατῶν καὶ στρατιωτῶν». Ἡ ἐπιτροπὴ τῆς Δούμας, ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, ἀποτελιοῦνταν, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Κερένσκυ — ἀπὸ ἀ σ τ ο ύ ς. Καὶ δὲν εἶχε καμιὰ σχέση μὲ τὶς ἐπαναστατημένες μάζες.

Ὅμως ὑπῆρχε ὁ πόλεμος, ἔπρεπε ν' ἀποκατασταθῆ ἡ τάξη, νὰ κρατηθῆ τὸ μέτωπο. Τὰ μέλη τῆς Δούμας δὲν ξέρανε πῶς νὰ τὰ βγάλουνε πέρα μ' ὅλα αὐτὰ τὰ πολλαπλὰ καθήκοντα. Ἡ ἀνάγκη τοὺς ἔκανε νὰ ζητήσουνε βοήθεια ἀπ' τοὺς ἀντιπρόσωπους τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν στρατιωτῶν, μ' ἄλλα λόγια ἀπ' τὰ συμβούλια.

Τὰ συμβούλια πήρανε μέρος στὴν ἐπαναστατικὴ δράση, στὸ συντονισμὸ τῶν διαφόρων τομέων δραστηριότητας καὶ στὴ διατήρηση τῆς τάξης. Ἐπὶ πλέον ἀνάλαβαν τὸ καθῆκον νὰ ὑπερασπίσουν τὴν ἐπανάσταση ἀπ' τὶς προδοσίες τῶν ἀστῶν.

Ἀπ' τὴ στιγμὴ ποὺ ἡ Δούμα ἦταν ἀναγκασμένη νὰ καλέση τὰ συμβούλια, δυὸ κυβερνητικοὶ σχηματισμοὶ ἄρχισαν νὰ συνυπάρχουν στὴ Ρωσία. Ἄρχισε ὁ ἀνταγωνισμός τους κι αὐτὸ μέχρι τὸ Νοέμβρη τοῦ '17, ὁπότε τὰ σοβιέτ, κάτω ἀπ' τὴν καθοδήγηση τῶν μπολσεβίκων, ἀνέτρεψαν τὴν κυβέρνηση συνασπισμοῦ.

Ὅπως ἤδη τὄχω σημειώσει ἀποτελοῦνταν τότε τὰ σοβιέτ ἀπὸ ἐργάτες καὶ στρατιῶτες. Λίγο μετὰ σχηματίστηκαν καὶ τὰ σοβιέτ τῶν ἀγροτῶν.

Στὶς περισσότερες πόλεις τὰ σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καὶ στρατιωτῶν ἑνώθηκαν καὶ συγκαλέσαν τὸ πανρωσικὸ συνέδριό τους.

Τὰ σοβιέτ τῶν ἀγροτῶν ἀντίθετα, ποὺ τὰ καθοδηγοῦσαν ἀντιδραστικὰ στοιχεῖα, κρατήθηκαν μακρυὰ καὶ δὲν ἑνώθηκαν μὲ τοὺς ἐργάτες καὶ τοὺς στρατιῶτες παρὰ μετὰ τὴν ἐπανάσταση τοῦ Ὀχτώβρη καὶ τὴ σύσταση τῆς κυβέρνησης τῶν σοβιέτ.

Η ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΣΟΒΙΕΤ

Τὰ Σοβιέτ βασίζονταν ἀπ' εὐθείας στοὺς ἐργάτες τῶν ἐργοστασίων καὶ τοὺς ἀγρότες.

Τὰ σοβιέτ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν στρατιωτῶν ὑπῆρχαν ὡς τὶς ἀρχὲς τοῦ 1918. Διαλύθηκαν ὅταν ἀπολύθηκαν οἱ παλιοὶ στρατιῶτες καὶ μετὰ τὴν συνθήκη Μπρέστ - Λιτόφσκ.. Οἱ στρατιῶτες ἐνσωματώθηκαν στὰ ἐργοστάσια ἢ τ' ἀγροχτήματα. Στὴν ἀρχή, οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, τῶν ἀγροτῶν καὶ τῶν στρατιωτῶν ἐκλέγονταν μὲ κανόνες ποὺ μεταβάλλονταν ἀνάλογα μὲ τὶς ἀνάγκες καὶ τὸν πληθυσμὸ στὶς διάφορες περιοχές. Σὲ μερικὰ χωριά, οἱ χωρικοὶ ἐκλέγανε ἕναν ἀντιπρόσωπο γιὰ πενήντα ἐκλογεῖς. Οἱ στρατιῶτες στὶς φρουρὲς στέλνανε ὁρισμένο ἀριθμὸ ἀντιπροσώπων γιὰ κάθε σύνταγμα ἀνάλογα μὲ τὴ δύναμή του, ἀλλὰ ὁ στρατὸς στὸ μέτωπο εἶχε καθιερώσει ἕνα διαφορετικὸ ἐκλογικὸ σύστημα. Παρόμοια κι' οἱ ἐργάτες στὶς μεγάλες πόλεις κατανόησαν γρήγορα ὅτι τὰ σοβιέτ τους θὰ γίνονταν μεγάλα καὶ δυσκίνητα ἂν δὲν περιόριζαν τὸν ἀριθμὸ ἀντιπροσώπευσης σὲ 1 ἀντιπρόσωπο γιὰ 500 ἐκλογεῖς. Τὰ πρῶτα πανρωσικὰ συνέδρια τῶν σοβιέτ συγκλήθηκαν μὲ ἀναλογία: ἕνας ἀντιπρόσωπος γιὰ 25.000 ἐκλογεῖς.

Στὴν πραγματικότητα οἱ ἀντιπρόσωποι ἐκπροσωποῦσαν διαφορετικὲς ποσοτικὰ ἐκλογικὲς μάζες.

Μέχρι τὸ Φλεβάρη τοῦ 1918, ὁ καθένας μποροῦσε νὰ ψηφίσει γιὰ νὰ στείλει ἀντιπροσώπους στὰ σοβιέτ. Ἂ ν ἡ μ π ο υ ρ ζ ο υ α ζ ί α ε ἶ χ ε ἀ π α ι τ ή σ ε ι κ α ὶ ὀ ρ γ α ν ώ σ ε ι τ ὴ ν ἀ ν τ ι π ρ ο σ ώ π ε υ σ ή τ η ς σ τ ὰ σ ο β ι έ τ τὸ δικαίωμα θὰ τῆς εἶχε παραχωρηθῆ. Γιὰ παράδειγμα, τὴν ἐποχὴ τῆς προσωρινῆς κυβέρνησης ὑπῆρχε μιὰ ἀστικὴ ἀντιπροσώπευση στὰ σοβιέτ τῆς Πετρούπολης: ἕνας ἀπεσταλμένος τῆς ἕνωσης τῶν ἐλευθέρων ἐπαγγελμάτων ποὺ περιλάμβανε γιατρούς, δικηγόρους, καθηγητὲς κλπ.

Τὸ Μάρτη τὸ σύνταγμα τῶν σοβιέτ ἐπεξεργάστηκε πιὸ βαθειὰ καὶ ἐφαρμόστηκε γενικά.

Δικαίωμα ψήφου εἶχαν:

α) Οἱ πολίτες τῆς ρώσικης σοσιαλιστικῆς δημοκρατίας ποὺ εἶχαν συμπληρώσει τὰ 18 τους χρόνια τὴ μέρα τῶν ἐκλογῶν.

β) Ὅλοι ὅσοι κέρδιζαν τὰ πρὸς «τὸ ζῆν» μὲ ἐργασία παραγωγικὴ καὶ κοινωνικὰ χρήσιμη καὶ ἦταν μέλη τῶν συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων.

Στερήθηκαν τὸ δικαίωμα ψήφου:

α) Ὅσοι χρησιμοποιοῦσαν τὴν ἐργασία ἄλλων γιὰ νὰ κερδίζουν.

β) Αὐτοὶ ποὺ ζοῦσαν μὲ εἰσοδήμα-

τα ποὺ δὲν τὰ κέρδιζαν μὲ τὴν προσωπική τους δουλειά.

γ) Οἱ ἔμποροι καὶ ἀντιπρόσωποι τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐμπορίου.

δ) Τὰ μέλη τῶν θρησκευτικῶν κοινοτήτων.

ε) Τὰ παλιὰ μέλη τῆς ἀστυνομίας καὶ τῆς χωροφυλακῆς.

στ) Τὰ μέλη τῆς παλιᾶς βασιλικῆς οἰκογένειας.

ζ) Οἱ πνευματικὰ καθυστερημένοι.

η) Οἱ κωφάλαλοι.

θ) Οἱ καταδικασμένοι γιὰ ἀτιμωτικὲς πράξεις καὶ

ι) Οἱ πράκτορες τῶν κερδοσκοπικῶν ἐπιχειρήσεων.

Σ' ὅ,τι ἀφορᾶ τοὺς ἀγρότες, χίλιοι ἀγρότες στέλνανε ἕναν ἀντιπρόσωπο στὸ σοβιέτ τοῦ VOLOST ἢ τοῦ χωριοῦ. Τὰ σοβιέτ τῶν VOLOSTS στέλνανε ἀντιπρόσωπους στὸ σοβιέτ τῆς περιφέρειας, ποὺ μὲ τὴ σειρά του ἔστελνε ἀντιπροσώπους στὸ σοβιέτ τοῦ OBLAST ἢ τῆς ἐπαρχίας. Σ' αὐτὸ τὸ τελευταῖο ἔπαιρναν ἐπίσης μέρος οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἐργατῶν κάθε πόλης.

Τὸ σοβιέτ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν στρατιωτῶν τῆς Πετρούπολης, ποὺ ἦταν σὲ πλήρη δραστηριότητα, ὅταν βρισκόμουνα στὴ Ρωσία, δίνει ἕνα παράδειγμα λειτουργίας τῆς διοικητικῆς ὀργάνωσης μιᾶς πόλης τοῦ σοσιαλ. κράτους. Ἀποτελοῦνταν περίπου ἀπὸ 1.200 ἀντιπροσώπους καὶ σὲ κανονικὲς συνθῆκες συγκαλοῦσε μιὰ συνεδρίαση τῆς ὁλομέλειάς του κάθε δυὸ βδομάδες. Ταυτόχρονα ὅριζε μιὰ κεντρικὴ ἐκτελεστικὴ ἐπιτροπὴ ἀπὸ 110 μέλη ἐκλεγμένα στὴ βάση τῆς ἀναλογικῆς ἐκπροσώπησης τῶν κομμάτων. Αὐτὴ ἡ κεντρικὴ ἐκτελεστικὴ ἐπιτροπὴ καλοῦσε νὰ συμμετάσχουν στὶς ἐργασίες της τὰ μέλη τῆς κεντρικῆς ἐπιτροπῆς ὅλων τῶν κομμάτων, τῆς κεντρικῆς ἐπιτροπῆς τῶν ἐπαγγελματικῶν συνδικάτων, τῶν ἐπιτροπῶν τῶν ἐργοστασίων καὶ τῶν ἄλλων δημοκρατικῶν ὀργανώσεων. Πλάϊ στὸ μεγάλο σοβιέτ τῆς πόλης, ὑπῆρχαν ἐπίσης τὰ σοβιέτ τῶν συνοικιῶν, ἀποτελούμενα ἀπ' τοὺς ἀντιπρόσωπους ποὺ ἔστελνε ἡ συνοικία στὸ σοβιέτ τῆς πόλης. Κάθε σοβιέτ συνοικίας ἦταν ὑπεύθυνο γιὰ τὴ συνοικία του. Ἂν βέβαια, σὲ ὡρισμένες συνοικίες δὲν ὑπῆρχαν ἐργοστάσια, τότε δὲν ὑπῆρχε διοίκηση τοπική, οὔτε ἀντιπροσώπευση στὸ σοβιέτ τῆς πόλης καὶ στὸ σοβιέτ τῶν συνοικιῶν. Ἀλλὰ τὸ σύστημα τῶν σοβιέτ εἶναι πολὺ εὐλύγιστο κι' ἂν οἱ μάγειροι ἢ οἱ σερβιτόροι στὰ καφενεῖα, οἱ ἄνθρωποι τῆς συνοικίας ἢ οἱ ὑπηρέτες ἢ ἀκόμα κι' οἱ ἁμαξάδες φτιάχναν ὀργάνωση καὶ ζητοῦσαν νὰ ἀντιπροσωπεύονται στὰ σοβιέτ, τοὺς δέχονταν.

Ἡ ἐκλογὴ τῶν ἀντιπροσώπων βασίζεται στὴν ἀναλογικὴ ἀντιπροσώπευση. Δηλαδὴ τὰ πολιτικὰ κόμματα ἀντιπροσωπεύονται ἀνάλογα μὲ τὸν ἀριθμὸ τῶν ψηφοφόρων τῆς πόλης. Μ' αὐτὸ τὸν τρόπο δὲν ψηφίζουν προσωπικά, ἀλλὰ ἕνα κόμμα καὶ γιὰ ἕνα πρόγραμμα. Οἱ ὑποψήφιοι ὑποδεικνύονται ἀπ' τὴν κεντρικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ κόμματος καὶ μπορεῖ νὰ τοὺς ἀντικαταστήσουν μὲ ἄλλα μέλη τοῦ κόμματος. Ἐπὶ πλέον οἱ ἀντιπρόσωποι δὲν ἐκλέγονται γιὰ μιὰ καθωρισμένη περίοδο, ἀλλὰ μπορεῖ νὰ ἀνακληθοῦν κάθε στιγμή

Ποτὲ ἄλλοτε δὲν ὑπῆρξε πολιτικὸ σῶμα τόσο εὐλύγιστο ποὺ νὰ ἀνταποκρίνεται μὲ τέτοιο τρόπο στὴ λαϊκὴ θέληση Κι' αὐτὴ ἡ εὐελιξία εἶναι ἀπαραίτητη ἀφοῦ στὴ διάρκεια μιᾶς ἐπανάστασης ἡ λαϊκὴ θέληση ἀλλάζει πολὺ γρήγορα. Νὰ ἕνα παράδειγμα ἀνάμεσα σὲ τόσα ἄλλα: Τὴν πρώτη βδομάδα τοῦ Δεκέμβρη τοῦ 1917 γίνανε μερικὲς διαδηλώσεις ὑπὲρ τῆς συνταχτικῆς συνέλευσης, δηλ. ἐνάντια στὰ σοβιέτ. Ἀνεύθυνοι κόκκινοι φρουροὶ πυροβόλησαν μία ἀπ' τὶς ὁμάδες διαδηλωτῶν καὶ σκότωσαν μερικούς. Ἡ ἀντίδραση γι' αὐτὴ τὴν ἀνόητη βία ἦταν ἄμεση. Σὲ δώδεκα ὧρες ἡ σύσταση τοῦ Σοβιέτ τῆς Πετρούπολης ἄλλαξε. Περισσότεροι ἀπὸ δώδεκα μπολσεβίκοι ἀντιπρόσωποι καθαιρέθηκαν καὶ ἀντικαταστάθηκαν ἀπὸ μενσεβίκους. Δέ χρειάστηκαν λιγώτερο ἀπὸ τρεῖς βδομάδες γιὰ νὰ ἡσυχάσει ἡ ὀργὴ τοῦ λαοῦ καὶ νὰ μπορέσουν σταδιακὰ νὰ ἐπανακληθοῦν οἱ μπολσεβίκοι καὶ νὰ ξαναπάρουν τὶς θέσεις τους.

ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΤΩΝ ΣΟΒΙΕΤ

Τὸ λιγότερο δυὸ φορὲς τὸ χρόνο, φτάνουν ἀπ' ὅλη τὴ Ρωσία οἱ ἀντιπρόσωποι στὸ Πανρωσικὸ συνέδριο τῶν σοβιέτ. Θεωρητικὰ οἱ ἀντιπρόσωποι ἐκλέγονται μὲ τὴν ἀναλογία, ἕνας ἀντιπρόσωπος γιὰ 125.000 ψηφοφόρους στὴν ἐπαρχία κι' ἕνας γιὰ 25.000 στὶς πόλεις. Στὴν πραγματικότητα ὅμως ἐκλέγονται μεταξὺ τῶν μελῶν τῶν σοβιέτ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τῆς πόλης. Τὸ συνέδριο μπορεῖ νὰ συγκληθεῖ ἐκτάκτως κάθε στιγμὴ ὅταν τὸ ζητήσει ἡ πανρωσικὴ κεντρικὴ ἐκτελεστικὴ ἐπιτροπὴ ἢ σοβιέτ ποὺ ἀντιπροσωπεύουν τὸ ἕνα τρίτο τοῦ ἐργατικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ρωσίας. Στὸ συνέδριο παρευρίσκονται 2.000 περίπου ἀντιπρόσωποι. Συγκαλεῖται στὴν πρωτεύουσα σὰν «ἀνώτατο σοβιέτ» καὶ ἀναφέρεται πάνω στὰ βασικὰ θέματα τῆς ἐθνικῆς πολιτικῆς. Ἐκλέγει μιὰ κεντρικὴ ἐκτελεστικὴ ἐπιτροπὴ παρόμοια μὲ τὴν κεντρικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ σοβιέτ τῆς Πετρούπολης ποὺ συγκαλεῖ μὲ προσκλήσεις τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν κεντρικῶν ἐπιτροπῶν ὅλων τῶν δημοκρατικῶν ὀργανώσεων

Αὐτὴ ἡ κεντρικὴ ἐκτελεστικὴ ἐπιτροπὴ τῶν σοβιέτ ὅλης τῆς Ρωσίας ἀναπτύχτηκε μὲ τέτοιο τρόπο ποὺ ἔγινε τὸ κοινοβούλιο τῆς σοβιετικῆς δημοκρατίας. Ἀποτελεῖται περίπου ἀπὸ 355 μέλη. Στὸ διάστημα μεταξὺ δύο συνόδων τοῦ πανρωσικοῦ συνεδρίου εἶναι ἡ ἀνωτάτη ἀρχή, ἀλλὰ ἡ δράση του περιορίζεται ἀπὸ τὴν γραμμὴ τῶν ἀποφάσεων ποὺ πάρθηκαν στὸ τελευταῖο συνέδριο. Μέχρι τὸ ἑπόμενο συνέδριο ἔχει τὴν ἀπόλυτη εὐθύνη γιὰ ὅλες τὶς δραστηριότητές της.

Γιὰ παράδειγμα, ἡ κεντρικὴ ἐκτελεστικὴ ἐπιτροπὴ μπορεῖ — κι' ἔτσι ἔγινε στὴν πραγματικότητα — νὰ ἀποφασίσει νὰ ὑπογραφῆ ἡ συνθήκη εἰρήνης μὲ τὴ Γερμανία, μὰ δὲν μπορεῖ νὰ κάνει ὑποχρεωτικὴ τὴν ἐφαρμογή της, ποὺ εἶναι ἁρμοδιότητα μόνο τοῦ πανρωσικοῦ συνεδρίου.

Ἡ κεντρικὴ ἐκτελεστικὴ ἐπιτροπὴ ἐκλέγει ἀπ' τὰ μέλη της ἕντεκα ἐπιτρόπους ποὺ θὰ εἶναι πρόεδροι ἀντίστοιχων ἐπιτροπῶν. Οἱ ἐπίτροποι μπορεῖ νὰ ἀνακληθοῦν κάθε στιγμὴ καὶ λογοδοτοῦν στὴν κεντρικὴ ἐπιτροπή. Οἱ ἐπίτροποι ἐκλέγουν μὲ τὴ σειρά τους ἕναν πρόεδρο. Ὅταν συστάθηκε ἡ κυβέρνηση τῶν σοβιέτ, πρόεδρος ἦταν ὁ Λένιν. Ἂν ἡ διεύθυνση τῆς κυβέρνησής του δὲν γινόταν ἀποδεκτή, ὁ Λένιν θὰ μποροῦσε ν' ἀνακληθῆ κάθε στιγμὴ ἀπ' τὴν ἀντιπροσωπεία τοῦ Ρώσικου λαοῦ ἢ μετὰ μερικὲς βδομάδες ἀπ' εὐθείας ἀπ' τὸ ρωσικὸ λαό.

Τὸ πρωταρχικὸ καθῆκον τῶν σοβιέτ εἶναι ἡ ὑπεράσπιση καὶ στερέωση τῆς ἐπανάστασης. Ἐκφράζουν τὴν πολιτικὴ θέληση τῶν μαζῶν, ὄχι μονάχα ὅλης

τῆς χώρας στὸ πανρωσικὸ συνέδριο, ἀλλὰ καὶ σὲ κάθε μιὰ ἀπ' τὶς ἕδρες τους ὅπου ἡ ἐξουσία τους εἶναι πρακτικὰ ὑπέρτατη.

Ἡ ἀποκεντροποίηση εἶναι πραγματική, γιατὶ εἶναι τὰ τοπικὰ σοβιέτ ποὺ ἐκλέγουν τὴν κυβέρνηση, κι' ὄχι ἡ κεντρικὴ κυβέρνηση ποὺ διορίζει τὰ τοπικὰ ὄργανα. Ἀλλὰ παρὰ τὴν τοπικὴ αὐτονομία, τὰ διατάγματα τῆς κεντρικῆς ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς καὶ οἱ ἀποφάσεις τῶν ἐπιτρόπων ἔχουν ἰσχὺ νόμου γιὰ ὅλη τὴ χώρα, ἀφοῦ στὴ δημοκρατία τῶν σοβιέτ δὲν εἶναι τὰ συμφέροντα μιᾶς περιοχῆς ἢ ὁμάδας ποὺ ἔχουνε προτεραιότητα, ἀλλὰ ἡ ὑπόθεση τῆς ἐπανάστασης ποὺ εἶναι παντοῦ ἡ ἴδια.

Ἄσχημα πληροφορημένοι παρατηρητές, στὴ μεγάλη τους πλειοψηφία διανοούμενοι τῆς μεσαίας τάξης, ἐπαναλαμβάνουν συνεχῶς ὅτι συμφωνοῦν μὲ τὴν ἰδέα τῶν σοβιέτ, ἀλλὰ εἶναι ἀντίθετοι μὲ τοὺς μπολσεβίκους. Πρόκειται γιὰ παραλογισμό. Βέβαια τὰ σοβιέτ εἶναι οἱ πιὸ τέλειες ἀντιπροσωπευτικὲς ὀργανώσεις τῆς ἐργατικῆς τάξης, ἀλλὰ ταυτόχρονα εἶναι τὰ ὄργανα τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου στὴν ὁποία φανερὰ ἀντιτίθενται ὅλα τὰ ἀντιμπολσεβίκικα κόμματα.

Κατὰ συνέπεια, ἡ συναίνεση τοῦ λαοῦ στὴν πολιτικὴ τῆς προλεταριακῆς δικτατορίας δὲν συνάγεται μονάχα ἀπ' τὸν ἀριθμὸ τῶν μελῶν τοῦ μπολσεβίκικου κόμματος, ἀλλὰ ἐπίσης ἀπ' τὴν ἀνάπτυξη καὶ δραστηριότητα τῶν τοπικῶν σοβιέτ ὅλης τῆς Ρωσίας.

Σχετικὰ μ' αὐτό, χαρακτηριστικὸ εἶναι τὸ παράδειγμα τῶν ἀγροτῶν ποὺ δὲν βρέθηκαν στὴν πρώτη γραμμὴ τῆς ἐπανάστασης, καὶ γιὰ τοὺς ὁποίους πρωταρχικὴ καὶ ἀποκλειστικὴ ἐπιδίωξη ἦταν ἡ δήμευση τῆς μεγάλης ἰδιοκτησίας. Ἀπ' τὴν ἀρχὴ τὰ σοβιέτ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἀγροτῶν δὲν ἀποσκοποῦσαν παρὰ νὰ λυθῆ τὰ πρόβλημα τῆς γῆς. Ἡ χρεωκοπία τῆς λύσης ποὺ δόθηκε ἀπ' τὴν κυβέρνηση συνασπισμοῦ στὰ πρῶτα της βήματα ἔκανε τοὺς ἀγρότες νὰ στρέψουν τὴν προσοχή τους στὶς κοινωνικὲς πτυχὲς τοῦ προβλήματος, ὠθούμενοι σ' αὐτὸ ἀπ' τὴ συνεχῆ προπαγάνδα τῆς ἀριστερᾶς τῶν σοσιαλεπαναστατῶν, ἀπ' τοὺς μπολσεβίκους καὶ τὴν ἐπιστροφὴ στὰ χωριὰ τῶν ἐπαναστατημένων στρατιωτῶν. Τὸ παραδοσιακὸ κόμμα τῶν ἀγροτῶν εἶναι τὸ σοσιαλεπαναστατικὸ κόμμα. Ἡ μεγάλη ἀδρανὴς μάζα τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ, τῆς ὁποίας μοναδικὸ πρόβλημα ἦταν ἡ γῆ καὶ ἡ ὁποία δὲν εἶχε οὔτε μαχητικότητα οὔτε πολιτικὴ πρωτοβουλία, ἀγνοοῦσε τὰ σοβιέτ. Ἀλλὰ οἱ χωρικοὶ ποὺ συμμετεῖχαν στὰ σοβιέτ πολὺ γρήγορα συμφιλιώθηκαν μὲ τὴν ἰδέα τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, κι' ἔγιναν θερμοὶ ὑποστηρικτὲς τῆς κυβέρνησης τῶν σοβιέτ.

Στὸ γραφεῖο τοῦ ἐπίτροπου τῆς γεωργίας στὴν Πετρούπολη ὑπῆρχε ἕνας χάρτης τῆς Ρωσίας. Μπηγμένες καρφίτσες μὲ κόκκινο κεφάλι δείχνανε κάθε μιὰ κι' ἕνα ἀγροτικὸ σοβιέτ.

Ὅταν γιὰ πρώτη φορὰ εἶδα αὐτὸ τὸ χάρτη κρεμασμένο στὴν παλιὰ λέσχη τῶν ἀγροτῶν, τὰ κόκκινα σημαδάκια ἦταν διασπαρμένα ἐδῶ κι' ἐκεῖ πάνω σὲ μιὰ τεράστια ἔκταση κι' ὁ ἀριθμός τους γιὰ μερικὸν καιρὸ δὲν αὐξήθηκε. Τοὺς πρώτους ὀχτὼ μῆνες τῆς ἐπανάστασης ὑπῆρχαν ὁλόκληρες ἐπαρχίες ὅπου δὲν ὑπῆρχαν σοβιέτ παρὰ σὲ μιὰ - δυὸ μεγάλες πόλεις κι' ἀραιὰ καὶ ποῦ σὲ μερικὰ χωριά. Ὅμως μετὰ τὴν ἐπανάσταση τοῦ Ὀχτώβρη ἔβλεπε κανεὶς ὅλη τὴ Ρωσία νὰ γίνεται κόκκινη καὶ σιγὰ - σιγὰ ἀπὸ χωριὸ σὲ χωριό, ἀπὸ ἐπιτροπὴ σὲ ἐπιτροπή, ἀπὸ ἐπαρχία σ' ἐπαρχία διαδίδονταν ἡ ἰδέα τοῦ σχηματισμοῦ τῶν συμβουλίων τῶν ἀγροτῶν.

Τὸν καιρὸ τῆς μπολσεβίκικης ἐπανάστασης θὰ μποροῦσε νὰ ἐκλεγῆ μιὰ συνταχτικὴ συνέλευση μὲ πλειοψηφία ἐχθρικὴ πρὸς τὰ σοβιέτ, πράγμα ἀδύνατο ἕνα μῆνα ἀργότερα. Παρευρέθηκα στὴν Πετρούπολη σὲ τρία πανρωσικὰ συνέδρια τῶν ἀγροτῶν. Οἱ παρόντες ἀντιπρόσωποι ἀνῆκαν στὴ δεξιὰ τῶν σοσιαλεπαναστατῶν. Οἱ συνελεύσεις τους (ποὺ ἦταν πάντοτε πολὺ ταραγμένες) γίνονταν ὑπὸ τὴν προεδρία συντηρητικῶν τοῦ τύπου τοῦ Αὐξέντιεφ καὶ τοῦ Πεσκάνωφ. Λίγες μέρες μετὰ ἔκαναν στροφὴ πρὸς τ' ἀριστερά, εἶχαν στὴν προεδρία ψευτο-ριζοσπάστες τοῦ τύπου Τσέρνωφ. Λίγο ἀργότερα ἡ πλειοψηφία ἔγινε τελείως ριζοσπαστικὴ καὶ ἡ Μαρία Σπιριντόνοβα ἐκλέχτηκε στὴν προεδρία. Τότε ἀποχώρησε ἡ πλειοψηφία τῶν συντηρητικῶν, σχηματίζοντας ἕνα συνέδριο διαφωνούντων ποὺ λίγο μετὰ ἐκφυλίστηκε, ἐνῶ τὸ κύριο σῶμα ἔστειλε ἀντιπροσώπους στὸ μέγαρο Σμόλνυ γιὰ νὰ ἑνωθοῦν μὲ τὰ Σοβιέτ.

Ἔτσι ἦταν πάντα τὰ πράματα. Καὶ δὲν θὰ ξεχάσω ποτὲ τὸ Συνέδριο τῶν ἀγροτῶν ποὺ ἔγινε τέλος Νοέμβρη. Ὁ Τσερνώφ ἔδωσε μάχη γιὰ τὴν προεδρία καὶ τὴν ἔχασε. Τότε ἔγινε κάτι θαυμάσιο. Μιὰ γκρίζα πομπὴ ἐργατῶν γῆς τράβηξε γιὰ τὸ Σμόλνυ. Στὴ σκοτεινιασμένη νύχτα περνάγανε τοὺς κάτασπρους δρόμους τραγουδῶντας, μὲ τὴν κόκκινη σημαία νὰ πλαταγίζει στὸν παγωμένο ἀέρα τοῦ χειμώνα. Στὸ Σμόλνυ ἑκατοντάδες ἐργάτες περίμεναν νὰ καλωσορίσουν τοὺς ἀδερφούς τους ἀγρότες. Στὸ μισοσκόταδο οἱ δυὸ συνοδεῖες προχωρῶντας ἡ μιὰ πρὸς τὴν ἄλλη συναντήθηκαν. Μὲ κραυγὲς ἀνακούφισης καὶ δάκρυα χαρᾶς οἱ ἀγκαλιὲς τῶν συντρόφων βρίσκανε ἡ μιὰ τὴν ἄλλη.

II

ΟΙ ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ — ΟΙ ΕΡΓΑΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

Τὰ σοβιέτ ψηφίζουν τοὺς νόμους καθιερώνοντας βασικὲς ἀλλαγὲς στὴν οἰκονομία ἀλλὰ γιὰ τὴν ἐφαρμογή τους εἶναι ἁρμόδιες μόνο οἱ λαϊκὲς τοπικὲς ὀργανώσεις. Ἔτσι ἡ δήμευση καὶ ἀναδιανομὴ τῆς γῆς ἀνατέθηκαν σὲ ἀγροτικὲς ἐπιτροπὲς ἀποτελούμενες ἀπὸ ἀγρότες ἐκλεγμένους ἀπὸ τοὺς ἐργαζόμενους τὴ γῆ καὶ μὲ τὴν προτροπὴ τοῦ πρίγκιπα Λβόφ πρώτου προέδρου τῆς προσωρινῆς Κυβέρνησης.

Βέβαια δὲν μποροῦσαν τότε νὰ κάνουνε ἄλλο παρὰ νὰ λύσουνε τὸ πρόβλημα τῆς γῆς, νὰ διαιρέσουνε τὶς μεγάλες ἰδιοκτησίες καὶ νὰ τὶς μοιράσουνε στοὺς χωρικούς.

Ἔτσι ὁ πρίγκιπας Λβόφ κάλεσε τὸν ἀγροτικὸ πληθυσμὸ νὰ ἐκλέξει ἐπιτροπὲς AD HOC, τῶν ὁποίων ἀντικειμενικὸς σκοπὸς ἦταν, ὄχι μόνο νὰ μελετήσουν τὶς ἀνάγκες τῆς γεωργίας, ἀλλὰ ἐπίσης νὰ ἐξετάσουν καὶ νὰ προσδιορίσουν τὴν ἀξία τῆς ἀγροτικῆς ἰδιοχτησίας.

Ὡστόσο, ὅταν αὐτὲς οἱ ἐπιτροπὲς προσπάθησαν νὰ λειτουργήσουν, οἱ γαιοκτήμονες τὶς ἐμπόδιζαν.

Κάτω ἀπ' αὐτὲς τὶς συνθῆκες, ὅταν τὰ σοβιέτ πῆραν τὴν ἐξουσία, τὸ πρῶτο τους μέτρο ἦτανε νὰ δημοσιέψουνε διάταγμα σχετικὸ μὲ τὴ γῆ. Προχώρησαν ἔτσι στὴν πραγματοποίηση ἑνὸς σχεδίου, ὄχι τῆς ἀπόλυτης ἔμπνευσης τῶν μπολσεβίκων, ἀλλὰ στὴν ἐφαρμογὴ ἑνὸς προγράμματος ἐπεξεργασμέ-

νου μὲ βάση τὶς ἀπαιτήσεις ἑκατοντάδων χωρικῶν. Τὸ διάταγμα καταργοῦσε γιὰ πάντα τὸ δικαίωμα ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας στὴ γῆ καὶ στὶς πηγὲς φυσικοῦ πλούτου τῆς Ρωσίας καὶ ἀνέθετε στὶς ἐπιτροπὲς νὰ μοιράσουν τὴ γῆ στοὺς χωρικοὺς ὅσο τὸ θέμα δὲν εἶχε οριστικὰ λυθῆ ἀπ' τὴ Συντακτικὴ Συνέλευση. Ὅταν ἡ συνταχτικὴ διαλύθηκε τὸ διάταγμα ἔγινε ὁριστικό.

Ἂν ἐξαιρέσει κανεὶς μερικὲς γενικὲς ἀναφορὲς καὶ ἕνα μέρος τοῦ διατάγματος σχετικὸ μὲ τὴ μετακίνηση πληθυσμῶν, ποὺ προτάθηκε σὰ λύση γιὰ τοὺς τόπους ὅπου ὁ πληθυσμὸς ἦταν ὑπερβολικὰ αὐξημένος, τὰ εἰδικότερα θέματα τῆς δήμευσης καὶ τῆς διανομῆς τῆς γῆς ἀφέθηκαν ἐξ ὁλοκλήρου στὴν πρωτοβουλία τῶν τοπικῶν ἐπιτροπῶν.

Ὁ Καλαγάϊεφ, πρῶτος ἐπίτροπος γιὰ τὴ γεωργία, δημοσίευσε μιὰ σειρὰ ἀπὸ κανονισμοὺς γιὰ νὰ χρησιμοποιηθοῦν σὰν πρακτικὸς ὁδηγὸς ἀπ' τοὺς ἀγρότες στὴ δράση τους. Ὁ Λένιν, ὡστόσο, σὲ ἕνα του λόγο πρὸς τὴν κεντρικὴ ἐκτελεστικὴ ἐπιτροπή, πρότρεψε τὴν κυβέρνηση ν' ἀφήσει τοὺς χωρικοὺς νὰ λύσουν ἐλεύθεροι τὶς ὑποθέσεις τους μὲ ἐπαναστατικὰ μέσα, προτρέποντας τοὺς φτωχοὺς χωρικοὺς νὰ ἑνωθοῦν γιὰ ν' ἀντιμετωπίσουν τοὺς πλούσιους. «Ὀργανωθεῖτε ἔτσι, τοὺς ἔλεγε, ὥστε ἕνας πλούσιος χωρικὸς νὰ συναντάει τὴν ἀντίθεση δέκα φτωχῶν». Φυσικὰ κανεὶς χωρικὸς δὲν μποροῦσε νὰ κάνει τὴ γῆ ἰδιοκτησία του, ἀλλὰ μποροῦσε νὰ πάρει τὸ κομμάτι ποὺ ἐπιθυμοῦσε καὶ νὰ τὸ καλλιεργήσει σὰ νὰ ἦταν δικό του. Ὡστόσο ἡ πολιτικὴ τῆς κυβέρνησης ἀπέβλεπε, μέσω τῶν τοπικῶν ἐπιτροπῶν, νὰ καταπολεμηθῆ αὐτὴ ἡ τάση. Οἱ χωρικοὶ ποὺ θέλανε νὰ καλλιεργήσουνε τὴ γῆ σὰν ἰδιοκτῆτες ἦτανε ἐλεύθεροι νὰ τὸ κάνουνε, μόνο ποὺ σ' αὐτὴ τὴν περίπτωση δὲν παίρνανε καμμιὰ κυβερνητικὴ βοήθεια. Οἱ ἀγροτικοὶ συνεταιρισμοὶ ἀντίθετα παίρνανε πιστώσεις, σπόρους, ἐργαλεῖα καὶ μοντέρνα τεχνικὴ καθοδήγηση. Σὲ κάθε ἀγροτικὴ Ἐπιτροπὴ ἦταν προσαρτημένοι ἀγρονόμοι, ὑδραυλικοί, γεωπόνοι καὶ γιὰ νὰ συντονίζεται ἡ δράση ὅλων τῶν τοπικῶν ὀργανισμῶν ἐκλέγανε ἕνα κεντρικὸ ὄργανο, τὴν «κεντρικὴ ἀγροτικὴ ἐπιτροπή», ποὺ βρίσκονταν στὴν πρωτεύουσα καὶ εἶχε ἀπ' εὐθείας ἐπαφὴ μὲ τὸ ὑπουργεῖο γεωργίας.

Στὴ Ρωσία οἱ ἐργατικὲς ὀργανώσεις, σὰν κι' αὐτὲς ποὺ σήμερα ὑπάρχουν, ἔχουν λιγώτερο ἀπὸ εἴκοσι χρόνια ζωῆς. Πρὶν τὴν ἐπανάσταση τοῦ 1905 ἡ συνδικαλιστικὴ ὀργάνωση τῶν ἐργατῶν ἦταν ἐλάχιστα ἀνεπτυγμένη καὶ ἀπαγορευόταν ἀπ' τὸ νόμο. Στὴ διάρκεια τῆς ἐπανάστασης τοῦ 1905 τὰ μέλη τῶν ἐπαγγελματικῶν ὀργανώσεων ἦταν 50.000 περίπου, μὰ ἡ ἀντίδραση τοῦ 1906 τὶς διέλυσε μὲ ἐξαιρετικὴ βιαιότητα. Οἱ Ρώσικες ὀργανώσεις γνώρισαν μιὰ ἐπίπλαστη ἀνάπτυξη. Συστάθηκαν ἀπὸ διανοούμενους ποὺ μετὰ ἀπὸ μιὰ ἐπιστημονικὴ μελέτη τῶν ἐργατικῶν ὀργανώσεων ἄλλων χωρῶν ἔφτιαξαν στὰ χαρτιὰ τὰ σχέδια τῆς ἰδανικῆς ἐργατικῆς ὁμοσπονδίας (συνδυασμὸς γαλλικοῦ σ υ ν δ ι κ ά τ ο υ καὶ ὀργανώσεων γερμανικοῦ τύπου) καὶ τάβαζαν σ' ἐφαρμογὴ στὴ Ρωσία. Οἱ ρώσικες ὀργανώσεις ἔχουν ἕνα βιομηχανικὸ χαραχτήρα καὶ εἶναι πάρα πολὺ πλατειές. Γιὰ παράδειγμα, τόσο οἱ ἐργάτες μιᾶς φάμπρικας κανονιῶν, ὅσο καὶ οἱ ξυλλουργοὶ κατασκευαστὲς ἀμαξῶν μεταφορᾶς των εἶναι μέλη τῆς ὁμοσπονδίας τῶν μεταλλουργῶν.

Στοὺς πρώτους τρεῖς μῆνες τῆς ἐπανάστασης, ὁ ἀριθμὸς τῶν ὀργανωμένων ἐργατῶν ἦταν περισσότερος ἀπὸ 200.000. Πέντε μῆνες ἀργότερα ξεπερνοῦσε τὸ ἑκατομμύριο καὶ δυὸ μῆνες ἀργότερα κόντευε τὰ 3 ἑκατομμύρια. Ὅπως γίνεται παντοῦ, οἱ ὀργανώσεις προσπαθοῦσαν ν' αὐξηθοῦν οἱ μισθοί, νὰ μειωθῆ τὸ ὡράριο καὶ νὰ γίνουν καλύτερες οἱ συνθῆκες δουλειᾶς. Ἀπαιτοῦσαν ἕνα γραφεῖο διαιτησίας καὶ ἀντιπροσώπευση στὸ ὑπουργεῖο ἐργασίας τῆς προσωρινῆς Κυβέρνησης.

Ὅμως αὐτὸ δὲν ἦταν ἀρκετὸ γιὰ τοὺς Ρώσους ἐπαναστατημένους ἐργάτες.

Ἂν καὶ ἕνας μεγάλος ἀριθμός τους ἐντάχτηκε στὶς ὀργανώσεις, πολυάριθμοι ἐργάτες δὲ βλέπανε γιὰ ποιό λόγο νὰ ὀργανωθοῦν καὶ ὁ ἀγώνας μεταξὺ μαζῶν καὶ βιομηχάνων γινόταν ἀπ' τὶς ὁμοσπονδίες μὲ τρόπο ἀργὸ καὶ συγκεχυμένο. Ὅπως ἔγινε καὶ μὲ τὶς στρατιωτικὲς ἐπιτροπὲς στὸν πόλεμο, ἡ σύσταση τῶν ὀργανώσεων γινόταν μὲ τέτοιο τρόπο ὥστε νὰ καταλήγουν σὲ μιὰ πολιτικὴ ἐμπνευσμένη ἀπὸ ἀντιδραστικὰ στοιχεῖα ποὺ θέλανε νὰ φρενάρουν τὸν ἔντονο ρυθμὸ τῆς ζωῆς τῶν πλατειῶν μαζῶν. Ἔτσι στὴν ἐποχὴ τῆς μπολσεβίκικης ἐπανάστασης ἡ κεντρικὴ ἐπιτροπὴ τῶν ἐργατῶν στὰ Τηλέφωνα, τῶν ὑπαλλήλων στὰ Ταχυδρομεῖα, τὰ Τηλεγραφεῖα καὶ τοὺς Σιδηροδρόμους ἔκανε ἀπεργία ἐνάντια στοὺς μπολσεβίκους ποὺ βρίσκονταν στὸ Ἰνστιτοῦτο Σμόλνυ καὶ γιὰ μιὰ ὁλόκληρη περίοδο τοὺς ἀπομόνωσε ἀπ' τὴν ὑπόλοιπη Ρωσία. Ὅλα αὐτὰ παρὰ τὴν πλειοψηφία τῶν ἐπαναστατῶν ἐργατῶν, ποὺ συγκάλεσαν τὶς συνελεύσεις τους καὶ καταδίκασαν τὴν πολιτικὴ τῶν παλαιῶν ἡγετῶν ἐκλέγοντας νέες ἐπιτροπές.

ΟΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ ΕΚΤΡΟΠΕΣ ΣΤΙΣ ΦΑΜΠΡΙΚΕΣ

Ὅταν ἔγινε ἡ ἐπανάσταση τοῦ Μάρτη, οἱ ἰδιοκτῆτες καὶ οἱ διευθυντὲς πολλῶν βιομηχανικῶν συγκροτημάτων ἢ τὰ ἐγκατέλειψαν ἢ ἀπομακρύνθηκαν ἀπὸ τοὺς ἐργάτες. Ἔτσι ἔγινε ἰδιαίτερα μὲ τὶς κρατικὲς ἐπιχειρήσεις ποὺ εἶχαν ἀνατεθεῖ σὲ ὑπεύθυνους ὑπάλληλους τοῦ τσάρου. Χωρὶς διευθυντές, χωρὶς ἐπίβλεψη καὶ πολὺ συχνὰ χωρὶς μηχανικοὺς καὶ διοικητικοὺς ὑπαλλήλους οἱ ἐργάτες βρέθηκαν στὸ δίλημμα: ἢ νὰ ἀναλάβουν μόνοι τους τὴν παραγωγὴ ἢ νὰ πεθάνουνε τῆς πείνας. Ἔτσι ἐξέλεξαν μιὰ ἐπιτροπὴ μὲ ἕναν ἀντιπρόσωπο γιὰ κάθε τμῆμα τοῦ ἐργοστασίου, ποὺ δουλειά της θὰ ἦταν ἡ συνέχιση τῆς παραγωγῆς. Στὴν ἀρχὴ τὰ πράγματα φαινόντουσαν ἀπελπιστικά. Βέβαια μποροῦσαν νὰ συντονίσουν τὴ λειτουργία στὰ διάφορα τμήματα, ὅμως ἡ ἔλλειψη τεχνικῆς κατάρτησης τῶν ἐργατῶν ὁδηγοῦσε συχνὰ σὲ καταστροφικὰ ἀποτελέσματα.

Κάπως ἔτσι ἦταν τὰ πράγματα ὅταν σὲ μιὰ συνέλευση ἑνὸς ἐργοστασίου, ἕνας ἐργάτης σηκώθηκε καὶ εἶπε: «Σύντροφοι: Γιατί σπᾶμε τὸ κεφάλι μας; Στὸ θέμα τοῦ τεχνικοῦ προσωπικοῦ δὲν ὑπάρχει καμιὰ δυσκολία. Γιὰ θυμηθεῖτε. Τ' ἀ φ ε ν τ ι κ ὸ δὲν ἦταν τεχνικός, δὲν εἶχε γνώσεις χημικοῦ ἢ μηχανικοῦ κι' οὔτε κἂν διοικητικές. Ὁ ρόλος του δὲν ἦταν παρὰ ὁ ρόλος τοῦ ἀ φ ε ν τ ι κ ο ῦ. Ὅταν εἶχε ἀνάγκη τεχνικῆς βοήθειας, πλήρωνε τοὺς ἀνθρώπους ποὺ μποροῦσαν νὰ τοῦ δώσουν τὶς κατάλληλες γνώσεις. Ἔ, λοιπόν, τώρα τ' ἀφεντικὰ εἴμαστε ε μ ε ῖ ς. Θὰ πληρώνουμε μηχανικοὺς καὶ διαχειριστὲς ποὺ θὰ δουλέψουνε γ ι ὰ μ ᾶ ς».

Στὶς κρατικὲς ἐπιχειρήσεις τὸ πρόβλημα ἦταν σχετικὰ ἁπλό, γιατὶ ἡ ἐπανάσταση εἶχε αὐτόματα διώξει «τ' ἀφεντικὸ» καὶ κανεὶς δὲν τ' ἀντικατέ-

στησε. Όταν όμως οἱ ἐργοστασιακὲς ἐπιτροπὲς ἐπεκτάθηκαν καὶ στὶς ἰδιωτικὲς ἐπιχειρήσεις, τοὺς ἔγινε ὕπουλη πολεμικὴ ἀπ' τοὺς ἰδιοκτῆτες, οἱ περισσότεροι ἀπ' τοὺς ὁποίους εἶχανε κάνει συμφωνίες μὲ τὶς ὀργανώσεις.

Στὶς ἰδιωτικὲς ἐπιχειρήσεις, οἱ ἐσωτερικὲς (ἐργοστασιακὲς) ἐπιτροπὲς ἦταν κι' ἐκεῖ τὸ ἀποτέλεσμα μιᾶς ἀναγκαιότητας.

Μετὰ τοὺς τρεῖς πρώτους μῆνες τῆς ἐπανάστασης, στὴ διάρκεια τῶν ὁποίων οἱ μικροαστοὶ καὶ οἱ ἐργατικὲς ὀργανώσεις εἶχαν μιὰ συνεργασία οὐτοπικῆς ἁρμονίας, οἱ βιομήχανοι ἀρχίσανε νὰ τρομάζουνε ἀπ' τὴν ἐξουσία καὶ τὶς αὐξανόμενες ἀπαιτήσεις τῶν ἐργατικῶν ὀργανώσεων, ὅπως καὶ οἱ γαιοκτήμονες ποὺ κυριεύτηκαν ἀπὸ φόβο μπροστὰ στὶς νέες συνθῆκες στὸν ἀγροτικὸ τομέα, στοὺς ἡγέτες τῶν σοβιέτ καὶ τὶς ἐπιτροπὲς τῶν στρατιωτῶν... Στὰ μισὰ περίπου τοῦ Ἰούνη ἄρχισε μιὰ καμπάνια λιγότερο ἢ περισσότερο συνειδητὴ ὅλης τῆς μπουρζουαζίας ποὺ ἀποσκοποῦσε νὰ σταματήσει τὴν ἐπανάσταση καὶ νὰ διαλύσει τὶς δημοκρατικὲς ὀργανώσεις.

Οἱ βιομήχανοι σχεδιάζανε νὰ συντρίψουνε στὴν ἀρχή τους τὰ πάντα, ἀπ' τὶς ἐσωτερικὲς ἐργοστασιακὲς ἐπιτροπὲς μέχρι τὰ σοβιέτ. Ὁ στρατὸς στερημένος ἀπὸ ὅπλα, πολεμοφόδια καὶ τροφὲς ἀποδιοργανώθηκε. Θέσεις ποὺ κατεῖχε δόθηκαν στοὺς γερμανούς, ὅπως γιὰ παράδειγμα ἡ Ρήγα. Στὶς ἐπαρχίες συμβούλευαν τοὺς ἀγρότες νὰ κρύβουν τὰ σιτηρά, προκαλώντας ἀναταραχὲς τέτοιες, ποὺ θὰ ἦταν ἕνα θαυμάσιο πρόσχημα γιὰ νὰ ἐπέμβουν οἱ Κοζάκοι καὶ ν' ἀποκαταστήσουν τὴν τάξη.

Στὸν τομέα τῆς βιομηχανίας, τὸν πιὸ σημαντικὸ ἀπ' ὅλους, ἔκαναν σαμποτάζ στὶς μηχανὲς καὶ γενικὰ στὴν παραγωγή, μποϋκοτάρησαν τὶς μεταφορὲς καὶ γενικὰ προσπάθησαν μὲ χίλιους δυὸ τρόπους νὰ κάνουν ζημιὲς στὰ ὀρυχεῖα τοῦ κάρβουνου, μετάλλων καὶ τὶς ἄλλες πηγὲς πρώτων ὑλῶν. Κάνανε ὅ,τι τοὺς ἦταν δυνατὸ γιὰ νὰ ὑπονομευθῆ κάθε δραστηριότητα στὶς ἐπιχειρήσεις καὶ νὰ ξαναφέρουν τοὺς ἐργάτες κάτω ἀπ' τὰ δεσμὰ τῆς παλιᾶς οἰκονομικῆς κυριαρχίας.

Ἔτσι, οἱ ἐργαζόμενοι βρέθηκαν στὴν ἀνάγκη νὰ ἀμυνθοῦν. Σχηματίστηκαν οἱ ἐσωτερικὲς ἐπιτροπὲς στὰ ἐργοστάσια. Μπορεῖ οἱ Ρῶσοι ἐργάτες νἄκαναν λάθη μπορεῖ καμμιὰ φορὰ νἄπαιρναν ἀστεῖες πρωτοβουλίες, ὁπότε σ' ὅλο τὸν κόσμο διαδίδονταν μὲ εὐχαρίστηση ὅτι καὶ αὐτοὶ ζητᾶνε ἀπίθανους μισθούς, προσπαθοῦν νὰ ἐφαρμόσουν πολύπλοκες ἐπιστημονικὲς μεθόδους χωρὶς νἄχουν μιὰ στοιχειώδη ἐμπειρία κι' ἀκόμα σὲ ὁρισμένες περιπτώσεις ζητάγανε ἀπ' τ' ἀφεντικὰ νὰ ἐπιστρέψουν στὰ ἐργοστάσια καὶ ν' ἀναλάβουν τὴ διοίκησή τους.

Ὅμως τέτοιες περιπτώσεις ἤτανε σπάνιες. Στὴν πλειοψηφία τῶν ἐπιχειρήσεων οἱ ἐργάτες βρίσκανε μόνοι τους τρόπους νὰ διευθύνουνε τὰ ἐργοστάσια χωρὶς τ' ἀφεντικά.

Ἂν οἱ ἰδιοκτῆτες προσπαθοῦσαν ν' ἀποκρύψουν παραγγελίες ἢ νὰ πλαστογραφήσουνε τὰ βιβλία, οἱ ἐπιτροπὲς ψάξανε καὶ βρήκανε τρόπους γιὰ νὰ ἐλέγχονται τὰ βιβλία. Ἂν οἱ ἰδιοκτῆτες προσπαθοῦσαν νὰ μὴν πηγαίνουνε καλὰ οἱ δουλειές, οἱ ἐργοστασιακὲς ἐπιτροπὲς αὐξάνανε τὴν ἐπαγρύπνηση, ὥστε νὰ μὴν μπαίνει ἢ νὰ μὴ βγαίνει τίποτα στὰ ἐργοστάσια χωρὶς ἔλεγχο.

Ὅταν οἱ φάμπρικες κοντεύανε νὰ κλείσουν ἀπὸ ἔλλειψη καυσίμων ἢ πρώτων ὑλῶν κλπ., οἱ ἐργοστασιακὲς ἐπιτροπὲς στέλνανε ἀπεσταλμένους σ' ὅλη τὴ Ρωσία, στὰ ὀρυχεῖα, τὶς πετρελαιοπηγὲς τοῦ Καυκάσου καὶ τὶς βαμβακοφυτεῖες τῆς Κριμαίας. Γιὰ νὰ πουλήσουνε τὰ προϊόντα τους στέλνανε εἰδικοὺς ἀντιπρόσωπους. Καθὼς οἱ σιδηρόδρομοι παρουσίαζαν πολλὲς ἐλλείψεις στὴ λειτουργία τους, κάνανε συμφωνίες μὲ τὶς ὁμοσπονδίες σιδηροδρομικῶν ὑπαλλήλων γιὰ νὰ ἐξασφαλίσουνε τὰ μεταφορικὰ μέσα. Γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσουνε τοὺς ἀπεργοσπάστες ἐπιφορτίστηκαν οἱ ἴδιες οἱ ἐπιτροπὲς μὲ τὰ προβλήματα τὰ σχετικὰ μὲ τὴν πρόσληψη καὶ τὴν ἀπόλυση προσωπικοῦ.

Ἔτσι, οἱ ἐσωτερικὲς ἐργοστασιακὲς ἐπιτροπὲς ποὺ παρουσιάστηκαν σὰν διέξοδος ἀπ' τὸ τοτινὸ ρωσικὸ χάος, ἀναγκάστηκαν ἀπ' τὴν πίεση τῶν πραγμάτων νὰ μάθουν νὰ διαχειρίζονται τὶς ἐπιχειρήσεις μὲ τρόπο πού, ὅποτε ἔμπαινε θέμα, οἱ ἐργαζόμενοι, χωρὶς μεγάλες δυσχέρειες, μπόρεσαν νὰ ἀναλάβουν τὸν ἔλεγχο.

Σὰν παράδειγμα συνεργασίας τῶν μαζῶν μπορεῖ νὰ ἀναφέρει κανεὶς τὶς 200.000 τόννους κάρβουνου, ποὺ πάρθηκαν ἀπὸ τὰ ἀποθέματα τοῦ στόλου τῆς Βαλτικῆς καὶ στάλθηκαν ἀπ' τὶς ἐπιτροπὲς τῶν ναυτῶν στὴν Πετρούπολη γιὰ νὰ συνεχίσουν νὰ δουλεύουν τὰ ἐργοστάσια τότε ποὺ ὑπῆρχε ἔλλειψη κάρβουνου.

Οἱ ἐγκαταστάσεις Ὀμπισόφ, μεταλλουργικὲς ἐπιχειρήσεις γιὰ τὸ πολεμικὸ ναυτικό, εἶχαν σὰν πρόεδρο τῆς ἐσωτερικῆς ἐπιτροπῆς κάποιον Πετρόφσκυ, ρωσοαμερικάνο καὶ ἀρκετὰ γνωστὸ στὴν Ἀμερικὴ σὰν ἀναρχικό. Μιὰ μέρα, ὁ ἐπικεφαλῆς τοῦ τμήματος κατασκευῆς τορπιλλῶν εἶπε στὸν Πετρόφσκυ ὅτι τὸ τμῆμα του θὰ σταμάταγε ἐπειδὴ δὲν εἶχαν πιὰ κάτι μικροὺς σωλῆνες, ποὺ ἦταν ἀπαραίτητοι γιὰ νὰ γίνουν οἱ τορπίλλες, κι' ὅτι τὸ ἐργοστάσιο ποὺ τοὺς προμήθευε αὐτὰ τὰ σωληνάκια εἶχε ἐδῶ καὶ τρεῖς μῆνες πουλήσει προκαταβολικὰ ὅλα του τὰ προϊόντα. Τὸ κλείσιμο τοῦ τμήματος τῶν τορπιλλῶν εἶχε σὰν ἐπακόλουθο 400 ἐργάτες νὰ μείνουν ἄνεργοι. «Θὰ βροῦμε» εἶπε ὁ Πετρόφσκυ καὶ πῆγε κατ' εὐθεῖαν στὸ ἐργοστάσιο ποὺ παρασκεύαζε τοὺς μικροὺς σωλῆνες. Ἀντὶ νὰ βρεῖ τὸ διευθυντὴ πῆγε στὸν πρόεδρο τῆς ἐσωτερικῆς ἐπιτροπῆς: «Σύντροφε», τοῦ εἶπε, «ἂν σὲ δυὸ μέρες δὲν βροῦμε τέτοια σωληνάκια, θὰ σταματήσουμε νὰ βγάζουμε τορπίλλες καὶ 400 ἐργάτες θὰ μείνουνε χωρὶς δουλειά».

Ὁ πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς ἔψαξε τὰ βιβλία καὶ βρῆκε πὼς μερικὲς χιλιάδες σωλῆνες εἶχαν κρατηθῆ ἀπὸ τρεῖς γειτονικὲς ἰδιωτικὲς ἐπιχειρήσεις. Μαζὶ μὲ τὸν Πετρόφσκυ πήγανε στὰ ἐργοστάσια καὶ ἤρθανε σ' ἐπαφὴ μὲ τὶς ἐσωτερικὲς ἐπιτροπές. Διαπιστώθηκε ὅτι σὲ δυὸ ἐργοστάσια οἱ σωλῆνες δὲν εἴτανε ἀπαραίτητοι στὸ ἄμεσο μέλλον. Τὴν ἑπόμενη μέρα τὸ ἐργοστάσιο Ὀμπισοφ εἶχε στὴ διάθεσή του τὸ ἀπαραίτητο ὑλικὸ καὶ τὸ τμῆμα τορπιλλῶν δὲν σταμάτησε.

Στὸ Νοβκορόντ ὑπῆρχε ἕνα ἐργοστάσιο ὑφασμάτων. Ὅταν ἄρχισε ἡ ἐπανάσταση, ὁ ἰδιοκτήτης δήλωσε: «Ἡ κατάσταση εἶναι θολή. Ὅσο διαρκεῖ ἡ ἐπανάσταση δὲν μποροῦμε νἄχουμε κανένα κέρδος. Θὰ διακόψουμε λοιπὸν τὶς δουλειὲς μέχρις ὅτου τὰ πράγματα νὰ ξεκαθαρίσουνε». Ἔτσι κι' ἔγινε καὶ τὸ προσωπικὸ τῶν γραφείων, οἱ χημικοί, οἱ μηχανικοὶ κλπ. πῆραν τὸ τραῖνο

γιὰ τὴν Πετρούπολη. Ἀλλὰ τὴν ἄλλη μέρα οἱ ἐργάτες ξανάνοιξαν τὸ ἐργοστάσιο. Αὐτοὶ οἱ ἐργάτες ἀγνοοῦσαν ἴσως λίγο περισσότερο ἀπ' τὴ μεγάλη πλειοψηφία τῶν ὑπόλοιπων τὶς διαδικασίες παραγωγῆς, διεύθυνσης καὶ πώλησης. Ὅρισαν μιὰ ἐσωτερικὴ ἐπιτροπὴ κι' ἔχοντας ἀνακαλύψει κρυμμένα ἀποθέματα καυσίμων καὶ πρώτων ὑλῶν, ξανάρχισαν τὴν κατασκευὴ τῶν ὑφασμάτων.

Μὴ ξέροντας στὴν ἀρχὴ τί νὰ κάνουνε τὰ ὑφάσματα ποὺ φτιάχνουνε τάπαιρναν γιὰ τοὺς ἑαυτούς τους καὶ τὶς οἰκογένειές τους. Μετά, ἐπειδὴ μερικοὶ ἀργαλειοὶ θέλανε φτιάξιμο, στείλανε μιὰ ἀντιπροσωπεία σ' ἕνα γειτονικὸ ἐργαστήριο γιὰ νὰ διαπραγματευτεῖ τὴν ἀνταλλαγὴ τεχνικῆς βοήθειας μὲ ὑφάσματα. Μετὰ ἀπ' αὐτὸ ἔκαναν μιὰ συμφωνία μὲ τὸν τοπικὸ συνεταιρισμὸ ἀλλάζοντας τὰ πλεκτά τους μὲ τρόφιμα κι' ἔφτασαν μέχρι τὸ Χαρκόφ προκειμένου ν' ἀνταλλάξουν ὑφάσματα μὲ καύσιμα. Σὲ συνεννόηση μὲ τὴν ὁμοσπονδία σιδηροδρόμων βρῆκαν μεταφορικὰ μέσα. Γιὰ νὰ μὴ τὰ πολυλογοῦμε στὸ τέλος εἶχαν κατακλύσει τὴν τοπικὴ ἀγορὰ μὲ πανικὰ ἀλλὰ βρέθηκαν ἐμπρὸς σ' ἕνα πρόβλημα ποὺ δὲν μποροῦσαν νὰ λύσουν μὲ τὰ προϊόντα τους: τὸ νοίκι. Ἦταν τότε ἡ ἐποχὴ τῆς προσωρινῆς Κυβέρνησης καὶ ὑπῆρχαν ἀκόμα γαιοκτήμονες. Τὸ νοίκι ἔπρεπε νὰ πληρωθεῖ σὲ μετρητά. Φορτώσανε τότε ἕνα τραῖνο μὲ ὑφάσματα καὶ τὸ στείλανε μ' ἕνα μέλος τῆς ἐπιτροπῆς τους στὴ Μόσχα.

Αὐτὸς ἄφησε τὸ τραῖνο στὸ σταθμὸ κι' ἄρχισε νὰ ψάχνη τὴν πόλη. Μπῆκε σ' ἕνα ραφεῖο καὶ ρώτησε ἂν εἴχανε ἀνάγκη ἀπὸ πανιά.

— «Πόσα ἔχεις;», ρώτησε ὁ ράφτης.

— «Ἕνα ολόκερο τραῖνο».

— «Πόσα θέλεις;».

— «Δὲν ξέρω. Ἐσεῖς πόσα δίνετε συνήθως;».

Ὁ ράφτης ἔδωσε ἕνα πολὺ μικρὸ ποσὸ καὶ τὸ μέλος τῆς ἐπιτροπῆς ποὺ ποτὲ δὲν εἶχε ξαναπιάσει τόσα λεφτὰ στὰ χέρια του, γύρισε εὐτυχισμένος στὸ Νοβκορόντ. Καὶ ἡ ὑπόθεση ὅμως τοῦ νοικιοῦ εἶχε κιόλας κανονιστεῖ ἀπ' τὴν ἐσωτερικὴ ἐπιτροπὴ ποὺ εἶχε διαθέσει μὲ τέτοιο τρόπο τὰ πλεονάσματα ὥστε ὅλοι οἱ ἐργάτες νὰ μπορέσουν νὰ πληρώσουν τὸ νοίκι.

Μὲ τέτοιο τρόπο σ' ὅλη τὴ Ρωσία οἱ ἐργάτες ἀποκτοῦσαν τὶς ἀπαραίτητες γνώσεις τῶν βασικῶν ἀρχῶν τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς καὶ τῆς διανομῆς τῶν προϊόντων. Ἔτσι μπόρεσαν μετὰ τὴν ἐπανάσταση τοῦ Νοέμβρη νὰ παίξουν τὸ ρόλο τους στὸ μηχανισμὸ τοῦ ἐργατικοῦ ἐλέγχου.

Τὸν Ἰούνιο τοῦ 1917 ἔγινε τὸ πρῶτο συνέδριο τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐσωτερικῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν. Ἀλλὰ ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ἐλάχιστες ἐπιτροπὲς ὑπῆρχαν ἔξω ἀπ' τὴν Πετρούπολη. Ὡστόσο, τὸ συνέδριο ἦταν πολὺ σημαντικό. Ἀντιπρόσωποι ἤτανε αὐτοὶ ποὺ σήμερα ἀποτελοῦν τὶς μεγάλες λαϊκὲς μάζες. Στὴ μεγάλη πλειοψηφία τους μπολσεβίκοι, ἀλλὰ ἐπίσης διάφοροι συνδικαλιστὲς καὶ ἀναρχικοί. Τὸ βασικὸ θέμα τῶν συζητήσεων ἦταν μιὰ διαμαρτυρία γιὰ τὴν ταχτικὴ ποὺ ἀκολουθοῦσαν οἱ ὁμοσπονδίες. Στὸν πολιτικὸ τομέα οἱ μπολσεβίκοι ἐπανέλαβαν ὅτι κανεὶς σοσιαλιστὴς δὲν ἔπρεπε νὰ συμμετέχει μὲ τοὺς ἀ σ τ ο ὺ ς σὲ μιὰ κυβέρνηση Συνασπισμοῦ. Ὅσον ἀφορᾶ τὴ βιομηχανία τὸ συνέδριο τήρησε τὴν ἴδια στάση. Μ' ἄλλα λόγια ἡ ἀστικὴ τάξη καὶ οἱ ἐργαζόμενοι δὲν εἶχαν κανένα κοινὸ συμφέρον. Κανένας συνειδητὸς ἐργάτης δὲν θἄπρεπε νἆναι μέλος μιᾶς ἐπιτροπῆς διαιτησίας ἢ συμβιβασμοῦ, καὶ ἡ παρουσία του σὲ μιὰ τέτοια ἐπιτροπὴ ἦταν δικαιολογημένη μόνο γιὰ νὰ κάνει γνωστὲς στοὺς βιομήχανους τὶς ἀπαιτήσεις τῶν ἐργατῶν. Καμμιὰ συμφωνία μεταξὺ καπιταλιστῶν καὶ ἐργατῶν. Ἡ βιομηχανικὴ παραγωγὴ ἔπρεπε νὰ ἐλέγχεται ἀπόλυτα ἀπ' τοὺς ἐργαζόμενους.

Παλιότερα οἱ ἐπαγγελματικὲς ὀργανώσεις εἶχαν πολεμίσει πεισματώδικα τὶς ἐργοστασιακὲς ἐσωτερικὲς ἐπιτροπές. Ἡ ἀνάπτυξη ὅμως τῶν ἐπιτροπῶν ἰσχυροποιοῦσε καὶ ἅπλωνε τὴν ἐξουσία τους, γιατὶ εἶχαν τὶς ρίζες τους στὴν καρδιὰ τῶν ἐργοστασίων. Πολλοὶ ἐργάτες δὲν βλέπανε τὸ λόγο νὰ μποῦν σὲ μιὰ ὁμοσπονδία, ὅλοι ὅμως συμμετεῖχαν στὴν ἐπιλογὴ τῆς ἐσωτερικῆς ἐπιτροπῆς, ποὖχε τὸν ἄμεσο ἔλεγχο τῆς ἐργασίας. Ἀπ' τὴν ἄλλη μεριὰ οἱ ἐπιτροπὲς ἀναγνώριζαν τὴν ἀξία τῶν ὁμοσπονδιῶν καὶ δὲν δέχονταν κανένα καινούργιο ἐργάτη, ἂν δὲν ἦταν συνδικαλισμένος. Ἡ ἐφαρμογὴ τῶν διατάξεων τῶν διαφόρων ὁμοσπονδιῶν εἶχε ἀνατεθεῖ στὶς ἐσωτερικὲς ἐπιτροπές. Σήμερα οἱ ἐπαγγελματικὲς ὀργανώσεις καὶ οἱ ἐπιτροπὲς ἐργάζονται σὲ πλήρη ἁρμονία κάθε μιὰ στὸν τομέα της.

III. Ο ΕΡΓΑΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Στὸ βιομηχανικὸ τομέα ἡ ἀτομικὴ ἰδιοκτησία δὲν ἔχει ἀκόμα καταργηθῆ στὴ Ρωσία. Οἱ ἰδιοκτῆτες πολλῶν ἐργοστασίων διατηροῦν τοὺς τίτλους τῆς ἰδιοκτησίας τους κι' ἔχουν ἕνα μικρὸ κέρδος ἀπ' τὸ ἐπενδεδυμένο κεφάλαιο, ἀλλὰ μὲ τὸν ὅρο νὰ συμβάλλουν στὴν καλὴ λειτουργία καὶ τὴν ἐπέκταση τῆς ἐπιχείρησης. Ἔχουν ὡστόσο παραμεριστεῖ ἀπ' τὴ διεύθυνση κι' ἂν θελήσουν ν' ἀπολύσουν ἐργάτες ἢ νὰ παρακωλύσουν τὴν ἐργασία ἀπαλλοτριώνονται ἀμέσως. Σ' ὅλες τὶς δημόσιες καὶ ἰδιωτικὲς ἐπιχειρήσεις, οἱ συνθῆκες ἐργασίας, τὰ ὡράρια καὶ ὁ μισθὸς εἶναι ἴδια.

Ἡ αἰτία ποὺ ἐπιζῆ μιὰ κατάσταση ἡμικαπιταλισμοῦ σὲ μιὰ προλεταριακὴ χώρα εἶναι ὅτι ἡ Ρωσία, ὑποανάπτυκτη οἰκονομικὰ καὶ περικυκλωμένη ἀπὸ καπιταλιστικὰ κράτη, καλὰ ὀργανωμένα, ἔ χ ε ι ἄ μ ε σ η ἀ ν ά γ κ η μ ι ᾶ ς ἐ π έ κ τ α σ η ς τ ῆ ς β ι ο μ η χ α ν ι κ ῆ ς τ η ς π α ρ α γ ω γ ῆ ς γιὰ νὰ μπορέσει ν' ἀντισταθῆ στὶς πιέσεις τῆς ξένης βιομηχανίας.

Τὸ ὄργανο μὲ τὸ ὁποῖο τὸ κράτος ἐξασκεῖ τὸν ἔλεγχό του στὴ βιομηχανία, ὅπως ἐπίσης καὶ στὴν παραγωγικὴ ἐργασία, ὀνομάζεται Συμβούλιο Ἐλέγχου τῶν ἐργαζομένων.

Αὐτὸ τὸ κεντρικὸ συμβούλιο ποὺ ἑδρεύει στὴν πρωτεύουσα ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀντιπροσώπους ἐκλεγμένους ἀπ' τὰ τοπικὰ συμβούλια ἐργατικοῦ ἐλέγχου ποὺ ἔχουν συσταθῆ μὲ τὴ σειρά τους ἀπ' τὰ μέλη τῶν ἐσωτερικῶν ἐπιτροπῶν, τῶν ἐπαγγελματικῶν συνδικάτων, τῶν μηχανικῶν, τῶν τεχνικῶν καὶ τῶν εἰδικῶν. Μιὰ κεντρικὴ ἐκτελεστικὴ ἐπιτροπὴ ἀσχολεῖται μὲ τὶς ὑποθέσεις κάθε κράτους τῆς Σοβ. Ἕνωσης. Ἀποτελεῖται κυρίως ἀπὸ ἁπλοὺς ἐργαζόμενους ποὺ στὴν πλειοψηφία τους εἶναι ἐ ρ γ ά τ ε ς ἄ λ λ ω ν κ ρ α τ ῶ ν ἔτσι ὥστε νὰ μὴν ἐπηρεάζουν τὴ λειτουργία της ἰδιαίτερα συμφέροντα.

Τὰ τοπικὰ συμβούλια ἀναφέρουν στὸ πανρωσικὸ συνέδριο τὶς περιπτώσεις κατάσχεσης ἐπιχειρήσεων, τὸ πληροφοροῦν γιὰ τὴν ποσότητα καυσίμων, πρώτων ὑλῶν, μέσων μεταφορᾶς καὶ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ ποὖχει ἀνάγκη ὁ τομέας τους καὶ καθοδηγοῦν τοὺς ἐρ-

γάτες στὴ μάθηση τῆς διαχείρησης τῶν ἐπιχειρήσεών τους.

Τὸ πανρωσικὸ συνέδριο εἶναι ἁρμόδιο γιὰ τὴν κατάσχεση τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τὴν ἰσόρροπη διανομὴ τῶν πρώτων ὑλῶν κατὰ περιφέρεια.

Ἀπὸ τὸ συμβούλιο ἐργατικοῦ ἐλέγχου ἐξαρτᾶται τὸ ταμεῖο ἀσφαλίσεων. Οἱ ἐργάτες ἀσφαλίζονται γιὰ περιπτώσεις ἀνεργίας, ἀρρώστειας, γηρατειῶν καὶ θανάτου. Τὰ ἀσφάλιστρα πληρώνονται ἀπ' τοὺς ἰδιοκτῆτες εἴτε πρόκειται γιὰ ἰδιώτη εἴτε γιὰ τὸ Κράτος. Ὁ ἐργάτης πληρώνεται πάντοτε μὲ ποσὸ ἴσο μὲ τὸ μισθό του.

Στὸ σοσιαλιστικὸ κράτος, τὸ σύστημα μισθοδοσίας διατηρεῖται. Εἶναι μιὰ ἀναγκαία προσαρμογὴ στὸν καπιταλιστικὸ κόσμο, ἀλλὰ βάζει ταὐτόχρονα σὲ λειτουργία τὸ μηχανισμὸ ἐξαφάνισής του. Πολὺ περισσότερο ποὺ ὅλο τὸ σύστημα λειτουργεῖ ὑπὸ τὸν ἔλεγχο τῶν ἴδιων τῶν ἐργατῶν.

Ὁ Λένιν εἶπε πολὺ καθαρὰ ὅτι θεωρεῖ τὴν ὕπαρξη καπιταλιστῶν σὰν ἕνα βῆμα πρὸς τὰ πίσω σὰν μιὰ παροδικὴ ἧττα τῆς ἐπανάστασης προσθέτοντας ὅτι εἶναι ἀναγκαῖο νὰ διατηρηθῇ ἕνα τέτοιο σύστημα ὅσο καιρὸ οἱ ἐργάτες δὲν ἔχουν φτάσει σ' ἕνα βαθμὸ αὐτο-οργάνωσης καὶ αὐτο-πειθαρχίας. Τέτοιο ποὺ νὰ ἐπιτρέπει νὰ φτάσουνε σ' ἕνα συναγωνίσιμο ἐπίπεδο μὲ τὴν καπιταλιστικὴ βιομηχανία.

ΑΝΩΤΑΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Ἡ ρωσικὴ δημοκρατία τῶν σοβιέτ, ὅπως τόχει ἀποδείξει ὁ Λένιν, δὲν τείνει σ' ἕνα ἀπὸ τὰ εἴδη πολιτικῆς διακυβέρνησης, ἀλλὰ πρὸς μία ἀληθινὴ βιομηχανικὴ δημοκρατία. Ὁ Λένιν ἔχει προχωρήσει τόσο ὥστε νὰ προβλέψει ἕνα μετασχηματισμὸ τῶν σοβιέτ σὲ οἰκονομικὰ ὄργανα μὲ χαρακτήρα καθαρὰ διοικητικό.

Τὸ πρωτότυπο αὐτοῦ τοῦ μελλοντικοῦ κοινοβουλίου ὑπάρχει ἤδη στὴ Ρωσία. Ὀνομάζεται ἀνώτατο συμβούλιο τῆς δημόσιας οἰκονομίας κι' ἔχει σχηματιστεῖ ἀπὸ ἀντιπροσώπους τῶν πιὸ σημαντικῶν ἐπιτροπῶν γιὰ τὴ γῆ καὶ τοῦ συμβουλίου γιὰ τὸν ἐργατικὸ ἔλεγχο.

Αὐτὸ τὸ συμβούλιο ἔχει τὴν εὐθύνη τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς τῆς χώρας, τῆς διεύθυνσης καὶ τοῦ ἐλέγχου τοῦ ρυθμοῦ τῆς παραγωγῆς, τῆς διοίκησης, τῶν φυσικῶν πηγῶν ποὺ ἀνήκουν στὴν κυβέρνηση καὶ τὴν ἐπίβλεψη τῶν εἰσαγωγῶν καὶ ἐξαγωγῶν.

Εἶναι ἁρμόδιο γιὰ τὴν ἵδρυση νέων βιομηχανιῶν, νὰ διαπραγματεύεται τὴν κατασκευὴ νέων σιδηροδρομικῶν καὶ ὁδικῶν δικτύων νὰ ἐκμεταλλεύεται νέα ὀρυχεῖα, νὰ κατασκευάζει νέες φάμπρικες καὶ νὰ ἐκμεταλλεύεται τὶς ὑδραυλικὲς πηγές.

Ἡ ἐκτελεστικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ συμβουλίου ἀποτελεῖται ἀπὸ 50 μέλη καὶ καθένα ἀσχολεῖται μ' ἕναν ἀπ' τοὺς πενήντα κλάδους τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς τῆς χώρας, ὅπως π.χ. οἱ σιδηρόδρομοι, ἡ γεωργία κλπ. Τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς ἐκλέγονται μὲ τὸν ἀκόλουθο τρόπο: Οἱ διάφορες ἐπαγγελματικὲς ὀργανώσεις — ὅπως π.χ. τὸ Ἰνστιτοῦτο τῶν μηχανικῶν ὀρυχείων — ὑποδεικνύουν τὰ καλύτερα στελέχη τους καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἀγροτικῶν ἐπιτροπῶν μαζὶ μὲ τὰ ὄργανα τοῦ ἐργατικοῦ ἐλέγχου ἐκλέγουν ἀπ' αὐτοὺς τοὺς ὑποψηφίους. Τὰ πενήντα μέλη τοῦ συμβουλίου διευθύνουν καθένα ἕνα γραφεῖο καὶ βοηθοῦνται ἀπὸ τεχνικὲς ἐπιτροπὲς εἰδικευμένες σὲ καθένα ἀπ' τοὺς διαφορετικοὺς κλάδους. Στὶς συνεδριάσεις τοῦ συμβουλίου παρευρίσκονται ἀντιπρόσωποι τῶν σοβιέτ τῶν ὑπουργείων ἐργασίας, ἐμπορίου, βιομηχανίας, οἰκονομικῶν, ἀντιπρόσωποι τῶν ἐργοστασιακῶν ἐσωτερικῶν ἐπιτροπῶν, τῶν σοβιέτ τῶν ἀγροτῶν, τῶν συνεταιρισμῶν κλπ.

Σ' αὐτὸ τὸ γραφεῖο παρουσιάζουν τὶς μελέτες.

Ἂς ὑποθέσουμε ὅτι πρόκειται γιὰ τὴν μελέτη μιᾶς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς ἀπ' τὸ Νοβγκορόντ στὴ Μόσχα. Δίνουνε τὴ μελέτη στὸν ἐπίτροπο ποὺ ἀσχολεῖται μὲ τοὺς σιδηροδρόμους. Ἂν αὐτὸς τὴν ἀπορρίψει ἡ μελέτη πηγαίνει σ' ἕνα γραφεῖο ἐφέσεων. Ἂν αὐτὸ τὴ δεχτεῖ, ἀπευθύνεται στὶς τεχνικὲς ἐπιτροπές του καὶ τὶς ἐπιφορτίζει ν' ἀσχοληθοῦν μὲ τὰ προβλήματα τῆς ἁρμοδιότητάς τους.

Ἄλλες ἐπιτροπὲς μὲ ἐκπροσώπους τῶν μεταλλουργικῶν ὀργανώσεων, φτιάχνουν τὸν προϋπολογισμό.

Θέτουν ἐν συνεχεία τὸ πρόβλημα στοὺς ἀντιπρόσωπους τῶν τοπικῶν ἀγροτικῶν καὶ ἐργατικῶν ὀργανώσεων. «Εἶναι ἀναγκαία ἡ κατασκευὴ τοῦ σιδηροδρόμου; Πόση θὰ εἶναι ἡ κυκλοφορία ἐπιβατῶν, καυσίμων, πρώτων ὑλῶν, ἐπεξεργασμένων προϊόντων καὶ ἀγροτικῶν μηχανῶν;».

Μ' ἄλλα λόγια στὸν οἰκονομικὸ τομέα δὲν γίνεται καμμιὰ νέα ἐπιχείρηση, ἂν ὁ λαὸς δὲν αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκη της. Κοιτᾶνε νὰ ἱκανοποιήσουν κατ' ἀρχὰς τὶς πιὸ ἐπείγουσες ἀνάγκες.

Ἀπ' τὸ Δεκέμβρη τοῦ 1917, ἐνῶ ἡ Ρωσία ἤτανε χίλια κομμάτια, κι' ἔκανε πόλεμο μ' ὅλες τὶς χῶρες τοῦ κόσμου, εἶχαν κατατεθῆ ἐκτενεῖς μελέτες καὶ προχώρησαν στὴν ἐκτέλεσή τους. Γιὰ παράδειγμα ὑπῆρξε πρόταση κατασκευῆς ἑνὸς σιδηροδρομικοῦ δικτύου ποὺ νὰ ἐξυπηρετεῖ τὰ 300 ὀρυχεῖα τῶν Οὐραλίων καὶ νὰ χρησιμοποιηθοῦν οἱ 6 μεγάλοι ποταμοὶ τῆς βόρειας Ρωσίας γιὰ νὰ τροφοδοτηθῆ μὲ ἐνέργεια, φῶς καὶ θερμότητα μιὰ μεγάλη ἔκταση τῆς χώρας.

ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ

Δὲν ὑπάρχει καμιὰ ἀμφιβολία πὼς ἡ Ρώσικη ἐπανάσταση θἄχε νικηθεῖ ἂν δὲν ὑπῆρχαν ἀπὸ πρὶν δημοκρατικὲς ὀργανώσεις. Τὸ συνηθισμένο ἐμπορικὸ δίκτυο διανομῆς θἄχε πλήρως ἀποδιοργανωθῆ. Μόνο χάρη στοὺς συνεταιρισμοὺς κατανάλωσης μπόρεσε ὁ λαὸς νὰ ἐφοδιαστεῖ μὲ τρόφιμα. Τὸ ἤδη καθιερωμένο σύστημα υἱοθετήθηκε ὕστερα ἀπ' τὶς κοινότητες καὶ τὴν Κυβέρνηση.

Πρὶν τὴν ἐπανάσταση, οἱ συνεταιριστικοὶ ὀργανισμοὶ εἶχαν πάνω ἀπὸ 12 ἑκατομμύρια μέλη. Ὁ συνεταιρισμὸς εἶναι κάτι φυσιολογικὸ στὴ Ρωσία καὶ ὑπάρχει παράδοση αἰώνων κοινοτικῆς ζωῆς. Στὰ ἐργοστάσια Πουτίλωφ, ὅπου ἐργάζονταν περισσότεροι ἀπὸ 14.000 ἐργάτες, ὁ συνεταιρισμὸς ἐφόδιαζε μὲ τρόφιμα, κατοικία ἀκόμα καὶ ἐνδύματα περισσότερα ἀπὸ ἑκατὸ χιλιάδες πρόσωπα. Αὐτοὶ ποὺ σκέφτονται ὅτι στὴ Ρωσία ὑπάρχει ἀκυβερνησία, ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει μιὰ κεντρικὴ ἐξουσία, ξεχνᾶνε αὐτὴ τὴ συνεταιριστικὴ τάση τῶν Ρώσων. Βλέπουνε τὴ σημερινὴ Ρωσία κάτι σὰν ἕνα εἶδος ἐπιτροπῆς γεμάτης δουλοπρέπεια ποὺ ἔχει τὴν ἕδρα της στὴ Μόσχα, ἡ ὁποία διοικεῖται μὲ τυραννικὸ τρόπο ἀπὸ τὸν Λένιν καὶ τὸν Τρότσκυ καὶ τὴν ὑπερασπίζουν κόκκινοι φρουροὶ μισθοφόροι.

Ἡ ἀλήθεια; Ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετο.

Ἡ ὀργάνωση ποὺ τὸ περίγραμμά της ἔδωσα ὑπάρχει σχεδὸν σ' ὅλες τὶς

κοινότητες. Ἂν ἕνα σημαντικὸ τμῆμα τῆς Ρωσίας ἦταν ἀληθινὸ ἀντίθετο μὲ τὴν κυβέρνηση τῶν σοβιέτ, τὰ σοβιέτ δὲν θἄχαν οὔτε μιᾶς ὥρας ζωή.

Αὐτοὶ ποὺ κάνουν κριτικὴ στὸ σύστημα τῶν σοβιέτ γκρινιάζουν αὐτὲς τὶς μέρες γιὰ ἕνα ἄρθρο τοῦ Λένιν ποὺ δημοσιεύτηκε στὴν Πράβντα τοῦ Ἀπρίλη καὶ ξαναβγῆκε τώρα στὴ μπροσούρα «Τὰ σοβιέτ ἐπὶ τὸ ἔργον». Ὁ μεγάλος προλεταριακὸς ἡγέτης λέει μ' αὐτὸ τὸ ἄρθρο στοὺς ἐργάτες, ὅτι πρέπει νὰ σταματήσουν τὶς πολυλογίες νὰ σταματήσουν νὰ κάνουν ἀπεργίες, νὰ κλέβουν καὶ τοὺς καλεῖ νὰ κρατήσουν μιὰ αὐστηρὴ πειθαρχία καὶ ν' αὐξήσουν τὴν παραγωγή.

Ἐγκωμιάζει τὸ σύστημα Ταίηλορ τῆς ἐπιστημονικῆς ὀργάνωσης ἐργασίας, ἐξηγεῖ τὴν ἔλλειψη πείρας καὶ κατάρτισης τῶν ρωσικῶν μαζῶν, ἀναλύει τὶς αἰτίες τοῦ χάους ποὺ ὑπάρχει στὴ βιομηχανία καὶ τὴ γεωργία. Τὸ προλεταριάτο, νικητὴς στὸν ἀγώνα του ἐνάντια στὴν ἀστικὴ τάξη, πρέπει τώρα νὰ συγκεντρώσει ὅλη τὴν προσοχή του στὸ πρόβλημα τῆς ὀργάνωσης τῆς Ρωσίας. Ἂν δὲν καταφέρει νὰ λύση αὐτὸ τὸ πρόβλημα ἡ ἐπανάσταση θὰ χαθῆ.

«Μὰ γιατί ἀκριβῶς πρόκειται;», κραυγάζουν οἱ ἐπικριτὲς — καὶ μεταξύ τους ὑπάρχουν σοσιαλιστές —. «Γιατὶ ἀκριβῶς πρόκειται ἂν ὄχι γιὰ τὴν ἐπιστροφὴ σὲ μιὰ νέα τυραννία ποὺ ἀσκεῖται πάνω στὶς μάζες ἀπὸ νέα ἀφεντικά; Γιὰ δέστε, ὁ ἴδιος ὁ Λένιν δέχεται ὅτι οἱ Ρῶσοι ἀποδείχτηκαν ἀνίκανοι νὰ ὀργανώσουν τὸ οὐτοπικὸ κράτος ποὺ δὲν ὑπῆρχε παρὰ μόνο στὴ φαντασία καὶ τὰ ὄνειρά του».

Δὲν εἶναι ἔτσι. Τὸ σοσιαλιστικὸ κράτος δὲν εἶναι μιὰ ἐπιστροφὴ στὴν πρωτόγονη ἀπλότητα, ἀλλὰ ἀντίθετα ἕνα κοινωνικὸ σύστημα προικισμένο μὲ ἀποτελεσματικότητα ἀνώτερη ἀπὸ κάθε καπιταλιστικὸ σύστημα. Στὴν εἰδικὴ περίπτωση τῆς Σοβ. Ἕνωσης οἱ ἐργάτες ὀφείλουν ἀμέσως νὰ ἀποκτήσουν τὴν ἱκανότητα νὰ ἀντισταθοῦν στὸ ξένο κεφάλαιο καὶ ταυτόχρονα νὰ καλύψουν τὶς ἀνάγκες τῆς Ρωσίας. Κι αὐτὸ ποὺ ἰσχύει γιὰ τὴ Ρωσία ἰσχύει καὶ γιὰ τοὺς ἐργάτες ὅλου τοῦ κόσμου. Μὰ σὲ καμμιὰ ἄλλη χώρα οἱ ἡγέτες δὲν ἔχουν τὴ φωτεινὴ ἀντίληψη ἑνὸς Λένιν. Πουθενὰ ἀλλοῦ δὲν εἶναι τόσο συνειδητοὶ καὶ ἑνωμένοι. Στὴ Ρωσία ὑπάρχουν ὁμάδες βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων ὅπως τὰ ὀρυχεῖα τῶν Οὐραλίων ἢ τὰ ἐργοστάσια τοῦ Βλαδιβοστόκ ὅπου ὁ ἔλεγχος τῶν ἐργατῶν ἀποδείχτηκε ἀνώτερος ἀπ' τὴ διεύθυνση τῶν καπιταλιστῶν ἰδιοκτήτη. Κι' ἂς μὴ ξεχνᾶμε ὅτι ἡ βιομηχανικὴ ἐπιχείρηση ἀνήκει στοὺς ἐργάτες καὶ διαχειρίζεται πρὸς ὄφελος τῶν ἐργατῶν.

Τὸν Ἰούνιο τοῦ 1918, ὁ Λένιν ἔλεγε σ' ἕναν ἀμερικάνο ὅτι ὁ ρωσικὸς λαὸς δὲν ἦταν ἀκόμα ἐπαναστατημένος. «Ἂν σὲ τρεῖς μῆνες δὲν γίνει αὐτό, ἡ ἐπανάσταση θὰ φθαρεῖ». Καταινοοῦμε τώρα τί ἀκριβῶς ἤθελε νὰ πεῖ.

Ἡ λέξη «ἐπαναστάτης» δὲν δείχνει μιὰ ἀόριστη διάθεση ἐξέγερσης. Αὐτὸ ποὺ πρέπει νὰ καταστραφεῖ, νὰ καταστραφεῖ, ὅμως ὁ καινούργιος κόσμος πρέπει νὰ ἀνοικοδομηθῆ μὲ μιὰ προσπάθεια ἀσταμάτητου μόχθου. Ἐμεῖς οἱ ἄλλοι, γιὰ τὸ καλὸ ὅλου τοῦ κόσμου, ἐλπίζουμε ὅτι ἡ μεγάλη Ρωσία θὰ προκόψει καὶ θὰ πάει μπροστά. Στὰ αὐτιά μας ἀντηχεῖ ἡ ἀδυσώπητη πορεία πρὸς τὰ ἐμπρὸς τῶν σιδερένιων στρατιῶν τοῦ προλεταριάτου.

ΤΖΩΝ ΡΗΝΤ

'Ελεύθερη συζήτηση καὶ κριτική

ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΓΡΑΦΕΙΟΚΡΑΤΙΑΣ

Δημοσιεύουμε τὸ παρακάτω πρόσφατο κείμενο τοῦ γνωστοῦ γιουγκοσλαύου καθηγητῆ Μ. Μάρκοβιτς, σχετικὰ μὲ τὸ ζήτημα τῆς γραφειοκρατίας στὰ «Ἐργατικὰ Κράτη», σὰν ἀπαρχὴ συζήτησης στὸν ἑλληνικὸ χῶρο καὶ γι' αὐτὸ τὸ βασικὸ θέμα.

Ἡ συζήτηση αὐτὴ γίνεται ἤδη σὲ παγκόσμια κλίμακα. Ἡ παραδοσιακὴ ἄποψη γιὰ τὸν «ἐργατικὸ» χαρακτῆρα τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης καὶ τῶν ἄλλων «Ἐργατικῶν» ἢ «Σοσιαλιστικῶν» Κρατῶν, ξαναεξετάζεται κριτικὰ στὸ φῶς μιᾶς πολύχρονης πιὰ πείρας. Ἡ ἀνάγκη μιᾶς τέτοιας προβληματικῆς γίνεται σήμερα ἔκδηλη. Διάφορες γνῶμες διασταυρώνονται ἤδη. Οἱ πιὸ σοβαρές, κατὰ τὴ γνώμη μας, εἶναι αὐτὲς ποὺ ἐπισύρουν τὴν προσοχὴ στὰ ἀκόλουθα σημεῖα: Τὸ γραφειοκρατικὸ φαινόμενο παρατείνεται καὶ ἐπεκτείνεται πέρα ἀπὸ κάθε προγενέστερη πρόβλεψη. Σὲ καμμιὰ «Ἐργατικὴ» ἢ «Σοσιαλιστικὴ» χώρα δὲν παρατηρεῖται μείωση τῆς κρατικῆς, συγκεντρωτικῆς ἐξουσίας πρὸς ὄφελος τῆς ὁλοένα καὶ μεγαλύτερης διαχυσής της στὶς δημοκρατικὰ ὀργανωμένες ἑνώσεις παραγωγῶν καὶ πολιτῶν, ποὺ προέβλεπε ὁ Μάρξ καὶ ὅλοι οἱ κλασσικοὶ Μαρξιστές. Πουθενὰ τὸ Κράτος δὲν «φθίνει» προοδευτικά, ἀλλὰ ἀντίθετα κατακλύζει ὁλόκληρη τὴν κοινωνικὴ ζωή. Μικρὴ ἐξαίρεση παρατηρήθηκε στὴ Γιουγκοσλαβία, μὲ τὴν εἰσαγωγὴ σὲ περιορισμένη κλίμακα, τῆς «Αὐτοδιαχείρησης». Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ, ἰδίως τώρα τελευταῖα, ἡ πραγματικὴ δημοκρατικοποίηση τῆς κοινωνίας ἀναστέλλεται, μπροστὰ στὴ δύσκολη οἰκονομικὴ καὶ διεθνῆ κατάσταση τῆς χώρας, καὶ τοὺς κινδύνους ποὺ διαβλέπονται, ἀκόμα καὶ γιὰ τὴν ἐθνική της ἀκεραιότητα, σὲ περίπτωση προσεχοῦς θανάτου τοῦ Τίτο. Θῦμα τῆς νέας «σκλήρυνσης» τοῦ καθεστῶτος εἶναι καὶ ὁ καθηγητὴς Μ. Μάρκοβιτς, καθὼς καὶ ὁλόκληρη ἡ ὁμάδα τῶν πρωτοπόρων διανοούμενων ποὺ συγκεντρώθηκαν γύρω ἀπὸ τὴν περίφημη πολιτικοθεωρητικὴ ἐπιθεώρηση «Πράξη».

Τί σημαίνει ἡ διάρκεια, ἐπέκταση, ἐπιδείνωση τοῦ γραφειοκρατικοῦ φαινομένου; Ὅτι πρόκειται πάντα γιὰ συγκυριακὴ παραμόρφωση τῆς ἐργατικῆς ἐξουσίας, καὶ τοῦ σοσιαλισμοῦ, ἢ γιὰ ἰδιαίτερη, ἀπρόβλεπτη, νέα κοινωνικὴ ἀποκρυστάλλωση «ἀνάμεσα στὸν καπιταλισμὸ καὶ τὸν σοσιαλισμό»;.

Τέτοιο πρόβλημα τίθεται ἰδιαίτερα γιὰ τὴ Σοβιετικὴ Ἕνωση καὶ τὸ καινούργιο κοινωνικὸ στρῶμα ποὺ διαχειρίζεται σ' αὐτὴ τὴ χώρα τὴν αὐξανόμενη, παντοδύναμη, κρατικὴ ἐξουσία.

Εἶναι γνωστό, ὅτι οἱ Κινέζοι, καὶ οἱ «Κινεζόφιλοι» ὑποστηρίζουν ὅτι ἡ Σοβιετικὴ Ἕνωση εἶναι πιὰ «καπιταλιστικὴ» χώρα διευθυνόμενη ἀπὸ «καπιταλιστικὴ» ἄρχουσα τάξη. Τέτοια εἶναι τώρα καὶ ἡ ἄποψη θεωρητικῶν, ὅπως ὁ CHARLES BETTELHEIM, θιασώτης ἐπὶ πολὺ διάστημα τοῦ «Σοβιετικοῦ Σοσιαλισμοῦ». Ἄλλοι ὡστόσο ὑποστηρίζουν ὅτι τὸ Σοβιετικὸ καθεστὼς παραμένει ἀντικαπιταλιστικό, ἀλλὰ χωρὶς νὰ ὁδηγῆ ἀναγκαστικά, αὐτόματα, στὸν Σοσιαλισμό. Ὅτι πρόκειται δηλαδὴ γιὰ καινούργια κοινωνικὴ ἀποκρυστάλλωση, εἴδους σύγχρονου «ἀσιατικοῦ τρόπου παραγωγῆς», ὅπου τὴν κρατικοποιημένη ἰδιοχτησία διαχειρίζεται οὐσιαστικὰ μιὰ «γραφειοκρατικὴ τάξη». Πάντα οἱ περισσότεροι καταλήγουν στὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ «Ἐργατικὸς» χαρακτῆρας μιᾶς χώρας δὲν καθορίζεται ἁπλῶς ἀπὸ τὶς σχέσεις ἰδιοκτησίας, ἀλλὰ ἀπὸ τὶς γενικώτερες κοινωνικὲς σχέσεις, δηλαδὴ ποὺ ταυτόχρονα ρυθμίζουν καὶ τὸ ἐξ ἴσου βασικὸ ζήτημα τῶν σχέσεων διαχείρησης τῆς ἰδιοκτησίας καὶ τῆς κοινωνίας ὁλόκληρης.

Κρατικοποιημένη ἁπλῶς οἰκονομία δὲν ὁδηγεῖ στὸ Σοσιαλισμό. Μπορεῖ νὰ ὁδηγήση καὶ στὸ «Γραφειοκρατικὸ Κράτος» γιὰ μιὰ ὁλόκληρη περίοδο. Μόνο κοινωνικοποιημένη οἰκονομία, δηλαδὴ κρατικοποιημένη οἰκονομία διαχειριζόμενη ἀπ' ἀρχῆς καὶ ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τοὺς παραγωγούς, καὶ τοὺς ἐργαζόμενους γενικώτερα, σὲ συνδυασμὸ μὲ μιὰ δημοκρατικὴ ὀργάνωση τοῦ συνόλου τῆς κοινωνίας, ὁδηγεῖ τελικὰ στὸ Σοσιαλισμό.

Ἡ ἄποψη αὐτὴ ἔχει τὸ πλεονέκτημα ν' ἀποσπᾶ τὸν μαρξισμὸ ἀπὸ μιὰ στενὴ «οἰκονομιστικὴ» ἑρμηνεία, καὶ νὰ μᾶς ἀναγκάζη νὰ ἐμβαθύνουμε τὸ περιεχόμενο ἐννοιῶν ὅπως τί εἶναι τάξη· ποιές εἶναι οἱ σχέσεις τῆς τάξης μὲ τὸ «Κράτος» της, τὸ «Κόμμα» της· τί εἶναι ἀκριβῶς «Σοσιαλισμός»· πῶς πραγματικὰ ἔγινε, καὶ γίνεται καὶ σήμερα, τὸ πέρασμα ἀπὸ φάση σὲ φάση τῆς Κοινωνίας· κτλ, κτλ.

Δηλαδὴ τελικὰ μιὰ βασικὴ διερώτηση σὲ ζη-

τήματα θεωρητικοῦ καὶ πολιτικοῦ χαρακτῆρα ποὺ ἀπασχολοῦν σήμερα ὅλα τὰ σκεπτόμενα στελέχη τοῦ παγκόσμιου ἐπαναστατικοῦ μαρξιστικοῦ κινήματος. Θὰ συνεχίσουμε τὴ συζήτηση.

Η ΣΥΝΤΑΞΗ

ΑΝΤΙΦΑΣΕΙΣ ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

Ἡ ἔκφραση «κράτος μὲ σοσιαλιστικὸ σύνταγμα» ὑπονοεῖ τὸ γεγονὸς πὼς ἔχουμε νὰ κάνουμε μὲ μορφὲς κοινωνιῶν ποὺ εἶναι δύσκολο νὰ ταξινομηθοῦν. Αὐτὰ τὰ κράτη πραγματοποίησαν βαθεῖς μετασχηματισμοὺς ποὺ ἦταν τὸ ἀποτέλεσμα εἴτε μιᾶς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, εἴτε μιᾶς στρατιωτικῆς ἐπέμβασης ἀπ' τὸ ἐξωτερικὸ ἐκ μέρους τῶν χωρῶν ποὺ εἶχαν προηγουμένως πραγματοποιήση τὴ σοσιαλιστικὴ ἐπανάσταση. Τὰ πρωταρχικὰ χαρακτηριστικὰ αὐτῶν τῶν μετασχηματισμῶν εἶναι τὰ ἀκόλουθα: Κατάργηση τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας τῶν μέσων παραγωγῆς καὶ εἰσαγωγὴ ἑνὸς οἰκονομικοῦ συστήματος ἐλεγχόμενου ἀπὸ τὸ Κράτος. Ἐξαφάνιση τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας τῆς μπουρζουαζίας καὶ κατάργηση τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ, στὴ λειτουργία τοῦ ὁποίου τὰ οἰκονομικὰ προνόμια παίζανε σημαντικὸ ρόλο, ποὺ ἀντικαταστάθηκε μ'ἕνα μονοκομματικὸ σύστημα στὸ ὁποῖο ἡ θέση στὴν πολιτικὴ ἱεραρχία εἶναι ἡ μόνη φροντίδα τῆς ἐξουσίας. Τὰ συντάγματα αὐτῶν τῶν κρατῶν εἶναι σοσιαλιστικὰ καὶ ἐκφράζουν τὶς μακροπρόθεσμες προοπτικὲς τῆς σοσιαλιστικῆς Ἐπανάστασης: Ἐξάλειψη τῆς ἐκμετάλλευσης καὶ τῶν ταξικῶν διαφορῶν. Πληρωμὴ τῆς ἐργασίας σύμφωνα μὲ τὴν ἀρχὴ «στὸν καθένα ἀνάλογα μὲ τὴν ἐργασία του». Ἀνάληψη ἀποφασιστικῶν ἁρμοδιοτήτων ἀπ' τοὺς ἐργαζόμενους σύμφωνα μὲ τοὺς σκοποὺς τῆς κοινωνίας.

Σημαντικὴ ἀνάπτυξη τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου ποὺ πέρα ἀπ' τὶς ἀστικοδημοκρατικὲς ἐλευθερίες, περιλαμβάνουν τὰ δικαιώματα τῆς ἐργασίας, τῆς κοινωνικῆς ἀσφάλισης, τῆς δωρεὰν ἐκπαίδευσης, τῆς συμμετοχῆς στὴ διαχείριση τῶν ἐπιχειρήσεων κλπ. Ἀλλὰ σ' ὅλες αὐτὲς τὶς χῶρες, ὑπάρχει σημαντικὴ διάσταση ἀνάμεσα στὶς σοσιαλιστικὲς ἀρχὲς ὅπως ἐκφράζονται στὰ συντάγματά τους καὶ στὴν κοινωνικὴ πραγματικότητά ὅπου διαιωνίζονται οἱ κάθε εἴδους κοινωνικὲς ἀνισότητες, ἡ τυραννία κι' ἡ καταπίεση ποὺ εἶναι χαρακτηριστικὲς μιᾶς ταξικῆς κοινωνίας. Αὐτὴ ἡ διάσταση ὀφείλεται στὸ γεγονὸς ὅτι σὲ καμμιὰ ἀπ' αὐτὲς τὶς χῶρες, ἡ σοσιαλιστικὴ ἐπανάσταση δὲν προωθήθηκε ὥς τὸ τέλος. Ἡ σοσιαλιστικὴ ἐπανάσταση εἶναι, μὲ τὴν μαρξιστικὴ ἔννοια τοῦ ὅρου, ὁ ριζικὸς μετασχηματισμὸς τῶν παραγωγικῶν σχέσεων, ποὺ συνεπάγεται τὴν ἐξαφάνιση κάθε κοινωνικῆς δομῆς ποὺ θὰ ἐπέτρεπε σὲ ὁποιαδήποτε κοινωνικὴ ὁμάδα νὰ διαθέτει τὰ προϊόντα τῆς ἐργασίας (ἢ τὴν ἴδια τὴν ἐργασία σὰν ἐμπόρευμα) καὶ νὰ οἰκειοποιεῖται ἕνα σημαντικὸ μέρος τῆς ὑπεραξίας. Σύμφωνα μὲ τὸν Μὰρξ ἡ κατάληψη τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας δὲν εἶναι παρὰ ἡ ἀρχὴ ἑνὸς προτσὲς μετασχηματισμοῦ ὅλων τῶν κοινωνικῶν σχέσεων.

Μποροῦμε νὰ βροῦμε μία ἄλλη ἐξήγηση αὐτῆς τῆς διάστασης, (ἀνάμεσα στὴν ἰδεολογία καὶ τὴν πραγματικότητα) στὸ γεγονὸς ὅτι ἡ πολιτικὴ φάση τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης πραγματοποιήθηκε σὲ καθυστερημένες χῶρες ποὺ δὲ γνώρισαν τὴν ἀστικοδημοκρατικὴ ἐπανάσταση καὶ τὶς ἀστικοδημοκρατικὲς ἐλευθερίες, καὶ δὲν εἶχαν καταργήσει τοὺς τοπικοὺς θεσμοὺς τῆς φεουδαρχίας ποὺ εἶναι τὰ προνόμια, ἡ ἀνισότητα μπροστὰ στὸ νόμο, ἡ ὑποταγὴ τῆς νομοθετικῆς καὶ τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας στὴν ἐκτελεστικὴ ἐξουσία, ἡ ἀναγνώριση ἀπ' τὴν κοινὴ γνώμη τῆς ἀπόλυτης κυριαρχίας τοῦ πολιτικοῦ ἡγέτη, ἡ ὑπαγωγὴ τοῦ ρόλου τοῦ πολίτη στὸ ρόλο ἑνὸς ὑποκειμένου νομοταγοῦς καὶ ὑπάκουου, ἕτοιμου νὰ στραφεῖ κάθε στιγμὴ ὅπου φυσάει ὁ ἄνεμος τῆς σημερινῆς πολιτικῆς ποὺ ὑπαγορεύεται ἐκ τῶν ἄνω.

Μὲ τέτοιες συνθῆκες, ἡ πρωτοπορία τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος ἔγινε σύντομα μιὰ κυριαρχοῦσα ἐλίτ. Αὐτὸ ποὺ ἦταν ἄλλοτε νομοθετημένη πολιτικὴ ἀνισότητα, μετασχηματίστηκε στὴν ἄνιση κατανομὴ τῆς ἐξουσίας. Ἀπ' τὴ στιγμὴ ποὺ καθιερώθηκαν οἱ ἱεραρχικὲς καὶ ἐξουσιαστικὲς δομές, ὁδήγησαν ἀναπόδραστα σὲ ἀντίστοιχου χαρακτῆρα ταξικὲς διαφορές. Βέβαια, τὰ μέσα παραγωγῆς κρατικοποιήθηκαν, ἀλλὰ ποτὲ δὲν κοινωνικοποιήθηκαν: Δὲν εἶναι ἰδιοκτησία τῶν παραγωγῶν ἀλλὰ βρίσκονται στὴ πλήρη διάθεση τῆς κυρίαρχης ἐλίτ.

Βέβαια ἐξαφανίστηκε τὸ κέρδος, μὲ τὴ κλασσικὴ καπιταλιστικὴ μορφὴ τῆς οἰκειοποίησης τῆς ὑπεραξίας, ἀλλὰ ὑπάρχουν πάντα, λιγώτερο ἢ περισσότερο καλυμένες μορφὲς ἐκμετάλλευσης ποὺ κέρδισαν αἰσθητὰ ἔδαφος τὰ τελευταῖα χρόνια. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο αὐτὰ τὰ συστήματα δὲν μποροῦνε νὰ ὁρισθοῦνε ἁπλῶς σὰν σοσιαλιστικὰ ἢ ἀντίγραφα τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ. Πρόκειται γιὰ ἕνα περίεργο μεῖγμα διαφορετικῶν στοιχείων, ὅπου κι ἐκεῖ ἀκόμα ποὺ δίνεται ἡ ἐντύπωση μιᾶς πραγματικῆς σταθερότητας, κοχλάζουν κάτω ἀπ' τὴν ἐπιφάνεια, πολυάριθμες συγκρούσεις καὶ ἀντιθέσεις καλυμένες ἀλλὰ ὀξεῖες.

Μιὰ ἀπ' τὶς βασικὲς ἀδυναμίες αὐτῶν τῶν συστημάτων βρίσκεται στὸ γεγονὸς ὅτι δὲν ἔχουνε παρὰ μὲ ἀνεπάρκεια ἀναπτύξει στρατηγικὲς γιὰ τὴ δημοκρατικὴ καὶ εἰρηνικὴ ἐπίλυση τῶν συγκρούσεων, κι' αὐτὸ ὄχι μονάχα ἐξ αἰτίας τῆς ἔλλειψης δημοκρατικῶν παραδόσεων, ἀποτέλεσμα μιᾶς προηγηθείσης προοδευτικῆς καὶ φιλελεύθερης ἀστικοδημοκρατικῆς περιόδου ποὺ αὐτὰ τὰ κράτη δὲν γνώρισαν ποτέ.

Ἡ ἀνάλυση τοῦ χαρακτῆρα τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος τοῦ παρελθόντος θὰ μποροῦσε νὰ προσφέρει μιὰ συμπληρωματικὴ ἐξήγηση.

ΕΝΟΤΗΣ, ΠΕΙΘΑΡΧΙΑ, ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟ ΠΝΕΥΜΑ

Ἡ ἀντιπαράθεση τοῦ Ρωσικοῦ Ἐπαναστατικοῦ Κινήματος μὲ τὴν κολοσσιαία δύναμη τοῦ προεπαναστατικοῦ καθεστῶτος στὴ Ρωσία καὶ ἡ μοναδικὴ δυνατότητα ἀνατροπῆς του συνετέλεσαν στὴν οἰκοδόμηση μιᾶς μονολιθικῆς ἑνότητας, μιᾶς ὑπεραυστηρῆς χωρὶς συμβιβασμοὺς πειθαρχίας, κι ἑνὸς «τυφλοῦ» ἀγωνιστικοῦ πνεύματος. Διαμορφωμένοι κατὰ τὴ διάρκεια δεκαετηρίδων μέσα σὲ τέτοιες συνθῆκες, οἱ ἀγωνιστὲς αὐτοῦ τοῦ κινήματος, συνέχισαν νὰ ψάχνουν παντοῦ τὸν ἐχθρὸ — κι' ἂν ἀκόμα δὲν ὑπῆρχε πουθενὰ — κι

εἶναι ἀκόμα πολὺ εὔκολο νὰ τοὺς μανουβράρη, μιὰ καὶ ἀντιλαμβάνονται τὴν ἔκφραση κάθε ἀντίθεσης τῆς κοινῆς γνώμης, ὅτι προέρχεται ἀπὸ καλυμένα ταξικὰ συμφέροντα. Ἐκεῖ ὅπου οἱ διαφορὲς καὶ συγκρούσεις συμφερόντων δὲν μποροῦν νὰ τακτοποιηθοῦν μὲ τρόπο ἀνεκτὸ κι ἐπιδέξιο, ἀπομένουν δυὸ μορφὲς ἀντίδρασης: Εἴτε βίαιες συγκρούσεις ποὺ τὶς παρουσιάζουν σὰν νίκες πάνω σὲ ἐπικίνδυνες συνωμοσίες ἢ σκέπασμα τῶν συγκρούσεων ὁπότε διατηρεῖται μιὰ ἐπιφανειακὴ ἑνότητα μὲ μιὰ ἀπελπισμένη προσπάθεια κινητοποίησης ὅλων τῶν ἐσωτερικῶν δυνάμεων ἐναντίον ἑνὸς ὑπερβολικὰ δραματοποιουμένου ἐξωτερικοῦ κινδύνου. Ὅσο περισσότερο ὀξεῖες εἶναι οἱ ἐσωτερικὲς συγκρούσεις καὶ ὅσο λιγότερο βέβαιη εἶναι ἡ ἐλὶτ τῆς ἐξουσίας ὅτι θὰ μπορέσει νὰ τὶς ξεπεράσει τόσο περισσότερο ἀνεβάζει τὸν τόνο τῶν ἐπιθέσεών της ἐναντίον τοῦ «ταξικοῦ ἐχθροῦ».

Αὐτὸς ὁ μηχανισμὸς ἐξηγεῖ τουλάχιστο ἐν μέρει, τόσο τὴν ἐπιδείνωση τῆς καταπίεσης σὲ κάθε μιὰ ἀπ' αὐτὲς τὶς χῶρες ὅσο καὶ τὶς ἀπότομες ἀνόδους ἐπιθετικότητας ἀπέναντι στ' ἄλλα κράτη.

ΤΡΕΙΣ ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΝΤΙΦΑΣΕΙΣ

Παρὰ τὶς διαφορὲς ποὺ ὑπάρχουν μεταξὺ τῶν διαφόρων κοινωνιῶν τοῦ τύπου ποὺ ἐξετάζουμε, ὅλες πάσχουν ἀπ' τὶς ἀκόλουθες τρεῖς ἀντιφάσεις:

—Πρῶτα - πρῶτα, ὑπάρχει μιὰ διαρκὴς σύγκρουση, ἀκόμα κι' ἂν τὸν περισσότερο καιρὸ εἶναι καλυμμένη, μεταξὺ τῆς γραφειοκρατίας ποὺ εἶναι στὴν ἐξουσία καὶ τῶν ἐργαζομένων μαζῶν ποὺ δὲν ἔχουν καμμιὰ ἐξουσία.

—Μετά, ὑπάρχει ἕνας διαρκὴς πόλεμος ἀνάμεσα στὰ διάφορα στρώματα καὶ φατρίες τῆς γραφειοκρατίας.

—Καὶ τρίτο παρὰ τὶς προσπάθειες ποὺ κάνει ἡ κεντρικὴ ἐξουσία γιὰ νὰ θέσει ὑπὸ τὸν πλήρη ἔλεγχό της τὶς ἡγετικὲς ὁμάδες τῶν ἐθνικῶν δημοκρατιῶν σὲ περιφερειακὸ καὶ τοπικὸ ἐπίπεδο, αὐτὲς οἱ ὁμάδες δοκιμάζουν πάντα νὰ αὐξήσουν τὴν αὐτονομία τους, τὴν τοπική τους ἐξουσία, πράμα ποὺ συνεπάγεται ἀπ' τὴ μιὰ φυγόκεντρες τάσεις, μὲ ἰδιαίτερους κάθε φορὰ προσανατολισμούς, κι ἀπ' τὴν ἄλλη σὰν ἀπάντηση τὰ μέτρα τῆς κεντρικῆς ἐξουσίας: καμπάνιες ἐνάντια στὶς ἐθνικὲς μειονότητες, ἐκκαθαρίσεις, στρατιωτικὲς ἐπεμβάσεις, παίρνουν στὴν διεθνῆ σκηνὴ ἕνα χαρακτῆρα καθαρὰ ἰμπεριαλιστικό.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΓΡΑΦΕΙΟΚΡΑΤΙΑ

Οἱ πιὸ σημαντικὲς ἔννοιες ποὺ μεταχειρίζεται αὐτὴ ἡ ἀνάλυση εἶναι ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ γραφειοκρατία. Κατὰ τὸν Μὰξ Βέμπερ ἡ πολιτικὴ εἶναι τὸ σύνολο τῶν προσπαθειῶν ποὺ ἐπιχειροῦνται γιὰ νὰ πάρουν μέρος στὴν ἐξουσία ἢ γιὰ νὰ ἔχουν ἐπιρροὴ στὴν ἰσορροπία δυνάμεων, εἴτε μεταξὺ κρατῶν εἴτε μεταξὺ διαφόρων ὁμάδων στὸ ἐσωτερικὸ ἑνὸς κράτους. Δευτερευόντως αὐτὴ ἡ δραστηριότητα εἶναι βασικὰ ἡ ἁρμοδιότητα τοῦ κράτους καὶ κατὰ τρίτο λόγο τὸ κράτος εἶναι τὸ προϊὸν τῶν σχέσεων κυριαρχίας μιᾶς ὁμάδας ἀνθρώπων (πάνω σὲ ἄλλους) ποὺ στηρίζονται στὴν νόμιμη (ἢ νομιμοποιημένη) χρήση βίας. Μ' αὐτὴ τὴν ἔννοια, ἡ πολιτικὴ ὁρίστηκε σὰν «σφαῖρα τῆς ἀλλοτρίωσης».

Ἡ πολιτικὴ δραστηριότητα γίνεται πραχτικὴ κάτω ἀπ' τὶς ἀκόλουθες συνθῆκες:

—Ἡ κυριαρχία τοῦ ἀνθρώπου πάνω στὰ πράγματα ἀντικαθιστᾶ τὴν κυριαρχία ἀνθρώπων πάνω σ' ἄλλους ἀνθρώπους. Ἡ πολιτικὴ πρακτικὴ εἶναι κατ' οὐσία ἡ αὐτοδιαχείριση, ὁ συνειδητὸς καὶ ὀρθολογικὸς συντονισμὸς καὶ ἡ διεύθυνση τοῦ οἰκονομικοῦ προτσὲς χωρὶς ἐπαγγελματίες ἡγέτες ὅποιοι κι' ἂν εἶναι.

—Τὸ κριτήριο γιὰ τὴν ἐκτίμηση τῶν διαφόρων ἐναλλακτικῶν λύσεων ποὺ παρουσιάζονται σ' αὐτὸ τὸ προτσὲς εἶναι ἡ ἱκανοποίηση τῶν πραγματικῶν ἀναγκῶν τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὄχι ἡ κατάληψη ἢ ἡ διατήρηση τῆς ἐξουσίας.

—Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος ποὺ ἡ πολιτικὴ πραχτικὴ ἔχει μιὰ καθολικὴ ἀξία καὶ ἀφορᾶ κάθε ἄνθρωπο.

—Ἡ πολιτικὴ πραχτικὴ δὲν εἶναι οὔτε ξεκομμένη οὔτε ἀσυμβίβαστη μ' ἄλλου εἴδους δημιουργικὲς δραστηριότητες. Προϋποθέτει στοιχεῖα φιλοσοφικῆς γνώσης, ἐπιστημονικῆς κι' ἀκόμα αἰσθητικῆς ἔρευνας καὶ δὲν πρέπει ν' ἀθετεῖ ὁρισμένους ἠθικοὺς νόμους.

— Μιὰ τέτοια δραστηριότητα — χωρὶς ὑποταγή, χωρὶς πατερναλισμό, οὔτε φόβο — εἶναι ἀπ' ὅλους ἐπιθυμητὴ καὶ δίνει στὸν καθένα τὴ δυνατότητα τῆς συμμετοχῆς στὴν «ἐξουσία» καὶ τῆς δικαίωσης τῆς κοινωνικῆς του ὕπαρξης.

Ἡ πολιτικὴ εἶναι ἡ σφαῖρα τῆς ἀλλοτρίωσης ἐφ' ὅσον καταλήγει νὰ εἶναι μιὰ δραστηριότητα μονοπωλημένη ἀπὸ κάποια ὁμάδα ἐπαγγελματιῶν πολιτικῶν. Μιὰ τέτοια πολιτικὴ μειώνει τὸν ἄνθρωπο, θεωρώντας τον πράγμα παθητικὸ καὶ ἀδιάφορο ἀντικείμενο χειρισμῶν, ἐξυπηρετεῖ τὰ ἰδιαίτερα συμφέροντα μιᾶς προνομιούχου κοινωνικῆς ὁμάδας, καθορίζεται στὰ παρασκήνια, γίνεται πραγματιστική, ἀνορθολογικὴ καὶ ἀνήθικη, καὶ μεταχειρίζεται, γιὰ νὰ εἶναι ἑλκυστικὴ στὰ μάτια τῶν θυμάτων της, τοὺς πιὸ ἀνόητους τύπους ἢ ἐξυψώνει τὰ πιὸ πρωτόγονα ἐπιθετικὰ πάθη.

Ἐφ' ὅσον ἡ ἔννοια τῆς πολιτικῆς πραχτικῆς ἐκφράζει μιὰ αἰσιόδοξη ἱστορικὴ προοπτικὴ τῆς ἐποχῆς μας, ἡ πολιτικὴ τῆς ἐπαγγελματικῆς πολιτικῆς παρουσιάζει σαφέστατα μιὰ ἀρνητικὴ στιγμή. Ἐμπλέκει τὴν ὕπαρξη ἑνὸς σημαντικοῦ περιορισμοῦ ποὺ μπορεῖ καὶ πρέπει νὰ ὑπερνικηθεῖ.

Θεωρούμενη κάτω ἀπ' αὐτὴ τὴν ὀπτικὴ γωνία, ἡ γραφειοκρατία δὲν ἀποτελεῖται μόνο ἀπὸ λειτουργούς, εἰδικοὺς ἢ διοικητικούς. Τὴν ἀποτελοῦν ἐπίσης καὶ ἀνάλογα μὲ τὶς συνθῆκες, «ἀναγνωρισμένοι» ἡγέτες, πολιτικὰ πρόσωπα τῶν ὁποίων ἡ θέση δὲν ἐξαρτᾶται μόνο ἀπὸ τὶς ἱκανότητές τους καὶ τὴν γνώση τῶν προβλημάτων ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὶς περασμένες τους ἀρετές.

Παρὰ τὶς διαφορὲς ποὺ τὶς χωρίζουν, αὐτὲς οἱ δυὸ ὁμάδες ἐπαγγελματιῶν πολιτικῶν, ποὺ ἐμφανίζονται σὲ μιὰ μετακαπιταλιστικὴ κοινωνία, ἀποτε-

λοῦν τμῆμα τῆς ἐλὶτ ποὺ μονοπωλεῖ τὴν πολιτικὴ καὶ τὴν οἰκονομικὴ ἐξουσία καὶ μαζί, κατὰ συνέπεια, παίζει μόνη τὸ ρόλο τοῦ ἱστορικοῦ ὑποκειμένου. Στὰ μέλη αὐτῆς τῆς ἐλὶτ ἀνήκουν ὄχι μόνο οἱ σημαντικοὶ παράγοντες τῆς κομματικῆς καὶ τῆς κρατικῆς μηχανῆς, ἀλλὰ ἀκόμα καὶ οἱ σπουδαιότεροι διευθυντὲς ἐπιχειρήσεων, οἱ ἡγετικὲς προσωπικότητες τῶν μέσων ἐνημέρωσης καὶ τῶν μορφωτικῶν ἱδρυμάτων, κι' ἀκόμη, κι' ὁπωσδήποτε οἱ στρατιωτικοὶ ἡγέτες.

Ἡ συντριπτικὴ πλειοψηφία ἀπ' αὐτούς, διορίζονται ἢ «ἐκλέγονται» στὰ πόστα τους, ἐπειδὴ ἔχουν μιὰ σημαντικὴ θέση στὸ κόμμα ἢ στὴν περίπτωση ποὺ καταλάβανε τὴ θέση τους λόγω τῶν ἱκανοτήτων τους, σύντομα ἐγγράφονται μὲ ἐπιλογὴ ἀπ' τὸ κόμμα, εἶναι ὑπεύθυνοι ἀπέναντί του καὶ ὀφείλουν νὰ τοῦ δίνουν γιὰ ὅλα λογαριασμό.

Τὰ συμφέροντα τῆς γραφειοκρατίας προφανῶς συγκρούονται μὲ τὶς προσδοκίες ὅλων τῶν ἄλλων κοινωνικῶν στρωμμάτων ποὺ ὅλα καταπιέζονται καί, λίγο ἢ πολύ, ἐκμεταλλεύονται.

Η ΑΝΤΙΘΕΣΗ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ

Οἱ ἀγρότες ἦταν οἱ πρῶτοι ποὺ ἐξεγέρθηκαν ἐναντίον αὐτῆς τῆς κατάστασης πραγμάτων, καὶ εἶναι πάντα σχεδὸν ξένοι ὄχι μόνο μὲ τὴ γραφειοκρατία, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸν ἴδιο τὸ σοσιαλισμό. Αὐτὸ προέρχεται ἐν μέρει ἀπὸ τὴν ταξικὴ τους θέση. Εἶναι ἀνεξάρτητοι παραγωγοί, μικροϊδιοκτῆτες, ποὺ ἀπὸ τὴ φύση τους, ἔχουν συμφέρον νὰ ἐπιβιώσει ἡ οἰκονομία τῆς ἀγορᾶς καὶ θέλουν νὰ αὐξήσουν τὴν ἰδιοκτησία τους.

Στὴν πρώτη περίοδο τῆς ἐπανάστασης, πάντα συμμετέχουν ἐνεργητικά, ἐφ' ὅσον ἡ ἐπανάσταση ταυτιζόταν μὲ τὴν ἀγροτικὴ μεταρρύθμιση, τὴν ἀντίσταση ἐνάντια στὴν ξένη κυριαρχία, τὸν ἐθνικοαπελευθερωτικὸ πόλεμο, τὴν ἐξαφάνιση τῶν κραυγαλέων ἀνισοτήτων στὴν κατανομὴ τῶν ἀγαθῶν. Ἡ ἀντίθεση τῶν ἀγροτῶν στὸ νέο ἐπαναστατικὸ καθεστὼς ἦταν ἡ ἀναπόφευκτη συνέπεια μιᾶς ἀνάπτυξης ποὺ (ἐξαιτίας τῆς ἔλλειψης κεφαλαίων) ἡ αὐξανόμενη βιομηχανοποίηση δὲν ἐπέτρεψε παρὰ μ' ἀντάλλαγμα τὴν τεράστια καταστροφὴ τῶν γεωργικῶν πηγῶν. Ἡ πολιτικὴ τῆς ὑποχρεωτικῆς διάθεσης τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων σὲ καθωρισμένες τιμές, οἱ ἀπαλλοτριώσεις, τὸ βάρος τῶν δασμῶν, ἡ βίαιη κολεκτιβοποίηση, ποὺ σ' ὅλα αὐτὰ ἀντιδροῦσαν οἱ χωρικοὶ ὁδήγησε — ἰδιαίτερα στὴ σοβιετικὴ ἕνωση ὅπου ἡ πίεση ἦταν πιὸ δυνατὴ — σὲ πολυάριθμες ἔνοπλες ἐξεγέρσεις ποὺ καμιὰ δὲν εἶχε τὴν παραμικρὴ ἐπιτυχία.

Αὐτὸ ποὺ ἔκανε τὶς ἀγροτικὲς ἐξεγέρσεις νἆναι ἐξ ἀρχῆς καταδικασμένες σὲ ἀποτυχία, ἦταν ἡ ἔλλειψη ἱστορικῆς τους προοπτικῆς. Ἡ κοινωνία τῶν μικροϊδιοκτητῶν γῆς, ποὺ χρησιμοποιοῦν μιὰ πρωτόγονη τεχνολογία, ἀνήκει στὸ παρελθόν. (Δὲν θὰ εἶχε μέλλον παρὰ μόνο στὴν περίπτωση μιᾶς ὁλοκληρωτικῆς σύγκρουσης τοῦ σύγχρονου βιομηχανικοῦ πολιτισμοῦ). Ἀπ' τὴν ἄλλη μεριὰ τὸ κράτος δὲν μπορεῖ νὰ κάνει ἐκβιομηχάνιση τῆς γεωργίας ἀπ' τὴ μιὰ μέρα στὴν ἄλλη, κι' ἔτσι εἶναι ἀναγκασμένο (κι' αὐτὸ ἰσχύει καὶ γιὰ τὶς προσεχεῖς δεκαετίες) νὰ βρίσκει ἕνα τρόπο συνύπαρξης μὲ τοὺς ἀγρότες. Οἱ λύσεις ποὺ ἔχουν δοθεῖ, στὴν πλειοψηφία τῶν περιπτώσεων μέχρι σήμερα δὲν εἶναι ἱκανοποιητικὲς γιὰ κανένα ἀπ' τὰ δύο μέρη. Σὰν ἐναλλακτικὴ λύση τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐνσωμάτωσής του στὸ μοντέλο συνεταιριστικῆς ἐκμετάλλευσης, ὅπου τὰ δικαιώματά του εἶναι πολὺ περιορισμένα, ὁ ἀγρότης μπορεῖ νὰ κατέχει ἕνα μικρὸ κομμάτι γῆς, τὸ ὁποῖο διαθέτει σὰν ἀνεξάρτητος παραγωγός. Ἡ κοινωνική του ὕπαρξη εἶναι διχασμένη. Ζεῖ μέσα σὲ δυὸ διαφορετικοὺς κόσμους: Πρῶτα - πρῶτα εἶναι ἰδιοκτήτης, πρᾶγμα ποὺ τοῦ δίνει κάποια ἐλευθερία, ἀλλὰ ταυτόχρονα τὸν δένει, ὅπως πρῶτα, μὲ τὸ προκαπιταλιστικό του παρελθόν, μετὰ ζεῖ μέσα σὲ μιὰ κοινωνία ποὺ τοῦ τὴν παρουσιάζουν σὰν τὸν νέο τρόπο ζωῆς, ἀλλὰ μέσα στὴν ὁποία νοιώθει ὁ ἴδιος χωρὶς ἐξουσία καὶ ἀλλοτριωμένος. Οἱ ἀγρότες ἐξαφανίστηκαν ἀπ' τὴν πολιτικὴ σκηνή. Τοὺς μεταχειρίζονται σὰν πολίτες δεύτερης κατηγορίας. Σ' αὐτὸ αὐτοὶ ἀντιδροῦν μὲ μιὰ πτώση τῆς παραγωγικότητας καὶ μιὰ παθητικὴ ἀντίσταση. Οἱ Κοινότητες στὴν Κίνα καὶ οἱ αὐτοδιαχειριζόμενες ἀγροτοβιομηχανικὲς ἐπιχειρήσεις στὴ Γιουγκοσλαβία φαίνεται νὰ εἶναι οἱ καλύτερες λύσεις.

Ὁ μόνος τρόπος ν' ἀποφύγει κανεὶς αὐτὴ τὴ σύγκρουση εἶναι ἡ ἐλάττωση τοῦ κρατικοῦ ἐλέγχου, ἡ κατασκευὴ ἐκμεταλλεύσεων μὲ ἄρτιο τεχνικὸ ἐξοπλισμό, καὶ οἱ τοπικὲς κοινότητες στὶς ὁποῖες ὁ ἀγρότης ἐργάζεται σὰ μισθωτὸς σὲ μιὰ κοινοτικὴ παραγωγὴ μὲ δικαίωμα συμμετοχῆς στὴ λήψη ἀποφάσεων καὶ τὴ διαχείρηση.

Η ΥΠΟΣΧΕΣΗ ΠΟΥΧΕ ΔΟΘΗ ΣΤΟΥΣ ΕΡΓΑΤΕΣ

Στὰ πρῶτα στάδια τῆς μετεπαναστατικῆς ἀνάπτυξης τὸ νέο κράτος εἶχε τὴν ὁλοκληρωτικὴ ὑποστήριξη τῶν ἐργαζομένων. Τὸ κράτος ἔχοντας τὴν ὑποχρέωση νὰ ἀπελευθερώσει τοὺς ἐργαζόμενους πράγματι τοὺς ἀπάλλαξε ἀπ' τὴν καπιταλιστικὴ κυριαρχία. Τὸ κράτος μιλάει καὶ στ' ὄνομα τῶν ἐργαζομένων. Τοὺς παρέχει ἀξιόλογη κοινωνικὴ ἀσφάλεια, καὶ καλύτερες προοπτικὲς σ' ὅσι ἀφορᾶ τὴν ἐκπαίδευση ἕνα ψηλότερο ἐπίπεδο ζωῆς. Αὐτὴ ἡ βελτίωση τῶν συνθηκῶν ζωῆς τῶν ἐργατῶν καλύπτει τὴν πραγματικὴ κοινωνικὴ κατάσταση καὶ κάνει τοὺς ἐργάτες νὰ μὴ βλέπουν τὸν πραγματικὸ χαραχτήρα τῆς γραφειοκρατίας, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι τ' ἀντικειμενικά της συμφέροντα συγκρούονται ἐδῶ καὶ καιρὸ μὲ τὰ δικά τους.

Ἡ ἐπαναστατικὴ πρωτοπορεία ὑπόσχεται στοὺς ἐργαζόμενους νὰ τοὺς ἀπαλλάξει ἀπ' τὴν ἐκμετάλλευση καὶ ν' ἀφήσει στὴν πλήρη διάθεσή τους τὴν ὑπεραξία ποὺ παράγουν μὲ τὴν ἐργασία τους. Μὲ τὸν καιρὸ ὅμως, οἱ ἐργαζόμενοι ἀντιλαμβάνονται ὅτι τὸ πιὸ μεγάλο μέρος αὐτῆς τῆς ὑπεραξίας τὸ εἰσπράττει τὸ κράτος, καὶ πάει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον στὶς τσέπες τῶν παλιῶν τους ἡγετῶν. Ἐκτὸς ἀπ' τοὺς ψηλοὺς μισθούς τους εἶναι τὰ σκανδαλώδη ὑλικὰ προνόμιά τους ποὺ γίνονται ἡ νέα μορφὴ ἐκμετάλλευσης.

Εἶχαν πεῖ στοὺς ἐργαζόμενους ὅτι μετὰ τὴν ἐπανάσταση θὰ κυβερνοῦσαν τὴ χώρα. Ὅμως μὲ τὸν και-

ρὸ ἀντιλαμβάνονται πὼς τὸ μόνο ποὺ ἔχουν εἶναι ἕνα ἐλάχιστο δικαίωμα λόγου στὴν ἐπιχείρηση ποὺ ἐργάζονται. Καὶ στὴ χειρότερη περίπτωση, κι' ἐκεῖ ἀκόμα, εἶναι ὁλοκληρωτικὰ ὑποταγμένοι στὸ διευθυντή της.

Ὁ μόνος τομέας, ποὺ μποροῦν νὰ πάρουν πρωτοβουλίες εἶναι, χονδρικά, ἡ παραγωγή.

Σ' ὅλους τοὺς ἄλλους τομεῖς αὐτὸ ποὺ περιμένουν ἀπ' αὐτοὺς εἶναι νὰ ὑπακούουν στὶς ὁδηγίες τοῦ Κόμματος καὶ τὶς διαταγὲς τοῦ Κράτους, νὰ διαθέτουν τὴ φυσική τους δύναμη στὴν ὑπηρεσία ἀντικειμενικῶν σκοπῶν ὅπως τοὺς καθορίζουν τὰ διάφορα πεντάχρονα πλάνα ποὺ ὑπαγορεύονται ἐκ τῶν ἄνω.

Εἶχαν ἀκόμα ὑποσχεθεῖ στοὺς ἐργαζόμενους δημοκρατία τόσο ὑψηλοῦ ἐπιπέδου ποὺ παρόμοια της δὲν ὑπῆρχε στὴν ἱστορία — τὴ σοσιαλιστικὴ δημοκρατία. Ἀλλὰ στ' ὄνομα τοῦ σοσιαλισμοῦ, ἡ γραφειοκρατία τοὺς στέρησε καὶ μερικὰ ἀπ' τὰ παραδοσιακά τους δικαιώματα: τὴν ἐλευθερία ὀργάνωσης, μετακίνησης, τύπου, συγκέντρωσης, κριτικῆς, τὸ δικαίωμα νὰ ἀγωνίζονται γιὰ τὴν βελτίωση τῶν συνθηκῶν δουλειᾶς καὶ ζωῆς, τὸ δικαίωμα τῆς διαδήλωσης καὶ τῆς ἀπεργίας. Τὰ περισσότερα ἀπ' αὐτὰ τὰ δικαιώματα ἀναφέρονται στὸ σύνταγμα, ἀλλὰ ὑπάρχουν μόνο στὰ χαρτιά.

Σ' ὅτι ἀφορᾶ τὶς συνθῆκες ὕπαρξης τῆς ἐργατικῆς τάξης, ὑπάρχει βαθειὰ διάσταση ἀνάμεσα στὶς δυνατότητες καὶ τὴν πραγματικότητα. Ἂν οἱ ἐργαζόμενοι εἶχαν συνείδηση τῶν δυνατοτήτων ποὺ προσφέρει ἡ νέα ἱστορικὴ κατάσταση μετὰ τὴν ἀνατροπὴ τοῦ καπιταλισμοῦ, ἡ ἀνοιχτὴ σύγκρουση μὲ τὴ γραφειοκρατία, ποὺ ἐμποδίζει τὴν πραγματοποίηση αὐτῶν τῶν δυνατοτήτων, θἆταν ἀναπόφευκτη καὶ θἄπερνε τὴ μορφὴ ταξικοῦ πολέμου.

ΠΑΝΤΑ ΝΕΟΙ ΕΧΘΡΟΙ

Ἡ γραφειοκρατία κάνει ὅ,τι μπορεῖ γιὰ νὰ ἐμποδίσει τὴν ἀνάπτυξη καὶ τὴν ὡρίμανση αὐτῆς τῆς συνείδησης. Χρησιμοποιεῖ ὅλα τὰ παραδοσιακὰ ἐπαναστατικὰ σύμβολα γιὰ νὰ κάνει τοὺς ἄλλους νὰ πιστέψουν ὅτι εἶναι μιὰ συνέχεια τῆς παλιᾶς ἐπαναστατικῆς πρωτοπορίας.

Ἀναπτύσσει μιὰ ἰδεολογία ποὺ δικαιώνει τὴν κοινωνικὴ ἀνισότητα καὶ ἐπιμένει στὶς ἔννοιες τοῦ δικαίου, τῆς τάξης, τῆς οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης καὶ τῆς παραγωγικότητας, ἀξίες τυπικὲς γιὰ ὅλες τὶς σύγχρονες ἰδεολογίες ποὺ ἀποβλέπουν στὴ διατήρηση τοῦ στάτους - κβό. Ἐμφανίζει σὰν παράλογες τὶς διεκδικήσεις τῶν ἐργαζομένων, ποὺ ἀπαιτοῦν τὴν συμμετοχή τους στὴν ὀργάνωση καὶ τὴ διαχείρηση τῆς κοινωνίας, δηλώνοντας κυνικὰ ὅτι οἱ ἐργαζόμενοι ἔχουν ἤδη τὴν ὀργάνωσή τους — τὸ κόμμα — ὅτι ἤδη παίρνουν μέρος στὴ διεύθυνση — ἔμμεσα βέβαια μέσω τοῦ κόμματος — κι' ὅτι τὸ δικαίωμα τῆς διαδήλωσης καὶ τῆς ἀπεργίας γιὰ τοὺς ἐργαζόμενους δὲν ἔχει γιὰ τοὺς ἐπίσημους νόημα γιατὶ στρέφεται ἐνάντια στοὺς ἴδιους τοὺς ἐργαζόμενους.

Κάθε τάση ὀργάνωσης ἢ κριτικῆς καταστέλλεται σὰν πολιτικὸ ἔγκλημα. Ἡ σύγκριση μὲ ἄλλες μορφὲς κοινωνίας εἶναι ἀδύνατη ἀφοῦ ἀπαγορεύονται ἢ εἶναι πολὺ δύσκολα τὰ ταξείδια στὸ ἐξωτερικό.

Τέλος ἕνα ἀπὸ τὰ πιὸ σημαντικὰ μέσα ποὺ μεταχειρίζεται ἡ γραφειοκρατία εἶναι ἡ ἀδιάκοπη ἀνακάλυψη ἐχθρῶν. Ὅπως ὁ διάβολος γιὰ τὸ χριστιανισμό, ἡ ὕπαρξη αὐτοῦ τοῦ πανταχοῦ παρόντος ἐχθροῦ, ποὺ πάντα καιροφυλαχτεῖ καὶ εἶναι ἕτοιμος γιὰ κάθε εἴδους μηχανορραφίες, χρησιμοποιεῖται γιὰ τὴν ἑνότητα καὶ τὴν κινητοποίηση, ἐπαναφέρει τὰ ἀπολωλότα πρόβατα στὸν ἴσιο δρόμο, ἐπαναφέρει τὴν τάξη καὶ κρατάει τὸ καθεστὼς στὴ θέση του.

Κάθε φορὰ ποὺ ἡ ἐπιδείνωση τῶν συνθηκῶν ζωῆς τῶν ἐργαζομένων ξεπερνάει τὰ ὅρια ἀνοχῆς τους, αὐτὲς οἱ ἐνέργειες ἀντιπερισπασμοῦ τῆς γραφειοκρατίας, ἀποδεικνύονται ἀνεπαρκεῖς, ὅπως τὸ ἀπόδειξαν οἱ περίφημες αἱματηρὲς ἐξεγέρσεις τοῦ Βερολίνου (τὸ 53), τοῦ Πόζεν καὶ τῆς Βουδαπέστης (τὸ 56) καὶ τοῦ Ντάντσιχ (τὸ 70). Ἀφοῦ πνίξει στὸ αἷμα τὶς ἐξεγέρσεις αὐτοῦ τοῦ τύπου, ἡ γραφειοκρατία φροντίζει νὰ ἱκανοποιήσει τὶς πιὸ βασικὲς ἀνάγκες τῶν ἐργαζομένων.

Τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ συνθῆκες ζωῆς βελτιώνονται λίγο - λίγο, ὅτι ἕνα μεγάλο τμῆμα τῆς γραφειοκρατίας ἔχει πίσω της ἕνα ἐπαναστατικὸ παρελθὸν καὶ γνωρίζει νὰ κατασκευάζει ἐπιδέξια μύθους, δημιουργεῖ αὐταπάτες κι' οἱ ἐργαζόμενοι δὲν ἀντιλαμβάνονται τὴν πραγματικὴ κοινωνικὴ κατάσταση. Μόνο μιὰ νέα προσαρμοσμένη ἐπαναστατικὴ θεωρία θὰ μποροῦσε νὰ φωτίσει τὰ γεγονότα καὶ νὰ τοὺς κάνει ν' ἀποκτήσουν συνείδηση τῆς κατάστασης.

ΑΠΟΛΟΓΗΤΕΣ, ΕΙΔΙΚΟΙ, ΚΡΙΤΙΚΟΙ

Γι' αὐτὸ οἱ διανοούμενοι ποὺ προσπαθοῦν νὰ ἀναπτύξουν μιὰ νέα ἐπαναστατικὴ θεωρία ποὺ νὰ λαμβάνει ὑπ' ὄψη της αὐτὲς τὶς συνθῆκες, γίνονται ἀμέσως ὁ στόχος τῆς γραφειοκρατικῆς καταπίεσης.

Δὲν πρόκειται μόνο γιὰ μιὰ σύγκρουση ἀνάμεσα σὲ πολιτικοὺς καὶ διανοούμενους, ἀνάμεσα στὸν πραγματισμὸ ἀπ' τὴ μιὰ καὶ τὸν ἰδεαλισμὸ ἀπ' τὴν ἄλλη.

Ἡ διανόηση, σὰν κοινωνικὴ ὁμάδα, διαιρεῖται σὲ τρεῖς τουλάχιστο ὑποομάδες: Τοὺς ἀπολογητές ἕτοιμους νὰ ὑπηρετήσουν ὁποιαδήποτε κοινωνικὴ τάξη, νὰ τὴν ὑπερασπίσουν καὶ νὰ ἐκθειάσουν τὶς ἀρετές της. Τοὺς εἰδικοὺς ποὺ κατέχουν μιὰ ἐντελῶς «οὐδέτερη» γνώση καὶ δὲν ἐνδιαφέρονται ν' ἀναλάβουν εὐθύνη γιὰ ὁ,τιδήποτε. Τοὺς κριτικοὺς ποὺ ἀναλύουν τοὺς περιορισμοὺς μιᾶς δεδομένης μορφῆς κοινωνίας καὶ ἀναζητοῦν τὶς δυνατότητες οἰκοδόμησης μιᾶς κοινωνίας μὲ δομὲς πιὸ ἐλεύθερες, πιὸ δίκαιες καὶ πιὸ ἀνθρώπινες. Ἡ γραφειοκρατία δὲν μπορεῖ νὰ κυβερνήση χωρὶς τὶς ἰδεολογικὲς καὶ τεχνικὲς ὑπηρεσίες τῶν ἀπολογητῶν καὶ τῶν εἰδικῶν. Ἐπὶ πλέον ἡ κυριαρχία της θὰ κινδύνευε ἀπ' τὴν ἐλεύθερη ἀνάπτυξη μιᾶς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας ποὺ θἄχε σὰν συνέπεια τὴν ἀνύψωση τοῦ ἐπιπέδου πολιτικῆς συνείδησης τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν σπουδαστῶν εἰδικώτερα. Ἡ ἐλεύθερη σκέψη ἀπειλεῖ καὶ ἀπομυθοποιεῖ τὴν ἐξουσία της. Οἱ βαθειὲς κρίσεις τοῦ '56 καὶ '68 ὁδηγήθηκαν ἀπὸ κινήματα στὰ ὁποῖα οἱ κριτικὲς ἰδέες

τῶν φιλοσόφων, τῶν κοινωνιολόγων καὶ τῶν συγγραφέων εἶχαν προετοιμάσει τὸ ἔδαφος. Ἡ γραφειοκρατία εἶναι τώρα ἀποφασισμένη νὰ μὴ διατρέξη κανένα κίνδυνο, καὶ χρησιμοποιεῖ ὅλο τὸ ὁπλοστάσιο τῶν καταπιεστικῶν μέτρων: ἀπ' τὴν ἀπαγόρευση τῶν ἐκδόσεων μέχρι τὴν ἐξορία καὶ τὴ φυλάκιση τῶν ἐπικίνδυνων διανοούμενων. Τὶς ἐποχὲς ποὺ οἱ σχέσεις τῆς γραφειοκρατίας μὲ τὸν ἔξω κόσμο περνᾶνε σὲ δεύτερο πλάνο, εἴτε γιατὶ ἔχουνε ἐξασθενίσει εἴτε ἐπειδὴ μπορεῖ καὶ τὶς ἐλέγχει, τότε ξεσπᾶνε οἱ ἐσωτερικές της ἀντιφάσεις. Ἡ ἱστορία τῶν χωρῶν ποὺ ὀνομάζονται «σοσιαλιστικὲς» εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀποτέλεσμα τῶν συγκρούσεων στὸ ἐσωτερικὸ τῆς ἐλὶτ ποὺ εἶναι ἤδη στὴν ἐξουσία.

Τοὺς πιὸ σημαντικοὺς ρόλους, ἔτσι ὅπως ἐξετάζουμε τὸ θέμα, ἔχουν οἱ ἀνώτατοι λειτουργοί, οἱ ἡγέτες τοῦ κόμματος, οἱ διευθύνοντες τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τῶν Τραπεζῶν, οἱ εἰδικοὶ στὴν κυβέρνηση, οἱ ἀνώτεροι ἡγέτες τοῦ στρατοῦ καὶ τῆς ἀσφάλειας, οἱ ἡγετικὲς προσωπικότητες τῶν μέσων ἐνημέρωσης καὶ τῶν ἐκπολιτιστικῶν δομῶν.

Αὐτοὶ οἱ ρόλοι δὲν ἔχουν ὅλοι τὴν ἴδια σπουδαιότητα. Εἶναι χαραχτηριστικὸ ὅτι στὶς λεγόμενες σοσιαλιστικὲς κοινωνίες τὴν πιὸ ὑψηλὴ κοινωνικὴ θέση, ἄρα τὴν πιὸ μεγάλη ἐξουσία κατέχουν ὅσοι κατέχουν τὰ σημαντικότερα πόστα στὸ κόμμα. Οἱ ἀνώτατοι λειτουργοί, οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ ἀρχηγοὶ τῆς ἀστυνομίας εἶναι πρόσωπα δεύτερης σειρᾶς. Ἡ θέση τῶν τεχνοκρατῶν βρίσκεται ἀκόμα πιὸ χαμηλὰ καὶ δὲν ἀνήκουνε στὸν κύκλο ποὺ παίρνει τὶς πιὸ σημαντικὲς ἀποφάσεις. Οἱ γραφειοκράτες τῶν μέσων ἐνημέρωσης, οἱ ἀσχολούμενοι μὲ τὴν κουλτούρα καὶ τὴν ἐκπαίδευση παίζουνε τὸ ρόλο τοῦ ἱμάντα μεταβίβασης — πρόθυμοι νὰ ὑπηρετοῦν καὶ νὰ συνεισφέρουν μὲ τὸ ἀπαραίτητο ἦθος — ποὺ ὅμως στὶς περιόδους ποὺ ὁ ἀγώνας ἀνάμεσα στὶς διάφορες φράξιες ὀξύνεται, ἡ ὑποστήριξή τους μπορεῖ νἄχη μεγάλη σημασία.

ΟΙ ΣΚΛΗΡΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΙ

Σ' ὅ,τι ἀφορᾶ τὴν πολιτικὴ γραμμή, ὑπάρχει μιὰ μεγάλη ποικιλία: Ἀπ' τοὺς σκληροὺς — κήρυκες τῆς τάξης, τῆς μονολιθικῆς ἑνότητας καὶ τῆς συγκεντρωτικῆς ἐξουσίας — μέχρι τοὺς φιλελεύθερους ποὺ εἶναι κατὰ τῆς μονολιθικότητας καὶ εὐνοοῦν μιὰ τοπικὴ αὐτονομία μέσα βέβαια σ' ὁρισμένα πλαίσια. Ὁ ἀγώνας ἀνάμεσα σὲ σκληροὺς καὶ φιλελεύθερους εἶναι στὸ βάθος ἡ μάχη μεταξὺ τῶν ὀπαδῶν δύο διαφορετικῶν πολιτικῶν καὶ οἰκονομικῶν μοντέλων ποὺ καὶ οἱ δυὸ τὰ θεωροῦν «σοσιαλιστικά».

Ὁ χαρακτηριστικὸς τύπος τοῦ πιὸ αὐστηροῦ μοντέλου εἶναι τὸ σύστημα ποὺ θεμελιώθηκε ἀπὸ τὸν Στάλιν: ἀπόλυτα σχεδιασμένη οἰκονομία, πλήρης κυριαρχία τῶν ὀργάνων τοῦ κόμματος στὸ σύνολο τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, πλήρης συγκεντρωτισμὸς στὶς ἀποφάσεις, ἀνηλεὴς καταστολὴ τῶν ἀντιρρήσεων τῆς διανόησης, ὑπερτονισμὸς τῆς ἐπεκτατικῆς οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης.

Τὸ φιλελεύθερο μοντέλλο, ἀντικειμενικὸς σκοπὸς πολλῶν μεταρρυθμιστικῶν τάσεων μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Στάλιν, ἐκθειάζει, μέχρι σ' ἕνα σημεῖο, τὴν ἀρχὴ τῆς οἰκονομίας τῆς ἀγορᾶς, καὶ προσπαθεῖ νὰ ἑνοποιήσει, ἀπ' τὴν μιὰ μεριὰ τὴ σχεδιοποίηση κι' ἀπ' τὴν ἄλλη τὸν συναγωνισμὸ καὶ τὴν ἀποδοτικότητα. Τείνει ν' ἀπαλύνει τὸν ἔλεγχο τοῦ Κράτους στὴν οἰκονομία καὶ τὴν κουλτούρα καὶ ν' ἀφήσει κάποιο χῶρο γιὰ τὴν ἀποκέντρωση στὴ λήψη τῶν ἀποφάσεων.

Τέλος θέλει νὰ ἀντικαταστήσει τὰ αὐστηρὰ διοικητικὰ μέτρα ἐνάντια στὶς ἀνεπιθύμητες τάσεις, μὲ μεθόδους πιὸ ἐπιδέξιες, δηλαδὴ μὲ τὸν παραμερισμὸ τῶν προβλημάτων ἢ τὶς πολιτικὲς ἀντεπιθέσεις:

Τὸ γιουγκοσλαβικὸ μοντέλο μὲ τὴν ἰδιόρυθμη αὐτοδιαχείρηση καὶ τὴν ἐπιβαλλόμενη ἀποκέντρωση, πάει μ' αὐτὴ τὴν ἔννοια ἀκόμα πιὸ μακρυά, ἂν καὶ ὑπάρχει παρόμοια, σὲ ἄλλες βέβαια συνθῆκες καὶ μὲ ἄλλη μορφή, ἡ σύγκρουση ἀνάμεσα στὸ κόμμα τῆς πειθαρχίας καὶ τῆς φιλελεύθερης φράξιας.

Ἡ πάλη οὐσιαστικὰ διεξάγεται στὰ κεντρικὰ ὄργανα τοῦ κόμματος, μολονότι τὸ δικαίωμα τῆς τάσης δὲν ἀναγνωρίζεται ρητὰ σὲ κανένα ἀπ' τὰ κομμουνιστικὰ κόμματα. Ἔτσι, κατὰ βάση, οἱ ἀνώτατοι ὑπεύθυνοι τοῦ στρατοῦ καὶ τῶν ὑπηρεσιῶν ἀσφαλείας ὑποστηρίζουν τὸ κόμμα ἐνῶ ἀπ' τὴν ἄλλη μεριὰ οἱ τεχνοκράτες καὶ οἱ ὑπεύθυνοι γιὰ τὴν κουλτούρα δίνουν τὴ συμπάθειά τους στὴ φιλελεύθερη φράξια. Ἡ κατάσταση περιπλέκεται περισσότερο μὲ τὶς προσωπικὲς σχέσεις καὶ ἀπ' τὸ γεγονὸς ὅτι σ' αὐτὸ τὸν ἀγώνα οἱ ἀρχὲς κοὶ οἱ πεποιθήσεις παίζουνε ἕνα ρόλο λιγώτερο σημαντικὸ ἀπ' ὅ,τι οἱ ἐκτιμήσεις σχετικὰ μὲ τὴ χρησιμότητα ἢ τὸ πραγματοποιήσιμο μιᾶς ἐνέργειας.

Ἡ ὕπαρξη ἑνὸς χαρισματικοῦ ἀρχηγοῦ περιπλέκει ἀκόμα τὴν κατάσταση. Ἀποφεύγοντας νὰ διαλέξη τὴν καλύτερη λύση καὶ μὲ τὴν προοπτικὴ τῆς ἰσχυροποίησης τῆς θέσης του, ἀλλάζει ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ στρατόπεδο, καὶ συνεισφέρει στὴ νίκη τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης ὁμάδας. Οἱ ἐνέργειες τοῦ Κάστρο τὴν δεκαετία '60 εἶναι ἕνα χαρακτηριστικὸ παράδειγμα.

ΟΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΜΙΑΣ ΝΕΑΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Ἕνα εἶδος πολιτικῶν ἀγώνων μπορεῖ νὰ ἐκτυλίσσεται στὸ παρασκήνιο, γιὰ καιρό, χωρὶς νὰ ἐμφανίζεται στὴ δημόσια ζωή. Ἡ πρόοδος τῆς κοινωνίας δὲν ἐπηρεάζεται, φυσικά, σὲ σημαντικὸ βαθμὸ ἀπ' τὰ ἀποτελέσματα αὐτῶν τῶν ἀγώνων.

Συμβαίνει ὅμως κάποτε οἱ ἀντιφάσεις τῆς γραφειοκρατίας νὰ ἐπιλυθοῦν μ' ἕνα τρόπο ποὺ ἀνοίγει τὸ πεδίο σ' ἄλλες ἐξελίξεις. Μιὰ ἀπ' τὶς ἀπαραίτητες συνθῆκες γιὰ νὰ συμβεῖ κάτι τέτοιο εἶναι ἡ ὕπαρξη στὴ φιλελεύθερη φράξια ἑνὸς ἰσχυροῦ πυρήνα, ἀπὸ προσωπικότητες μὲ ἀληθινὸ δημοκρατικὸ προσανατολισμὸ καὶ οἱ ὁποῖες δὲν ἔχουν χάσει τὸν ἐπαναστατικὸ τους χαραχτήρα, ὁ ὁποῖος μπορεῖ νὰ περιορίστηκε γιὰ ἕνα διάστημα, ἐξ αἰτίας τῶν προσπαθειῶν τους νὰ προσαρμοστοῦν στὶς νέες συνθῆκες ζωῆς, μὰ ποὺ μπορεῖ νὰ ξαναεκδηλωθεῖ ἀπ' τὴ στιγμὴ ποὺ θὰ τὸ ἐπιτρέψουν οἱ συνθῆκες.

Ἄλλη μιὰ ἀπαραίτητη συνθήκη μὲ μεγάλη ση-

μασία είναι ἡ ὕπαρξη ἑνὸς — λίγο ἢ πολὺ — αὐθόρμητου κινήματος ἢ τὸ λιγότερο ἡ ἀνάγκη τῶν μαζῶν γιὰ ριζικὲς κοινωνικὲς ἀλλαγές. Αὐτὲς εἶναι ἀπαραίτητες συνθῆκες γιὰ τὴν ἐξέλιξη αὐτῶν τῶν κοινωνικῶν συστημάτων. Τὰ πιὸ χαρακτηριστικὰ παραδείγματα εἶναι ἡ πολιτιστικὴ ἐπανάσταση στὴν Κίνα καὶ ἡ περίοδος Ντούπτσεκ στὴν Τσεχοσλοβακία μετὰ τὸ Γενάρη τοῦ 68.

Ὑπάρχουν ἐπίσης κι' ἄλλες δυνατότητες λιγότερο ἐνδιαφέρουσες: Μιὰ ἀπ' αὐτὲς εἶναι τὸ πάγωμα τῆς διαμάχης πάνω στὴ βάση τοῦ σχηματισμοῦ ἑνὸς ἰσχυροῦ γραφειοκρατικοῦ κέντρου (μ' ἕνα ρόλο διαιτητοῦ μεταξὺ τῶν τάσεων) ποὺ τελικὰ δὲν θὰ καταφέρη παρὰ νὰ διαιωνίση τὴ στασιμότητα τοῦ συστήματος.

Μιὰ ἄλλη δυνατότητα ἐλάχιστα ἀξιόλογη καὶ ὀπισθοδρομικὴ εἶναι ἡ μεταμόρφωση τοῦ χαραχτήρα τῆς διαμάχης: πρόκειται γιὰ τὴν περίπτωση ὅπου ἡ κοινωνικὴ διαμάχη δὲν ἐπιλύεται καὶ ἀντικαθίσταται ἀπ' τὸ ὑποκατάστατό της, τὴν ἐθνικὴ διαμάχη.

Ἀπὸ μαρξιστικὴ ἄποψη οἱ ἐθνικὲς διαμάχες εἶναι ἀκατανόητες μετὰ τὴν νίκη μιᾶς προλεταριακῆς ἐπανάστασης: Πράγματι, μόνον οἱ καπιταλιστὲς μποροῦν νἄχουν συμφέρον ἀπ' τὴν ἐκμετάλλευση τῶν λαῶν. Οἱ ἐργαζόμενοι ἔχουν συμφέρον ἀπ' τὴν ἀπελευθέρωση τῶν λαῶν καὶ ὁ δρόμος γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση περνάει ἀπ' τὴν ἐξαφάνιση κάθε εἴδους ἐκμετάλλευσης.

Ἡ γραμμὴ ποὺ πρότεινε ὁ Λένιν γιὰ τὴν περίπτωση ἑνὸς πολυεθνικοῦ κράτους, ἦταν ἡ ἀκόλουθη: οἱ ἐργαζόμενοι τοῦ κυρίαρχου ἔθνους ὀφείλουν νὰ ἀγωνίζονται γιὰ τὸ δικαίωμα κάθε ἔθνους γιὰ πλήρη αὐτοδιάθεση, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας, ἐνῶ ἀντίθετα οἱ ἐργαζόμενοι τοῦ κυριαρχούμενου ἔθνους πρέπει ν' ἀγωνίζονται γιὰ τὴν διατήρηση τοῦ ἔθνους τους μέσα στὴν πολυεθνικὴ κοινότητα.

Τὸ 1918 αὐτὴ ἡ ἀρχὴ ἐφαρμόστηκε: Ὁ Λένιν ἔστειλε σὰν ἀντιπρόσωπο στὸ συνέδριο τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Φιλανδίας τὸ νέο του συνεργάτη Στάλιν, ὅπου ὄφειλε νὰ ἐξηγήση στ' ὄνομα τῆς ἐπιτροπῆς τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Ρώσικου λαοῦ, ὅτι τὸ φιλανδικὸ προλεταριάτο ἦταν ἐλεύθερο νὰ ἀποφασίση ἐὰν ἤθελε νὰ μείνει στὸ ἴδιο κράτος μὲ τὸ ρώσικο προλεταριάτο ἢ ὄχι. Οἱ φιλανδοὶ σοσιαλδημοκράτες ὑποστήριζαν τὴν ἑνότητα, ἀλλὰ ἡ φιλανδικὴ μπουρζουαζία εἶχε διαφορετικὴ γνώμη γιὰ χωριστὸ κράτος, πράμα ποὺ πέτυχε μετὰ ἀπὸ ἕνα αἱματηρὸ ἐμφύλιο πόλεμο. Ἡ κυβέρνηση τοῦ Λένιν δὲν μπόρεσε οὔτε ἤθελε νὰ ἐπέμβη.

Ἀργότερα, ὅταν μιὰ παρόμοια περίπτωση ἀνέκυψε στὴ Γεωργία, ὅπου οἱ ἀδελφοὶ Μντιβάνι σχημάτισαν ξεχωριστὰ μιὰ κυβέρνηση Μενσεβίκων, ὁ Στάλιν ἔστειλε τὸ στρατό του καὶ ἐξόντωσε τοὺς αὐτονομιστές. Ἀπὸ κείνη τὴν ἐποχὴ ὁ σοσιαλιστικὸς κόσμος μόνιμα δοκιμάζεται ἀπὸ ἐθνικὲς συγκρούσεις, ποὺ οἱ αἰτίες τους εἶναι πολύμορφες. Οἱ ἱστορικὲς παραδόσεις, οἱ ἀδικίες τοῦ παρελθόντος, οἱ κληρονομημένες ἀπ' αὐτὸ τὸ παρελθὸν ἀνισότητες τοῦ ἐπιπέδου ἀνάπτυξης, παίζουν ἀναμφισβήτητα ἕνα σημαντικὸ ρόλο. Γιὰ μᾶς ὅμως, ὁ πιὸ ἀποφασιστικὸς παράγοντας εἶναι ὁ ρόλος ποὺ παίζει ἡ γραφειοκρατία στὴν ἐμφάνιση ἐθνικιστικῶν τάσεων στὶς πολυεθνικὲς ὁμοσπονδίες.

Οἱ γραφειοκρατίες τόσο τῶν ὁμοσπονδιῶν, ὅσο καὶ σὲ κάθε ἐθνικὴ ἑνότητα φέρνουνε τὴν εὐθύνη γιὰ τὴν ἄνοδο τῶν ἐθνικιστικῶν τάσεων: Ἡ κεντρικὴ γραφειοκρατία γιατὶ ἐν γένει ὑπερασπίζεται τὸν συγκεντρωτισμὸ καὶ τὴν ἑνότητα, μεταχειρίζεται μὲ τὸν ἴδιο ἀκριβῶς τρόπο ὅλες τὶς ἐθνικὲς ἑνότητες, καὶ δίνει στὴν κεντρικὴ ἐξουσία τὸ δικαίωμα νὰ ἐπεμβαίνη παντοῦ.

Ἡ ἐθνικὴ γραφειοκρατία γιατὶ θέλει νὰ πατάει καλὰ στὰ πόδια της καὶ μ' αὐτὸ τὸ σκοπὸ ὑπερτονίζει τὶς διαφορὲς σχετικὰ μὲ τὶς ἄλλες ἐθνότητες.

Ἡ ἐθνικὴ γραφειοκρατία καταδικάζει ἐπίσημα τὸν ἐθνικισμό, ἀλλὰ ταυτόχρονα κάνει ὅ,τι μπορεῖ γιὰ νὰ τὸν ἀναζωπυρώσει. Οἱ αἰτίες αὐτῆς τῆς στάσης εἶναι πολὺ σημαντικές.

Πρῶτα - πρῶτα εἶναι ἡ μόνη δυνατότητα ποὺ ἔχει γιὰ ν' ἀπελευθερωθῆ ἀπ' τὴν κηδεμονία τῆς κεντρικῆς γραφειοκρατίας. Μετὰ θέλει νὰ βελτιώση τὴ δική της ὑλικὴ θέση, διεκδικώντας μιὰ ἄλλη διανομὴ τοῦ ἐθνικοῦ πλούτου. Εἶναι χαρακτηριστικὸ ὅτι ἡ πάλη τους ἐνάντια σὲ τέτοια Κέντρα ἀποξενωμένης οἰκονομικῆς ἐξουσίας — ὅπως Κέντρα ἐπενδύσεων, τραπεζικῶν πιστώσεων, μεγάλων εἰσαγωγέων - ἐξαγωγέων τῆς Συνομοσπονδίας θέτει μόνο τὸ θέμα μιᾶς διαφορετικῆς ἀναδιανομῆς καὶ ὄχι τῆς κοινωνικοποίησης. Ἐπίσης ἡ γραφειοκρατία μὲ τὴν κινητοποίηση τῶν τοπικῶν δυνάμεων, προσπαθεῖ νὰ ξυπνήση τὸ πολιτικὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἀγροτῶν καὶ τῶν ἐργαζομένων, ποὺ μένουν ἀπαθεῖς εἰδικὰ γιὰ τὰ ἐθνικὰ προβλήματα, νὰ καλύψη τὰ πραγματικὰ κοινωνικὰ προβλήματα καὶ νὰ ἠγηθῆ ἡ ἴδια ἑνὸς κινήματος τῶν μαζῶν ποὺ εἶναι πραγματικό. Ἡ συνηθισμένη στρατηγικὴ συγκρότησης ἐθνικιστικῶν κινημάτων συνίσταται στὴν ὑποδαύλιση τοῦ μίσους ἐναντίον τῶν ἄλλων ἐθνοτήτων — ποὺ εὐθύνονται γιὰ ὅλα τὰ κακὰ — κι' ἀπ' τὴν ἄλλη μεριὰ τὴ γέννησή τῆς συνείδησης ὅτι τὸ δικό μας ἔθνος εἶναι τὸ κύριο θῦμα.

Ἀπ' τὴ στιγμὴ ποὺ ἡ γραφειοκρατία παίρνει μιὰ τέτοια πρωτοβουλία, ἕνας ὁλάκερος στρατὸς ἀπὸ οἰκονομολόγους, ἱστορικούς, στατιστικοὺς καὶ δημοσιογράφους, μὲ ἐθνικιστικὲς τάσεις, ἐπιφορτίζονται μὲ τὸ καθῆκον νὰ ξεθάψουν τὶς ἰδέες καὶ νὰ διαδόσουν τὶς πληροφορίες ποὺ συμφωνοῦν μὲ τοὺς σκοποὺς τους καὶ νὰ γεμίσουν μ' αὐτὲς τὰ κεφάλια τῶν ἀνθρώπων. Γιὰ νὰ διορθωθοῦν οἱ ζημιὲς ποὺ μ' αὐτὸ τὸν τρόπο ἔχουν προξενηθῆ, χρειάζονται ἀρκετὰ σημαντικὲς διανοητικὲς προσπάθειες. Ἡ κεντρικὴ γραφειοκρατία ὅμως δὲν ἀσχολεῖται μὲ τέτοιες λεπτομέρειες. Ἡ στρατηγικὴ τοῦ ἀγῶνα της ἐνάντια στὸν ἐθνικισμὸ — ὅπως ἄλλωστε γίνεται πάντα — συνίσταται ἁπλὰ στὸ νὰ τὸν χαραχτηρίσει σὰν συνωμοσία τῶν ταξικῶν ἐχθρῶν καὶ ταυτόχρονα νὰ χτυπήση. Ἡ γραφειοκρατία εἶναι ἀνίκανη νὰ βρῆ μιὰ λύση γι' αὐτὲς τὶς διαμάχες. Οἱ βασικὲς ἀντιθέσεις τῆς μετακαπιταλιστικῆς κοινωνίας δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ λυθοῦν παρὰ μόνο μὲ τὴν κατάργηση τῆς γραφειοκρατίας.

Κριτική βιβλιογραφία

Κίνα: Ἡ ὥρα τῶν εἰκονοκλαστῶν

Ποιοὶ προπολεμικὰ ἀπ' τὴν ἀναρίθμητη παγκόσμια ἰντελλιγκέντσια, εἶχαν τὴν ὀξυδέρκεια καὶ τὸ θάρρος νὰ καταγγείλουν τὶς φρικαλεότητες τῆς σταλινικῆς τρομοκρατίας ποὺ ἔκανε θραύση στὴν Σοβιετικὴ Ἕνωση;

Ἕνας Παναΐτ Ἰστράτι, μὲ ἐκπληκτικὴ διαύγεια, περὶ τὸ 1930, ἕνας ANDRE GIDE, λίγο ἀργότερα, κάποιοι ἄλλοι ἀκόμα.

Συνολικὰ μιὰ ἐλάχιστη μειονότητα. Ἀντίθετα ἡ λεγεώνα τῶν «συνοδοιπόρων» δὲν ἔπαυε νὰ ὀγκώνεται, μέσα στὸ ἀποκορύφωμα τῶν δικῶν τῆς Μόσχας, μὴ βλέποντας παρὰ τὰ κάλλη τοῦ «ἀποτελειωμένου Σοσιαλισμοῦ» στὴ Σοβιετικὴ Ἕνωση!

Μὲ τὴ Λαϊκὴ Κίνα ἡ Ἱστορία ἐπαναλαμβάνεται παρὰ τὴν πλούσια πεῖρα ποὺ συσσωρεύτηκε, καὶ ποὺ κανονικὰ ἔπρεπε νὰ κάνη τοὺς εἰδωλολάτρες πιὸ προσεκτικούς, πιὸ κριτικούς.

Δὲν πρόκειται ἐδῶ ν' ἀμφισβητήσουμε τὸν προοδευτικὸ χαρακτῆρα τῆς μεγάλης Κινέζικης Ἐπανάστασης καὶ ἑνὸς συνόλου κατακτήσεων στὸν οἰκονομικὸ καὶ κοινωνικὸ τομέα ποὺ δικαιολογοῦν αὐτὸν τὸν χαρακτῆρα.

Εἶναι ἐξ ἄλλου περιττὸ νὰ ὑπογραμμίσουμε ὅτι ἡ χωρὶς ὅρους ὑπεράσπιση τῆς Κίνας ἐναντίον τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, τῶν παλινορθωτικῶν ἀντιδραστικῶν δυνάμεων τοῦ ἐσωτερικοῦ, καὶ ἀκόμα κάθε «Ἐργατικοῦ» ἄλλου Κράτους ποὺ ἐνδεχόμενα θὰ χτυποῦσε τὴν Κίνα καὶ θὰ εἰσέβαλε στὸ ἔδαφός της ἀποτελεῖ βασικὸ καθῆκον κάθε ἐπαναστάτη—Μαρξιστῆ.

Αὐτὸ γιὰ τὸ ὁποῖο πρόκειται ἐδῶ εἶναι ν' ἀνοιχτοῦν τὰ μάτια μπροστὰ στὴν ἐπιταχυνόμενη γραφειοκρατικοποίηση τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας στὴν Κίνα καὶ στὴν ἐγκαθίδρυση, ἀνεπαίσθητα, ἑνὸς γραφειοκρατικοῦ Κράτους, ποὺ ὑποθηκεύει ἐπικίνδυνα τὸ πραγματικὸ σοσιαλιστικὸ μέλλον τῆς χώρας.

Ἀπ' αὐτὴ τὴν ἄποψη δὲν μποροῦμε παρὰ νὰ αἰσθανόμαστε ἀνακούφιση μὲ τὴν δημοσίευση ἔργων καὶ κειμένων ποὺ προέρχονται ἀπὸ στενοὺς κύκλους εἰκονοκλαστῶν, ἐμπλουτισμένων μὲ γνώσεις, μὲ πνεῦμα κριτικό, καὶ κάποτε - κάποτε ἀκόμα καὶ μὲ κάποιο γνήσιο λεπτὸ χιοῦμορ, μπροστὰ στὸν κατακλυσμὸ ἀπὸ ἄλλα γραφτά, προερχόμενα ἀπὸ ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ποὺ γιὰ διάφορες αἰτίες καὶ νοητικὲς δομές, βάλθηκαν «ἐν χορῷ» νὰ ψάλλουν τὶς τονωτικὲς ἀρετὲς τῆς «Πολιτιστικῆς Ἐπανάστασης» καὶ τοῦ «Μαο—Τσε—Τουγκικοῦ» σοσιαλισμοῦ!

Σιγὰ - σιγὰ ἡ ἀλήθεια ἀναδύει μ' ἀρκετὴ διαύγεια γιὰ ὁποιονδήποτε ἐπιθυμεῖ νὰ παρακολουθήση κριτικὰ τὴν τρικυμιώδη ἐξέλιξη τῆς Κινέζικης Ἐπανάστασης, καὶ εἶναι σὲ θέση νὰ καταλάβη τὶς κύριες γραμμὲς αὐτῆς τῆς ἐξέλιξης καὶ τὸ πραγματικὸ νόημα γεγονότων ὅπως ἡ «Πολιτιστικὴ Ἐπανάσταση» καὶ οἱ ἀέναες ἐνδογραφειοκρατικὲς διαμάχες.

Ἀνάμεσα στὴν πληθώρα τῶν νέων ἔργων ποὺ ἐκδόθηκαν τὰ τελευταῖα χρόνια γιὰ τὴν Κίνα ἂν ξεχωρίσει κανεὶς ἐκεῖνα τοῦ E. SNOW, ποὺ δὲν παύουν ὡστόσο νὰ διακρίνονται ἀπὸ ἀφέλεια χαρακτηριστικὴ ἀγγλοσαξόνων δημοσιογράφων ποὺ βυθίζονται στὰ «μυστήρια» τοῦ ἐξωτικοῦ χώρου τῆς Ἀσίας, τοῦ καθηγητὴ J. K. FAIRBANK περισσότερο βαθειὰ ἀλλὰ χωρὶς νὰ τοὺς λείπη καὶ κάποιος διπλωματικὸς καιροσκοπισμός, μερικὰ ἄλλα ἀκόμα, τὰ περισσότερα δὲν εἶναι παρὰ «ἠχηροὶ διθύραμβοι» ὅπως τὰ βιβλία τῆς Μαρτσιόκη, τοῦ Κ. Κάρολ, τοῦ Ἀλαίν Μπούκ, ἢ ἀκόμα «σοβαρότερα» ὅπως τοῦ CH. BETTELHEIM, ἄκριτα — κατὰ τὴ γνώμη μας — ἀπολογητικὰ τοῦ «κινέζικοῦ μοντέρνου σοσιαλισμοῦ».

Γι' αὐτὸ κι' ἕνα βιβλίο ὅπως τὸ «OMBRES CHINOISES» τοῦ Σίμον Λέϊς ποὺ κυκλοφόρησε τελευταῖα στὴ Γαλλία (1) ὅσο κι' ἂν καλύπτει ὁρισμένα καὶ μόνο σημεῖα τῆς σημερινῆς πραγματικῆς κατάστασης στὴν Κίνα, δὲν παύει νἆναι ἀπὸ τὰ πιὸ ὀξυδερκῆ ντοκουμέντα ἰσάξιο μὲ τὸ προηγούμενο ἔργο τοῦ ἴδιου συγγραφέα: «LES HABITS NEUFS DU PRESIDENT MAO» (2).

Ὁ SIMON LEYS ἔχει τὸ προσὸν ἀπέναντι σ' ὅλους τοὺς «Κινεζολόγους» νὰ κατέχη σὲ βάθος τὴ γλῶσσα, τὴν ἱστορία, τὴν κουλτούρα τῆς χώρας, νἄχη ἐπὶ χρόνια ζήσει ἐπὶ τόπου, καὶ νἄχη γράψει τὸ βιβλίο του ὕστερα ἀπὸ πρόσφατο ταξείδι 6 μηνῶν στὴν Κίνα.

Ὅποιος τὸ διαβάσει ἀπροκατάληπτα δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ ἐντυπωσιασθῆ ἀπὸ τὴν κριτικὴ παρατηρητικότητα τοῦ συγγραφέα καὶ τὴν εὐαισθησία του μπροστὰ στὶς πολλαπλές, δυστυχῶς, ἐκδηλώσεις τῶν γραφειοκρατικῶν αὐθαιρεσιῶν, ἀνοησιῶν, λαθῶν, κτλ., ποὺ συσσωρεύει ἡ αὐταρχικὴ κεντρικὴ πολιτικὴ διεύθυνση τῆς χώρας στὰ χέρια τῆς Μαοϊκῆς τάσης ποὺ ἐπεκράτησε καὶ πάλι στὸ Κινέζικο Κομμουνιστικὸ Κόμμα.

«OMBRES CHINOISES» εἶναι ντοκουμέντο ποὺ σκιαγραφῆ μὲ σινικὴ μελάνη τὴν γραφειοκρατική, προχωρημένη, παραμόρφωση κι' αὐτῆς τῆς Ἐπανάστασης, καὶ ποὺ συντελεῖ νὰ ὀξύνη τὸ κριτήριο γιὰ ἕνα χωρὶς — εὐτελῆ ψημήθια — ἀντίκρυσμα βασικῶν ὄψεων τῆς κινέζικης πραγματικότητας.

Π.χ. πῶς ὀργανώνονται οἱ ἐπισκέψεις τῶν ξένων στὴν Κίνα, τί βλέπουν, τί δὲν βλέπουν, ἀνάλυση τῆς γραφειοκρατίας, τῆς πνευματικῆς ζωῆς, τῆς πανεπι-

στημιακῆς ζωῆς, ἐνδεικτικὲς λεπτομέρειες τῆς καθημερινῆς ζωῆς κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Σὲ μικρὸ σχετικὰ ὄγκο μιὰ συμπεπυκνωμένη κριτικὴ πληροφοριοδότηση καὶ παρατηρητικότητα, ἴδιο ἀπὸ ἐλεύθερο, καλλιεργημένο, στοχαστικὸ πνεῦμα.

Συμπλήρωμα τοῦ βιβλίου τοῦ Σίμον LEYS μπορεῖ νὰ θεωρηθῆ ἡ ἀνθολογία τοῦ τύπου τῶν «Ἐρυθρῶν Φρουρῶν» τῆς «Πολιτιστικῆς Ἐπανάστασης» (1966—1968) ποὺ ἐξεδόθηκε ἐπίσης πρόσφατα στὴ Γαλλία, ἀπὸ μιὰ ὁμάδα Γάλλων καὶ Κινέζων νέων «ἀριστεριστῶν» μὲ βαθειὲς γλωσσικές, ἱστορικὲς καὶ πολιτικὲς γνώσεις (3).

Μερικὰ ἀπὸ τὰ κείμενα ποὺ παρουσιάζουν εἶναι τόσο συνταρακτικά, ποὺ δυσκολεύεται κανεὶς νὰ πιστέψη ὅτι μπορεῖ νἆναι αὐθεντικά.

Οἱ συγγραφεῖς ὑποστηρίζουν, σχηματικά, ὅτι οἱ «Ἐρυθρὲς Φρουρὲς» καὶ τὸ κίνημα τῶν Νέων, χρησιμοποιήθηκαν στὴν ἐνδογραφειοκρατικὴ πάλη στὸ Κόμμα, μὲ σκοπό, τελικά, τὸν κυριαρχικὸ ἔλεγχο τοῦ Κόμματος ἀπὸ τὴν Μαοϊκὴ τάση.

Ὅταν ὅμως οἱ «Ἐρυθρὲς Φρουρὲς» ἄρχισαν ν' ἀναπτύσσουν δικές τους «ὑπεραριστερὲς» — κατὰ τὴν Μαοϊκὴ ἡγεσία — τάσεις καὶ νὰ ξεφεύγουν ἀπὸ κάθε ἔλεγχο, ὁ Μάο χρησιμοποίησε τὸν Στρατὸ ἐναντίον τους, ποὺ μὲ τὴν σειρά του ἀνέπτυξε κι' αὐτὸς «αὐτονομιστικὲς» τάσεις.

Ἡ σημερινὴ φάση στὴν Κίνα χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν προσπάθεια τῆς Μαοϊκῆς ἡγεσίας νὰ ἐπιβάλη παντοῦ τὸν ἀποκλειστικὸ ἔλεγχο τοῦ Κόμματος, στὸ ὁποῖο καὶ ξανακυριάρχησε.

Ἀλλὰ σκόρπιες δυνάμεις καὶ στὴν Νεολαία καὶ στὸν Στρατὸ ἀντιστέκονται πάντα.

Τὰ ντοκουμέντα τοῦ βιβλίου ἔχουν σκοπὸ νὰ στηρίξουν αὐτὴν τὴν ἑρμηνεία τῆς «Πολιτιστικῆς Ἐπανάστασης» καὶ τῶν γεγονότων ποὺ ἐπακολούθησαν.

* * * *

Τὸ Ἑλληνικὸ Ἐπαναστατικὸ κοινὸ παρακολουθεῖ πολλὰ βασικὰ ζητήματα τῆς διεθνοῦς κατάστασης ἀπὸ τὴν εἰδησεογραφία τῶν ἐφημερίδων.

Εἶναι ἀναγκαῖο μιὰ τέτοια πληροφοριοδότηση νὰ συμπληρώνεται ἀπὸ τὴν συστηματικὴ ἔκδοση ἔργων σοβαρῶν, κάθε πολιτικῆς ἀπόχρωσης, ποὺ νὰ ἐπιτρέπουν, τὸν σχηματισμὸ μιᾶς περισσότερο ἀντικειμενικῆς γνώμης στὰ ἐπίμαχα ζητήματα τῆς διεθνοῦς Ἐπανάστασης καὶ τῆς Ἐποχῆς μας. Μάρτης 1975

1) Στὶς ἐκδόσεις 10)18 Παρίσι 1974 ὁ τίτλος κατὰ λέξη σημαίνει «Κινέζικες σκιές», ἀλλὰ ἔχει παρθῆ ἀπὸ τὸ γνωστὸ «θέατρο σκιῶν» εἶδος ἐθνικοῦ Καραγκιόζη στὴν Κίνα.

2) Ἐκδόσεις CHAMP LIBRE, Παρίσι 1971.

3) Μὲ τὸν τίτλο «REVOLUTION CULTURELLE DANS LA CHINE POPULAIRE» στὶς ἐκδόσεις 10)18, Παρίσι 1971.

Ἡ γέννηση τοῦ νεοφασισμοῦ στὴν Ἑλλάδα

Γιάννη Κάτρη: «Ἡ Γέννηση τοῦ νεοφασισμοῦ στὴν Ἑλλάδα». (Ἑλλάδα 1960—1974). Ἐκδ. Παπαζήση (σελ. 406). (Πρώτη ἔκδοση τὸ 1971 στ' Ἀγγλικά).

Πρόκειται γιὰ ἀναθεωρημένη ἔκδοση μετὰ τὴν πτώση τῆς δικτατορίας, ποὺ περιέχει καὶ προσθήκη γιὰ τὰ γεγονότα μέχρι τὶς τελευταῖες ἐκλογές. Τὸ βιβλίο εἶναι ἕνα χρονικὸ τῆς πολιτικῆς ζωῆς στὴ δεκαετία 1960—70, γραμμένο μὲ γλαφυρὸ δημοσιογραφικὸ ὕφος. Εἶναι χρήσιμο ἀπὸ τὴν ἄποψη τῶν στοιχείων ποὺ ἀναφέρει καὶ ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι περιγράφει τὰ βασικὰ γεγονότα τῆς δεκαετίας καθὼς καὶ τὴν προετοιμασία καὶ τὴν ἄνοδο τῆς στρατιωτικο - ἀστυνομικῆς δικτατορίας. Ὡστόσο ἔχει μερικὰ βασικὰ μειονεκτήματα: Δὲν ἀναλύει τὴν κοινωνικὴ προέλευση, τὴ δομὴ καὶ τὴν οἰκονομικὴ βάση τῶν ἀντιδραστικῶν κύκλων, ποὺ κυριάρχησαν στὴν Ἑλλάδα αὐτὴ τὴν περίοδο. Παρερμηνεύει ἐντελῶς τὴ σημασία καὶ τὸ περιεχόμενο τοῦ λαϊκοῦ κινήματος, ποὺ συσπειρώθηκε γύρω ἀπὸ τὰ συνθήματα τῶν «ἀνενδότων». Ἔτσι δὲν δίνει τὴν πραγματικὴ σημασία καὶ τὶς δυνατότητες τῆς ἀριστερᾶς, φθάνει στὸ ριζικὰ λαθεμένο συμπέρασμα ὅτι μὲ τὴ μετριοπάθεια καὶ τὸ συμβιβασμὸ θὰ περνοῦσε ὁ κίνδυνος τοῦ πραξικοπήματος καὶ καταλογίζει στὴν τότε ΕΔΑ ἀδιαλλαξία καὶ ὑπερβολικὰ «ἀριστερὴ» πολιτική. Χαρακτηρίζει τὸ καθεστὼς τῆς 21—4 μὲ τὸν ἀσαφῆ ὅρο «νεοφασισμός», ποὺ ἐπιπλέον δὲν προσπαθεῖ νὰ ἐπεξηγήση. Στὸ σημεῖο αὐτὸ σημειώνουμε ὅτι τὸ καθεστὼς αὐτὸ ἦταν καθαρὰ μιὰ στρατιωτικο - ἀστυνομικὴ δικτατορία, χωρὶς καμμία οὐσιαστικὰ λαϊκὴ βάση.

Φασισμὸς σημαίνει πολιτικὴ ἀλλὰ καὶ ἰδεολογικὴ ἧττα τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, στὸ μέτρο ποὺ ὁλόκληρα κοινωνικὰ στρώματα (μικροαστοί, ἐξαθλιωμένοι ἀγρότες ἀλλὰ καὶ ἀπογοητευμένοι ἐργάτες καὶ λοῦμπεν προλεταριάτο) στρέφονται μὲ τὸ μέρος τῆς ἀντίδρασης ἐνάντια στὸ ἐργατικὸ κίνημα. Πρέπει νὰ κατανοήσουμε ὅτι στὴν ἐποχή μας ἡ ἀστικὴ τάξη δὲν καταφέρνει πιὰ παρόμοια ἀποτελέσματα, γι' αὐτὸ καὶ στρέφεται σχεδὸν ἀποκλειστικὰ στὰ πραξικοπήματα, σὰ μοναδικὸ μέσο σκλήρυνσης τῆς δικτατορίας της.

Ὁ σκοπὸς ἄλλωστε τοῦ βιβλίου εἶναι νὰ συγκινήση τὴν κοινὴ γνώμη τῶν ἀναπτυγμένων καπιταλιστικῶν χωρῶν, μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ συμβάλλη στὴν ἀλλαγὴ τῆς στάσης τῶν κυβερνήσεών τους ἀπέναντι στὴ χούντα. Αὐτὴ ὅμως ἀκριβῶς ἡ ἀντίληψη εἶναι ποὺ ἀποπροσανατόλισε τὶς λαϊκὲς δυνάμεις ἀπὸ τὴν προοπτικὴ τῆς ὀργάνωσης τῶν δυνάμεων σὲ ἑνιαιομετωπικὴ βάση γιὰ μιὰ ἀποτελεσματικὴ ἀντίσταση σ' ὅλους τοὺς τομεῖς καὶ ποὺ ὁδήγησε στὸ σημεῖο νὰ λείπη ἡ ἐναλλακτικὴ λύση, ἀπὸ τὴ μεριὰ τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἐθνικῆς κρίσης τοῦ Ἰούλη μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ὁμαλὴ διαδοχὴ τῆς δικτατορίας ἀπὸ τὸ κράτος τῆς δεξιᾶς.

Μέγιστον μάθημα

Μάριου Πλωρίτη: «Μέγιστον μάθημα — Ἀπ' τὴ δικτατορία στὴ δημοκρατία». Ἔκδ. Φυτράκη.

Ὁ τόμος περιέχει ἄρθρα ποὺ πρωτοδημοσιεύθηκαν στὸ «Βῆμα», ἀπὸ τὸν Αὔγουστο ὥς τὸν Δεκέμβρη 1974, σὲ μερικὰ σημεῖα ἀναθεωρημένα καὶ συμπληρωμένα. Σκοπὸς τοῦ ἔργου εἶναι νὰ ὁροθετήση μιὰ πορεία, ποὺ πρέπει νὰ ἀκολουθήση αὐτὸς ὁ τόπος γιὰ νὰ βρῆ «τὸ ἀληθινὸ πρόσωπο καὶ τὸ σωστὸ δρόμο τῆς Δημοκρατίας μας». Στὴν

προσπάθεια αὐτὴ ἐπιχειρεῖ νὰ ἀναλύση τὶς δυνάμεις ποὺ στήριξαν τὴ δικτατορία καθὼς καὶ νὰ ἀποδώση τὶς εὐθύνες τῶν διαφόρων παραγόντων τῆς πολιτικῆς σκηνῆς (τοὺς ξένους, τὴν κυβέρνηση, τὰ κόμματα, τὸ Λαὸ καὶ τὸ Στρατό), γιὰ τὴν οἰκοδόμηση καὶ τὴ στερέωση τῆς «Δημοκρατίας».

Ὅλοι βέβαια γνωρίζουμε ὅτι ὁ Μάριος Πλωρίτης εἶναι ἕνας προχωρημένος φιλελεύθερος, μὴ μαρξιστὴς συγγραφέας. Ἔτσι δὲν περιμέναμε νὰ βροῦμε στὸ βιβλίο του μιὰ ἀντικειμενικὰ σωστὴ πολιτικὴ θέση σχετικὰ μὲ τὴν κατάσταση στὴ χώρα μας καὶ μιὰ σωστὴ συνθηματολογία γιὰ τὴν πολιτική μας δράση. Οἱ προϋποθέσεις ποὺ βάζει ὁ ἴδιος γιὰ τὴ στερέωση τῆς «δημοκρατίας» του (ὅπως ἡ ριζικὴ κάθαρση, ἡ ἀνεξαρτοποίηση ἀπὸ τοὺς ξένους, ὁ τερματισμὸς τῆς ἐκμετάλλευσης τῶν μεγάλων μονοπωλίων κ.ἄ.) δὲν εἶναι παρὰ στοιχεῖα ἑνὸς πραγματικοῦ μεταβατικοῦ προγράμματος, ποὺ μόνο μιὰ κυβέρνηση στηριγμένη στὶς δυνάμεις τῶν ἐργατῶν καὶ ἐργαζομένων μπορεῖ νὰ πραγματοποιήση. Ἀκόμα εἶναι χαρακτηριστικὸ τὸ ὅτι κι ὁ ἴδιος δὲν μπορεῖ τελικὰ νὰ δώση ἕνα περιεχόμενο σ' αὐτὴ τὴ «Δημοκρατία» καὶ νὰ περιγράψη τὰ χαρακτηριστικά της καὶ τὰ κοινωνικά της στηρίγματα.

Ὡστόσο γιὰ τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ ἐπαναστατικοῦ μαρξισμοῦ μπαίνει τὸ θέμα τῆς κριτικῆς ἀντιμετώπισης καὶ ὄχι τῆς ἀπόριψης σὰν ἐχθρικῶν τῶν ἀνθρώπων μὲ τέτοιες τάσεις. Πιστεύουμε ὅτι εἶναι ἀκόμα πιθανὸ νὰ συμβάλλουν θετικά, ὑπὸ μιὰ ἔννοια, στὴν ὅλη ἐπαναστατικὴ διαδικασία. Ὅπως ἄλλωστε ἔγραψε κι ὁ Λένιν: «Χωρὶς μιὰ συμμαχία μὲ τοὺς μὴ κομμουνιστές, στοὺς πιὸ διαφορετικοὺς τομεῖς δραστηριότητος, δὲ θὰ μποροῦσε νὰ ὑπάρξη ζήτημα καμμιᾶς ἐπιτυχίας στὸ θέμα τῆς ἀνοικοδόμησης τῆς κομμουνιστικῆς κοινωνίας». (Β. Ι. Λένιν: «Πάνω στὸ ρόλο τοῦ μαχόμενου ὑλισμοῦ»).

Ἡ συνείδηση τῆς γυναίκας

Σίλας Ρόουμποθαμ: «Ἡ συνείδηση τῆς γυναίκας μέσα στὸν ἀνδρικὸ κόσμο». Ἔκδ. «Κύτταρο» (σελ. 196). Μετάφραση Κάτιας Λεμπέση.

Εἶναι τὸ πρῶτο βιβλίο ποὺ κυκλοφορεῖ στὰ Ἑλληνικὰ σχετικὰ μὲ τὸ γυναικεῖο πρόβλημα ὅπως τὸ βλέπουν τὰ σύγχρονα, ἀνεξάρτητα κινήματα τῶν γυναικῶν στὶς ἀναπτυγμένες καπιταλιστικὰ χῶρες. Προσπαθεῖ νὰ περιγράψη τὴ μορφὴ ποὺ πῆρε ἡ νέα φεμινιστικὴ συνείδηση μέσα στὸ γυναικεῖο κίνημα, ποὺ πρωτοεμφανίστηκε στὰ τέλη τῆς δεκαετίας τοῦ '60, ὅπως γράφει ἡ ἴδια ἡ συγγραφέας.

Τὸ βιβλίο χωρίζεται σὲ δύο μέρη: Στὸ πρῶτο μέρος παρακολουθοῦμε, μέσα ἀπὸ τὴν προσωπικὴ ἐμπειρία καὶ ἐξέλιξη τῆς συγγραφέας, τὴν πορεία συνειδητοποίησης ἑνὸς ἀτόμου μικροαστικῆς προέλευσης σὲ μιὰ ἀναπτυγμένη καπιταλιστικὴ χώρα καὶ σὲ περίοδο οἰκονομικῆς ἄνθισης. Ἔτσι, ἂν καὶ τὸ μέρος αὐτὸ δὲν ἔχει ἄμεση σχέση μὲ τὸ θέμα ἀπὸ τὴ θεωρητικὴ τοῦ σκοπιὰ καὶ εἶναι κάτι τὸ ἐντελῶς ξένο γιὰ μᾶς ἐδῶ, ἔχει μιὰ εἰδικὴ σημασία, στὸ μέτρο ποὺ μᾶς δίνει καθαρὰ τὸ ρόλο τῶν νέων πολιτιστικῶν συνθηκῶν στὶς χῶρες αὐτές, ποὺ ὀξύνουν τὴν εὐαισθησία τῶν ἐργαζομένων μαζῶν στὶς κοινωνικὲς πραγματικότητες καὶ ποὺ εἶναι δυνατὸ νὰ τὶς ὁδηγήσουν στὴν ἀπαίτηση τῆς κοινωνικῆς ἀλλαγῆς.

«Τὸ δεύτερο μέρος μιλᾶ, ὅπως γράφει στὸν πρόλογο ἡ συγγραφέας, γιὰ τὴν ἰδιαίτερη φύση τῆς γυναικείας παραγωγῆς μέσα στὸν ἀναπτυγμένο καπιταλισμό, καὶ γιὰ τὸ ρόλο ποὺ παίζουν ἡ οἰκογένεια καὶ ὁ καταμερισμὸς τῆς ἐργασίας σύμφωνα μὲ τὸ φύλο στὸ νὰ διατηρεῖται ἡ παραγωγὴ τῶν ἐμπορευμάτων». Ἀναλύει δηλαδὴ μὲ λεπτομέρεια καὶ ἀπ' ὅλες τὶς πλευρὲς τὴ θέση τῆς γυναίκας στὶς συνθῆκες τοῦ ὕψιμου καπιταλισμοῦ, καταλήγοντας στὸ συμπέρασμα τῆς ἀναγκαστικῆς ἀνατροπῆς του καὶ παράλληλα τῆς ἀνατροπῆς καὶ τῆς ἀνδρικῆς κυριαρχίας, βλέποντας ὅτι δὲν ἀρκεῖ μόνο ἡ ἁπλὴ ἀλλαγὴ τῶν σχέσεων παραγωγῆς, ἀλλὰ καὶ ἡ ριζικὴ ἀλλαγὴ στὸν τρόπο διεύθυνσης τῆς κοινωνίας, δηλαδὴ ἡ δημοκρατικὴ διαχείρησή της. Γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ βλέπει ἀπαραίτητη τὴν ὕπαρξη τοῦ αὐτόνομου γυναικείου κινήματος καὶ παράλληλα τοῦ ἐπαναστατικοῦ μαρξιστικοῦ κόμματος, ποὺ θὰ ἐξασφαλίζη, χωρὶς ὅρους, κάθε δυνατὴ βοήθεια στὰ διάφορα αὐτόνομα κινήματα καὶ τὸ συντονισμὸ τῶν ἐπαναστατικῶν ἐνεργειῶν.

Σημειώνουμε ἐπίσης τὴν ἔκδοση τῆς μπροσούρας «Κομμουνισμὸς καὶ οἰκογένεια», ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις «Λάβα», καὶ διαφόρων κειμένων μὲ τὸ γενικὸ τίτλο «Οἰκονομικὴ καὶ σεξουαλικὴ ἀπελευθέρωση τῆς γυναίκας», ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις «Πύλη», τῆς μεγάλης κομμουνίστριας Ἀλεξάνδρας Κολλοντάϊ. Ἡ Κολλοντάϊ, ποὺ ἦταν ἡ πρώτη γυναίκα ὑπουργὸς στὴν πρώτη κυβέρνηση τῶν Σοβιὲτ καὶ μετὰ πρέσβειρα τῶν Σοβιέτ, εἶχε ἀναπτύξει πρωτοποριακὲς γιὰ τὴν ἐποχὴ τῆς θέσεις γύρω ἀπὸ τὸ ζήτημα τῆς γυναίκας. Εἶναι ἡ πρώτη, ποὺ προσπάθησε νὰ συνδυάση τὸν μαρξισμὸ μὲ τὸ φεμινισμὸ καὶ ποὺ μίλησε γιὰ ἀπελευθέρωση τῶν γυναικῶν καὶ στὸν τομέα τῶν προσωπικῶν σχέσεων, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν οἰκονομική τους ἀπελευθέρωση.

Ὁ Ἀσιατικὸς τρόπος παραγωγῆς

MAURICE GODELIER: «Ὁ Ἀσιατικὸς τρόπος παραγωγῆς καὶ τὰ μαρξιστικὰ σχήματα ἐξέλιξης τῶν κοινωνιῶν». Ἔκδ. «αυριο» (σελ. 71). Μετάφραση - εἰσαγωγή: Μπάμπη Λυκούδη. Πρωτοδημοσιεύθηκε στὸ περιοδικὸ «ΔΥΟ» τὸν Ἰούλιο τοῦ 1973.

Ὁ συγγραφέας περιγράφει, ἔξω ἀπὸ κάθε δογματικὴ καὶ σχηματικὴ παραποίηση τῆς μαρξιστικῆς σκέψης, τὴ φύση, τὴν ἐμφάνιση, τὶς μορφές, τὴ δυναμικὴ τοῦ ἀσιατικοῦ τρόπου παραγωγῆς καθὼς καὶ τὶς μορφὲς διάλυσής του, σὲ σχέση μὲ τὴν «τυπικὴ» γραμμὴ ἐξέλιξης τῶν ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν. Στὰ πρῶτα μέρη τῆς μονογραφίας του μᾶς δίνει τὴ μαρξιστικὴ ἔννοια τοῦ ὅρου «σχῆμα ἐξέλιξης τῶν κοινωνιῶν» καὶ περιγράφει τὸ θεωρητικὸ περιεχόμενο ποὺ εἶχε δώσει ὁ ἴδιος ὁ Μὰρξ στὸν ὅρο «Ἀσιατικὸς Τρόπος Παραγωγῆς». Ἀκόμα ἀναφέρεται στὶς περιπέτειες τοῦ ὅρου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς Μαρξιστικῆς ἀντίληψης τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ἐξέλιξης τῶν κοινωνιῶν στὰ χέρια τῶν διαφόρων«ὀπαδῶν» καὶ«ἐκλαϊκευτῶν» τοῦ Μάρξ. Ὅπως γράφει ὁ ἴδιος: «Ὁ ἱστορικὸς ὑλισμὸς ἀνοιχτὸ σύστημα ὑποθέσεων πρὸς ἐπαλήθευση, μετατράπηκε καὶ ἐκφυλίστηκε ἔτσι σὲ «φιλοσοφία τῆς ἱστορίας», φιλοσοφία ποὺ ὁ Μὰρξ στιγμάτιζε στὴ «Γερμανικὴ ἰδεολογία» σὰ συνταγή, σχῆμα στὸ ὁποῖο ὀφείλουν νὰ ἐφαρμοστοῦν οἱ ἱστορικὲς ἐποχές».

Ἔτσι τὸ βιβλίο αὐτὸ ἔχει διπλὴ σημασία: Ἀπ' τὴ μιὰ γιατὶ ἐγκαινιάζει στὴ χώρα μας τὸν προβληματισμὸ πάνω σ' ἕνα τεράστιας ἱστορικῆς καὶ θεωρητικῆς σημασίας θέμα, ποὺ ἐνδιαφέρει ἄμεσα τὸ μελετητὴ τῆς νεοελληνικῆς ἱστορίας, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη γιατὶ κτυπάει τὴ δογματικὴ ἀντίληψη τῶν «πέντε σταδίων» τῆς ἐξέλιξης τῶν κοινωνιῶν (πρωτόγονος κομμουνισμός, δουλοχτητικό, φεουδαρχικό, καπιταλιστικό, σοσιαλιστικό), καλούπι ποὺ ἔπρεπε νὰ ἐφαρμοστῆ ὑποχρεωτικὰ σ' ὁλόκληρη τὴν ἱστορία τοῦ ἀνθρώπινου γένους.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Τὸ «Γιὸ τὸ Σοσιαλισμὸ» εἶναι ὄργανο δυνάμεων τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, ποὺ τοποθετοῦνται γενικὰ στὸ χῶρο τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Μαρξισμοῦ.

Ποὖχουν δηλαδὴ ἕνα ξεκάθαρο ἀντιϊμπεριαλιστικό, ἀντικαπιταλιστικὸ καὶ ἀντιγραφειοκρατικὸ σοσιαλιστικὸ πρόγραμμα καὶ θεωροῦν ὅτι ὁ ἀπαραίτητος σοσιαλιστικὸς μετασχηματισμὸς τῆς Ἑλλάδας, καὶ κάθε χώρας, θἆναι ἀποτέλεσμα τῆς ἀναπόφευκτης, σὲ μιὰ ὁρισμένη στιγμή, δυναμικῆς ἀναμέτρησης μὲ τὴν ἔνοπλη ἀντίσταση τῆς ἀντίδρασης, καὶ ἑπομένως ἀποτέλεσμα ἑνὸς ποιοτικοῦ πηδήματος, ἀπὸ μιὰ ἐξελιχτικὴ γιὰ ἕνα διάστημα πορεία στὴν νικηφόρα ὁλοκλήρωση τῆς Ἐπανάστασης.

Ἐπιπλέον, δυνάμεων ποὺ θὰ χαράζουν μιὰ ὀρθὴ μεταβατικὴ ταχτικὴ τόσο ἀπέναντι στὸ ταξικὸ κίνημα τῆς χώρας, ὅσο καὶ γιὰ τὴ νικηφόρα ἔκβαση τῆς πορείας πρὸς τὴν Ἐπανάσταση, ἔξω ἀπὸ κάθε σεχταριστική, «μεσσιανική» νοοτροπία καὶ πραχτική.

Τὸ «Γιὰ τὸ Σοσιαλισμὸ» ἀγωνίζεται γιὰ ἕνα Σοσιαλισμὸ βασιζόμενο στὴν αὐτοκυβέρνηση, τὴν αὐτοδιαχείρηση, τὴν αὐτοτέλεια τῶν ἐργαζομένων μαζῶν, σ' ὅλους τοὺς τομεῖς καὶ σ' ὅλα τὰ ἐπίπεδα, σοσιαλισμὸ βασικὰ ἀντίθετο στὸ σχῆμα τοῦ γραφειοκρατικοῦ κρατικοῦ «Σοσιαλισμοῦ», ποὺ στηρίζεται στὴν οὐσιαστικὴ ἐξουσία τοῦ «Ἐργατικοῦ» Κράτους, τοῦ «Ἐπαναστατικοῦ» Κόμματος καὶ τῶν ἐντεταγμένων σ' αὐτὰ Συνδικάτων.

Τὸ «Γιὰ τὸ Σοσιαλισμό» θὰ παραμείνη ὄργανο ἀνοικτὸ στὴν κριτικὴ ἔρευνα καὶ συζήτηση τῶν βασικῶν θεμάτων τοῦ σύγχρονου ἐπαναστατικοῦ μαρξισμοῦ, δημοσιεύοντας κάθε σοβαρὴ συνεισφορὰ πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση, ἀπὸ ὁποιαδήποτε ἐπαναστατικὴ μαρξιστικὴ τάση, ὀργάνωση ἢ ἀγωνιστικὴ μονάδα κι' ἂν προέρχεται.